

Gmina Sieradz

STRATEGIA ROZWOJU GMINY SIERADZ NA LATA 2021-2030

AKTUALIZACJA

Spis treści

Spis treści.....	2
Wstęp.....	4
1. Podstawowe informacje o Gminie	6
2. Analiza SWOT.....	7
3. Identyfikacja najważniejszych problemów występujących na danym terenie	11
4. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym.....	14
5. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych.....	20
6. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy	30
7. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie	42
8. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	50
9. Oczekiwane rezultaty planowanych działań.....	53
10. Źródła finansowania	55
11. System wdrażania Strategii	57
12. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej Strategii	59
12.1. System monitorowania.....	59
12.2. Sposób oceny	60
13. Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego	62
Załącznik 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, społecznej, gospodarczej i klimatyczno-środowiskowej na obszarze objętym Strategią	66
1.1. Podstawowe dane dotyczące obszaru	66
1.1.1. Położenie.....	66
1.1.2. Powierzchnia	70
1.1.3. Ludność.....	71
1.1.4. Rys historyczny	71
1.1.5. Rys kulturowy, powiązania funkcjonalne.....	73
1.2. Zagospodarowanie przestrzenne	76
1.2.1. Struktura przeznaczenia terenów	76
1.2.2. Transport i łączność	78
1.2.3. Własność nieruchomości	86
1.2.4. Stan obiektów dziedzictwa kulturowego.....	87
1.3. Sfera społeczna	89
1.3.1. Sytuacja demograficzna i społeczna na danym obszarze.....	89
1.3.2. Warunki i jakość życia mieszkańców	99
1.3.3. Oświata i edukacja	103
1.3.4. Opieka zdrowotna.....	105

1.3.5. Określenie grup społecznych wymagających wsparcia	105
1.3.6. Rynek pracy	109
1.4. Sfera gospodarcza	114
1.4.1. Gospodarka	114
1.4.2. Turystyka	126
1.5. Sfera klimatyczno-środowiskowa	129
1.5.1. Środowisko przyrodnicze	129
1.5.2. Formy ochrony przyrody	140
1.5.3. Odnawialne źródła energii	144
1.5.4. Infrastruktura techniczna	147
1.5.5. Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska	151
1.6. Wyniki badań ankietowych	152
2. Trendy rozwojowe	154
Spis tabel, map, wykresów i rysunków	157
Spis tabel	157
Spis map	158
Spis wykresów	159
Spis rysunków	159

Wstęp

Niniejszy dokument stanowi aktualizację Strategii rozwoju Gminy Sieradz na lata 2021-2027, przyjętej uchwałą Nr XXXV/227/2021 Rady Gminy Sieradz z dnia 30 czerwca 2021 r., której okres obowiązywania zostaje wydłużony do 2030. Dzięki temu Strategia będzie obowiązywać w zbliżonym do nadrzędnych dla niej dokumentów horyzoncie czasowym.

Aktualizacja wynika z potrzeby dostosowania zapisów do nowych regulacji prawnych. Jej celem jest uwzględnienie w dokumencie aspektów związanych z polityką przestrzenną oraz obszarem klimatyczno-środowiskowym, które coraz silniej determinują zarówno planowanie strategiczne, jak i operacyjne działania samorządów.

W ramach przeprowadzonej aktualizacji Strategii dokonano uzupełnienia części diagnostycznej dokumentu o zagadnienia związane z aspektami klimatyczno-środowiskowymi. Wprowadzone zmiany opierają się na najbardziej aktualnych na ten moment danych, obejmujących lata 2019-2023, co pozwoliło na uwzględnienie najnowszych trendów i wyzwań w tym obszarze. Jednocześnie należy zauważyć, że z uwagi na ten fakt, mogą występować pewne rozbieżności w analizowanych okresach w ramach poszczególnych rozdziałów w części diagnostycznej dokumentu. Aktualizacji uległy również rozdziały poświęcone analizie SWOT, kierunkom działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych i graficznej prezentacji tychże kierunków, tj. modelowi struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Sieradz. Uzupełniono także ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie. Rozszerzenie dokumentu o te aspekty ma na celu zapewnienie spójności działań rozwojowych z celami zrównoważonego rozwoju oraz lepsze przygotowanie Gminy na wyzwania związane z adaptacją do zmian klimatu, ochroną zasobów naturalnych i racjonalnym gospodarowaniem przestrzenią.

Strategia Rozwoju Gminy Sieradz na lata 2021-2030 jest zatem formalnym dokumentem, który stanowi kontynuację wcześniej przyjętych kierunków rozwoju, jednocześnie otwierając nowy etap w planowaniu rozwoju Gminy. Jest ona komplementarna z innymi regulacjami planistyczno-strategicznymi, obowiązującymi w województwie łódzkim. Dokument będzie nadrzędny względem dokumentów sektorowych dotyczących obszaru Gminy Sieradz, jednocześnie będzie spójny z dokumentami wyższego rzędu – Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030+, a także Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030. Strategia wyznacza ramy dla planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania. Strategia rozwoju Gminy Sieradz została opracowana na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Diagnoza strategiczna została uzupełniona o analizę ankiet wypełnionych przez mieszkańców. Ważnym

źródłem informacji było spotkanie konsultacyjne. Podstawowym dokumentem prawnym określającym zadania gminy, na którym opierano się podczas przygotowywania Strategii, jest ustawa z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw oraz ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Ponadto, w trakcie prac nad Strategią przeanalizowano poniższe akty prawne pod kątem powiązania z celami i kierunkami rozwoju opisanymi w Strategii:

- ustawę z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- ustawę z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- ustawę z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami,
- ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska,
- ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawę z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym,
- ustawę z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

Prace nad Strategią rozpoczęto w styczniu 2021 roku, kiedy to Rada Gminy Sieradz podjęła uchwałę o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Proces tworzenia Strategii poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy, którą pogłębiano podczas warsztatów strategicznych oraz badania ankietowego. Na tej podstawie wyznaczono obszary problemowe, z których wynikają cele strategiczne. Te z kolei zostały podzielone na cele operacyjne, a dla nich wyznaczono zadania i działania, których realizacja wpłynie na osiągnięcie postawionych celów. Powstały w ten sposób projekt dokumentu strategicznego udostępniono mieszkańcom z prośbą o zapoznanie się i przekazanie uwag. Ostateczny dokument uwzględnia opinie mieszkańców Gminy.

Prace nad strategią Gminy Sieradz toczyły się z uwzględnieniem następujących zasad:

- zasada koncentracji na realnych siłach Gminy Sieradz – strategia powinna zmierzać do wszechstronnego wykorzystania unikalnych zasobów lokalnych, w szczególności historycznych, przyrodniczych, a także kapitału ludzkiego oraz cennych odmienności. Dlatego zawartość celów strategicznych to przede wszystkim pomysły na wykorzystanie atutów lokalnych, na które zarówno Urząd Gminy w Sieradzu, jak i sami mieszkańcy mają największy wpływ;
- zasada koncentracji na zagadnieniach najistotniejszych dla przyszłości – przyjęto, że każdy potencjalny cel strategiczny powinien być rozpatrywany w kontekście jego doniosłości dla przyszłości gminy. Dokonano zatem selekcji i wyodrębniono cele o najwyższym priorytecie;
- zasada koncentracji tematycznej – Strategia Rozwoju Gminy Sieradz na lata 2021-2030 koncentruje się na niewielu, ale najważniejszych zagadnieniach z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego. Ta swojego rodzaju wybiórczość zapobiega stworzeniu dokumentu, który będzie obejmować wszystkie cele, a faktyczna realizacja następuje tylko w niewielu przypadkach.

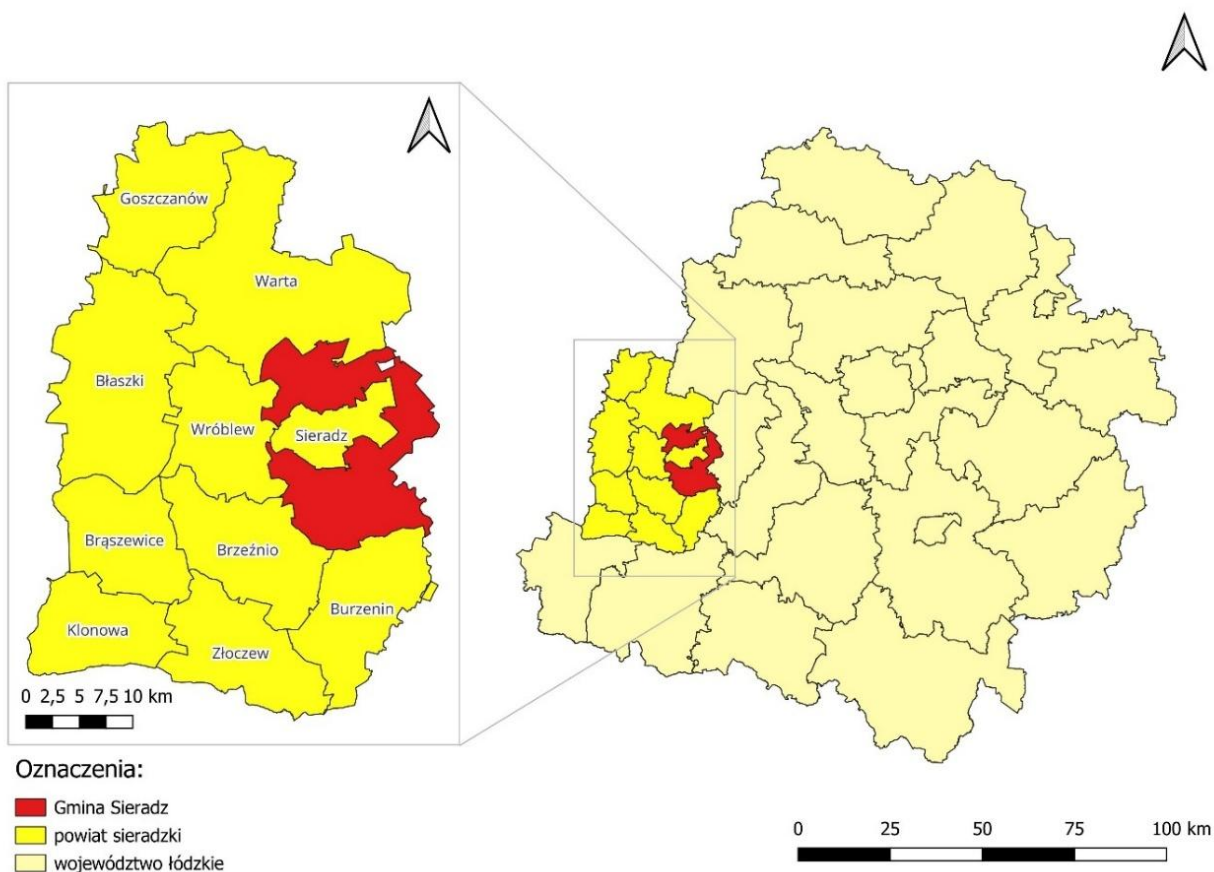
1. Podstawowe informacje o Gminie

Gmina Sieradz jest gminą wiejską położoną w zachodniej części województwa łódzkiego, we wschodniej części powiatu sieradzkiego. Gmina Sieradz stanowi tzw. „gminę obwarzankową” dla Miasta Sieradz, w którym również są zlokalizowane m.in. funkcje administracyjne Gminy.

Gmina graniczy z 7 jednostkami:

- od północy z gminą Warta (pow. sieradzki),
- od wschodu z gminą Zduńska Wola oraz gminą Zapolice (pow. zduńskowski),
- od południa z gminą Burzenin oraz gminą Brzeźnio (pow. sieradzki),
- od zachodu z gminą Wróblew (pow. sieradzki),
- oraz Miastem Sieradz (pow. sieradzki), które Gmina otacza.

Mapa 1 Położenie Gminy Sieradz na tle powiatu sieradzkiego oraz województwa łódzkiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), w 2024 r. Gminę Sieradz zamieszkiwało 10 843 osób, łącznie stanowiących 9,8% mieszkańców powiatu sieradzkiego. W 2024 r. całkowita powierzchnia Gminy wyniosła 182 km², co stanowiło 12,2% powierzchni powiatu sieradzkiego. Przełożyło się to na gęstość zaludnienia równą 59,7 km².

Według Raportu o stanie Gminy Sieradz za rok 2024 samorząd Gminy Sieradz jest organem prowadzącym dla 6 publicznych szkół podstawowych. W Gminie nie funkcjonuje żłobek, opiekę w zakresie edukacji przedszkolnej Gmina realizuje w oddziałach przedszkolnych zorganizowanych we wszystkich szkołach. W wyniku ostatniej reformy oświatowej z lat 2017-2019, ostatecznie została ukształtowana struktura organizacyjna szkół podstawowych z oddziałami przedszkolnymi na terenie Gminy Sieradz. Taki model organizacyjny placówek oświatowych zapewnia w miarę równomierny dostęp do edukacji wszystkich mieszkańców Gminy oraz wykorzystuje w pełni potencjał i zasoby lokalowe samorządu. Łącznie do wszystkich placówek prowadzonych przez Gminę Sieradz uczęszcza obecnie (*dane IX-2024*) 1 185 uczniów kl. I-VIII (63 oddziały) oraz 297 dzieci w wieku przedszkolnym (16 oddziałów).

Według „Klasyfikacji gmin Polski na potrzeby monitoringu planowania przestrzennego” Przemysława Śleszyńskiego Tomasza Komornickiego z Instytutu Geologii i Przestrzennego Zagospodarowania im. Stanisława Leszczyńskiego (Polska Akademia Nauk), Gmina Sieradz zawiera się w kategorii strefy zewnętrznej OF miast subregionalnych.

2. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
SPOŁECZEŃSTWO, SYTUACJA SPOŁECZNA	
– Wysokie saldo migracji na 100 mieszkańców – w 2023 roku kształtowało się ono na poziomie 6,58 – Przynależność do Lokalnej Grupy Działania „Przymierze Jeziorsko”; – Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej; – Podnoszenie kwalifikacji przez pracowników służby społecznej, znajomość problemów; – Dobre położenie geostrategiczne Gminy przy drodze ekspresowej S8; – Duży potencjał i zaangażowanie dzieci i młodzieży w uczenie się i uczestnictwo w życiu Gminy; – Coraz większa aktywność fizyczna mieszkańców; – Tworzenie partnerstw lokalnych i regionalnych (m.in. w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego); – Zmniejszająca się ilość osób bezrobotnych; – Coraz wyższe saldo migracji wewnętrznych (powrót do Gminy osób, które ją opuściły w poszukiwaniu lepszych warunków pracy i życia); – Dobre warunki mieszkaniowe;	– Przyrost liczby ludności powoduje potrzebę inwestycji mających na celu zapewnienie podstawowych usług dla wszystkich mieszkańców; – Ujemny przyrost naturalny – w 2023 roku kształtował się na poziomie -4,17; – Słabe zakorzenione więzi kulturowe, głęboka świadomość dziedzictwa historycznego i kulturowego (zapożyczanie kultury miasta Sieradz); – Problem ubóstwa i marginalizacji osób ubogich oraz osób z niepełnosprawnościami; – Niewystarczające środki na pomoc dla osób potrzebujących; – Zbyt małe możliwości rozwoju zawodowego i podwyższania kwalifikacji zawodowych; – Brak pracy dla osób wykształconych, spełniających ich ambicje i wykorzystującej wiedzę i umiejętności w Gminie Sieradz i mieście Sieradz;

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– Organizacje wiejskie (m.in. Koła Gospodyń Wiejskich, Organizacja Carpe Diem, Zespół Obrzędowy) kultywujące tradycję lokalną; – Coraz mniejsza liczba osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej;	
ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	
– Usuwanie azbestu z obszaru Gminy; – Brak zakładów przemysłowych emitujących znaczne zanieczyszczenia do powietrza zarówno na terenie gminy, jak i miasta Sieradz; – Istniejące tereny leśne o dużych walorach przyrodniczo-krajobrazowych; – Wyższy stopień lesistości niż w przypadku powiatu i województwa; – Systematyczna poprawa jakości powietrza w regionie; – Dobry stan JCWPd; – Obecność różnorodnych form ochrony przyrody, w tym rezerwatów przyrody, pomników przyrody oraz zespołu przyrodniczo-krajobrazowego; – Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii; – Obecność złóż kopalin;	– Brak większych powierzchniowo zbiorników wodnych np. jezior; – Brak zbiorników małej retencji; – Sieć wodno-kanalizacyjna wymagająca modernizacji i rozbudowy, – Zanieczyszczenie powietrza pochodzące z niskiej emisji oraz ciągów komunikacyjnych; – Zły stan powietrza atmosferycznego w okresach zimnych; – Zanieczyszczenie wód powierzchniowych; – Występujące gleby są średniej jakości (oprócz gleb w południowo-zachodniej części Gminy); – Słaba świadomość ekologiczna społeczeństwa; – Występowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią; – Występowanie obszarów ekstremalnie zagrożonych suszą;
TURYSTYKA, SPORT, REKREACJA	
– Istnienie obiektów zabytkowych; – Funkcjonowanie jednostek kultury; – Istnienie terenów, które można wykorzystać pod budowę obiektów kulturalno-sportowych; – Potencjał turystyczny dla wykorzystania rzeki Warty i terenów leśnych; – Stałe imprezy wpisane w kalendarz Gminy; – Coraz większa aktywność fizyczna mieszkańców; – Cenne walory przyrodnicze, rekreacyjne oraz kulturowe; – Dobrze oznakowane drogi;	– Brak ścieżek rowerowych; – Niewystarczająco rozwinięta baza turystyczna w postaci miejsc noclegowych, barów, czy małych restauracji, oferujących m.in. lokalne specjały (również na terenie miasta Sieradz); – Niewystarczająca promocja Gminy; – Brak większych powierzchniowych zbiorników wodnych np. jezior; – Obiekty zabytkowe wymagają remontu; – Niewystarczająca edukacja ekologiczna wśród mieszkańców;
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I ROLNICTWO	
– Stabilizacja gospodarcza Gminy; – Korzystne położenie geograficzne i komunikacyjne dla rozwoju przedsiębiorczości; – Bliskość do miasta Sieradz;	– Nieznaczny wzrost liczby przedsiębiorstw; – Niska przedsiębiorczość mieszkańców; – Niska innowacyjność, słaby dostęp do sieci internetowej w niektórych częściach gminy;

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– Wolne tereny pod inwestycje; – Zwiększająca się świadomość, co do możliwości wykorzystania funduszy unijnych; – Zgodnie z PSR 2020, zdecydowana większość gospodarstw rolnych wykazała dochód uzyskany z prowadzonej działalności rolniczej (ok.48%), – Stosunkowo wysoka średnia powierzchnia gospodarstw oraz znaczący udział średnich i dużych jednostek produkcyjnych – średnia wielkość gospodarstwa rolnego w gminie wynosi 6,5 ha. Taka struktura sprzyja efektywniejszemu wykorzystaniu maszyn, wdrażaniu nowoczesnych technologii i specjalizacji produkcji, a także ułatwia korzystanie z programów wsparcia wymagających określonego progu areалу.	– Niewystarczająca promocja potencjalnych terenów inwestycyjnych Gminy; – Braki w podstawowej infrastrukturze technicznej sprzyjającej powstawaniu przedsiębiorstw; – Brak większej ilości dużych inwestycji; – Stosunkowo niski poziom wykształcenia zawodowego rolników; – Niskie kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych - trudności w dostosowaniu się do potrzeb lokalnego rynku pracy; – Niewystarczająca umiejętność w pozyskiwaniu rynków zbytu; – Brak instytucji otoczenia biznesu; – Niewielki udział gospodarstw nowoczesnych w ogóle; – Niski udział upraw ekologicznych w ogóle produkcji rolniczej;
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	
– Dobrze rozwinięta sieć dróg, w szczególności dostęp do drogi S8; – Bardzo dobre zelektryfikowanie Gminy; – Bardzo dobrze funkcjonujący transport publiczny, stale analizowany i dostosowany do potrzeb mieszkańców.	– Braki w infrastrukturze wodno-kanalizacyjnej, (87,2% korzystających z instalacji wodociągowych w 2023 r. oraz 53,2% korzystających z sieci kanalizacyjnej); – Brak miejsc postojowych w miejscowościach; – Brak ścieżek i dróg rowerowych; – Poszczególne drogi wymagają remontów nawierzchni oraz przebudowy; – Niska efektywność energetyczna budynków; – Stacje uzdatniania wody pozostają w średnim stanie technicznym; – Zbyt mała liczba przydomowych oczyszczalni ścieków;
EDUKACJA I SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE	
– Wdrażanie projektów mających na celu zbliżenie społeczeństwa do wykorzystywania sieci internetowej, w tym m.in. przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu; – Nowoczesna Szkoła Podstawowa w Sieradzu; – Dobra baza szkolnictwa; – Dobre wyposażenie szkół w komputery z dostępem do Internetu; – Istnienie świetlic wiejskich;	– Stosunkowo niski poziom wykształcenia mieszkańców; – Nierówny dostęp do kształcenia; – Zbyt mała ilość miejsc w przedszkolach; – Marginalizacja dzieci i młodzieży, a także osób starszych o niższym statusie społecznym;

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– Wykorzystywanie funduszy unijnych dla realizacji projektów społecznych;	
POMOC SPOŁECZNA I OCHRONA ZDROWIA	
– Działalność jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, Policji oraz Rewiru Dzielnicowych; – Dobrze prowadzona działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej; – Podwyższanie kwalifikacji przez pracowników pomocy społecznej, znajomość problemów mieszkańców gminy; – Zmniejszająca się liczba osób korzystających z pomocy społecznej;	– Zbyt małe rozpowszechnienie programów profilaktyki zdrowotnej; – Coraz większe zagrożenia dla zdrowia młodych ludzi, wynikające ze zmiany stylu życia; – Marginalizacja osób niepełnosprawnych; – Brak szybkiego i bliskiego dostępu do specjalistycznej pomocy lekarskiej; – Niedostateczne środki finansowe na realizację zadań i zaspakajanie potrzeb społeczeństwa korzystającego z pomocy społecznej;

SZANSE	ZAGROŻENIA
– Wykorzystanie funduszy strukturalnych z Unii Europejskiej; – Współpraca w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego; – Łatwiejszy dostęp do kredytów na rozwój działalności gospodarczej; – Modernizacja istniejących i budowa nowych dróg; – Promocja gminy i jej walorów turystycznych; – Rozwój działalności agroturystycznej, uzupełniającej ofertę turystyczną Gminy; – Bliskość strategicznych ośrodków miejskich - Łodzi i Wrocławia; – Pozyskiwanie środków na prowadzenie zajęć pozalekcyjnych; – Przekazywanie kolejnym pokoleniom wartości dziedzictwa kulturowego, a także kształtowanie świadomości ekologicznej; – Dostosowanie obiektów użyteczności publicznej dla poruszania się osób niepełnosprawnych; – Wykorzystanie cennych walorów Gminy w celu jej promocji, a także rozwoju drobnej przedsiębiorczości; – Wykorzystanie istniejącego potencjału terenów w celach inwestycyjnych; – Stworzenie konkurencyjnej oferty inwestycyjnej Gminy;	– Bezrobocie strukturalne; – Pandemia koronawirusa COVID – 19 i negatywne następstwa gospodarcze oraz społeczne; – Spadek szybkiego tempa wzrostu gospodarczego; – Brak kapitału skłonnego do inwestowania na terenach wiejskich; – Słaby rozwój małych i średnich firm spowodowany dużymi kosztami pracy – podatki, ZUS; – Brak środków finansowych na rozwój przedsiębiorstw oraz rolnictwa, – Skomplikowane procedury i wysokie wymagania instytucji pomocowych udzielających wsparcia finansowego; – Duża konkurencja pomiędzy gminami w zakresie pozyskiwania środków z funduszy UE; – Niska opłacalność produkcji rolnej; – Rozpowszechniony handel produktami przez sieć Internet oraz duża dostępność produktów o niskiej jakości i cenie np. z Chin, na czym mogą tracić lokalni przedsiębiorcy; – Brak działalności związanej z opieką nad osobami starszymi, związanej przede wszystkim z wykształceniem umiejętności odnalezienia się w społeczeństwie, aktywizacji;

SZANSE	ZAGROŻENIA
– Tworzenie miejsc pracy poza sektorem rolnictwa, przy równoczesnym kształceniu osób odchodzących z tego sektora; – Prowadzenie działań związanych z promowaniem lokalnego rolnictwa m.in. prowadzenie wydarzeń promocyjnych, kampanii edukacyjnych, tym samym zachęcając młode pokolenie do pozostania w rolnictwie i przejmowania gospodarstw, – Zwiększenie pomocy – nie tylko finansowej – dla osób ubogich i osób z niepełnosprawnościami; – Opracowanie programu pomocy i wzmacniania aktywności wśród osób starszych;	

3. Identyfikacja najważniejszych problemów występujących na danym terenie

Do najważniejszych problemów występujących na obszarze Gminy Sieradz zalicza się:

- **Dostęp do Internetu** – poważnym problemem jest brak dostępu do szybkiego i stabilnego Internetu w niektórych częściach gminy. Jest to podstawowy element umożliwiający pracę, naukę, dostęp do kultury. Okres pandemii pokazał, jak ważny jest stały i nieskrępowany dostęp do sieci internetowej. Na niektórych obszarach gminy dostęp jest słaby, na niektórych uniemożliwia połączenia wideo. Mieszkańcy gminy w ankiecie zwrócili uwagę na miejsca, gdzie dostęp do Internetu jest słaby lub go brak. Postanowiono przeprowadzić badanie wskazujące miejsca szczególnie problemowe. Mieszkańcy gminy korzystają głównie z sieci komórkowych. Zasięg tych sieci jest zróżnicowany, ale można dostrzec kilka miejsc, gdzie zasięgu brak lub jego jakość jest bardzo niska. Wymienić można części następujących miejscowości: Kamionacyk, Kuśnie, Dębina, Dębowiec. Podkreślić należy, że występują również przyczółki w innych miejscowościach, gdzie brak jest zasięgu. Ponadto, stałym problemem, również na obszarach bezpośrednio przyległych do miasta, jest bardzo niska prędkość transmisji danych. Uniemożliwia ona normalne korzystanie z Internetu, korzystanie z telekonferencji, oglądanie filmów jest niemożliwe. W wielu miejscach szybkość transmisji nie przekroczyła nawet 1 Mb/s. Średnio wynosiła około 5-6 Mb/s z licznymi przerwami. Oczywiście, należy wskazać, że wyniki badania są uzależnione od wielu czynników (pogoda, obciążenie sieci itp.), jednak należy postawić jasną tezę, iż mieszkańcy gminy nie posiadają dostępu do sieci internetowej, który umożliwiłby normalną pracę i naukę. Wspomnieć należy, że część gminy objęta została zasięgiem sieci 5G (część miejscowości Dzigorzew, Mnichów).
- **Stan dróg** – problemem jest niedostateczny stan poszczególnych dróg i poboczy. Mieszkańcy zwracają szczególną uwagę na niebezpieczeństwa na drodze. Problem występuje praktycznie

we wszystkich miejscowościach gminy. Chodzi zarówno o drogi gminne, wojewódzkie jak i powiatowe. O ile stan dróg jest systematycznie poprawiany, to problemem są chodniki czy drogi rowerowe. Wąskie pasy drogowe nie pozwalają na ich budowę. Innym problemem jest zwiększający się potok pojazdów wszelkiego typu po drogach gminnych. Coraz większa ilość pojazdów ciężkich powoduje szybkie niszczenie dróg. Nawierzchnie nie są przystosowane do tak dużej ilości samochodów ciężkich. Dojazd rowerem do szkoły, pracy, sklepu staje się wręcz niebezpieczny.

- **Podstawowa infrastruktura służąca mieszkańcom** – w niektórych miejscowościach nie rozwiązano problemu gospodarki wodno-ściekowej. Braki w tym zakresie są odczuwalne przez wszystkich mieszkańców. Problem ten dotyczy również sfery gospodarczej, ponieważ bez rozwiązania problemu gospodarki ściekowej, rozwój większych przedsiębiorstw na terenie gminy jest niemożliwy. Spada konkurencyjność gminy.
- **Zanieczyszczenie powietrza** – źródłem największej emisji substancji szkodliwych jest proces indywidualnego ogrzewania budynków mieszkalnych, ale również obiektów użyteczności publicznej. Skala problemu wzrasta w okresie jesienno-zimowym, kiedy temperatura powietrza maleje, a tym samym wzrasta zapotrzebowanie na ogrzewanie pomieszczeń. Sytuacja kształtuje się bardziej niekorzystnie w miejscach o skoncentrowanej zabudowie, gdzie panują złe warunki przewietrzania. Przy sprzyjających warunkach atmosferycznych średnia i wyższa zabudowa o zwartym charakterze sprzyja tworzeniu się sytuacji smogowych. Szczególnie istotnym czynnikiem rozpraszającym jest wiatr, który przy tego typu zabudowie ma ograniczone możliwości przewietrzania. Znacznym problemem są również osiedla domów jednorodzinnych o gęstej zabudowie (głównie miejscowości Chojne, Kłocko, Ruda, Biskupice, Dąbrowa Wielka). W innych miejscowościach również miejscowo występują znaczne przekroczenia norm jakości powietrza. Dla celów grzewczych wykorzystywane są głównie paliwa stałe, generujące znaczne ładunki zanieczyszczeń, a skupienie wielu domów w jednym miejscu dodatkowo wzmacnia efekt. W starszych gospodarstwach domowych głównym źródłem ciepła jest przeważnie piec węglowy. W starszych obiektach piece te są często nieefektywne. Za opał służy węgiel lub miał węglowy, które są niskiej jakości i w wyniku procesu spalania uwalniane są znaczne ilości zanieczyszczeń. Należy w tym miejscu zauważyć, że występuje też problem nielegalnego spalania odpadów powstających na co dzień w gospodarstwach domowych. Spalane są opakowania plastikowe, kartony np. po mleku, butelki PET, ale również inne odpady, które wytwarzają podczas spalania ciepło. Ponieważ piece używane w domostwach nie są przystosowane do spalania takich odpadów, tzn. spalanie zachodzi w zbyt niskiej temperaturze, a instalacje nie posiadają odpowiednich filtrów, podczas procesu uwalniane są do powietrza substancje toksyczne i rakotwórcze (dioksyne oraz furany), które niosą zagrożenie zarówno dla członków gospodarstwa domowego, w którym są spalane, jak i dla mieszkańców budynków sąsiednich. W domach nowych stosuje się nowoczesne systemy grzewcze, jednak duża ilość domów starszego typu powoduje, iż stan powietrza jest bardzo zły. Mieszkańcy podczas badania ankietowego wskazali, iż potrzebna staje się budowa sieci gazowej.

- **Infrastruktura edukacyjna** – bieżących remontów i przebudowy wymagają obiekty szkół podstawowych. Gmina posiada w mieście Sieradz, nowoczesną placówkę edukacyjną. Jak wskazują badania, mieszkańcy oczekują jednak inwestycji w szkoły na terenach wiejskich.

Inne problemy Gminy to:

- braki w istniejącej infrastrukturze służącej mieszkańcom;
- występowanie niebezpieczeństw dla środowiska i ludzi;
- brak podstawowej infrastruktury dla rozwoju;
- brak firm o potencjale innowacyjnym;
- niskie kwalifikacje ludności;
- brak rozwiniętych e-usług publicznych;
- rozdrobnienie gospodarstw rolnych;
- patologie społeczne;
- brak dostatecznej oferty kulturalnej;
- bezrobocie.

4. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Na podstawie diagnozy sytuacji przestrzennej, społecznej, gospodarczej i klimatyczno-środowiskowej Gminy Sieradz, uzupełnionej o wyniki badania ankietowego oraz dane zebrane na spotkaniach, wyznaczono obszary działalności Gminy, które wymagają poprawy bądź dodatkowego impulsu rozwojowego. Poniżej przedstawiono mapę strategii, ukazującą wyznaczone cele strategiczne i operacyjne. W dalszej części zostały one scharakteryzowane, a także przedstawiono działania, których realizacja pomoże w osiągnięciu założonych celów.

CELE STRATEGICZNE		
Cel 1. Rozwój infrastruktury i gospodarki z zachowaniem ładu przestrzennego	Cel 2. Poprawa jakości środowiska oraz adaptacja do zmian klimatu	Cel 3. Aktywne i wykształcone społeczeństwo obywatelskie motorem rozwoju
CELE OPERACYJNE		
1.1. Zwiększenie dostępności i funkcjonalności infrastruktury komunikacyjnej 1.2. Wsparcie przedsiębiorców, rolników i stwarzanie warunków do powstawania nowych miejsc pracy 1.3. Zrównoważone planowanie przestrzeni publicznej	2.1. Poprawa jakości powietrza 2.2. Zapobieganie zanieczyszczeniu wód, gleb oraz ekosystemów	3.1. Poprawa edukacji oraz stwarzanie warunków do rozwoju osobistego 3.2. Aktywizacja mieszkańców poprzez zapewnienie równego dostępu do kultury i aktywności fizycznej dla wszystkich grup społecznych 3.3. Gospodarne i efektywne zarządzanie Gminą

Dalszego rozwoju w Gminie Sieradz z pewnością wymaga infrastruktura podstawowa. W pierwszej kolejności należałoby modernizować drogi i chodniki na terenie Gminy. Również infrastruktura wodno-kanalizacyjna wymaga polepszenia. Część miejscowości nie ma dostępu do kanalizacji sanitarnej. Ponadto dostrzega się potrzebę budowy nowych studni głębinowych na terenie stacji uzdatniania wody. Wszystkie działania muszą być podejmowane w zgodzie z ładem przestrzennym, aby zapobiec niezrównoważonemu rozwojowi urbanistycznemu. Dostrzega się również potrzebę zwrócenia większej uwagi na kwestie gospodarki przestrzennej, a także rewitalizacji zaniedbanych części miejscowości. Działania z zakresu infrastruktury i planowania przestrzennego

mają na uwadze polepszenie jakości życia mieszkańców, ale także stworzenie jak najlepszych warunków dla przedsiębiorców – obecnych i potencjalnych. Określono zatem:

Cel strategiczny 1. Rozwój infrastruktury i gospodarki z zachowaniem ładu przestrzennego, zostanie zrealizowany poprzez przedstawione poniżej cele operacyjne i wyznaczone dla nich przykłady działań.

- 1.1. Zwiększenie dostępności i funkcjonalności infrastruktury komunikacyjnej.
- 1.2. Wsparcie przedsiębiorców, rolników i stwarzanie warunków do powstawania nowych miejsc pracy.
- 1.3. Zrównoważone planowanie przestrzeni publicznej.

CEL STRATEGICZNY 1. Rozwój infrastruktury i gospodarki z zachowaniem ładu przestrzennego	
Cel operacyjny	Działania/zadanie/projekt
1.1. Zwiększenie dostępności i funkcjonalności infrastruktury komunikacyjnej	Przebudowa drogi wewnętrznej dojazdowej w miejscowości Dąbrowa Wielka na odcinku od km 0+000 do km 0+698,5
	Remont mostu przez rzekę Wartę oraz remont drogi gminnej nr 114251E Biskupice – Grądy
	Remontu drogi gminnej w miejscowości Mnichów
	Przebudowa drogi gminnej Chojne – Wiechucice wraz z odwodnieniem od km 0+410 do km 1+618,6
	Przebudowa ulicy Kościerzyńskiej w Charłupi Małej
	Instalacja punktów ładowania samochodów elektrycznych
	Przebudowa drogi gminnej Bogumiłów – Dąbrówka
	Remont drogi gminnej nr 114263E w m. Kłocko (Ogrody)
	Przebudowa drogi gminnej w m. Kuśnie
	Remont drogi wewnętrznej dojazdowej Wiechucice – Zalesie – Okręglica
	Remont drogi wewnętrznej dojazdowej Bobrowniki – Okopy
	Przebudowa drogi wewnętrznej dojazdowej w miejscowości Chojne, ul. Leśna
	Remont drogi gminnej nr 114257E Sieradz – Chałupki – Chojne
	Remont drogi gminnej nr 114202E Dębina – Okręglica – Stoczki
	Przebudowa drogi gminnej nr 114251E Biskupice-Grądy-Sucha-Okupniki
	Rozwój sieci drogowej na terenie Gminy Sieradz
	Rozbudowa drogi powiatowej ul. Reymonta Sieradz – Charłupia Wielka Etap I
	Zbadanie potrzeby wprowadzenia komunikacji publicznej w obrębie Gminy; opracowanie koncepcji utworzenia takiej komunikacji wraz z modelem finansowania oraz podmiotami odpowiedzialnymi
	Udział Gminy Sieradz w realizacji rozwoju sieci dróg powiatowych
	Zapewnienie bezpieczeństwa na drogach i chodnikach na terenie Gminy poprzez budowę nowych lub modernizację istniejących dróg i chodników, ich właściwe utrzymanie i zarządzanie nimi

CEL STRATEGICZNY 1. Rozwój infrastruktury i gospodarki z zachowaniem ładu przestrzennego	
Cel operacyjny	Działania/zadanie/projekt
1.2. Wsparcie przedsiębiorców, rolników i stwarzanie warunków do powstawania nowych miejsc pracy	Zwiększenie dostępności do usług teleinformatycznych
	Kształtowanie centrów miejscowości
	Promocja produktów lokalnych
	Działalność w ramach Lokalnej Grupy Działania „Przymierze Jeziorsko”
	Wsparcie dla infrastruktury turystycznej, m.in. poprzez utworzenie szlaku rowerowego w obrębie miejscowości Stoczki-Okręglica-Sokołów-Dąbrowa Wielka oraz wzdłuż rzeki Warty
	Tworzenie stref inwestycyjnych
	Organizacja wydarzeń i imprez promujących lokalnych producentów rolnych
	Stworzenie systemu informacji turystycznej
	Stwarzanie warunków do rozwoju branży turystycznej poprzez zagospodarowanie rzeki Warty, terenów w sąsiedztwie zbiorników wodnych lub innych, z poszanowaniem środowiska przyrodniczego
	Zwiększenie efektywności i opłacalności produkcji rolnej
	Utrzymanie wysokiego poziomu jakości produktów rolno-spożywczych
1.3. Zrównoważone planowanie przestrzeni publicznej	Kształtowanie centrów miejscowości
	Projektowanie rozwiązań i stworzenie przestrzeni publicznych przyjaznych dla ludzi, zapewnienie godnych warunków mieszkaniowych, promocja zdrowia i egzystowania w zgodzie z naturą
	Zapewnienie aktywnego udziału mieszkańców w procesach decyzyjnych w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego
	Rozbudowa oświetlenia oraz systemu monitoringu w miejscach publicznych, w celu poprawy bezpieczeństwa na terenie Gminy
	Odpowiednie monitorowanie i zabezpieczenie miejsc zagrożonych podtopieniami lub osuwiskami ziemi w rejonie doliny Warty
	Odnowa i ochrona istniejących walorów krajobrazowych
	Wzmacnianie tożsamości regionalnej i lokalnej poprzez wydarzenia promujące lokalną twórczość
	Ochrona wartości i kształtowania dziedzictwa kulturowego
	Troska o wysokiej jakości krajobraz gminy
	Rewaloryzacja zabytków szczególnie tych, które znajdują się w złym stanie zachowania

Bardzo ważnym obszarem stanowiącym o rozwoju Gminy Sieradz jest środowisko. Jego ochrona jest jednym z najważniejszych priorytetów, jakie stawiają sobie nie tylko samorządy lokalne, ale także rządy państw, czy Unia Europejska. Poprawa jakości powietrza, wód i systemu gospodarki odpadami to najważniejsze wyzwania, które wpływają nie tylko na rozwój i atrakcyjność Gminy, ale także na jakość życia mieszkańców. Należy też zwrócić szczególną uwagę na kwestie edukacji ekologicznej. Sprzyja temu:

Cel strategiczny 2. Poprawa jakości środowiska oraz adaptacja do zmian klimatu – zostanie zrealizowany poprzez przedstawione poniżej cele operacyjne i wyznaczone dla nich przykłady działań.

2.1. Poprawa jakości powietrza.

2.2. Zapobieganie zanieczyszczeniu wód, gleb oraz ekosystemów.

CEL STRATEGICZNY 2. Poprawa jakości środowiska oraz adaptacja do zmian klimatu	
Cel operacyjny	Działania/zadanie/projekt
2.1. Poprawa jakości powietrza	Budowa instalacji OZE na domach prywatnych
	Zwiększenie efektywności energetycznej obiektów publicznych wraz z zastosowaniem OZE
	Ograniczenie emisji szkodliwych substancji do atmosfery poprzez stwarzanie warunków do rozbudowy sieci gazowej na terenie Gminy oraz zachęcanie mieszkańców do podłączenia się do tej sieci
	Wspomaganie mieszkańców przy wymianie wysokoemisyjnych źródeł ciepła, w tym pieców węglowych, na niskoemisyjne i alternatywne źródła energii
	Kontrola jakości spalanego opału na terenie Gminy
2.2. Zapobieganie zanieczyszczeniu wód, gleb oraz ekosystemów	Rozbudowa systemu wodociągowego wraz z budową stacji uzdatniania wody w Dąbrowie Wielkiej i infrastrukturą towarzyszącą
	Rozbudowa i przebudowa sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej
	Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Rudzie
	Przebudowa Stacji Uzdatniania Wody w Charłupi Małej
	Budowa przepompowni wody wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Chojnem w ramach projektu „Budowa stacji podwyższonego ciśnienia na potrzeby sieci wodociągowej”
	Zwiększenie efektywności gospodarki odpadami poprzez kontrole przestrzegania zasad segregacji i postępowania z odpadami powstającymi na terenie Gminy
	Adaptacja do zmian klimatu poprzez odpowiednie utrzymanie systemu melioracyjnego, a także podejmowanie działań z zakresu małej retencji oraz zachęcanie do tego mieszkańców
	Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców m.in. poprzez prowadzenie cyklicznych kampanii edukacyjnych w mediach społecznościowych, szkołach oraz wśród seniorów
	Zwiększenie bioróżnorodności na terenie Gminy

Rozwój Gminy Sieradz powinien być napędzany przez aktywnych i wykształconych mieszkańców. Ważnym elementem rozwojowym Gminy jest społeczeństwo obywatelskie, które

angażuje się w sprawy swojej małej ojczyzny. Należy kontynuować istniejące oraz wprowadzać nowe działania w zakresie zwiększenia efektywności samorządu. W zakresie zarządzania Gminą należy także zwrócić uwagę na dostosowanie budynków oraz miejsc publicznych do potrzeb całości społeczeństwa, w tym seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.

W związku z tym określono **cel strategiczny 3**. Aktywne i wykształcone społeczeństwo obywatelskie motorem rozwoju, do którego przyporządkowano trzy cele operacyjne, w tym:

- 3.1. Poprawa edukacji oraz stwarzanie warunków do rozwoju osobistego.
- 3.2. Aktywizacja mieszkańców poprzez zapewnienie równego dostępu do kultury i aktywności fizycznej dla wszystkich grup społecznych.
- 3.3. Gospodarne i efektywne zarządzanie Gminą.

CEL STRATEGICZNY 3. Aktywne i wykształcone społeczeństwo obywatelskie motorem rozwoju	
Cel operacyjny	Działania/zadanie/projekt
3.1. Poprawa edukacji oraz stwarzanie warunków do rozwoju osobistego	Budowa żłobka Gminy Sieradz
	Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Chałupi Małej z wyposażeniem obiektu oraz budową jadalni i kuchni
	Poprawa infrastruktury oświatowej – budowa, rozbudowa i modernizacja obiektów szkolnych i przedszkolnych
	Tworzenie nowych pracowni przedmiotowych, powszechne wykorzystanie Internetu w edukacji, zapewnienie infrastruktury zwiększającej komfort pracy i bezpieczeństwo uczniów
3.2. Aktywizacja mieszkańców poprzez zapewnienie równego dostępu do kultury i aktywności fizycznej dla wszystkich grup społecznych	Budowa boiska przy Szkole Podstawowej w Rzechcie
	Budowa Gminnej Biblioteki Publicznej w Sieradzu z/s w Chałupi Małej
	Budowa Gminnego Centrum Kultury w Chojnem
	Budowa Sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Kłocku
	Rozwój infrastruktury turystycznej przy rzece Warcie
	Wspieranie seniorów w ich miejscu zamieszkania
	Uatrakcyjnienie oferty kulturalnej skierowanej do starszych mieszkańców
3.3. Gospodarne i efektywne zarządzanie Gminą	Rozwój usług opiekuńczych dostosowanych do potrzeb starszych i chorych mieszkańców oraz członków ich rodzin, godzących życie zawodowe z opieką nad osobą chorą/niesamodzielną
	Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
	Budowa budynku komunalnego w Męckiej Woli
	Dostosowanie budynków użyteczności publicznej do potrzeb wszystkich grup społecznych, w tym seniorów i osób niepełnosprawnych, m.in. poprzez likwidację barier architektonicznych
	Tworzenie warunków dla rozwoju stowarzyszeń, poprzez zapewnienie odpowiednich warunków lokalowych, wsparcie finansowe i merytoryczne
	Wprowadzanie zaawansowanych e-usług przyczyniające się do wzrostu efektywności funkcjonowania samorządu

CEL STRATEGICZNY 3. Aktywne i wykształcone społeczeństwo obywatelskie motorem rozwoju	
Cel operacyjny	Działania/zadanie/projekt
	Zapewnienie możliwości realizacji programów profilaktyki zdrowotnej. Współpraca z podmiotami opieki zdrowotnej w zakresie zapewniania programów profilaktycznych
	Współpraca pomiędzy samorządem a organizacjami pozarządowymi, w zakresie organizacji życia kulturalnego, sportu, rekreacji, turystyki, ochrony zdrowia
	Współpraca z samorządami na szczeblu lokalnym, jak i ponadlokalnym, a także z samorządami spoza granic Polski

5. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

W tabelach poniżej przedstawiono projekty inwestycyjne, które Gmina zamierza realizować w okresie programowania. Pamiętać należy, iż ich realizacja jest uzależniona od wielu czynników np. pozyskania dofinansowania, sytuacji gospodarczej. Istnieje również możliwość dodawania kolejnych projektów, o ile okaże się to uzasadnione w okresie realizacji strategii.

Tytuł projektu
Rozbudowa systemu wodociągowego wraz z budową stacji uzdatniania wody w Dąbrowie Wielkiej i infrastrukturą towarzyszącą
Lata realizacji
2021-2028
Szacunkowy koszt
6 300 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Środki UE: 5 355 000,00 PLN Środki własne: 945 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Bogumiłów, Dąbrowa Wielka, Dąbrówka, Wiechucice, Wiechutki, Chojne, Zalesie, Męcka Wola

Tytuł projektu
Przebudowa drogi wewnętrznej dojazdowej w miejscowości Dąbrowa Wielka na odcinku od km 0+000 do km 0+698,5
Lata realizacji
2021-2030
Szacunkowy koszt
900 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Środki UE: 0,00 PLN Środki własne: 900 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Dąbrowa Wielka, Kalinki

Tytuł projektu
Remont mostu przez rzekę Wartę oraz remont drogi gminnej nr 114251E Biskupice – Grądy
Lata realizacji
2021
Szacunkowy koszt
930 000,00 PLN

W tym przewidywane finansowanie: Środki Funduszu Inwestycji Lokalnych (Fundusz przeciwdziałania COVID-19: 440 000,00 PLN Środki własne: 490 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Biskupice, Grądy

Tytuł projektu
Remont drogi gminnej w miejscowości Mnichów
Lata realizacji
2021-2022
Szacunkowy koszt
1 460 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Fundusz Dróg Samorządowych: 600 000,00 PLN Środki własne: 860 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Mnichów

Tytuł projektu
Przebudowa drogi gminnej Chojne – Wiechucice wraz z odwodnieniem od km 0+410 do km 1+618,6
Lata realizacji
2021-2024
Szacunkowy koszt
1 465 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Fundusz Inwestycji Strategicznych: 1 378 000,00 PLN Środki własne: 87 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Chojne, Wiechucice

Tytuł projektu
Przebudowa ulicy Kościerzyńskiej w Charłupi Małej
Lata realizacji
2021-2022
Szacunkowy koszt
4 760 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg: 1 736 000,00 PLN Środki własne: 3 024 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Charłupia Mała

Tytuł projektu
Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
Lata realizacji
2024-2030
Szacunkowy koszt

1 000 000,00 PLN
W tym przewidywane finansowanie:
Środki UE: 850 000,00 PLN
Środki własne: 150 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Dzigorzew

Tytuł projektu
Instalacja punktów ładowania samochodów elektrycznych
Lata realizacji
2023- 2030
Szacunkowy koszt
500 000,00 PLN
W tym przewidywane finansowanie:
Środki UE: 425 000,00 PLN
Środki własne: 75 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Cała gmina – zgodnie ze strategią rozwoju elektromobilności

Tytuł projektu
Budowa boiska przy Szkole Podstawowej w Rzechcie
Lata realizacji
2025-2027
Szacunkowy koszt
600 000,00 PLN
W tym przewidywane finansowanie:
Środki z LGD: 300 000,00 PLN
Środki własne: 300 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Rzechta

Tytuł projektu
Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Rudzie
Lata realizacji
2023-2027
Szacunkowy koszt
1 000 000,00 PLN
W tym przewidywane finansowanie:
Środki UE: 850 000,00 PLN
Środki własne: 150 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Ruda

Tytuł projektu
Przebudowa Stacji Uzdatniania Wody w Charłupi Małej
Lata realizacji
2024-2030
Szacunkowy koszt

3 000 000,00 PLN
W tym przewidywane finansowanie:
Środki UE: 2 550 000,00 PLN
Środki własne: 450 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Charlupia Mała

Tytuł projektu
Rozbudowa i przebudowa sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej
Lata realizacji
2024-2030
Szacunkowy koszt
15 000 000,00 PLN
W tym przewidywane finansowanie:
Środki UE: 12 750 000,00 PLN
Środki własne: 2 250 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Dzierżyn, Biskupice, Męcka Wola, Kłocko, Kuśnie, Chojne, Wiechucice, Wiechutki, Bogumiłów, Sokołów, Charlupia Mała, Kowale.

Tytuł projektu
Budowa Gminnej Biblioteki Publicznej w Sieradzu z/s w Charlupi Małej
Lata realizacji
2022-2023
Szacunkowy koszt
3 150 000,00 PLN
W tym przewidywane finansowanie:
Środki krajowe – Rządowy Fundusz Inwestycji Strategicznych POLSKI ŁĄD: 2 430 000,00 PLN
Środki własne: 720 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Charlupia Mała

Tytuł projektu
Budowa Sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Kłocku
Lata realizacji
2025-2030
Szacunkowy koszt
3 000 000,00 PLN
W tym przewidywane finansowanie:
Środki UE: 2 550 000,00 PLN
Środki własne: 450 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Kłocko

Tytuł projektu
Budowa żłobka Gminy Sieradz
Lata realizacji
2025-2027

Szacunkowy koszt
9 000 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Środki Krajowego Planu Odbudowy: 4 000 000,00 PLN Środki własne: 5 000 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Miasto Sieradz (obok UG, przy budynku Szkoły Podstawowej Gminy Sieradz im. Jana Pawła II)

Tytuł projektu
Budowa instalacji OZE na domach prywatnych
Lata realizacji
2022-2030
Szacunkowy koszt
10 000 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Środki UE: 8 500 000,00 PLN Środki własne (udział mieszkańców): 1 500 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Cała gmina

Tytuł projektu
Zwiększenie efektywności energetycznej obiektów publicznych wraz z zastosowaniem OZE
Lata realizacji
2022-2030
Szacunkowy koszt
5 000 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Środki UE: 4 250 000,00 PLN Środki własne: 750 000,00 PLN
Miejsce realizacji
UG Sieradz, Szkoła Podstawowa Gminy Sieradz im. Jana Pawła II w Sieradzu, Szkoła Podstawowa im. Tomasza Masteja w Chojnem, Szkoła Podstawowa im. Teodora Goździkiewicza w Dąbrowie Wielkiej, Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Walk Nad Wartą Września 1939 r. w Rzechcie, Szkoła Podstawowa im. Wojciecha Janczaka w Chartupii Małej, Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Kłocku, świetlice wiejskie w Podłęzycach oraz Grabowcu

Tytuł projektu
Kształtowanie centrów miejscowości
Lata realizacji
2023-2030
Szacunkowy koszt
8 000 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Środki UE: 6 800 000,00 PLN Środki własne: 1 200 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Cała gmina

Tytuł projektu
Przebudowa drogi gminnej Bogumiłów – Dąbrówka
Lata realizacji
2022-2025
Szacunkowy koszt
9 000 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Środki krajowe – Rządowy Fundusz Inwestycji Strategicznych POLSKI ŁAD: 6 650 000,00 PLN Środki własne: 2 350 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Bogumiłów, Dąbrówka

Tytuł projektu
Remont drogi gminnej nr 114263E w m. Kłocko (Ogrody)
Lata realizacji
2025
Szacunkowy koszt
330 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Środki UE: 110 000,00 PLN Środki własne: 220 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Kłocko

Tytuł projektu
Przebudowa drogi w m. Kuśnie
Lata realizacji
2025
Szacunkowy koszt
1 660 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg: 830 000,00 PLN Środki własne: 830 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Kuśnie

Tytuł projektu
Remont drogi wewnętrznej dojazdowej Wiechucice – Zalesie – Okręglica
Lata realizacji
2026-2027
Szacunkowy koszt
1 180 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Środki Samorządu Województwa Łódzkiego: 200 000,00 PLN Środki własne: 980 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Wiechucice, Zalesie, Okręglica

Tytuł projektu
Remont drogi wewnętrznej dojazdowej Bobrowniki – Okopy
Lata realizacji
2026-2027
Szacunkowy koszt
1 000 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Środki Samorządu Województwa Łódzkiego: 200 000,00 PLN Środki własne: 800 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Bobrowniki, Okopy

Tytuł projektu
Przebudowa drogi wewnętrznej dojazdowej w miejscowości Chojne, ul. Leśna
Lata realizacji
2027-2030
Szacunkowy koszt
1 900 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Środki Samorządu Województwa Łódzkiego: 380 000,00 PLN Środki własne: 1 520 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Chojne

Tytuł projektu
Remont drogi gminnej nr 114257E Sieradz – Chałupki – Chojne
Lata realizacji
2027-2030
Szacunkowy koszt
970 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Środki krajowe: 824 500,00 PLN Środki własne: 145 500,00 PLN
Miejsce realizacji
Sieradz, Chałupki, Chojne

Tytuł projektu
Remont drogi gminnej nr 114202E Dębina – Okręglica – Stoczki
Lata realizacji
2027-2028
Szacunkowy koszt
2 000 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg: 1 000 000,00 PLN Środki własne: 1 000 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Dębina, Okręglica, Stoczki

Tytuł projektu
Przebudowa drogi gminnej nr 114251E Biskupice-Grądy-Sucha-Okupniki
Lata realizacji
2027-2030
Szacunkowy koszt
6 000 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg: 3 000 000,00 PLN Środki własne: 3 000 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Sucha, Kolonia Grądy

Tytuł projektu
Rozwój sieci drogowej na terenie Gminy Sieradz
Lata realizacji
2028-2030
Szacunkowy koszt
25 000 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Środki krajowe: 12 500 000,00 PLN Środki własne: 12 500 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Cała Gmina

Tytuł projektu
Rozbudowa drogi powiatowej ul. Reymonta Sieradz – Charłupia Wielka Etap I.
Lata realizacji
2025-2026
Szacunkowy koszt
Dotacja celowa udzielona przez Gminę Sieradz Powiatowi Sieradzkiemu: 179 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Sieradz, Charłupia Wielka

Tytuł projektu
Udział Gminy Sieradz w realizacji rozwoju sieci dróg powiatowych
Lata realizacji
2025-2030
Szacunkowy koszt
Dotacja celowa udzielona przez Gminę Sieradz Powiatowi Sieradzkiemu: 10 000 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Cała Gmina

Tytuł projektu
Budowa przepompowni wody wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Chojnem w ramach projektu „Budowa stacji podwyższonego ciśnienia na potrzeby sieci wodociągowej”
Lata realizacji

2025-2027
Szacunkowy koszt
2 000 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Środki UE: 1 700 000,00 PLN Środki własne: 300 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Chojne

Tytuł projektu
Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Charłupi Małej z wyposażeniem obiektu oraz budową jadalni i kuchni
Lata realizacji
2024-2027
Szacunkowy koszt
9 640 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Środki krajowe – Rządowy Fundusz Inwestycji Strategicznych POLSKI ŁĄD: 8 000 000,00 PLN Środki własne: 1 640 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Charłupia Mała

Tytuł projektu
Budowa budynku komunalnego w Męckiej Woli
Lata realizacji
2026-2030
Szacunkowy koszt
4 200 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Środki krajowe: 3 570 000,00 PLN Środki własne: 630 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Męccka Wola

Tytuł projektu
Rozwój infrastruktury turystycznej przy rzece Warcie
Lata realizacji
2026-2030
Szacunkowy koszt
6 000 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Środki UE: 5 100 000,00 PLN Środki własne: 900 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Dolina rzeki Warty

Tytuł projektu
Budowa Gminnego Centrum Kultury w Chojnem
Lata realizacji

2026-2030
Szacunkowy koszt
8 000 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Środki UE: 6 800 000,00 PLN Środki własne: 1 200 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Chojne

6. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy

Gmina Sieradz jest gminą wiejską, położoną we wschodniej części powiatu sieradzkiego, na obszarze województwa łódzkiego. Całkowita powierzchnia Gminy wynosi 182 km², co stanowi około 12,2% powierzchni powiatu sieradzkiego. Dominującą formę pokrycia i użytkowania terenu stanowią użytki rolne (ok. 72% powierzchni Gminy). Lasy zajmują około 22% powierzchni Gminy. Centrum administracyjne Gminy zlokalizowane jest w mieście Sieradz, dla którego Gmina stanowi otulinę. Miejscowościami zlokalizowanymi w granicach Gminy Sieradz, które koncentrują najwięcej funkcji są Chojne, Chałupia Mała oraz Kłocko.

Gmina Sieradz graniczy z 6 gminami, w tym z gminą Warta, Burzenin, Zduńska Wola, Zapolice, Wróblew i Brzeźno. Sieć osadnicza Gminy Sieradz składa się z 46 miejscowości, które tworzą 32 sołectwa, takie jak: Biskupice, Bobrowniki, Bogumiłów, Borzewisko, Chałupki, Chojne, Chałupia Mała, Czartki, Dąbrowa Wielka, Dąbrówka, Dębina, Dzierlin, Dzigorzew, Grabowiec, Grądy, Jezioro, Kamionczyk, Kłocko, Kowale, Kuśnie, Łosieniec, Męcka Wola, Mnichów, Okręglica, Kolonia Okręglica, Podłężyce, Ruda, Rzechta, Sucha, Sokołów, Stoczki oraz Wiechucice.

Głównym ośrodkiem konkurencyjnym dla Gminy Sieradz jest przede wszystkim miasto Sieradz, które stanowi silne centrum w zakresie rynku pracy, przyciągając mieszkańców Gminy zarówno ofertą zatrudnienia, jak i zapleczem usługowym. W kontekście rozwoju turystyki, konkurencję stanowią sąsiednie gminy Warta i Burzenin, dysponujące atrakcyjnymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi, rozwiniętą bazą noclegową oraz ofertą rekreacyjno-kulturalną.

Gmina charakteryzuje się dobrą dostępnością komunikacyjną, ponieważ przez jej teren przebiegają szlaki o znaczeniu krajowym, tj. droga ekspresowa S8 relacji Kłodzko-Choroszcz, droga krajowa nr 12 (w kierunku Kalisza) oraz droga krajowa nr 83 (Sieradz – Warta – Koło). Ponadto przez obszar Gminy przebiega linia kolejowa znaczenia krajowego relacji Łódź (Warszawa) – Sieradz – Kalisz – Ostrów Wielkopolski (Wrocław, Poznań). Na obszarze Gminy zlokalizowana jest stacja kolejowa w Męckiej Woli.

Na terenie Gminy organizowany jest publiczny transport zbiorowy, jednak wciąż istnieją miejscowości, które nie są nim objęte. Gmina planuje stopniowy rozwój sieci publicznego transportu zbiorowego, tak aby w przyszłości objąć również te obszary i zapewnić mieszkańcom lepszy dostęp do komunikacji. Rozwój ten jest jednak uzależniony od istniejącej infrastruktury drogowej, która w niektórych miejscowościach wymaga modernizacji lub rozbudowy.

W Gminie dominuje zabudowa zagrodowa, która koncentruje się wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Głównym ośrodkiem wielofunkcyjnym dla mieszkańców Gminy jest miasto Sieradz, w którym obserwuje się największą koncentrację usług oraz funkcji administracyjnych, kulturowych, a także sportowo-rekreacyjnych. Miejscowości zlokalizowane w południowej części Gminy, tj. Bogumiłów, Chojne, Kuśnie, Kłocko, Wiechucice oraz Wiechutki, stanowią najważniejsze ośrodki rozwojowe Gminy, w których występuje największy ruch budowlany. Jest to spowodowane postępującym zjawiskiem suburbanizacji Sieradza – mieszkańcy szukają miejsca do życia, które znajduje się bliżej natury, z dala od miasta, a jednocześnie z dobrą dostępnością komunikacyjną do ośrodka miejskiego. Co za tym idzie, wzrost liczby wydawanych decyzji o warunkach zabudowy wskazuje na potrzebę stworzenia nowych terenów pod zabudowę, wynikającą zarówno z wewnętrznych potrzeb mieszkańców Gminy, jak i z zewnętrznego zainteresowania inwestorów.

Do największych barier przestrzennych występujących na terenie Gminy Sieradz zalicza się rzekę Wartę, linię kolejową, drogę ekspresową S8, a także elektrownie wiatrowe wraz z ich strefą oddziaływania, zlokalizowane na gruntach obrębu geodezyjnego Jeziory. Ponadto barierę stanowić może planowana linia kolejowa nr 85 relacji Sieradz – Kalisz – Pleszew – Poznań, która jest istotnym elementem największego w Europie Środkowo-Wschodniej, wieloletniego programu inwestycyjnego i komunikacyjnego – Centralnego Portu Komunikacyjnego.

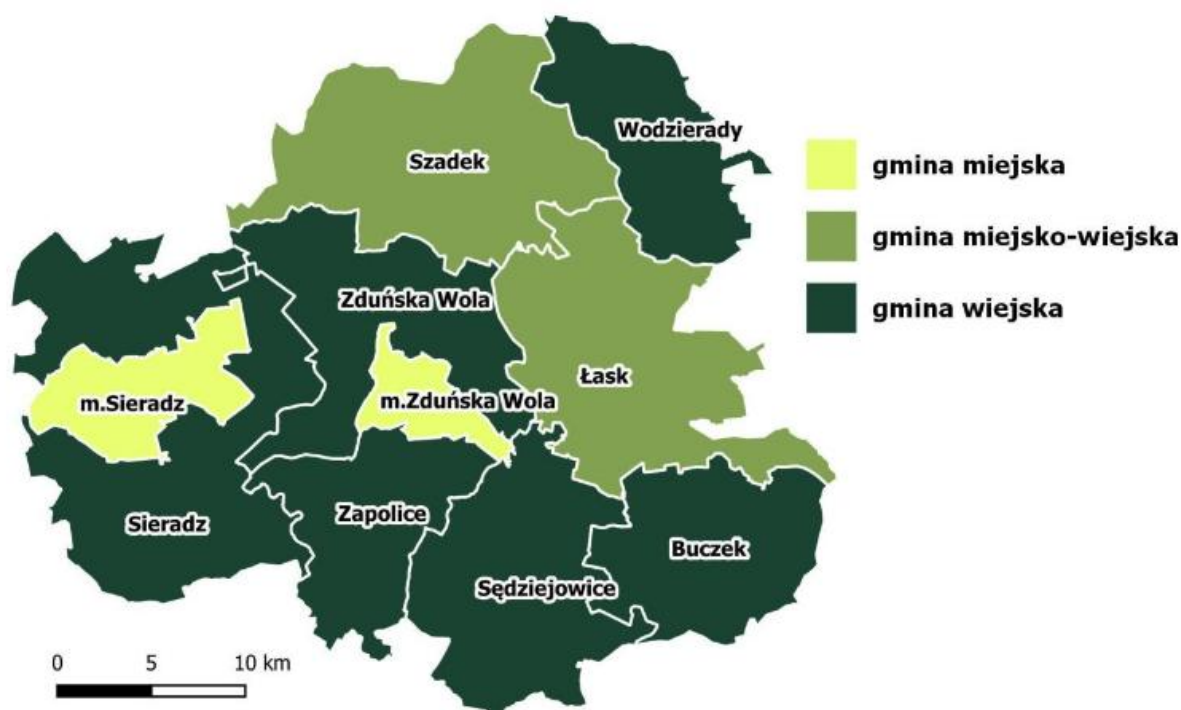
Na terenie Gminy znajdują się instalacje do produkcji energii ze źródeł odnawialnych, w tym farmy fotowoltaiczne, o łącznej mocy 4 MW oraz 5 farm wiatrowych.

Gmina wiejska Sieradz należy do **Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego (MOF) Sieradz – Zduńska Wola – Łask**, który jest jednym z trzech wielordzeniowych miejskich obszarów funkcjonalnych wskazanych w *Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030*. Obejmuje trzy sąsiednie miasta zidentyfikowane jako ośrodki tracące funkcje społeczno-gospodarcze, oddziałujące na otaczające je gminy pod względem ekonomicznym, społecznym, przestrzennym i kulturowym.

Gmina Sieradz otacza miasto Sieradz – rdzeń MOF-u – i jest z nim silnie związana funkcjonalnie, szczególnie w zakresie dojazdów do pracy, szkół, instytucji publicznych i usług komercyjnych. Mieszkańcy Gminy korzystają z oferty edukacyjnej, zdrowotnej, administracyjnej i kulturalnej miasta, co potwierdza codzienne powiązania transportowe i społeczne. Teren gminy znajduje się w strefie suburbanizacji i rozwoju budownictwa mieszkaniowego, co przyczynia się do coraz większej integracji przestrzennej z miastem Sieradz. Przez obszar Gminy przebiegają również ważne ciągi komunikacyjne, które łączą ją z pozostałymi ośrodkami MOF – Zduńską Wolą i Łaskiem.

Jako członek MOF, Gmina bierze udział w strukturze Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT), co umożliwia realizację wspólnych projektów z innymi jednostkami samorządu terytorialnego. Współpraca w tym zakresie obejmuje m.in. działania na rzecz przeciwdziałania nierównościom terytorialnym i przestrzennej koncentracji problemów rozwojowych, m.in. poprzez wzmacnianie spójności terytorialnej.

Rysunek 1. Gminy tworzące MOF Sieradz – Zduńska Zola – Łask

Źródło: Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Sieradz – Zduńska Wola – Łask

Ponadto, kluczowym wyzwaniem rozwojowym województwa w perspektywie długookresowej jest planowana realizacja Centralnego Portu Komunikacyjnego między Łodzią, a Warszawą, który stanie się potężnym impulsem rozwojowym dla kształtowania silnej strefy powiązań funkcjonaloprzestrzennych tych miast, wywołującym nowy efekt skali i dającym realne podstawy do stworzenia układu dwubiegunowego liczącego się w skali Europy. Przewiduje się, że może to skutkować znacznymi zmianami rozkładu ciężarów funkcjonalno-przestrzennych w regionie łódzkim, zmianą charakteru zagospodarowania znacznego obszaru województwa oraz doprowadzić do peryferyzacji jego zachodniej i południowo-zachodniej części. Przez teren Gminy Sieradz planowany jest przebieg linii kolejowej nr 85 Sieradz – Kalisz – Pleszew – Poznań, która jest istotnym elementem Centralnego Portu Komunikacyjnego. W związku z tą inwestycją przewiduje się przyływ nowych mieszkańców oraz stworzenie dla nich bazy mieszkaniowej.

Istotnym elementem rozwoju województwa jest ochrona i poprawa stanu środowiska. Do najważniejszych i priorytetowych wyzwań w tym zakresie w perspektywie krótkookresowej należy rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym, związany m.in. z racjonalizacją gospodarki odpadami i racjonalnym gospodarowaniem zasobami naturalnymi, oraz obniżenie emisji zanieczyszczeń powietrza. Zakłada się, że podjęte działania przyczynią się do wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców regionu, wprowadzania nowoczesnych rozwiązań technologicznych w gospodarce ograniczających wykorzystanie zasobów naturalnych, a także ograniczenia powstawania i składowania odpadów. Priorytetem jest również podjęcie działań zmierzających do poprawy efektywności oczyszczania województwa z azbestu. Proekologiczne rozwiązania transportowe, rozwój publicznego

transportu zbiorowego, rozwój OZE oraz działania rewitalizacyjne w miastach ukierunkowane na wprowadzanie rozwiązań niskoemisyjnych i energooszczędnych znacząco poprawią jakość powietrza.

Poza tym, zakłada się, że w perspektywie długookresowej wzrośnie lesistość regionu, zmniejszy się powierzchnia gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, nastąpi poprawa jakości wód, w szczególności powierzchniowych, oraz zwiększą się ich zasoby, poprawie ulegnie także gospodarka wodno-ściekowa.

Kolejnymi elementami, istotnymi dla rozwoju województwa w długiej perspektywie, są jego walory przyrodnicze, kulturowe i turystyczne. Zakłada się, że ich ochrona, racjonalne wykorzystanie i podniesienie jakości wpłynie na kształtowanie wizerunku województwa jako regionu atrakcyjnego do życia. W zakresie powiązań przyrodniczych szczególną rolę odgrywać będzie stworzony spójny system obszarów chronionych województwa, oparty na istniejących i projektowanych formach ochrony przyrody oraz wpisujący się w krajowy system ekologiczny. Będzie on również uwzględniać system korytarzy ekologicznych oraz zapewniać ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazowej przestrzeni. Na terenie Gminy Sieradz występują następujące formy ochrony przyrody: Obszar Natura 2000 Zbiornik Jeziorsko, Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki, Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu, Rezerwat Przyrody Półboru, 3 użytki ekologiczne oraz 52 pomniki przyrody. Co więcej przez obszar Gminy przebiega korytarz ekologiczny Doliny Warty. Choć nie jest on zaliczany do form ochrony przyrody, pełni ważną rolę w łączeniu siedlisk przyrodniczych – umożliwia przemieszczanie się zwierząt pomiędzy różnymi obszarami chronionymi, co zapobiega m.in. izolacji populacji.

Audyt krajobrazowy stanowi podstawę do podejmowania działań w zakresie ochrony i kształtowania krajobrazu poprzez uwzględnienie wniosków i rekomendacji w dokumentach planistycznych szczebla regionalnego i lokalnego. Co więcej, zapisy Audytu wzmacniają także ochronę krajobrazu na obszarach objętych ochroną prawną. Zgodnie z Audytem krajobrazowym województwa łódzkiego, na terenie Gminy Sieradz znajdują się cztery krajobrazy priorytetowe. Poniżej przedstawiono rekomendacje dla wyznaczonych obszarów.

Dolina Warty na odcinku Burzenin – Pstrokonie (10-318.23-51)

W krajobrazie priorytetowym „Dolina Warty na odcinku Burzenin – Pstrokonie” zaleca się utrzymanie dominującej funkcji przyrodniczej z dopuszczeniem funkcji rolniczej i turystycznej, przy jednoczesnym zachowaniu dotychczasowego zagospodarowania zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Rekomenduje się ochronę ekosystemów, zwłaszcza wodnych, przeciwdziałanie sukcesji siedlisk, zachowanie korytarzy ekologicznych oraz prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej i wodnej. Wskazano na konieczność unikania zabudowy przeskalowanej, dysharmonijnej oraz lokalizacji inwestycji w obszarach zagrożonych powodzią. Należy dbać o estetykę krajobrazu, ograniczać reklamy, promować błękitno-zieloną infrastrukturę oraz zachowywać widoki i panoramy. Nowe obiekty powinny być dostosowane do kontekstu krajobrazowego, a infrastruktura techniczna planowana w sposób minimalizujący jej wpływ na środowisko i krajobraz.

Dolina Warty na odcinku Strońsko-Warta (10-318.18-5)

W krajobrazie priorytetowym „Dolina Warty na odcinku Strońsko–Warta” zaleca się kształtowanie struktury przestrzennej z uwzględnieniem funkcji przyrodniczej jako dominującej, przy dopuszczeniu funkcji turystycznej i rolniczej oraz zachowaniu dotychczasowego sposobu użytkowania terenu w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Wskazano na konieczność ochrony ekosystemów, w tym wodnych, zapobiegania sukcesji siedlisk oraz degradacji siedlisk nieleśnych i drzewostanów, jak również utrzymania drożności korytarzy ekologicznych. Rekomenduje się ograniczenie zabudowy w obszarach zagrożonych powodzią, unikanie zabudowy dysharmonijnej i przeskalowanej, a także zakaz lokalizacji farm fotowoltaicznych i elektrowni wiatrowych w granicach Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki. Podkreślono potrzebę ochrony walorów ekspozycyjnych krajobrazu, m.in. skarpy w Strońsku i sylwety Warta, oraz zachowania otwartości panoram poprzez przeciwdziałanie sukcesji roślinności. Zaleca się prowadzenie estetycznej i kontekstowej zabudowy usługowej sezonowej, wprowadzenie błękitno-zielonej infrastruktury w przestrzeniach publicznych oraz ograniczenie elementów zakłócających ład wizualny, takich jak reklamy wielkopowierzchniowe czy ogrodzenia z prefabrykatów betonowych. Inwestycje celu publicznego i infrastrukturalne powinny być planowane z poszanowaniem walorów krajobrazowych, kulturowych i przyrodniczych, w tym przez stosowanie wspólnych korytarzy i zieleni przesłaniającej. Dla nowych obiektów usługowych zaleca się dostosowanie ich formy i skali do kontekstu krajobrazowego.

Nadwarciańskie Łąki w rejonie Warty (10-318.18-3)

Zaleca się zachowanie dominującej funkcji przyrodniczej z dopuszczeniem turystyki i rolnictwa, przy ochronie ekosystemów (zwłaszcza podmokłych), korytarzy ekologicznych oraz wartości ekspozycyjnych panoramy Warty. Należy unikać degradacji siedlisk, przeskalowanej zabudowy i inwestycji wrażliwych krajobrazowo, dbać o retencję i stosować rozwiązania oparte na przyrodzie. Gospodarka rolna, leśna i wodna powinna być racjonalna i zrównoważona, z zachowaniem miedzy, zadrzewień i trwałych użytków zielonych. Nowa zabudowa powinna uzupełniać istniejącą strukturę, harmonizować z krajobrazem i stosować neutralną kolorystykę oraz materiały naturalne. Reklama, mała architektura i ogrodzenia mają być spójne z otoczeniem, a zagospodarowanie przestrzeni publicznych, wzbogacone o błękitno-zieloną infrastrukturę. Zaleca się też działania renaturyzacyjne, edukację krajobrazową, cyfryzację form ochrony przyrody, rozwój rolnictwa ekologicznego i ograniczenie presji turystycznej.

Las Rafałówka (10-318.19-75)

W krajobrazie priorytetowym „Las Rafałówka” zaleca się kształtowanie przestrzeni z uwzględnieniem dominującej funkcji przyrodniczej, rekreacyjnej i zdrowotnej, przy dopuszczeniu funkcji mieszkaniowej, zagrodowej, rolniczej, usługowej i letniskowej – poza zwartymi kompleksami leśnymi – oraz lokalizacji farm fotowoltaicznych na terenach niezalesionych. Wskazano na konieczność ochrony naturalnych procesów przyrodniczych w ekosystemach, zapobieganie sukcesji oraz degradacji siedlisk i drzewostanów, a także zapewnienie ciągłości korytarzy ekologicznych. Wyklucza się zabudowę w otoczeniu rezerwatu „Jabłecznik” i w zwartych kompleksach leśnych (Ls i Lz), z wyjątkiem

terenów już podzielonych. Rekomenduje się uzupełnianie zabudowy wyłącznie w ramach istniejących struktur, z zachowaniem walorów krajobrazowych i unikanie przeskalowanych inwestycji. Farmy fotowoltaiczne powinny być wkomponowane w krajobraz m.in. przez zieleń kurtynową i nasadzenia pod panelami.

W zakresie estetyki zaleca się stosowanie stonowanej kolorystyki elewacji, naturalnych materiałów w małej architekturze oraz ograniczenie reklam i ogrodzeń betonowych. Zaleca się także wprowadzanie błękitno-zielonej infrastruktury w przestrzeniach publicznych oraz dostosowanie nowych obiektów usługowych do kontekstu krajobrazowego. W odniesieniu do ekspozycji krajobrazowych zaleca się ograniczenie rozprzestrzeniania zabudowy, opracowanie analiz widokowych oraz ochronę relacji przestrzennych pomiędzy terenami otwartymi i leśnymi.

Ponadto w Audycie Krajobrazowym Województwa Łódzkiego, wskazano również na obszary wskazane do uzupełnienia stanu wiedzy w kontekście przeprowadzenia analiz w kierunku możliwości objęcia formą ochrony przyrody:

- Złoczewski Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Użytki ekologiczne: Chojne Oles, Chojne Starorzecze II oraz Chojne nad Wartą.

Wśród obszarów Gminy Sieradz wyróżniających się znaczącym potencjałem turystycznym są tereny zlokalizowane w jej południowo-wschodniej części w sąsiedztwie rzeki Warty, tj. miejscowości Chojne i Okopy. Występują tutaj tereny rekreacyjno-wypoczynkowe, w tym „Leśny Zakątek”, a także obiekty kulturowe, wśród których na uwagę zasługują m.in. zespół sakralny z kościołem parafialnym pw. św. Anny w Chojnem, którego początki sięgają XVII wieku, zespół dworsko-parkowy w Chojnem oraz zespół sakralny w drewnianym kościele parafialnym pw. Michała Archaniola w Dąbrowie Wielkiej. Na północy Gminy grodzisko wczesnośredniowieczne w Mnichowie, w północno-wschodniej części znajduje się zespół pałacowo-parkowy w Męckiej Woli, a w północno-zachodniej części Gminy zespół sakralny z kościołem parafialnym pw. Narodzenia NMP w Chałupi Małej i drewniana kaplica dworska w Dzierlinie.

Gmina Sieradz oferuje także oznakowane piesze szlaki turystyczne, takie jak Szlak Walk nad Wartą o łącznej długości 55 km oraz Szlak Ziemi Sieradzkiej o długości 47 km, które umożliwiają poznanie historii regionu i jego dziedzictwa kulturowego. Ponadto przez obszar Gminy przebiegają również: szlak im. Władysława Reymonta (o długości 50 km), Sieradzka es-ka (o długości 120 km), a także szlak bursztynowy (o długości 250 km). Warto wspomnieć również o planowanych inwestycjach w infrastrukturę turystyczną, takich jak tworzenie nowych szlaków rowerowych, które połączą obszar Gminy z sąsiednimi miejscowościami, co dodatkowo wpłynie na wzrost atrakcyjności turystycznej regionu.

Istotnym atutem gminy są również jej zabytki, część z nich została uwzględniona w Wojewódzkim Programie Opieki nad Zabytkami w Województwie Łódzkim na lata 2024-2027. W szczególności trzeba zwrócić uwagę na:

- znajdujący się na południowym-wschodzie kościół parafialny św. Anny w Chojnem (obiekt wpisany na listę zabytków reprezentatywnych),

- znajdujące się na północy Gminy grodzisko wczesnośredniowieczne w Mnichowie (obiekt wpisany na listę zabytków archeologicznych uznanych za reprezentatywne),
- znajdujący się na północnym-zachodzie dwór w Dzierlinie (obiekt wpisany na listę zabytków zagrożonych).

Zgodnie z art. 171 ust. 5 ustawy Prawo wodne (j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1478 ze zm.) na terenie Gminy Sieradz, szczególnie wzdłuż rzeki Warty występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi 0,2%, 1% i 10%. Tereny znajdujące się w ramach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią podlegają określonemu zagospodarowaniu, gdzie zgodnie z art. 166 ust. 10 ustawy jw. planowane zagospodarowanie nie może m.in. naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym czy stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi czy środowiska oraz utrudniać zarządzania ryzykiem powodziowym.

Podstawowymi jednostkami umożliwiającymi gospodarowanie wodami powierzchniowymi są jednolite części wód powierzchniowych (JCWP). Na terenie Gminy Sieradz znajduje się 9 JCWP:

- RW60001018317899 – Pichna,
- RW6000111831799 – Warta od Żeglina do zb. Jeziorsko,
- RW6000101831529 – Dopływ z Sędzic,
- RW6000101831549 – Dopływ z Kawęczynka,
- RW600010183149 – Myja,
- RW600011181999 – Warta od Wierznicy do Widawki,
- RW6000101831569 – Niniwka,
- RW600010183129 – Żeglina,
- RW600011183119 – Warta od Widawki do Żeglina.

Stan ogólny każdej z JCWP oceniono na zły, z kolei stan chemiczny większości z nich znajduje się poniżej dobrego – wyjątek stanowią Dopływ z Kawęczynka oraz Niniwka, dla których uznano go za dobry.

Zgodnie z Planem przeciwdziałania skutkom suszy, zauważyć można, że na terenie całej Gminy Sieradz występuje:

- ekstremalne zagrożenie suszą atmosferyczną,
- ekstremalne zagrożenie suszą rolniczą,
- umiarkowane zagrożenie suszą hydrologiczną,
- słabe zagrożenie suszą hydrogeologiczną.

W łącznym zestawieniu Gmina Sieradz jest silnie zagrożona suszą.

Szczególnie istotna dla kształtowania i zachowania tradycji regionalnej jest ochrona materialnych oraz niematerialnych zasobów kulturowych województwa. W tym celu zakłada się m.in. kształtowanie sieci unikatowych ośrodków historycznych oraz objęcie ochroną najcenniejszych obiektów i obszarów województwa w formie pomników historii i parków kulturowych. Zakłada się także, że wybitne dzieła i dorobek współcześnie żyjących pokoleń zostaną objęte formą ochrony poprzez

uznanie za dobra kultury współczesnej. Działania te, w powiązaniu z rozwojem różnych form turystyki i stworzeniem systemu szlaków turystycznych, wpłyną bezpośrednio na wzrost atrakcyjności turystycznej województwa oraz przyczynią się do kształtowania rozpoznawalnej marki turystycznej regionu. Realizacja wskazanych kierunków rozwoju przestrzennego pozwoli na kreowanie w regionie korzystnych warunków dla lokalizacji przedsięwzięć efektywnych ekonomicznie, chroniąc jednocześnie tereny o najwyższych walorach przyrodniczych i kulturowych, ważne dla regionu (...). Na terenie Gminy Sieradz kultywowane są tradycyjne formy rękodzielnictwa oraz drobnego rzemiosła, takie jak wikliniarstwo, rzeźba czy inne formy twórczości ludowej. Działalność ta stanowi ważny element lokalnej tożsamości kulturowej i jest przekazywana z pokolenia na pokolenie.

Nadrzędnym dokumentem planistycznym na terenie Gminy jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Określa on kierunki polityki przestrzennej dla rozwoju danej jednostki administracyjnej zgodne z obecnymi uwarunkowaniami, trendami rozwojowymi oraz ustaleniami wynikającymi z ponadlokalnych celów polityki przestrzennej. Głównym zadaniem studium jest określenie polityki przestrzennej gminy wpisanej w politykę przestrzenną państwa oraz województwa łódzkiego. Studium ma za zadanie także sformułowanie lokalnych uwarunkowań, celów i programów rozwoju, dzięki czemu staje się ono dokumentem wytyczającym ogólną politykę przestrzenną Gminy, a jednocześnie posiadać będzie charakter wytycznych do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Studium Gminy Sieradz przyjęte zostało na mocy Uchwały nr VI/37/15 „Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sieradz z 2015 roku (II edycja)”. Należy jednak zaznaczyć, że w wyniku reformy planowania przestrzennego, Gmina Sieradz zobowiązana jest do opracowania Planu Ogólnego – dokumentu, który zastąpi jej dotychczasowe Studium. Zgodnie z Uchwałą nr IV/24/2024 z dnia 18 czerwca 2024 r. Gmina przystąpiła do sporządzenia Planu Ogólnego.

Koncepcja przekształceń i rozwoju struktury przestrzennej Gminy zawarta w **Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sieradz** zakłada:

- rozwój i lepsze wykorzystanie obszarów związanych z drogą międzyregionalną na odcinku Zduńska Wola – Sieradz, przy czym uszczegółowienie i rozwiązanie problemów związanych z obsługą komunikacyjną powinno być dokonane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (wieś Grabowiec, Stawiszczce),
- podniesienie standardów istniejącej zabudowy wsi poprzez uporządkowanie ich struktury funkcjonalno-przestrzennej i przeciwdziałanie zabudowie „w szczerym polu”, ale też umożliwienie rozwoju terenów mieszkaniowych jako oferty dla przybyszów z zewnątrz. Rozwój ten należy przy tym podzielić na etapy w zależności od możliwości Gminy w zakresie uzbrojenia nowych terenów wskazywanych pod zabudowę,
- rozwój terenów stanowiących ofertę dla różnorodnej działalności produkcyjno-usługowej,
- zapewnienie funkcjonowania lokalnych ciągów przyrodniczych w powiązaniu z regionalnym i krajowym systemem przyrodniczym,
- wskazanie terenów, gdzie jest możliwe spełnienie warunków środowiskowych oraz akceptacja społeczna dla lokalizacji odnawialnych źródeł energii o mocy ponad 100 kW,

- wskazanie terenów potencjalnych zasobów surowców mineralnych wymagających udokumentowania,
- wskazanie terenów z predyspozycjami i zasadnością zalesienia.

Analiza uwarunkowań rozwoju Gminy wykazała, że w najbliższym okresie należy się koncentrować na:

- zachowaniu i ochronie przed zabudową terenów otwartych w dolinach rzeki Warty, Żegliny, Niniwki i Myi, stanowiących krajowy i lokalne korytarze ekologiczne oraz wartościowe przyrodniczo elementy systemu ekologicznego regionu i Gminy,
- realizowaniu określonych w przepisach odrębnych celów i zasad ochronnych w granicach już ustanowionych form ochrony prawnej w zakresie ochrony przyrody,
- zachowaniu i ochronie istniejących bogatych zasobów dziedzictwa kulturowego, w szczególności obiektów i obszarów w rejestrze i w gminnej ewidencji zabytków, dla których należy zadbać o harmonijne zagospodarowanie otoczenia z uwzględnieniem wyeksponowania obiektów stanowiących pozytywne dominanty w rolno-osadniczym krajobrazie Gminy,
- wskazaniu obszarów koncentracji realnych procesów rozwojowych Gminy w sferze działalności gospodarczej. W tym zakresie należy zweryfikować dotychczas wskazywane terenowe rezerwy rozwojowej w Męckiej Woli na rzecz wykorzystania urbanizującego się pasma wschodniego pomiędzy drogą krajową Nr 83 i drogą wojewódzką Nr 482, a drogą ekspresową S8 w celu uzyskania ciągłości funkcji z obszarem przemysłowym wsi Czechy w gminie Zduńska Wola. Istotnym wydaje się obszar położony w rejonie wsi Dąbrówka-Jeziory, gdzie jest możliwość zagospodarowania gruntów pozostających w zasobie własności Skarbu Państwa i gdzie już istnieje i funkcjonuje zespół elektrowni wiatrowych,
- wskazaniu obszarów, na których mogą być lokalizowane urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu,
- wskazaniu obszarów udokumentowanych i potencjalnych złóż kopalin,
- wskazaniu kierunków rozwojowych poszczególnych jednostek osadniczych ze szczególnym uwzględnieniem przeciwdziałania dowolnej i przypadkowej parcelacji gruntów rolnych i rozpraszaniu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej poza ukształtowane struktury wsi i ciągi uzbrojenia komunalnego,
- utrzymaniu terenów tradycyjnych miejsc wypoczynku sezonowego na działkach rekreacyjnych (letniskowych),
- kontynuowaniu wyposażania terenów osadniczych w urządzenia infrastruktury technicznej, w tym w szczególności w sieć wodociągową i kanalizacji sanitarnej.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (MPZP) stanowią akty prawa miejscowego, które regulują funkcje oraz sposób wykorzystania danego terenu. Do końca 2024 roku Gmina Sieradz przyjęła 6 MPZP, które pokryły około 1% jej powierzchni.

Na obszarze Gminy Sieradz wyróżniono dwa podstawowe obszary zróżnicowanych działań polityki przestrzennej: obszar podmiejski i obszar wiejski. **Obszar podmiejski** to obszar wsi

o największej aktywności gospodarczej, efektywności i przedsiębiorczości, objęty najwyższymi w Gminie procesami urbanizacji i procesami rozwojowymi. Obejmuje fragmenty Gminy skoncentrowane przy głównych wylotowych drogach z Sieradza. Najważniejsze z nich to:

- obszar podmiejski zachodni, w kierunku miasta Warta skupiony po obydwu stronach drogi krajowej nr 83, obejmuje fragmenty wsi: Chałupia Mała, Dziągorzew oraz Dzierlin,
- obszar podmiejski wschodni w kierunku Zduńskiej Woli, skupiony po obydwu stronach międzyregionalnej drogi krajowej nr 83 i linii kolejowej Ostrów Wielkopolski-Łódź, obejmujący fragmenty wsi Stawiszczce i Grabowiec oraz Męckiej Woli,
- obszar podmiejski południowy, w kierunku Złoczewa skupiony wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 482 pozostający w Zarządzie Dróg Wojewódzkich w Łodzi, obejmujący fragmenty wsi: Jezioro, Kłocko oraz Kuśnie,
- kształtujący się obszar podmiejski południowo-wschodni, obejmujący wsie Monice, Wiechutki, Wiechucice i Chojne. Skupia się wzdłuż wojewódzkiej drogi Nr 480 i drogi powiatowej do wsi Chojne.

Wśród ww. obszarów strefy podmiejskiej szczególne znaczenie należy przypisać obszarowi wschodniemu położonemu pomiędzy linią kolejową a przebiegiem drogi ekspresowej S8. Obszar ten ma znaczenie strategiczne dla dalszej aktywizacji gospodarczej i stanu zamożności Gminy Sieradz, bowiem naciski inwestorów zewnętrznych na zabudowę i zagospodarowanie głównie funkcją produkcyjno-usługową, składami i magazynami mają realne szanse rychłego urzeczywistnienia. Tu bowiem: jest pełne wyposażenie obszaru w urządzenia infrastruktury technicznej, jest gazociąg wysokiego ciśnienia i rezerwa mocy elektroenergetyki, są też niezwykle ważne atuty powiązań komunikacyjnych tj. bliskość dwóch węzłów na S8, istniejąca droga dotychczas krajowa, linia kolejowa i ewentualność budowy dróg lokalnych. Nie jest to też obszar prawnie chroniony na podstawie przepisów o ochronie przyrody i ochronie zabytków.

Obszar wiejski – to pozostały obszar wsi bardziej oddalonych od miasta Sieradz z przewagą polityk ochronnych uwarunkowanych ekologicznie i nastawionych na rozwój gospodarki rolnej z udziałem wypoczynku na działkach rekreacyjnych. Wyróżniono w tym obszarze:

- tereny występowania gleb wysokich klas bonitacyjnych oraz tereny zmeliorowane w rejonie wsi: Biskupice, Kowale, Łosieniec, rejon wsi Kuśnie, Dąbrowa Wielka, Dąbrówka, Sokołów,
- tereny doliny rzeki Warty z priorytetem funkcji ochronnych i szansą agroturystyki na bazie istniejących wsi: Kamionaczyk, Grądy, Sucha, Mnichów, Chałupki, Borzewisko, Bobrowniki,
- duże kompleksy leśne z wsiami: Ruda, Czartki, częściami Męckiej Woli, Bogumiłowa, Okręglicy, Dębiny, Chojnego i Stoczek.

Do kluczowych obszarów rozwojowych w Gminie Sieradz zalicza się miejscowość Stawiszczce. Obszar ten został wskazany jako istotny z punktu widzenia rozwoju gospodarczego Gminy oraz przyciągania nowych przedsięwzięć inwestycyjnych, z uwagi na wyznaczone tam w MPZP tereny inwestycyjne. Pozostałe strefy aktywności gospodarczej na obszarze Gminy (nie objęte MPZP) znajdują się w miejscowościach: Chojne, Monice, Kłocko oraz Kuśnie. Obszary te są częściowo uzbrojone

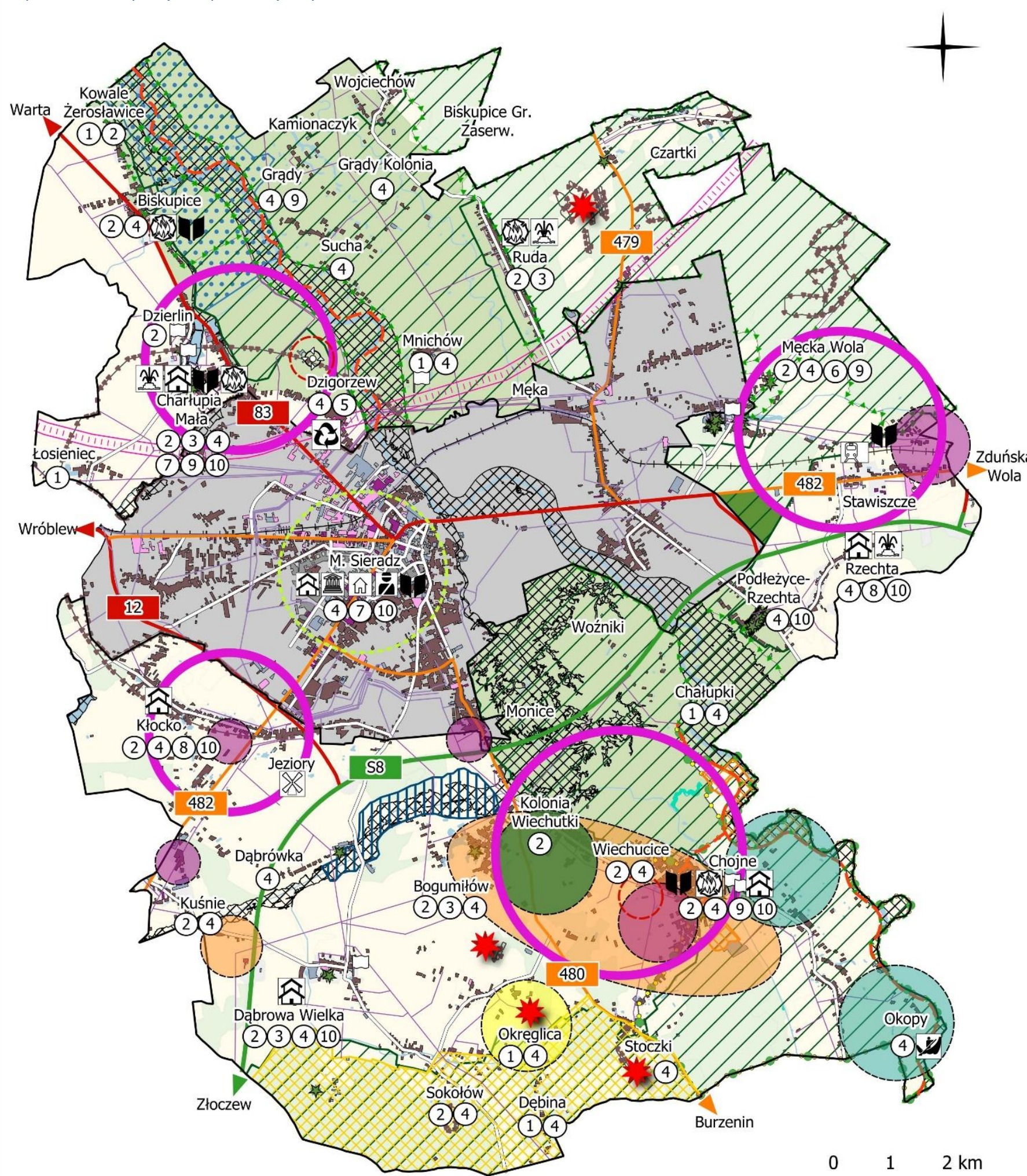
i posiadają potencjał do dalszego rozwoju inwestycyjnego, szczególnie w kontekście rozbudowy infrastruktury.

Na terenie Gminy Sieradz znajdują się tereny wymagające remediacji, przede wszystkim na obszarze obrębów Ruda oraz Bogumiłów. Związane są one z obecnością nielegalnych składowisk odpadów. Występują tutaj również tereny zdegradowane wymagające rekultywacji, są to przede wszystkim miejsca poeksploatacyjne, związane z wydobywaniem piasku, zlokalizowane na obszarze obrębów Bogumiłów, Stoczki oraz Ruda.

W obrębie Gminy zlokalizowane są także tereny wymagające przekształceń, w tym z terenów osadnictwa wiejskiego na tereny zabudowy podmiejskiej, ze względu na proces suburbanizacji miasta Sieradza i związany z tym wzmożony ruch budowlany na obszarze gminy wiejskiej (Bogumiłów i Kuśnie). Ponadto w obrębach Dąbrówka, Kłocko, Kuśnie i Stawiszczę występuje potrzeba przekształcania terenów rolniczych w tereny inwestycyjne oraz aktywności gospodarczej. Obręb Kłocko, a dokładniej tereny w kierunku zbiornika Smardzew, wskazane są w Studium jako tereny usługowe, wymagane jest natomiast ich przekształcenie w tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną z dopuszczeniem zabudowy rekreacji indywidualnej.

Na przedstawionym na kolejnej stronie modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej, wskazano lokalizację tych inwestycji planowanych do realizacji, których umiejscowienie zostało już określone, co pozwala na ich graficzne zobrazowanie w konkretnej przestrzeni. Nie uwzględniono natomiast inwestycji, których zakres przestrzenny obejmuje cały obszar Gminy lub które nie mają przypisanej konkretnej lokalizacji w momencie aktualizacji Strategii, są to m.in. inwestycje w zakresie rozwoju OZE, instalacje punktów ładowania samochodów, inwestycje dotyczące rozwoju infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, a także rozbudowy i modernizacji dróg.

Mapa 2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Sieradz

System powiązań przyrodniczych

- pomnik przyrody
- rezerwat przyrody
- park krajobrazowy
- obszar chronionego krajobrazu
- użytek ekologiczny
- obszar Natura 2000
- korytarze ekologiczne
- złóża
- krajobrazy priorytetowe

Analizy w kierunku możliwości objęcia formą ochrony przyrody:

- obszar chronionego krajobrazu
- użytek ekologiczny

Główne korytarze i elementy sieci transportowej

- droga ekspresowa
- droga krajowa
- droga wojewódzka
- droga powiatowa
- linia kolejowa

Główne elementy infrastruktury społecznej i technicznej

- Urząd Gminy Sieradz
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- biblioteka
- Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych
- Komenda Powiatowa Policji
- OSP włączone do KSRG
- oczyszczalnia ścieków
- obiekty zabytkowe
- szkoła
- stacja kolejowa
- Odnawialne źródła energii
- Stacja uzdatniania wody
- linie elektroenergetyczne

Pokrycie terenu

- zabudowa jednorodzinna
- zabudowa wielorodzinna
- zabudowa handlowo-usługowa
- zabudowa przemysłowo-składowa
- pozostała zabudowa
- tereny rolne
- lasy i ekosystemy seminaturalne
- wody powierzchniowe
- miasto Sieradz
- granice Gminy Sieradz

System osadniczy

- ośrodek subregionalny
- obszar podmiejski

Planowane inwestycje

- ① rozwój zbiorowego transportu publicznego
- ② rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej
- ③ budowa/rozbudowa SUW wraz z infrastrukturą towarzyszącą
- ④ przebudowa, remont i modernizacja dróg wraz z infrastrukturą
- ⑤ budowa PSZOK
- ⑥ Budowa/rozbudowa budynków mieszkalnych
- ⑦ rozwój infrastruktury opiekuńczej i edukacyjnej
- ⑧ rozwój infrastruktury sportowej
- ⑨ rozwój infrastruktury społeczno-kulturalnej
- ⑩ zwiększenie efektywności energetycznej obiektów publicznych

przebieg planowanej Kolei Szybkiej Prędkości

projektowany zbiornik "Bogumiłów"

potencjalny przebieg planowanych szlaków rowerowych

planowana lokalizacja stacji kajakowej

Kierunki zagospodarowania terenu

- tereny wymagające rekultywacji/remediacji
- obszary predysponowane do rozwoju zabudowy mieszkaniowej
- obszary predysponowane do rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej
- obszary predysponowane do zalesienia
- obszary predysponowane do lokalizacji terenów inwestycyjnych
- obszary predysponowane do rozwoju produkcji rolnej

Obszary zagrożone

- obszary szczególnego zagrożenia powodzią
- obszary w sąsiedztwie zakładów uciążliwych

7. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie

Kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej w Gminie powinno odbywać się w oparciu o szczegółowe wytyczne dokumentów planistycznych nie tylko na poziomie Gminy (m.in. miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego/Plan Ogólny), ale także wyższych szczebli.

Diagnoza sytuacji przestrzennej, społecznej, gospodarczej i klimatyczno-środowiskowej oraz cele i kierunki działań przedstawione w niniejszej Strategii, pozwoliły na określenie ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Sieradz, które przedstawia kolejna tabela.

Tabela 1 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Sieradz

Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu
• zachowanie terenów o dużych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych, • ochrona terenów objętych ochroną prawną oraz innych obszarów cennych przyrodniczo, w tym terenów otwartych, • zachowanie i przywracanie układu lokalnych korytarzy ekologicznych oraz ochrona przed ich defragmentacją, • wbudowanie terenów rolnych i leśnych w obrębie korytarzy ekologicznych w ogólnodostępny system terenów otwartych i zieleni publicznej, powiązanie ich zielonymi ciągami pieszymi i rowerowymi łączącymi poszczególne miejscowości Gminy, • utrzymanie różnorodności biologicznej, • przeciwdziałanie rozlewaniu się zabudowy, • wsparcie rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury, w szczególności poprzez ustalenie racjonalnych wskaźników w zakresie powierzchni biologicznie czynnej w dokumentach planistycznych, zapewnienie i egzekwowanie odpowiedniej retencji oraz wykorzystanie istniejącej przestrzeni i obiektów do jej rozwoju, • tworzenie nowych oraz powiększanie już istniejących terenów zielonych blisko obszarów mieszkaniowych (parki i skwery „kieszonkowe”), • dążenie do realizacji zieleni izolacyjnej wzdłuż ciągów komunikacyjnych oraz istniejących i projektowanych zespołów zabudowy, • ochrona cieków wodnych, m.in. poprzez zakaz lub ograniczenie zabudowy w pobliżu zbiorników i cieków wodnych z uwzględnieniem przepisów dotyczących zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, • ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami pochodzenia komunikacyjnego i bytowego poprzez kontrole stanu technicznego instalacji kanalizacji sanitarnej i burzowej, konserwację urządzeń do separacji substancji ropopochodnych i osadników piaskowych, itp. • wykorzystanie głównych zbiorników wodnych do funkcji związanych z turystyką, rekreacją oraz sportem, z zachowaniem poszanowania środowiska przyrodniczego,

- wykorzystanie obszarów zielonych do celów turystycznych i rekreacyjnych poprzez budowę ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych, budowę i utrzymanie infrastruktury rekreacyjnej, - ochrona terenów rekreacyjnych i wypoczynku, lasów i terenów zielonych przed zabudową związaną z uciążliwą działalnością gospodarczą (zakłady przemysłowe, magazynowe i usługowe), - nadanie funkcji edukacyjnej nowym i istniejącym obszarom zielonym oraz elementom błękitno-zielonej infrastruktury, - ochrona powietrza i zapobieganie przekraczaniu poziomów dopuszczalnych stężeń substancji szkodliwych w powietrzu poprzez działania termomodernizacyjne, wprowadzanie do celów grzewczych urządzeń o wysokiej sprawności energetycznej, rozwój zielonej energii i ograniczanie niskiej emisji wynikającej z ruchu samochodowego, - rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym.
Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej - kształtowanie struktury przestrzennej uwypuklające i wzmacniające znaczenie istniejących obiektów o ważnych funkcjach lokalnych i ponadlokalnych, - ochrona elementów dziedzictwa kulturowego, w szczególności wartościowych układów urbanistycznych i ruralistycznych, historycznych zespołów pałacowo-parkowych, zadrzewień przydrożnych i śródpolnych oraz obiektów zabytkowych, - ochrona różnorodności i wielokulturowości dziedzictwa kulturowego regionu i dóbr kultury współczesnej, - przystosowanie zachowanych założeń i obiektów, które utraciły swoje pierwotne funkcje, do nowych, współczesnych potrzeb, z uwzględnieniem wymogów w zakresie ich dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami oraz – w miarę możliwości – wykorzystujących rozwiązania w zakresie efektywności energetycznej oraz rozwiązania w zakresie adaptacji do zmian klimatu (zatrzymanie wód opadowych, przepuszczalność terenu, ogrody deszczowe i inne), - restauracja i modernizacja techniczna obiektów zabytkowych zgodnie z wytycznymi konserwatora zabytków z dostosowaniem współczesnej funkcji do wartości zabytkowej obiektów, służącej jednocześnie rozwojowi gospodarczemu i włączeniu społecznemu, - podporządkowanie nowej zabudowy historycznej kompozycji przestrzennej, - podnoszenie walorów użytkowych oraz komercjalizacja funkcji turystycznej, z wykorzystaniem zasobu historycznego jako istotnego komponentu, - ochrona gminnych tradycji związanych z jej rolniczą funkcją.
Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej - utrzymanie i kontynuacja istniejącej struktury przestrzennej i form zabudowy, z możliwością jej uzupełnienia, - kształtowanie czytelnej, zwartej struktury przestrzennej i dopełnianie układów w obrębie poszczególnych jednostek urbanistycznych, - utrzymanie formy zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej realizowanej indywidualnie oraz w zorganizowanych zespołach mieszkaniowych, ze szczególnym uwzględnieniem kontroli nad charakterem zabudowy, jej intensywnością oraz rozdrobnieniem podziałów ewidencyjnych, - utrzymanie i kontynuacja istniejącej zabudowy związanej z produkcją rolną (siedliska i zagrody) wraz z możliwością jej dalszego rozwoju, - wyznaczanie zróżnicowanych standardów zabudowy dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w dostosowaniu do charakteru miejsca – z uwzględnieniem potrzeby zapewnienia dostępności do usług społecznych (przedszkola, szkoły, place zabaw, zieleni publiczna, usługi sportu, rekreacji i turystyki), - kształtowanie nowych obszarów zabudowy mieszkaniowej w oparciu o układ komunikacyjny o parametrach dostosowanych do intensywności zabudowy i zapewniający przepustowość w skali lokalnej i ponadlokalnej,

- zachowanie, ochrona przed zainwestowaniem i wykorzystanie zasobów w postaci gleb wysokiej jakości i przydatności rolniczej,
- utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi oraz otuliną biologiczną cieków wodnych,
- ograniczenie negatywnego wpływu terenów aktywności gospodarczej na sąsiadującą zabudowę zagrodową, mieszkaniową, środowisko i krajobraz (np. strefowanie zabudowy, tworzenie pasów zieleni izolacyjnej i granic przestrzennych),
- ograniczenie negatywnego wpływu kluczowych inwestycji celu publicznego na zabudowę zagrodową, mieszkaniową, środowisko i krajobraz,
- uwzględnienie planowanych inwestycji ponadlokalnych (regionalnych, krajowych) w polityce przestrzennej Gminy,
- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- przeciwdziałanie konfliktom przestrzennym poprzez zachowanie równowagi pomiędzy dostępnością usług, lokalizacji terenów działalności gospodarczej i terenów produkcyjnych a uciążliwością ich oddziaływania na tereny sąsiednie, w tym szczególnie tereny użytkowane rolniczo,
- nawiązanie gabarytami, powierzchnią zabudowy i stylem architektonicznym nowych i przebudowywanych obiektów do istniejącej zabudowy występującej na danym obszarze, w szczególności w obszarze zabytkowej zabudowy,
- podnoszenie dostępności terenów i obiektów usługowych dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- wsparcie dla rozwoju odnawialnych źródeł energii,
- przyjęcie rozwiązań wynikających z przepisów prawa wodnego oraz ograniczenie rozwoju nowej zabudowy na terenach zagrożonych ryzykiem powodziowym.

Zgodnie z § 3, ust. 10 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydania z niego wypisów i wyrysów, na terenie Gminy Sieradz dopuszcza się określenie wyższego zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową, niż wynika to ze wzoru z ust. 2, jeżeli jest to uzasadnione szczególnymi potrzebami w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej.

Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, pod pojęciem handlu wielkopowierzchniowego rozumie się handel realizowany w obiekcie handlowym o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m². Jego lokalizacja jest regulowana w planie ogólnym poprzez wskazanie strefy handlu wielkopowierzchniowego oraz konieczność sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w przypadku potrzeby realizacji tego obiektu. Plan miejscowy sporządza się wtedy dla terenu położonego na obszarze obejmującym co najmniej obszar, na którym powinny nastąpić zmiany w strukturze funkcjonalno-przestrzennej w wyniku realizacji tego obiektu.

Na obszarze Gminy Sieradz nie planuje się lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Z tego względu nie ustala się zasad i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w zakresie ich lokalizacji.

Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, pod pojęciem inwestycji celu publicznego należy rozumieć działania o znaczeniu lokalnym (gminnym) i ponadlokalnym (powiatowym, wojewódzkim i krajowym), a także krajowym (obejmującym również inwestycje międzynarodowe i ponadregionalne), oraz metropolitalnym (obejmującym obszar metropolitalny) bez względu na status podmiotu podejmującego te działania oraz źródła ich finansowania, stanowiące realizację celów, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, m.in.:

- wydzielanie gruntów pod drogi publiczne, drogi rowerowe i drogi wodne, budowa, utrzymywanie oraz wykonywanie robót budowlanych tych dróg, obiektów i urządzeń transportu publicznego, a także łączności publicznej i sygnalizacji,
- budowa i utrzymywanie publicznych urządzeń służących do zaopatrzenia ludności w wodę, gromadzenia, przesyłania, oczyszczania i odprowadzania ścieków oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym ich składowania lub ich wykorzystania w instalacji odnawialnego źródła energii wytwarzającej biogaz w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii,
- budowa oraz utrzymywanie obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska, zbiorników i innych urządzeń wodnych służących zaopatrzeniu w wodę, regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, a także regulacja i utrzymywanie wód oraz urządzeń melioracji wodnych, będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego,
- budowa i utrzymywanie pomieszczeń dla urzędów organów władzy, administracji, sądów i prokuratur, uczelni publicznych, federacji podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki, o których mowa w art. 165 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. poz. 742, z późn. zm.), szkół publicznych, państwowych lub samorządowych instytucji kultury w rozumieniu przepisów o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, a także publicznych: obiektów ochrony zdrowia, przedszkoli, domów opieki społecznej, placówek opiekuńczo-wychowawczych, obiektów sportowych,
- budowa, utrzymywanie obiektów oraz urządzeń niezbędnych na potrzeby obronności państwa, a także ustanowienie strefy ochronnej terenu zamkniętego, w tym wynikające z umów lub porozumień międzynarodowych, a także na potrzeby ochrony granicy państwowej lub zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, w tym budowa i utrzymywanie aresztów śledczych, zakładów karnych oraz zakładów dla nieletnich,
- poszukiwanie, rozpoznawanie, wydobywanie złóż kopalin objętych własnością górnictwem,
- zakładanie i utrzymywanie cmentarzy,
- ustanawianie i ochrona miejsc pamięci narodowej,
- ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub siedlisk przyrody,
- wydzielanie gruntów pod publicznie dostępne przestrzenie i obiekty: ciągi piesze, place, parki, promenady lub bulwary, a także ich urządzenie, w tym budowa lub przebudowa.

W przypadku lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego na terenie Gminy przyjmuje się w szczególności:

- uwzględnienie aktualnych potrzeb wynikających ze zmian społeczno-strukturalnych,
- ograniczenie negatywnego wpływu kluczowych inwestycji celu publicznego na zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz,
- lokalizowanie kluczowych inwestycji celu publicznego poza obszarami chronionymi, glebami wysokiej przydatności rolniczej i terenami leśnymi,
- uwzględnienie planowanych inwestycji ponadlokalnych (regionalnych, krajowych) w polityce przestrzennej Gminy,
- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- wykorzystanie istniejącej infrastruktury do realizacji inwestycji celu publicznego.

Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

W zakresie transportu i komunikacji:

- zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej poprzez rozwój układu drogowego, komunikacji zbiorowej, infrastruktury pieszo-rowerowej, węzłów komunikacyjnych,
- dążenie do ograniczenia ruchu indywidualnych pojazdów samochodowych, szczególnie na obszarach o dużych walorach przyrodniczych i dużej wrażliwości środowiska na czynniki antropopresyjne,
- wyznaczanie w dokumentach planistycznych dróg o szerokości zapewniającej możliwość wykonania wszystkich niezbędnych do prawidłowego wykorzystania drogi elementów, jak chodniki, parkingi, ciągi rowerowe,

- budowa ścieżek rowerowych poprawiających dostępność i obsługę komunikacyjną sołectw poprzez stworzenie ciągłego systemu komunikacji rowerowej,
- budowa i rozbudowa infrastruktury do ładowania samochodów elektrycznych.

W zakresie infrastruktury technicznej i społecznej:

- kreowanie połączeń pomiędzy zabudową mieszkaniową a infrastrukturą społeczną oraz dążenie do poprawy dostępności infrastruktury społecznej i technicznej,
- dalszy rozwój systemów infrastruktury technicznej, w tym wodno-kanalizacyjnej, będącej podstawą do lokalizacji zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z działalnością gospodarczą,
- wyposażenie terenów w sprawny system odprowadzania i utylizacji ścieków, niezbędny przy wysokim stopniu zwodociągowania,
- utrzymywanie i poprawa jakości usług o charakterze publicznym (szkoły, przedszkola, instytucje kultury, obiekty sportowe), w tym bazy infrastrukturalnej oraz rozwój systemu opieki nad osobami ze szczególnymi potrzebami,
- kształtowanie centralnych przestrzeni publicznych w poszczególnych wsiach umożliwiających aktywność społeczną, budowę oraz umacnianie więzi społecznych i budowanie lokalnej tożsamości,
- rozwój błękitno-zielonej infrastruktury oraz zapewnienie odpowiedniej retencji (powierzchnia biologicznie czynna, budowa zbiorników na deszczówkę z terenów utwardzonych w celu wtórnego wykorzystania),
- tworzenie warunków dla lokalizacji instalacji urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii na poziomie aktów planistycznych (plan ogólny, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego).

Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Urządzenia wytwarzające energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW powinny być lokalizowane na gruntach klasy IV i niższej lub nieużytkowych i nie mogą wpływać na poszerzenie obszaru stref ochronnych, które związane są z ograniczeniami w zabudowie, zagospodarowaniu oraz użytkowaniu terenu poza granicami wyznaczonego obszaru. W przypadku lokalizacji takich urządzeń wyznacza się następujące zasady:

- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- lokalizowanie ośrodków produkcyjnych i infrastruktury technicznej (w tym odnawialnych źródeł energii) na terenach ściśle określonych, z uwzględnieniem istniejących form ochrony przyrody oraz z zachowaniem bezpiecznej strefy ochronnej od zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży,
- dbałość o relacje funkcjonalno-przestrzenne z terenami sąsiednimi,
- podejmowanie działań powstrzymujących znaczne przeobrażenie krajobrazu kulturowego i przyrodniczego,
- w granicach stref ochronnych dla elektrowni fotowoltaicznych lub wiatrowych wszelkie przedsięwzięcia nie mogą przekraczać standardów jakości środowiska,
- wyłącza się obszary chronionego krajobrazu z lokalizowania elektrowni wiatrowych o mocy większej niż moc mikroinstalacji w rozumieniu przepisów Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii.

Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zalicza się te przedsięwzięcia, które zostały określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w podziale na przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz te mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

W przypadku lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko na terenie Gminy należy uwzględnić:

• lokalizację w miejscach, które nie naruszają funkcjonowania korytarzy ekologicznych, obszarów chronionych oraz nie przyczyniają się do niszczenia siedlisk gatunków występujących w Gminie, • rozmieszczenie form ochrony przyrody, ograniczenia wynikające z uchwał je powołujących, planów ochrony tych obszarów oraz aktów prawa miejscowego, • realizację działań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą możliwych negatywnych oddziaływań na środowisko, • przeprowadzenie indywidualnej procedury badania wpływu przedsięwzięcia na środowisko w ramach oceny oddziaływania na środowisko na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.
Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej
• kontynuacja rolniczego sposobu użytkowania terenów, szczególnie w obrębie zwartych kompleksów gleb o wysokiej jakości i przydatności rolniczej, • przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy innej niż związana z działalnością rolną i leśną, w celu ochrony kompleksów rolnych i leśnych, • zachowanie korytarzy ekologicznych oraz siedlisk gatunków chronionych i zagrożonych, • zachowanie, ochronę i pielęgnacja drzewostanów oraz dostosowywania ich składu gatunkowego do naturalnych siedlisk leśnych, • dopuszczanie na terenach leśnych wytyczania szlaków turystycznych oraz urządzenie miejsc postojowych i punktów widokowych, • kształtowanie prawidłowych relacji pomiędzy zabudową związaną z produkcją rolną a pozostałą zabudową w obrębie wsi, • utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi, • zalesianie gruntów najsłabszych, nieużytków i gruntów rolniczo nieprzydatnych, • prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej, poprzez właściwy dobór upraw dostosowanych do warunków środowiskowych, wykorzystanie potencjału produkcyjnego trwałych użytków zielonych dla produkcji zwierzęcej, racjonalne stosowanie nawożenia i środków ochrony roślin, • zwiększanie opłacalności produkcji rolnej, poprzez polepszanie struktury gospodarstw rolnych, wprowadzanie nowych technologii i innowacji, inwestycje we wzrost produktywności, rozwijanie współpracy rolników między sobą i branżą przetwórstwa, rozwój rynków lokalnych i targowisk, • dopuszcza się przekształcenie profilu istniejących gospodarstw rolnych na agroturystyczny.
Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji
Gmina Sieradz nie posiada obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji w myśl ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, jednak planuje się podjęcie działań służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zgodnie ze wskazaną ustawą. Na terenie Gminy występują obszary wymagające remediacji, związane z obecnością nielegalnych składowisk odpadów, a także obszary wymagające rekultywacji, tj. tereny poeksploatacyjne, związane z wydobywaniem piasku. Główne zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na wskazanych terenach powinny uwzględniać: W zakresie obszarów wymagających remediacji: • prowadzenie działań naprawczych wynikających z zanieczyszczenia powierzchni ziemi, • wprowadzenie odpowiednich zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. W zakresie obszarów wymagających rekultywacji: • uwzględnienie wymogów wynikających z zasad zagospodarowania terenu w planie rekultywacji,

- wprowadzenie odpowiednich zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- zalesienie tych terenów.

Na terenie Gminy Sieradz nie występują obszary wymagające przekształceń lub rehabilitacji.

Ponadto należy uwzględnić następujące działania związane z przeciwdziałaniem skutkom suszy mające na celu zwiększenie retencji wodnej na terenach:

- **zurbanizowanych**, poprzez tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków, ochronę i odtwarzanie oczek wodnych, małych urządzeń piętrzących (zastawki, małe progi, przetamowania), retencjonowanie wody w już istniejących zbiornikach i rowach oraz zachęcanie do wykonywania nowych zbiorników wodnych. Wdrożenie tych działań możliwe jest przez wprowadzanie odpowiednich zapisów w dokumentach planistycznych.
- **rolnych**, poprzez tworzenie zadrzewień śródpolnych, pasów buforowych, zachowanie oraz wykorzystanie morfologii terenów rolniczych dla odtworzenia śródpolnych oczek wodnych, mokradeł, bagien, torfowisk, stref przybrzeżnych rzek oraz zbiorników wodnych, utrzymywanie lub odtwarzanie zadarnionych skarp, stoków o znacznym nachyleniu (zadarnionych stref buforowych) w celu ochrony przed erozją, spowolnienia lub rozproszenia spływu wód powierzchniowych oraz wzmacniania retencji wodnej gleb, zrównoważone nawożenie – prawidłowe gospodarowanie nawozami naturalnymi bezpośrednio wpływa na poprawę dostępności wody, wzbogacanie gleby w próchnicę – najbardziej istotną cechą gleb z wysoką zawartością próchnicy jest ich znaczący wpływ na zwiększenie odporności na stres suszy rolniczej roślin bytujących na takim stanowisku, zwiększenie udziału Trwałych Użytków Zielonych (TUZ) w ogólnym areale terenów rolniczych.

Poniżej przedstawiono również rekomendacje w zakresie wykorzystania przestrzeni Gminy na cele turystyczne. Warto spojrzeć na potencjał poszczególnych przestrzeni jako zasób, który – odpowiednio zagospodarowany – może przyciągnąć turystów zainteresowanych walorami krajobrazowymi, aktywnością fizyczną oraz lokalną kulturą. Zlokalizowane na terenie Gminy obszary przyrodnicze, obejmujące tereny chronione, doskonale nadają się do rozwoju turystyki krajobrazowej. Mogą one stanowić bazę dla rozwoju ścieżek edukacyjno-przyrodniczych, szlaków pieszych, czy też stref relaksu, które wpisują się w założenia turystyki jednodniowej i weekendowej, jak i również w rosnący trend turystyki slow, opierającej się na bliskim kontakcie z naturą i kontemplacji otaczającego krajobrazu.

Istotnym walorem obecnym na terenie Gminy Sieradz są wody powierzchniowe, ze szczególnym uwzględnieniem rzeki Warty, która stanowi potencjał do rozwoju sportów wodnych. Przystanie kajakowe i wypożyczalnie sprzętu, zwiększą atrakcyjność regionu w okresie letnim. Warto rozważyć stworzenie zintegrowanych szlaków wodnych, które można połączyć z trasami rowerowymi i pieszymi, oferując turystom różnorodność aktywności. Wykorzystanie potencjału rzeki Warty dla rozwoju usług turystycznych jest uzależnione od współpracy z innymi gminami.

Drogi lokalne, ścieżki leśne i boczne trasy wiejskie mogą zostać przekształcone w dobrze oznakowane szlaki turystyki rowerowej. Tematyczne trasy, nawiązujące do lokalnej historii, krajobrazu czy tradycji rękodzielniczych, przyczynią się nie tylko do popularyzacji regionu, ale również do wzrostu zainteresowania jego dziedzictwem. Równolegle należy rozwijać małą infrastrukturę, która podnosi komfort korzystania ze szlaków. Nie bez znaczenia pozostają również tereny zdegradowane lub nieużytki, które po przekształceniu mogą pełnić funkcje nowoczesnych przestrzeni rekreacyjnych.

8. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Poniżej odniesiono się do dokumentów gminnych, wskazując w jaki sposób zachodzi zgodność ze strategią.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sieradz (II Edycja)

Studium jest zgodne ze strategią, między innymi w zakresie następujących kierunków polityki przestrzennej:

„Ze względu na strukturę przestrzenną Gminy i intensywność zagospodarowania, za właściwe uznaje się:

- tworzenie warunków dla rozwoju komunikacji zbiorowej,
- tworzenie bezpiecznych warunków dla ruchu pieszego i rowerowego (...).

Przyjęto następujące zasady kształtowania sieci dróg rowerowych:

- zapewnienie powiązań między rejonami mieszkalnymi i miejscami pracy, szkołami, handlem i usługami,
- wyposażenie dróg krajowych, dróg wojewódzkich i większości dróg powiatowych, w szczególności klasy zbiorczej oraz wybranych dróg gminnych w ścieżki rowerowe lub pieszo-rowerowe oddzielone od pozostałego ruchu kołowego,
- dopuszczenie ruchu rowerowego na pozostałych drogach publicznych o mniejszym ruchu, oraz na drogach wewnętrznych na terenach rolnych i leśnych, wspólnie z ruchem pojazdów samochodowych (...).

Ogólne kierunki dotyczące polityki rozwoju infrastruktury technicznej na terenie Gminy:

- nie ogranicza się możliwości likwidacji, modernizacji lub rozbudowy istniejącej infrastruktury technicznej, pod warunkiem zapewnienia właściwej obsługi infrastrukturą techniczną obszarów i terenów funkcjonalnych zgodnie z pozostałymi kierunkami rozwoju infrastruktury technicznej;
- sieci infrastruktury technicznej powinny być prowadzone przez tereny przeznaczone na cele publiczne, w szczególności przez tereny dróg publicznych, przy spełnieniu warunków określonych w przepisach odrębnych; w przypadku braku możliwości prowadzenia sieci infrastruktury technicznej przez tereny dróg publicznych lub inne tereny publiczne dopuszcza się prowadzenie sieci infrastruktury technicznej przez tereny przeznaczone na inne cele, zgodnie z przepisami odrębnymi;

- przebiegi sieci infrastruktury technicznej w miarę możliwości powinny być niekolizyjne z istniejącym i planowanym zagospodarowaniem;
- wyznaczając nowe tereny pod inwestycje należy wyprzedzająco realizować na nich urządzenia infrastruktury technicznej;
- Gmina powinna posiadać aktualne opracowania specjalistyczne, w oparciu o które realizowany będzie przebieg sieci infrastruktury technicznej na terenach przeznaczonych pod inwestycje;
- dla nowych terenów inwestycyjnych przeznaczonych pod zabudowę, uzbrojenie terenu w sieci wodociągowe i kanalizacyjne powinno wyprzedzać realizację zabudowy (...).

Zdecydowanie więcej terenów, z uwagi na brak lub ich niewielką uciążliwość, wskazano jako miejsca możliwych lokalizacji ogniw fotowoltaicznych (...).

Dalszy rozwój Gminy będzie wymagał systematycznej modernizacji i rozbudowy rozdzielczej sieci wodociągowej (o odcinki na terenach wyznaczonych pod zabudowę, dotychczas nieuzbrojonych), w oparciu o już istniejące odcinki sieci. Jako zasadę przyjmuje się, że rozbudowa sieci wodociągowej będzie w miarę możliwości prowadzona w liniach rozgraniczających drogi (...).

Realizacja ustaleń studium, wynikająca z przeprowadzonych analiz opiera się na:

- stymulowaniu rozwoju Gminy,
- inspirowaniu i realizowaniu programów zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców,
- udziale samorządu gminy w procesie opracowywania, uchwalania, aktualizacji i oceny realizacji,
- tworzeniu infrastruktury dla istniejących i planowanych inwestycji,
- zapewnieniu współdziałania samorządu gminy z samorządem powiatowym i wojewódzkim odnośnie prowadzonych analiz i studiów z zakresu zagospodarowania przestrzennego powiatu, zagadnień jego rozwoju, styków pomiędzy gminą a gminami sąsiednimi,
- analizie i kontrolowaniu stopnia wykorzystania gruntów."

Strategia Rozwoju Elektromobilności dla Gminy Sieradz

Zachodzi zgodność pomiędzy dokumentami, która przejawia się wyznaczeniem do realizacji następujących inwestycji (tytuły zadań do realizacji ze strategii elektromobilności):

- Budowa punktów ładowania pojazdów elektrycznych,
- Stworzenie szlaków turystyki rowerowej (z wykorzystaniem rowerów elektrycznych).

Celem strategii elektromobilności jest Rozwój elektromobilności na terenie Gminy Sieradz, co wpisuje się we wszystkie cele strategiczne przedmiotowej strategii rozwoju gminy. Dokumenty są zatem ze sobą spójne.

Program Ochrony Środowiska Gminy Sieradz

Dla obszaru opracowany został Program Ochrony Środowiska, który, jest zgodny m.in. z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo Ochrony Środowiska. Program należałoby zaktualizować. Realizacja Programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, do efektywnego

zarządzania środowiskiem oraz zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją. Program wspomaga dążenie do uzyskania w Gminie sukcesywnego z roku na rok ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie z uwzględnieniem konieczności ochrony środowiska.

Na podstawie analizy stanu środowiska wyznaczono Priorytety Programu Ochrony Środowiska Gminy Sieradz. Najistotniejsze związane z przedmiotową strategią to:

- Poprawa stanu czystości powietrza przez ograniczenie niskiej emisji,
- Polepszenie stanu technicznego dróg,
- Monitorowanie stanu środowiska oraz działania naprawcze w celu utrzymania wysokiej jakości środowiska przyrodniczego, na obszarach o przekroczonych dopuszczalnych poziomach stężeń zanieczyszczeń,
- Prowadzenie działań w zakresie promocji walorów turystycznych Gminy jako przyjaznych środowisku,
- Szeroko pojęta edukacja ekologiczna oraz działalność promocyjna na rzecz ekologii.

System komunikacyjny Gminy tworzy przede wszystkim układ drogowy, linia kolejowa oraz sieci linii autobusowej podmiejskiej i międzymiastowej. Sieć drogowa obok niskiej emisji jest drugim co do wagi źródłem zanieczyszczeń atmosfery.

9. Oczekiwane rezultaty planowanych działań

W celu sprawnego monitorowania postępów we wdrażaniu Strategii, poniżej zaproponowano wskaźniki dzięki którym można śledzić postępy w wykonaniu poszczególnych zadań i celów strategicznych.

- Długość wybudowanych dróg [km]
- Długość zmodernizowanych dróg [km]
- Długość wybudowanych chodników [km]
- Długość zmodernizowanych chodników [km]
- Długość wybudowanych ścieżek rowerowych [km]
- Liczba opracowanych dokumentów koncepcyjnych z zakresu komunikacji publicznej
- Liczba powstałych miejsc parkingowych [szt.]
- Powierzchnia dostępnych gminnych terenów inwestycyjnych [ha]
- Liczba zamontowanych lamp w przestrzeni publicznej [szt.]
- Liczba zainstalowanych kamer monitoringowych [szt.]
- Kwota przeznaczona na dofinansowania [zł]
- Liczba budynków gminnych z zainstalowaną infrastrukturą do pozyskiwania energii odnawialnej [szt.] lub budynków prywatnych, które otrzymały dofinansowanie
- Liczba budynków gminnych objętych termomodernizacją [szt.]
- Kwota przeznaczona na dofinansowania do wymiany pieców [zł]
- Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dofinansowanie do wymiany pieców [szt.]
- Długość wybudowanej sieci wodociągowej [km]
- Liczba nowych gospodarstw domowych przyłączonych do sieci wodociągowej [szt.]
- Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej [km]
- Liczba nowych gospodarstw domowych przyłączonych do sieci kanalizacyjnej [szt.]
- Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjnych [szt.]
- Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjnych w tematyce zapylaczy [szt.]
- Liczba zmodernizowanych obiektów szkolnych i przedszkolnych [szt.]
- Liczba budowanych, rozbudowanych lub zmodernizowanych obiektów sportowych [szt.]
- Liczba wybudowanych obiektów kulturalnych [szt.]
- Liczba zmodernizowanych obiektów kulturalnych [szt.]

Poniżej przedstawiono wskaźniki efektów realizacji Strategii:

Wzrost liczby przedsiębiorstw na obszarze Gminy

Dane można zweryfikować na stronach Głównego Urzędu Statystycznego. Dodatkowo można uzyskać informację, w jakich branżach nastąpił wzrost, a w jakich zmniejszenie się liczby przedsiębiorstw. Dane należy skorelować z poziomem bezrobocia, wykształcenia oraz średnimi dochodami gospodarstw domowych.

Wskaźnik do osiągnięcia na koniec realizacji Strategii	Wzrost liczby przedsiębiorstw	+ 4,2%
--	-------------------------------	--------

Zmniejszenie się liczby osób bezrobotnych

Dane można uzyskać na stronach GUS, również Powiatowego Urzędu Pracy w Sieradzu. Dane z PUP pozwolą na bardziej szczegółową analizę zarejestrowanych osób bezrobotnych. Wskaźnik należy porównać z poziomem wykształcenia mieszkańców, liczbą przedsiębiorstw oraz średnimi dochodami gospodarstw domowych.

Wskaźnik do osiągnięcia na koniec realizacji Strategii	Zmniejszenie się liczby osób bezrobotnych	- 11,0%
--	---	---------

Wzrost średnich dochodów gospodarstw domowych

Jest to wskaźnik o szczególnym znaczeniu dla rozwoju obszaru Gminy. Dochody determinują jakość życia, ich wzrost w większości przypadków świadczy zatem o podniesieniu pewnych standardów. Należy zauważyć, że możliwość nabywania dóbr i usług napędza gospodarkę, a zatem większe zarobki znajdują odzwierciedlenie we wzroście gospodarczym. Dane można uzyskać w GUS.

Wskaźnik do osiągnięcia na koniec realizacji Strategii	Wzrost średnich dochodów gospodarstw domowych	+ 4,0%
--	---	--------

Wzrost ceny działek na obszarze Gminy

Wzrost wskaźnika świadczyć będzie o zwiększeniu się atrakcyjności i potencjału regionu, co ma ogromny wpływ na jego rozwój społeczno-gospodarczy.

Wskaźnik do osiągnięcia na koniec realizacji Strategii	Wzrost cen działek na obszarze Gminy	+5,0%
--	--------------------------------------	-------

Wzrost liczby nowych mieszkańców Gminy

Wskaźnik ten pokaże, czy podjęte działania stworzyły bezpieczny i atrakcyjny dla życia obraz Gminy Sieradz. Dane dostępne są w GUS. Można je skorelować ze średnimi dochodami gospodarstw domowych, poziomem wykształcenia oraz bezrobocia mieszkańców.

Wskaźnik do osiągnięcia na koniec realizacji Strategii	Wzrost liczby nowych mieszkańców Gminy	+ 0,5%
--	--	--------

10. Źródła finansowania

W związku z możliwościami finansowania poszczególnych projektów, planuje się pozyskanie dofinansowania na ich realizację m.in. ze środków: RPO WŁ, Europejskiego Funduszu Odbudowy, Funduszu Sprawiedliwej Transformacji, ale również Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w ramach Funduszu Elektromobilności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Obszarów Wiejskich i Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg. Dodatkowo wkład własny wniosą mieszkańcy Gminy biorący udział w projekcie, polegającym na budowie instalacji OZE. Oczywiście będą brane pod uwagę wszystkie dostępne i akceptowalne dla Gminy źródła finansowania. Koszty poszczególnych inwestycji oszacowano w rozdziale 7.

Tytuł projektu	Przewidywane źródła finansowania			
	środki własne Gminy Sieradz	środki UE	środki inne	mieszkańcy
Rozbudowa systemu wodociągowego wraz z budową stacji uzdatniania wody w Dąbrowie Wielkiej i infrastrukturą towarzyszącą	X	X		
Przebudowa drogi wewnętrznej dojazdowej w miejscowości Dąbrowa Wielka na odcinku od km 0+000 do km 0+698,5	X	X		
Remont mostu przez rzekę Wartę oraz remont drogi gminnej nr 114251E Biskupice – Grądy	X		X	
Remont drogi gminnej w miejscowości Mnichów	X		X	
Przebudowa drogi gminnej Chojne – Wiechucice wraz z odwodnieniem od km 0+410 do km 1+618,6	X		X	
Przebudowa ulicy Kościerzyńskiej w Charłupi Małej	X		X	
Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych	X	X		
Instalacja punktów ładowania samochodów elektrycznych	X	X		
Budowa boiska przy Szkole Podstawowej w Rzechcie	X	X		
Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Rudzie	X	X		
Przebudowa Stacji Uzdatniania Wody w Charłupi Małej	X	X		
Rozbudowa i przebudowa sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej	X	X		
Rozbudowa Gminnej Biblioteki Publicznej w Sieradzu z/s w Charłupi Małej	X		X	

Tytuł projektu	Przewidywane źródła finansowania			
	środki własne Gminy Sieradz	środki UE	środki inne	mieszkańcy
Budowa Sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Kłocku	X	X		
Budowa żłobka Gminy Sieradz	X		X	
Budowa instalacji OZE na domach prywatnych		X		X
Zwiększenie efektywności energetycznej obiektów publicznych wraz z zastosowaniem OZE	X	X		
Kształtowanie centrów miejscowości	X	X		
Przebudowa drogi gminnej Bogumiłów – Dąbrówka	X		X	
Remont drogi gminnej nr 114263E w m. Kłocko (Ogrody)	X			
Przebudowa drogi w m. Kuśnie	X		X	
Remont drogi wewnętrznej dojazdowej Wiechucice – Zalesie – Okręglica	X		X	
Remont drogi wewnętrznej dojazdowej Bobrowniki – Okopy	X		X	
Przebudowa drogi wewnętrznej dojazdowej w miejscowości Chojne, ul. Leśna	X		X	
Remont drogi gminnej nr 114257E Sieradz – Chałupki – Chojne	X		X	
Remont drogi gminnej nr 114202E Dębina – Okręglica – Stoczki	X		X	
Przebudowa drogi gminnej nr 114251E Biskupice-Grądy-Sucha-Okupniki	X		X	
Rozwój sieci drogowej na terenie Gminy Sieradz	X		X	
Rozbudowa drogi powiatowej ul. Reymonta Sieradz – Chałupia Wielka Etap I.	X			
Udział Gminy Sieradz w realizacji rozwoju sieci dróg powiatowych	X			
Budowa przepompowni wody wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Chojnem w ramach projektu „Budowa stacji podwyższonego ciśnienia na potrzeby sieci wodociągowej”	X	X	X	
Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Chałupi Małej z wyposażeniem obiektu oraz budową jadalni i kuchni	X		X	
Budowa budynku komunalnego w Męckiej Woli	X		X	
Rozwój infrastruktury turystycznej przy rzece Warcie	X	X		
Budowa Gminnego Centrum Kultury w Chojnem	X	X		

11. System wdrażania Strategii

Strategia jest dokumentem ponadkadencyjnym, określającym cele i programy działań na kilka lat oraz wymagającym ciągłej pracy nad podnoszeniem jej jakości. Proces jej wdrażania jest złożonym przedsięwzięciem, wymagającym dobrego przygotowania informacyjnego i stałej komunikacji z otoczeniem. Wdrożeniu Strategii towarzyszyć będzie jej ewaluacja, która będzie się opierać na pozyskiwaniu obiektywnej informacji o jej przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze. Strategia Gminy jest warunkiem koniecznym rozwoju danej jednostki terytorialnej. Sam dokument nie jest jednak receptą na sukces. Aby mógł przynieść zaplanowane efekty, konieczne jest sukcesywne jego wdrażanie, czuwanie nad jego realizacją i kontrolowanie przebiegu.

Właściwy proces wdrażania Strategii wymaga połączenia wysiłków wielu instytucji, organizacji i osób. Przedkładana Strategia jest "własnością" społeczności lokalnej – dla niej przede wszystkim była budowana. Udział lokalnych liderów i lokalnej społeczności będzie czynnikiem wspierającym procesy implementacyjne. Niezwykle istotne jest partnerstwo ponadgminne. Wdrażanie wytyczonych planów zakłada potrzebę animacji od podstaw, która wiąże się z głębszymi kwestiami, takimi jak: zmiana mentalności, stosunki społeczne oraz kultura lokalna, których ewolucja jest procesem rozłożonym na wiele lat.

Realizacja Strategii uzależniona jest od wysokości pozyskanych środków zarówno krajowych jak i z funduszy strukturalnych. Biorąc pod uwagę prognozę dopuszczalnej wysokości zobowiązań w poszczególnych latach i wysokość środków, jakie mogą być wydatkowane bezpośrednio z budżetu, możliwości finansowe Gminy wskazują, że na realizację przyjętych celów Jednostka zabezpieczy 15-50% wkładu w stosunku do uzyskanych środków zewnętrznych.

Za wdrażanie Strategii odpowiedzialny będzie Urząd Gminy w Sieradzu.

1. Zarządzanie

Funkcję Instytucji Zarządzającej i koordynującej realizację Strategii będzie pełnił specjalnie powołany zespół pracowników. Zakres zadań Instytucji Zarządzającej obejmuje m.in.:

- zapewnienia zgodności realizacji Strategii z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu, w tym w szczególności w zakresie zamówień publicznych, zasad konkurencji, ochrony środowiska, jak też zagwarantowanie przestrzegania zasad zawierania kontraktów publicznych;
- zbieranie danych statystycznych i finansowych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów w ramach Strategii;

- zapewnienie przygotowania i wdrożenia planu działań w zakresie informacji i promocji Strategii;
- przygotowanie raportów na temat wdrażania Strategii;
- zbieranie informacji do raportu o nieprawidłowościach;
- dokonanie oceny po zakończeniu realizacji Strategii.

2. Instytucja wdrażająca Strategię Gminy

Urząd Gminy w Sieradzu, jako instytucja wdrażająca Strategię, odpowiedzialna będzie za:

- opracowanie i składanie wniosków o finansowanie zewnętrzne;
- bezpośrednią realizację działań przewidzianych w Strategii w zakresie przygotowania przetargów, gromadzenia dokumentacji bieżącej, nadzoru nad wykonawcą pod kątem terminowości i jakości wywiązania się z zobowiązania;
- zapewnienie informowania o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów.

W przypadku Strategii, kluczową postacią w procesie jej realizacji i monitoringu jest Wójt. Kierując bieżącą działalnością, ma największy wpływ zarówno na sam proces opracowywania Strategii, jej wdrażania, jak również oceny jej realizacji. Do najważniejszych zadań Wójta w zakresie zarządzania i monitoringu należałby bezpośredni nadzór nad wdrażaniem strategii oraz wyznaczenie koordynatora jej realizacji.

Ważną rolę w procesach wdrożeniowych Strategii odgrywać powinien koordynator strategii jako osoba zaangażowana bezpośrednio w realizację zadań wyznaczonych w Dokumencie i dobrze zorientowana w istniejących realiach, mająca jednocześnie bezpośredni wpływ na procesy gospodarcze i społeczne zachodzące w Gminie.

Główne zadania koordynatora polegałyby na:

- bieżącej analizie stanu realizacji Strategii;
- obserwacji uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych wpływających lub mogących wpłynąć na realizację strategii;
- prowadzeniu bazy informacji;
- wypracowaniu kryteriów oceny stanu realizacji Strategii;
- aktywnym poszukiwaniu źródeł finansowania.

Wdrażanie na każdym etapie podlega weryfikacji i aktualizacji. Opierać powinno się ono na odpowiednim rozdziale zadań realizacyjnych w ramach struktury organizacyjnej Urzędu. Pozwala to na koncentrowanie się na konkretnym przedsięwzięciu, a tym samym zwiększa jego efektywność.

12. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej Strategii

12.1. System monitorowania

Monitorowanie jest procesem, który ma na celu analizowanie stanu zawansowania projektu, czy strategii i jej zgodności z postawionymi celami. Istotą monitorowania jest wyciąganie wniosków z tego, co zostało i nie zostało zrobione. Jest nią także modyfikowanie dalszych poczynąń w taki sposób, aby osiągnąć zakładany cel w przyszłości. Istotnym elementem monitorowania jest wypracowanie technik zbierania informacji oraz opracowanie odpowiednich wskaźników, które będą odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań.

Monitorowania wdrażania Strategii oraz jej poszczególnych elementów dokonywać będzie Zespół Monitorujący. Aby zachować ciągłość procesu przygotowania Strategii i jej realizacji, w skład Zespołu wchodzić będą członkowie grupy roboczej, zaangażowanej w sporządzanie Strategii.

Zebrania Zespołu Monitorującego odbywać się będą raz na dwa lata. Istnieje możliwość częstszych spotkań po uprzednim zawiadomieniu członków Zespołu przez Sekretariat Zespołu. Funkcję Sekretariatu Zespołu Monitorującego pełnić będzie sekretariat Urzędu. Obowiązkiem Sekretariatu będzie zawiadamianie członków Zespołu o terminach posiedzeń oraz przygotowywanie na w/w posiedzenia szczegółowych informacji na temat postępów w realizacji Strategii w formie standardowego raportu monitorującego. Obowiązkiem Sekretariatu będzie także przygotowywanie protokołów z posiedzeń Zespołu Monitorującego, zawierających ustalenia w/w posiedzeń i przysyłanie ich do członków Zespołu. Zespół Monitorujący analizować będzie ilościowe i jakościowe informacje na temat wdrażanych projektów i całej Strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym. Celem takiej analizy jest zapewnienie zgodności realizacji projektów i Strategii z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami. Jeśli w raportach monitoringowych ujawnione zostaną problemy związane z wdrażaniem Strategii, Zespół Monitorujący powinien podjąć działania mające na celu wyeliminowanie pojawiających się trudności wdrożeniowych.

Na koniec każdego podokresu planowania Zespół Monitorujący sporządzi raport końcowy, obrazujący faktycznie zrealizowane zadania w kontekście założeń Strategii. Wszelkie rozbieżności pomiędzy ustaleniami Strategii, a jego rzeczywistym wykonaniem będą w ww. raporcie szczegółowo wyjaśnione. Raport końcowy będzie dostępny do wglądu w Sekretariacie Urzędu.

12.2. Sposób oceny

W procesie monitorowania Strategii przewidziano następujące fazy:

➤ Ocena wstępna:

Rozpoczęcie strategii i wchodzących w jej skład projektów poprzedzone zostanie ustaleniem wszelkich parametrów ilościowych i jakościowych (wskaźniki określające wyniki realizowanych zadań). Zostaną również wyraźnie określone etapy cząstkowe realizacji poszczególnych zadań (termin rozpoczęcia i zakończenia). Przyjęte raz parametry powinny być stosowane przez cały czas realizacji strategii i projektów.

➤ Monitoring sterujący:

Dotyczy całego okresu wdrażania projektu. Zadaniem prowadzonego monitorowania będzie wykrycie wszelkich odchyleń, jakie mają miejsce w trakcie realizacji projektu.

➤ Kontrolę końcową – ewaluację efektów:

Ewaluacja zaczyna się w już procesie planowania/programowania. Można powiedzieć, że planowanie ukierunkowuje ewaluację i ewaluacja ukierunkowuje planowanie przyszłych działań. Jest to bardzo ważna funkcja ewaluacji, gdyż pozwala na zbadanie wewnętrznej logiki strategii/projektu. Logika strategii/projektu opisuje relacje pomiędzy wszystkimi jego elementami: potrzebami, strategią, celami, nakładami, działaniami, produktami, rezultatami i wpływem. Ewaluacja, badając wewnętrzną spójność strategii/projektu, weryfikuje w jaki sposób nakłady programu przekształcane są w produkty, jak produkty prowadzą do uzyskania rezultatów i oddziaływania, a więc i zaspokojenia potrzeb grup docelowych.

Ogólnym celem ewaluacji jest podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z programów finansowanych przez Unię Europejską. Głównym zadaniem jest, zatem dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji publicznej, rozumiane nie tylko jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio z programem, lecz także jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze publiczne.

Główne zastosowania ewaluacji:

- identyfikacja słabych i mocnych stron,
- oszacowanie możliwości i ograniczeń,
- usprawnienie zarządzania,
- wskazanie kierunków rozwoju i priorytetów działalności sektora publicznego,
- poprawianie błędów dla celów odpowiedzialności,
- wsparcie alokacji zasobów finansowych,
- ulepszenie procesu decyzyjnego.

W szczególności zadaniem ewaluacji jest dostarczenie odpowiednim odbiorcom dokładnych ocen stanu wdrożenia programów w zakresie:

- działania programów;
- wydajności i trwałości w stosunku do założonych celów;
- wpływu na problemy, do których odnoszą się programy;
- wyciągniętych wniosków w celu poprawy wdrożenia strategii i wytyczania nowych projektów;
- identyfikacji dobrych praktyk o potencjalnym szerszym zastosowaniu.

Jednym z celów ewaluacji jest również zapewnienie przejrzystości wykorzystania środków publicznych poprzez przekazywanie i upowszechnianie informacji o powodzeniu lub niepowodzeniu przedsięwzięć finansowanych z programów pomocowych. Ewaluacja ma również wymiar edukacyjny. Uczy bowiem rejestrować i stymulować zmianę, analizować i rozumieć złożoność zjawisk.

Ocena końcowa powinna określić, na ile zakładane w Strategii cele zostały osiągnięte oraz ustalić przyczyny wszelkich odchyień w realizacji. Ewaluacja posłuży za podstawę sprawdzenia, czy planowane efekty są zgodne z przyjętymi celami i ich miarami. W trakcie ewaluacji zostanie również dokonana analiza podejmowanych działań korygujących. Wnioski z ewaluacji zostaną wykorzystane w trakcie realizacji kolejnych, podobnych projektów w przyszłości.

13. Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 została przyjęta na podstawie Uchwały Nr XXXI/414/21 z dnia 6 maja 2021 r. Sejmiku Województwa Łódzkiego. Ponadto 25 marca 2025 r. Zarząd Województwa Łódzkiego uchwałą nr 359/25 przyjął projekt aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, który dostosowuje obowiązujący dokument do aktualnych wymogów prawnych. Strategia została uzupełniona o model struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie.

Cytując dokument:

„Strategia rozwoju województwa jest najważniejszym dokumentem samorządu województwa określającym wizję i cele polityki regionalnej w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym oraz działania niezbędne do ich osiągnięcia. Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 jest odpowiedzią władz województwa na zmieniające się uwarunkowania i wyzwania, przedstawia spójny plan powiązanych i przemyślanych działań w perspektywie najbliższej dekady, stanowiący punkt wyjścia do szerokiej współpracy, której efektem będzie podniesienie jakości życia mieszkańców województwa łódzkiego.”¹

Już we Wprowadzeniu odniesiono się do Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020, wskazując co następuje:

„Ewaluacja realizacji Strategii 2020 przeprowadzona w 2017 roku wykazała, iż w ramach polityki horyzontalnej, największy postęp odnotowano w zakresie poprawy dostępności transportowej regionu oraz rozwoju gospodarczego. W ramach filaru społecznego wykazano postęp w rozwoju kapitału społecznego, poprawę dostępu do usług publicznych oraz zmniejszanie się nierówności społecznych. W kontekście wymiaru terytorialnego Strategii 2020 uznano, iż największe efekty podejmowanych działań uzyskano w ramach obszarów miejskich oraz Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego (...).

Zaproponowane w Strategii 2030 działania koncentrują się na przeciwdziałaniu negatywnym zjawiskom, jak również na wzmacnianiu wewnętrznych potencjałów. Osią działań jest jak najlepsze wykorzystanie wszelkich dostępnych zasobów. W kręgu szczególnego zainteresowania samorządu

¹ Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030

województwa jest rodzina i stworzenie godnych warunków życia dla wszystkich mieszkańców regionu łódzkiego.”

Niniejsza Strategia Rozwoju Gminy Sieradz na lata 2021-2030 wpisuje się w wizję oraz w cele określone w SRWŁ 2030.

WIZJA ROZWOJU zawarta w SRWŁ 2030 brzmi:

„Wizja regionu odzwierciedla pożądaną stan województwa w perspektywie 2030 roku, w trzech strategicznych wymiarach rozwoju, tj. gospodarczym, społecznym i przestrzennym, który jest odpowiedzią na sformułowane wyzwania rozwojowe. Uwzględnia zachodzące w świecie zmiany i globalne megatrendy, które będą w najbliższych latach kształtować społeczeństwa i gospodarki.

HARMONIJNIE ROZWIJAJĄCE SIĘ WOJEWÓDZTWO W CENTRUM POLSKI, PRZYJAZNE RODZINOM, MIESZKAŃCOM MIAST I OBSZARÓW WIEJSKICH. REGION, W KTÓRYM NOWOCZESNA GOSPODARKA IDZIE W PARZE Z OCHRONĄ WALORÓW KULTUROWYCH I PRZYRODNICZYCH.

W Strategii wskazano trzy cele strategiczne w ramach trzech sfer gospodarczej, społecznej i przestrzennej:

1. Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka
2. Obywatelskie społeczeństwo równych szans
3. Atrakcyjna i dostępna przestrzeń.

Dodatkowo wskazano jeden cel horyzontalny: Efektywnie i odpowiedzialnie zarządzany region. Istotą tego celu będzie prowadzenie zintegrowanej polityki rozwoju, zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju poprzez wzmacnianie potencjału endogenicznego miast i obszarów wiejskich, podniesienie ich atrakcyjności osadniczej, niwelowanie barier rozwojowych, zapobieganie peryferyzacji. Kluczowe znaczenie będzie przy tym miało poszanowanie zasad ochrony środowiska, w tym najwartościowszych elementów środowiska przyrodniczego, dziedzictwa kulturowego i krajobrazu. Polityka zrównoważonego rozwoju pozwoli na zaspokojenie potrzeb obecnych mieszkańców regionu łódzkiego i zachowanie najcenniejszych elementów środowiska dla przyszłych pokoleń. Osiąganie efektu synergii w procesach rozwoju społeczno-gospodarczego będzie odbywało się z poszanowaniem walorów przestrzeni.”

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI (OSI):

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, obszar strategicznej interwencji (OSI) to określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych, lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych czy przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne albo w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, czy też rozwiązania regulacyjne.

Na terenie województwa łódzkiego wyróżniono dwa typy obszarów strategicznej interwencji wskazane z poziomu kraju, zgodnie ze Strategią na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju i Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030:

- Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze (7 miast): Sieradz, Tomaszów Mazowiecki, Kutno, Ozorków, Radomsko, Wieluń, Zduńska Wola.
- Obszary zagrożone trwałą marginalizacją (14 gmin): Burzenin, Błaszki, Grabów, Goszczanów, Daszyna, Dąbrowice, Klonowa, Krośniewice, Łanięta, Nowe Ostrowy, Sadkowie, Wielgomłyny, Żychlin, Żytno.

W Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 wskazano również obszary strategicznej interwencji OSI, które są podstawą terytorialnego ukierunkowania celów interwencji. Projektowanie interwencji przebiegać będzie zgodnie z zasadami wielopoziomowego zarządzania, subsydiarności, partycypacji społecznej, w dialogu z partnerami społeczno-gospodarczymi.

Na terenie województwa wyróżniono cztery miejskie obszary funkcjonalne:

- MOF Ośrodka Wojewódzkiego – Łodzi,
- oraz 3 wielordzeniowe MOF: MOF Sieradz-Zduńska Wola- Łask, MOF Tomaszów Mazowiecki – Opoczno oraz MOF Radomsko – Piotrków Trybunalski – Bełchatów.

Zgodnie ze SRWŁ 2030, dla Miejskich Obszarów Funkcjonalnych szczególnie istotna będzie realizacja zintegrowanych, kompleksowych projektów dotyczących m.in. rozwoju zrównoważonego transportu publicznego, zwiększania efektywności energetycznej, poprawy stanu środowiska przyrodniczego, szczególnie w zakresie jakości powietrza, wzrostu atrakcyjności osadniczej, wsparcia rozwoju kształcenia i szkolenia zawodowego oraz rozwoju kultury, turystyki i rekreacji.

Dla Miejskich Obszarów Funkcjonalnych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 przewidziano wsparcie w postaci Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). Szczegółowy zakres wsparcia w ramach ZIT zostanie określony zgodnie z Umową Partnerstwa w programie regionalnym. W ramach instrumentu ZIT realizowane będą mogły być projekty o zintegrowanym charakterze pod względem tematycznym lub terytorialnym, koncentrujące się na wyzwaniach rozwojowych, które jednostki samorządu terytorialnego tworzące MOF zdecydują się adresować wspólnie, tak na etapie realizacji projektu jak i późniejszej eksploatacji.

Rysunek 2 Miejskie obszary funkcjonalne

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030.

Wniosek: Zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego Gmina Sieradz z poziomu regionalnego została zakwalifikowana do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Sieradz-Zduńska Wola-Łask. Urząd Gminy nie wyróżnił gminnego OSI.

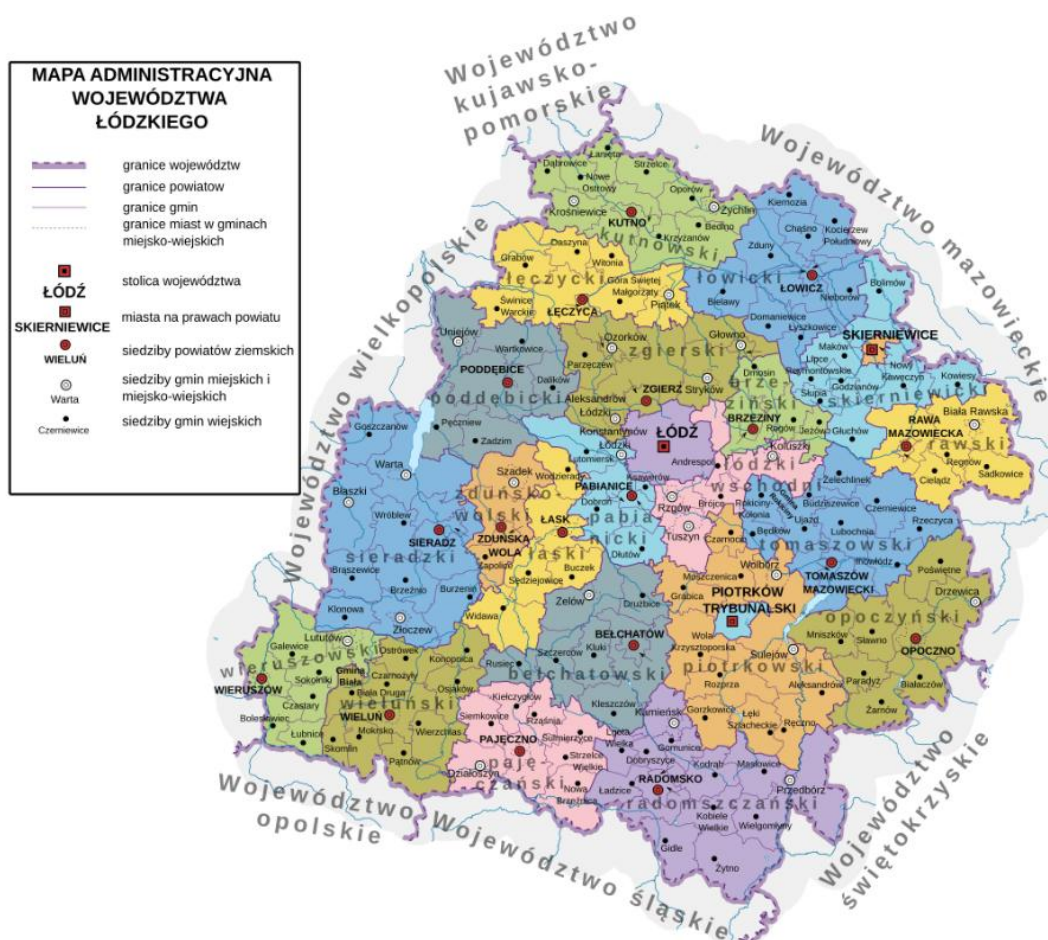
Załącznik 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, społecznej, gospodarczej i klimatyczno-środowiskowej na obszarze objętym Strategią

1.1. Podstawowe dane dotyczące obszaru

1.1.1. Położenie

Gmina Sieradz jest jednostką administracyjną o statusie gminy wiejskiej. Należy do powiatu sieradzkiego zlokalizowanego w zachodniej części województwa łódzkiego. Wschodnia granica Gminy stanowi granicę powiatu sieradzkiego z powiatem zduńskowolskim.

Mapa 3. Mapa administracyjna województwa łódzkiego

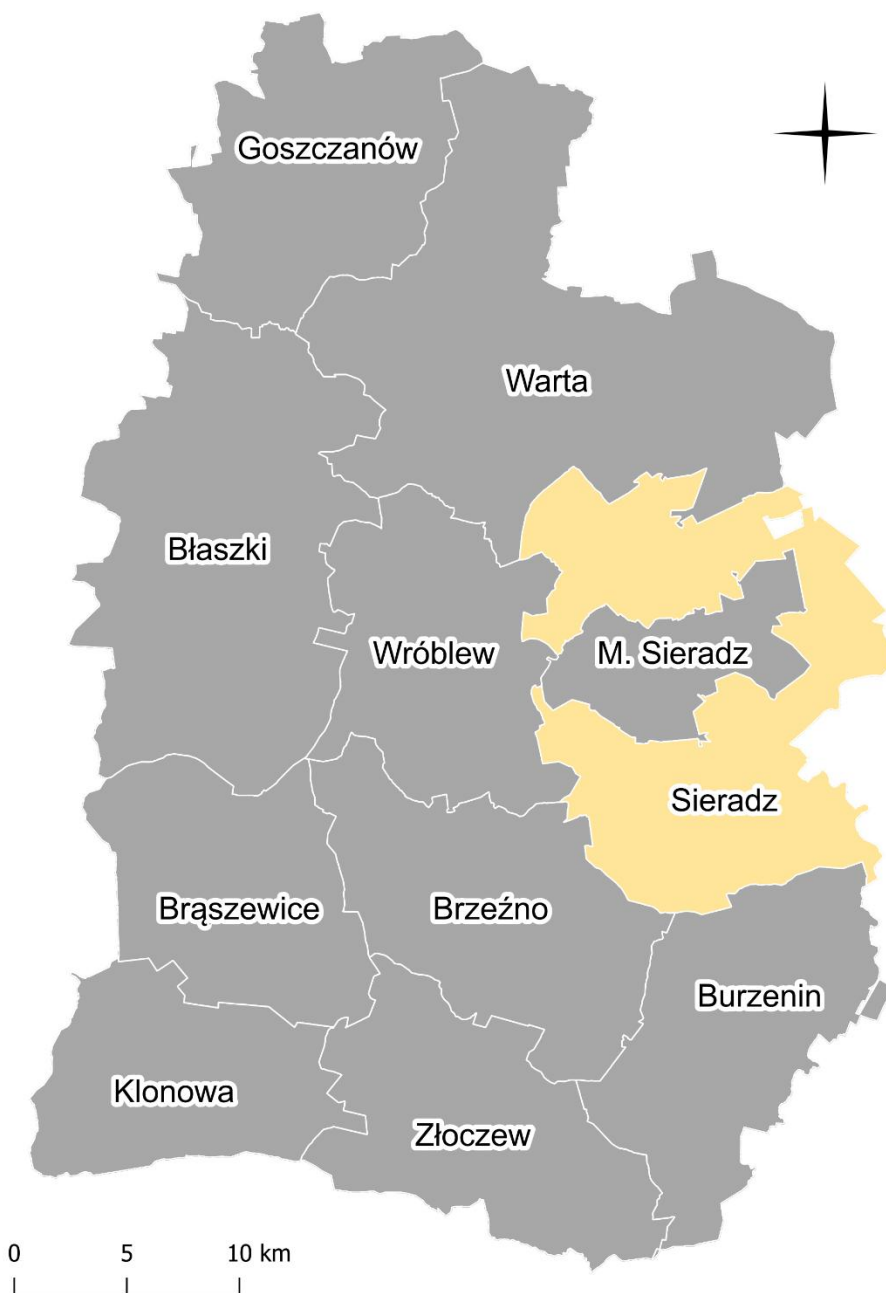
Źródło: <https://pl.wikipedia.org>

Gmina Sieradz graniczy z miastem Sieradz okalając je oraz 6 gminami:

- od północy z gminą miejsko-wiejską Warta (powiat sieradzki);
- od południa z gminą wiejską Burzenin (powiat sieradzki);
- od wschodu z gminą miejską Zduńska Wola i gminą wiejską Zapolice (powiat zduńskowski);
- od zachodu z gminami wiejskimi Wróblew i Brzeźno (powiat sieradzki).

To właśnie te gminy wykorzystano w analizach porównawczych w kolejnych rozdziałach, zarówno ze względu na podobieństwo do Gminy Sieradz (podobne uwarunkowania rozwoju), jak i ze względu na bliskie położenie w jej bezpośrednim sąsiedztwie.

Mapa 4. Lokalizacja Gminy Sieradz na tle powiatu sieradzkiego

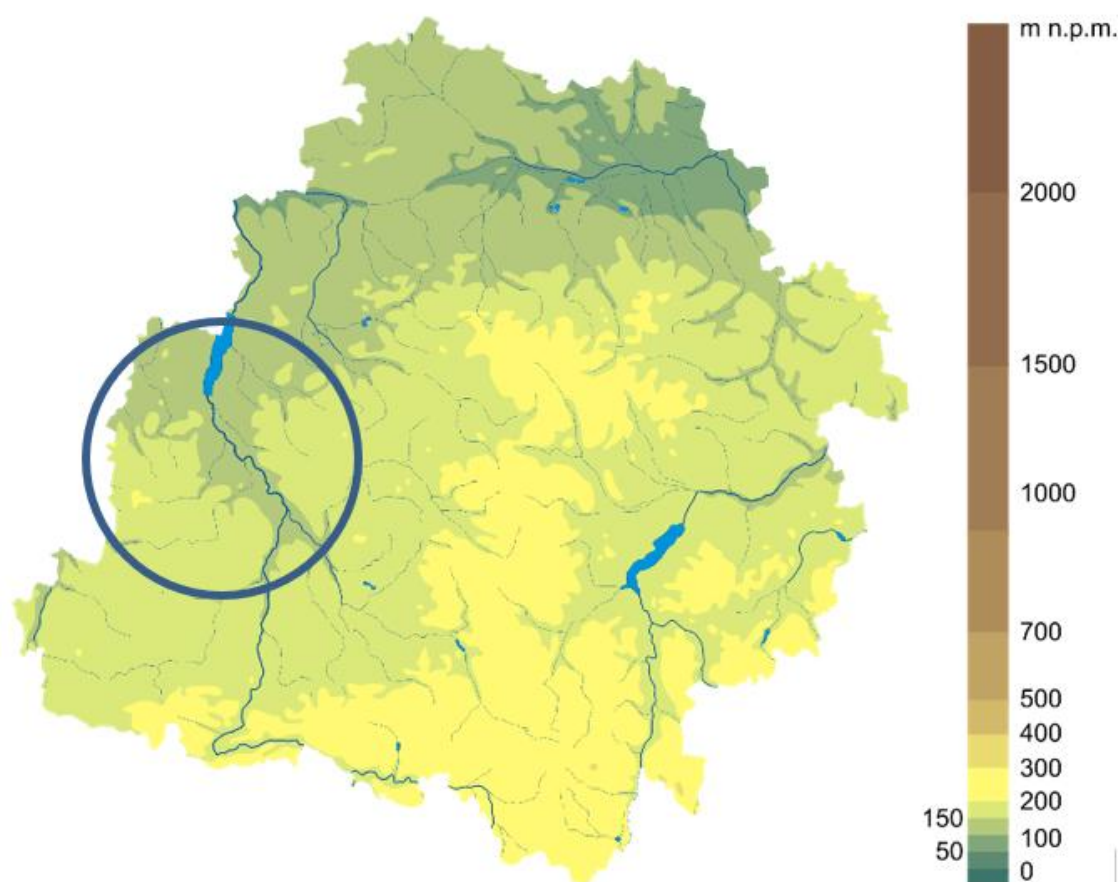

Źródło: opracowanie własne

Gmina wiejska Sieradz otacza swoim obszarem stolicę powiatu – miasto Sieradz. Jest to ponad czterdziestotysięczne² miasto, będące jednym z subregionalnych ośrodków rozwoju regionu łódzkiego.

Pod względem fizyczno-geograficznym (wg. J. Kondrackiego) teren Gminy położony jest w obrębie makroregionu Niziny Południowowielkopolskiej. Zachodnia część Gminy leży w mezoregionie Wysoczyzny Złoczewskiej, środkowa część w Kotlinie Sieradzkiej, a wschodnia w obrębie Wysoczyzny Łaskiej. Gmina w całości położona jest w dorzeczu Warty, której dolina stanowi korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym. Jest on elementem krajowej sieci ekologicznej i jednocześnie stanowi potencjał przyrodniczy do wykorzystania turystycznego.

Mapa 5. Mapa fizyczna województwa łódzkiego

Źródło: <https://pl.wikipedia.org>

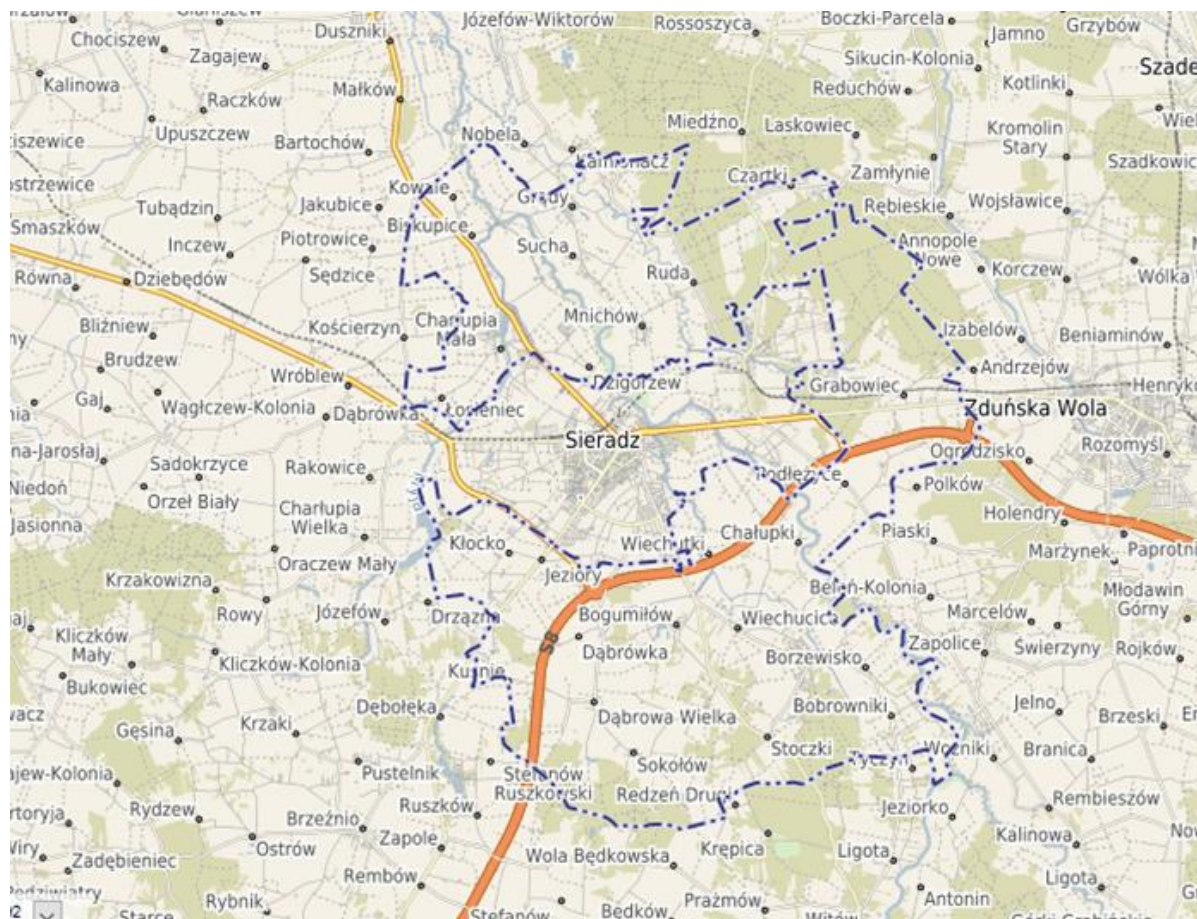
Miarą spójności terytorialnej jest między innymi dostępność komunikacyjna obszaru Gminy. Podstawowym elementem systemu transportowego jest układ drogowy, który zapewnia zarówno powiązania zewnętrzne w skali regionu i kraju, jak i powiązania wewnętrzne gminnej sieci osadniczej. Gmina posiada połączenia komunikacyjne: drogowe oraz kolejowe o znaczeniu krajowym i regionalnym.

² Liczba mieszkańców Sieradza według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. wynosiła 41 953. Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Sieć drogową tworzą drogi publiczne: krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne. Drogi krajowe i wojewódzkie pełnią funkcję w powiązaniach zewnętrznych, w tym również z miastem Sieradz. W układzie sieci drogowej miasto Sieradz odgrywa rolę regionalnego węzła tej komunikacji, zaś w obszarze Gminy przebiegają główne drogi wychodzące z tego węzła. Są to:

- **droga ekspresowa** S-8 z węzłami komunikacyjnymi na obszarze gminy: „Sieradz-Południe” i w części „Sieradz-Wschód”;
- **droga krajowa** nr 12 – w kierunku Kalisza;
- **droga krajowa** nr 83 Sieradz-Warta-Koło;
- **drogi wojewódzkie:** Nr 479 w kierunku Rossoszycy i Dąbrowki, Nr 480 w kierunku Burzenina, Widawy i Szczercowa oraz Nr 482 w kierunku Zduńskiej Woli i Złoczewa,
- **drogi powiatowe:** Nr 1765E w kierunku Strońska i Widawy, Nr 1700E w kierunku Warty, Nr 1725E w kierunku Burzenina, Nr 1708E w kierunku Brzeźnia i Nr 4901E w kierunku gminy Zduńska Wola.

Mapa 6. Gmina Sieradz – sieć dróg

Źródło: <https://sieradz.e-mapa.net> (opracowanie własne)

Gmina Sieradz znajduje się w sferze oddziaływania aglomeracji łódzkiej, a także miast Sieradz i Zduńska Wola. Położenie w strefie oddziaływań miasta jest dla Gminy Sieradz ważnym kontekstem odniesienia. Jednym z kluczowych czynników zewnętrznych warunkujących rozwój lokalny jest bowiem oddziaływanie, swoiste „promieniowanie” czynników prorozwojowych z istotnych ośrodków miejskich

na otaczające je tereny. Atrakcyjność inwestycyjna poszczególnych gmin zmienia się z czasem i jest wypadkową oddziaływania na rynek wielu czynników lokalnych, począwszy od obiektywnych, geograficznych, a skończywszy na jakości zarządzania lokalnego i wizerunku danego ośrodka.

Z ośrodków wielkomiejskich promieniują nie tylko czynniki pozytywne (koniunktura i atrakcyjność inwestycyjna), ale także negatywne. Powyższe uwagi należy interpretować następująco:

- wpływ dużych ośrodków miejskich (Łódź) przeważnie skutkuje „zapożyczeniem” ich wizerunku, a w przyszłości może „oddalić” mieszkańców od dorobku kulturalnego Gminy,
- następują migracje, głównie ludzi młodych do większych aglomeracji,
- z sąsiednich ośrodków będą napływać:
 - klienci usług świadczonych przez podmioty z terenu Gminy (w tym – usług obsługi biznesu),
 - nabywcy nieruchomości mieszkalnych na tym terenie,
 - zewnętrzni usługodawcy na rzecz mieszkańców i podmiotów lokalnych.

Od sytuacji w pobliskich miastach zależy więc w istotnym stopniu koniunktura lokalna. Siła nabywcza i aktywność inwestycyjna podmiotów z tego ośrodka kształtuje w znacznym stopniu koniunkturę lokalną w gminie wiejskiej Sieradz.

Gmina Sieradz jest bardzo dobrym miejscem do zamieszkania dla mieszkańców miasta Sieradza. Bardzo często wyprowadzają się oni z terenu miasta na teren wiejski. Znajdują tu lepsze warunki do życia i rozwoju. Najczęściej przenoszą się osoby o średnich lub wyższych dochodach, które stać na budowę nowego domu lub kupno starszej nieruchomości. Powoduje to istotne zmiany w strukturze mieszkańców.

Przez wschodni obszar Gminy Sieradz (miejscowości Grabowiec, Męcka Wola, Ludwików) przebiega linia kolejowa znaczenia krajowego relacji: Łódź (Warszawa) – Sieradz – Kalisz – Ostrów Wielkopolski (Wrocław, Poznań). Zapewnia ona powiązania zewnętrzne w skali regionalnej i krajowej poprzez dworzec w mieście Sieradz oraz obsługę ruchu lokalnego poprzez stacje Sieradz-Męka i Męcka Wola. Jest to linia dwutorowa zelektryfikowana, prowadząca wszystkie rodzaje ruchu osobowego i towarowego. Jest zaliczana do linii o znaczeniu krajowym.

1.1.2. Powierzchnia

Gmina Sieradz zajmuje powierzchnię 182 km² i składa się z 32 sołectw, skupiających 46 miejscowości. Sołectwa Gminy Sieradz:

➤ Biskupice	➤ Dzierlin	➤ Mnichów
➤ Bobrowniki	➤ Dzigorzew	➤ Okręglica
➤ Bogumiłów	➤ Grabowiec	➤ Kolonia Okręglica
➤ Borzewisko	➤ Grądy	➤ Podłężyce
➤ Chałupki	➤ Jezioro	➤ Ruda
➤ Chojne	➤ Kamionaczyk	➤ Rzechta

➤ Charłupia Mała	➤ Kłocko	➤ Sucha
➤ Czartki	➤ Kowale	➤ Sokołów
➤ Dąbrowa Wielka	➤ Kuśnie	➤ Stoczki
➤ Dąbrówka	➤ Łosieniec	➤ Wiechucice
➤ Dębina	➤ Męcka Wola	

Obszarowo Gmina nie jest zwartym terenem, lecz stanowi otulinę miasta Sieradza. Tereny miejskie wraz z terenami kolei rozdzielają gminę równoleżnikowo na część północną i południową. Rozległa dolina rzeki Warty przecina Gminę z kierunku północno-zachodniego na południowo-wschodni, dodatkowo dzieli ją na trzy części, co stanowi barierę rozwojową. Gmina dodatkowo podzielona jest drogami krajowymi i wojewódzkimi, zbiegającymi się w mieście Sieradz³.

1.1.3. Ludność

Na dzień 31 grudnia 2019⁴ roku Gminę Sieradz zamieszkiwało 10 706 osób. Zarejestrowano więcej mężczyzn niż kobiet, różnica wyniosła 88 osób. Liczba osób zamieszkujących Gminę Sieradz w porównaniu z rokiem 2010 zwiększyła się o 509 osób. W gminie dominuje ludność w wieku produkcyjnym, obejmując 62% społeczeństwa, niekorzystnym zjawiskiem jest zauważalny na przestrzeni badanych lat ciągły wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym osiągając 18,4% społeczeństwa i stopniowy spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. Na uwagę zasługuje fakt, iż w Gminie ciągle jest większy odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym (19,6%) w stosunku do osób w wieku poprodukcyjnym (18,4%).

1.1.4. Rys historyczny⁵

Gmina Sieradz w całości nie jest terenem historycznym od 01.01.1973 r. Powstała z połączenia czterech Gromadzkich Rad Narodowych (Charłupia Mała, Monice, Woźniki i Dąbrowa Wielka). Była jedną z największych gmin w byłym województwie sieradzkim. W wyniku zmian granic administracyjnych miasta Sieradza w 1979 roku, Gmina została zmniejszona o 8 miejscowości, które wchłonęło miasto. Od 1 stycznia 1999 roku Gmina Sieradz weszła w skład powiatu ziemskiego, ze stolicą miastem Sieradzem. Obecnie w skład Gminy wchodzi 32 sołectwa, 46 miejscowości. Niektóre wsie posiadają pewne wzmianki historyczne.

Dąbrowa Wielka – pierwsza wzmianka z 276 r., kiedy to z rąk księcia Leszka Czarnego przeszła w ręce szlacheckie. Na początku XVI w. posiadłość Pobogów, którzy przyjęli nazwisko Dąbrowskich. W drugiej połowie XVIII w. Własność Kazimierza Albina Lenartowicza, pułkownika wojsk koronnych, uczestnika konfederacji barskiej, walczącej na terenie Sieradzkiego. Jego syn Andrzej w 1816 r. sprzedał Dąbrowę Józefowi Łukaszowi Kobierzyckiemu. W rękach tej rodziny wieś pozostała do 1888 r., kiedy na publicznej licytacji zakupił ją Grzegorz Dunaj. W latach 1900 - 1939 właścicielem Dąbrowy był Tadeusz Puławski, prezes oddziału Polskiej Macierzy Szkolnej w Sieradzu. Dwór z drugiej połowy

³ Strategia Rozwoju Gminy Sieradz do 2020 roku. Załącznik nr 1 – Diagnoza stanu istniejącego

⁴ W Strategii użyto ostatnich aktualnych danych GUS dostępnych na dzień przygotowywania diagnozy

⁵ <https://www.ugsieradz.pl/asp/historia,5,,1>

XVIII w. stanowi obecnie własność zakładu rolnego. Murowany, parterowy, na osi ganek z trójkątnym szczytem wspartym na dwóch parach kolumn. W elewacji ogrodowej ryzalit z facjatką. Piwnice sklepione kolebkowo, układ wnętrza dwukartkowy. W zabudowaniach gospodarczych spichlerz z początku XIX w., z dachem naczółkowym. We wsi zachował się drewniany kościół parafialny p.w. św. pamięci Michała Archanioła z początku XVIII w., o konstrukcji zrębowej, oszalowany i orientowany. Wewnątrz strop płaski, a chór muzyczny na dwóch słupach. Ołtarz główny barokowy z bramkami, z obrazem patrona świątyni. Ołtarze boczne: barokowy z początku XVIII w. i w stylu regencji z połowy XVIII w. Wewnątrz liczne obrazy, rzeźby i wrota z XVIII w. Na przykościelnym cmentarzu dzwonnica z zabytkowym dzwonem z 1728 r. oraz pomnikowe okazy lipy i wiązów. W Dąbrowie Wielkiej 16 listopada 1903 roku urodził się pisarz Teodor Goździewicz, autor licznych książek dla dzieci i młodzieży (m.in. "Sprawy Łuki Bakowicza").

Dąbrówka – miejscowość położona nad rzeką Żegliną. Pierwsza wzmianka z 1407 r. w II połowie XVIII w. własność Suheckich h. Poraj, z których Daniel w 1816 r. sprzedał wieś Teresie z Podczaskich Morawskiej h. Korab. Jej syn Teodor (ur. 1797 r. w Mikołajewicach koło Warty) posiadał wieś tylko przez kilka miesięcy - utracił ją wskutek konfiskaty za działalność polityczną (był ministrem podczas powstania listopadowego) w 1834 r. Następni właściciele Dąbrówki to Konstancja z Morawskich Parczewska, Feliks Podczaski i Leopold Strzeszewski, którego syn Tadeusz posiadał te dobra do II wojny światowej. Zrujnowany dwór Morawskich z końca XVIII w. rozebrano przed kilku laty. Zachował się jedynie zdewastowany park.

Kłocko – pierwsza wzmianka z 1353 r. Ulicówka o zachowanym układzie budynków zwróconych szczytami do drogi. Drewniany kościół p.w. św. Walentego Męczennika, fundowany (wg napisu na ołtarzu) przez włościan Kłockich w 1758 r. Orientowany o konstrukcji zrębowej, oszalowany, jednonawowy, z węższym, zamkniętym wielobocznie prezbiterium. Budowniczym kościoła był Jakub Wieszkievicz z Sieradza. Od północy przylegająca do prezbiterium zakrystia. Wewnątrz płaski strop, wsparty na czterech słupach. Na dwuspadowym dachu wieżyczka z sygnaturką. Ołtarze barokowe, w głównym - obraz na desce z połowy XIX w. o charakterze ludowym przedstawiający św. Wawrzyńca. Na terenie wsi Kłocko odkryto wielką kość mamuta, przechowywana w muzeum w Sieradzu. Na łąkach nad rzeką Myją tzw. grodzisko stożkowate z połowy XIV w.

Męcka Wola – pierwsza wzmianka pochodzi z ok. 1357 r. Znajduje się tutaj klasycystyczny dwór z XIX w. W podworskim parku - pomnikowe okazy drzew, m.in. grupa dębów szypułkowych.

Mnichów – założona przez kanoników regularnych z Męki. Pierwsza wzmianka z 1413 r. Wieś stanowiła wówczas własność szlachecką. Na początku XVI w. była królewską. We wsi grodzisko z VI-VIII w. – ośrodek władzy plemiennej. W dniach 4-5 września 1939 o Mnichów toczyły się ciężkie walki 31 pułku Strzelców Kaniowskich z niemiecką 10 dywizją pancerną.

Podłężyce – pierwsza wzmianka z 1402 r. Wieś występuje wówczas jako własność szlachecka Podlęskich h. Poraj, którzy władali nią do początku XVII w. a w 1615 r. sprzedali ją Stanisławowi Bykowskiemu, wojewodzie sieradzkemu. Od XIX w. do II wojny światowej właścicielami wsi byli Stawscy h. Gozdawa. Na szczególną uwagę zasługuje postać Edmunda Stawskiego, agronoma,

działacza społecznego i politycznego, a także archeologa kolekcjonera. Dawny dwór Stawskich został po II wojnie światowej przebudowany i zatracił dawny wygląd, a park uległ dewastacji. Na łęgach ślady grodziska z XV w. We wsi znaleziono duży skarb talarów (głównie niderlandzkich), ukryty po 1709 r.

Pod względem historycznym są to ziemie późnośredniowiecznego księstwa łęczyckiego, które od drugiej połowy trzynastego wieku zostały podzielone na dwa mniejsze księstwa: łęczyckie i sieradzkie. Wiodły tu stare historyczne trakty handlowe łączące Morawy z Pomorzem. Miejscowości położone na terenie gminy należą do jednych z najstarszych również w Polsce. Większość ma średniowieczny rodowód. Najstarsze wzmianki o miejscowościach pochodzą już z XIII-XV wieku: Dąbrowa Wielka z XIII, Kłocko i Męcka Wola z XIV w. Dąbrówka, Mnichów i Podłężyce z XV w. XVI wieczne źródła pisane dowodzą, że jakkolwiek wsie królewskie i kościelne były największymi i lepiej zagospodarowanymi, to w tym czasie i w wiekach następnych w Gminie Sieradz dominowała własność szlachecka, czego dowodem są do dziś istniejące założenia dworsko-parkowe z obiektami i obszarami zabytkowymi⁶.

1.1.5. Rys kulturowy, powiązania funkcjonalne

Kultura i historia Gminy Sieradz pielęgnowane są poprzez urozmaiconą działalność przedstawicieli gminy wraz z udziałem sieradzkiego społeczeństwa.

W Gminie Sieradz funkcjonują następujące placówki oświaty:

- Szkoła Podstawowa Gminy Sieradz im. Jana Pawła II w Sieradzu,
- Szkoła Podstawowa im. Tomasza Masteja w Chojnem,
- Szkoła Podstawowa im. Wojciecha Janczaka w Chałupie Małej,
- Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Kłocku,
- Szkoła Podstawowa im. Teodora Goździkiewicza w Dąbrowie Wielkiej,
- Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Walk Nad Wartą Września 1939 r. w Rzechcie.

Działalność edukacyjna w Gminie wspierana jest przez Gminną Bibliotekę Publiczną w Sieradzu z/s w Chałupie Małej, służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych i informacyjnych społeczności lokalnych oraz upowszechnianiu wiedzy i kultury. Cały księgozbiór biblioteki w Chałupie Małej jest skatalogowany i dostępny na stronie internetowej, dzięki programowi bibliotecznemu SOWA. Nowości wydawnicze kupowane są zgodnie z oczekiwaniami czytelników. Księgozbiór bibliotek na terenie Gminy na koniec 2019 roku liczył 40 984 woluminów. W 2019 roku księgozbiór wzbogacił się o 1697 woluminów. Biblioteki zarejestrowały 1338 czytelników, w tym 683 w Chałupie Małej oraz 655 w filiach bibliotecznych. Ogółem w bibliotekach wypożyczono 39 702 książki: w tym literatury pięknej dla dorosłych 17036, dla dzieci 14 660, literatury niebeletrystycznej 8006.

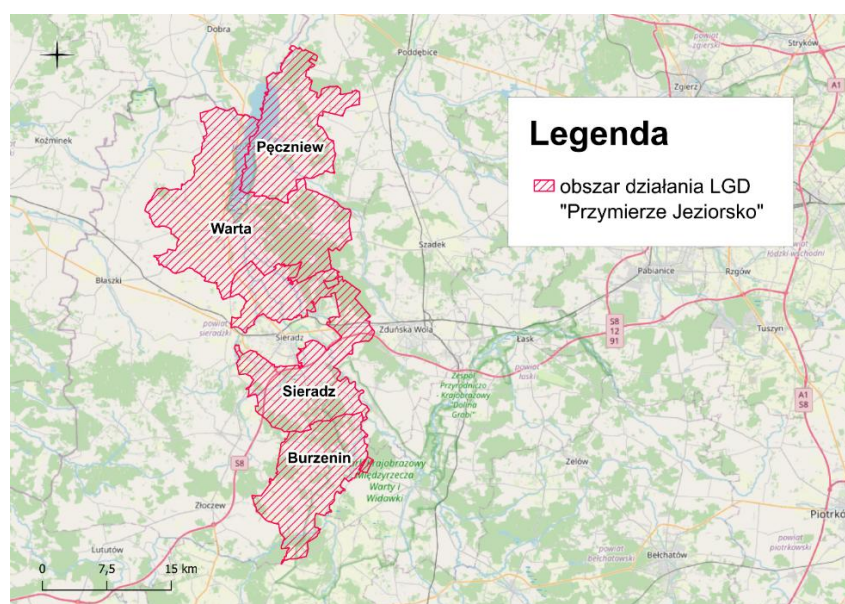
Gmina Sieradz należy do lokalnej Grupy Działania „Przymierze Jeziorsko”, dobrowolnego stowarzyszenia, które ma swoją siedzibę w Mieście Warta. Obszar działania Stowarzyszenia „LGD – Przymierze Jeziorsko”, objęty Strategią Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność, tworzą

⁶ Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sieradz II edycja, przyjęta Uchwałą Nr VI/37/15 Rady Gminy Sieradz, z dnia 8 czerwca 2015 r.

4 gminy, są to: Burzenin, Pęczniew, Sieradz (obszar wiejski) i Warta, które położone są wokół Zbiornika Jeziorsko i wzdłuż rzeki Warty. Łączna powierzchnia obszaru objętego Zintegrowaną Strategią Rozwoju Obszarów Wiejskich wynosi 684 km². W procesie rozwoju obszaru wyodrębniło się kilka wyraźnych makrostruktur funkcjonalno-przestrzennych charakteryzujących się właściwymi tylko dla nich cechami. Są to⁷:

- Zbiornik retencyjny „Jeziorsko” wraz z utworzonym na obszarze wód i nieużytków (tzw. Cofki) Rezerwatem Ornitologicznym – Jeziorsko, będącym ostoją ponad 200 gatunków ptaków wodno-błotnych, w tym licznie występujących gatunków ptaków rzadkich i chronionych.
- Pradolina rzeki Warty – trzecia co do długości rzeka w Polsce, posiadająca wyjątkowe walory przyrodnicze i krajobrazowe. Krajobraz doliny Warty, płynącej swym naturalnym korytem, urzeka swą różnorodnością. Są tu liczne zakola, starorzecza, rozległe łągi, na których wciąż jeszcze wypasa się stada bydła.
- Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu, w którego skład wchodzi kompleksy leśne o charakterze naturalnym. Powierzchnia obszaru to 15 549 ha. Wśród gatunków chronionych najliczniej występują tu dąb szypułkowy, a w mniejszym zakresie: buk, klon, jesion, wiąz, a także cis, kasztanowiec zwyczajny, topola zwyczajna, świerk.
- Obszary monostruktur rolniczych o najlepszych pod względem właściwości fizykochemicznych glebach, zlokalizowane na zachodnim tarasie nadzalewowym rzeki Warty oraz we wschodniej części Gminy na gruntach wsi Rossoszyca, Rożdżały, Lipiny, Miedze, Grabinka, Mogilno.
- Tereny zagrożenia powodziowego oraz występowania inwersji termicznych w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Warty.

Mapa 7. Obszar działania LGD "Przymierze Jeziorsko"

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze strony www.przymierzejeziorsko.pl

⁷ www.przymierzejeziorsko.pl/

Celem stowarzyszenia jest działanie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, a w szczególności:

- opracowanie i realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR),
- promocja obszarów wiejskich położonych w gminach należących do LGD,
- mobilizowanie ludności do wzięcia udziału w procesie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich położonych w gminach,
- upowszechnianie i wymiana informacji o inicjatywach związanych z aktywizacją ludności na obszarach wiejskich położonych w gminach,
- podejmowanie inicjatyw i działań mających na celu: rozwój produktów regionalnych, turystyki, przedsiębiorczości, zasobów ludzkich, społeczeństwa obywatelskiego i informacyjnego, poprawę estetyki miejscowości na obszarze działania LGD i bezpieczeństwa mieszkańców, edukację estetyczno-artystyczną, aktywizację gospodarczą i zawodową, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i cyfrowemu, przeciwdziałanie uzależnieniom (alkoholowym i narkotykowym) i patologiom społecznym, propagowanie zdrowego trybu życia i promocję zdrowia.

Dobrze zorganizowana jest sieć Ochotniczych Straży Pożarnych połączona z krajowym system ratownictwa. Na terenie Gminy działa 17 jednostek OSP:

➤ Biskupice	➤ Dzigorzew	➤ Rzechta
➤ Bobrowniki	➤ Grabowiec	➤ Sokołów
➤ Bogumiłów	➤ Jezioro	➤ Stoczki
➤ Chojne	➤ Kłocko	➤ Sucha
➤ Charłupia Mała	➤ Mnichów	➤ Wiechucice
➤ Dąbrowa Wielka	➤ Ruda	

W Gminie funkcjonują koła gospodyń wiejskich, kultywujące kulinarne tradycje regionu. Są to niewątpliwie inspiratorzy życia społeczno-kulturalnego na wsi, działający na rzecz utrzymania tradycji i amatorskiego ruchu artystycznego. Okazją do promowania Kół Gospodyń z terenu Gminy Sieradz, lokalnych artystów i rękodzielników jest Powiatowy Jarmark Sieradzki oraz Wystawa Stołów Wielkanocnych, imprezy które nabrały rozgłosu i na stałe wpisała się w kalendarz imprez. Gminna Biblioteka Publiczna z/s w Charłupi Małej ma w strukturach organizacyjnych Zespół Obrzędowy z Chojnego. Minęło 35 lat od powstania Zespołu, który uprawia folklor muzyczno-taneczny o uznanej nie tylko w kraju renomie i jest żywym przykładem kultywowania tradycji. Drugim, wyróżniającym się w Gminie obszarem w zakresie kultury i sztuki ludowej jest motyw haftu, jakim jest sieradzka róża. Została ona wpisana na listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego Polski. Liczącym się w skali regionu ośrodkiem haftu ludowego jest Chojne.

Podkreślenia wymaga także fakt, iż Charłupia Mała oraz Chojne to uznane ośrodki pątnicze związane z kultem maryjnym. Pierwszy w skali regionu, drugi zaś lokalnej.

Gminę rozślawiają nadto zachowane i kultywowane obyczaje, wyroby i prezentacje na lokalnych i regionalnych festiwalach wszelakich przejawów sztuki ludowej regionu sieradzkiego. Pietyzmem przez władze samorządowe należy zatem otaczać i doceniać ośrodki ludowej twórczości artystycznej:

w zakresie stroju i zdobnictwa wewnątrz w: Chojnem, Wiechucicach, Mnichowie, rzeźby – w Rudzie i Stoczkach, stroju kobiecego – w Wiechucicach, Chojnem, Bogumiłowie, Dzigorzewie i Mnichowie.

Walory kulturowe Gminy uzupełniają: zabytkowa tablica pamiątkowa Wojciecha Janczaka z Charłupi Małej, mogiły pamięci narodowej w Chojnem i Charłupi Małej (II wojna światowa), a także pole bitwy z okresu kampanii wrześniowej w Mnichowie.

1.2. Zagospodarowanie przestrzenne

1.2.1. Struktura przeznaczenia terenów

Przeważającą część terenu Gminy Sieradz stanowią grunty użytkowane rolniczo i leśne, zajmując 94,04% jej powierzchni, podczas gdy grunty zabudowane i zurbanizowane jedynie 3,09%. Wyraźnie dominujący odsetek powierzchni użytków rolnych i lasów w całkowitej powierzchni Gminy świadczy o znaczącej roli rolnictwa i leśnictwa na jej terenie.

Według danych ewidencyjnych powierzchnia Gminy wynosi 18 160 ha. Struktura użytkowania gruntów według stanu na dzień 31.12.2014 r.⁸ przedstawia się następująco:

Tabela 2. Struktura użytkowania gruntów (%) w Gminie Sieradz – stan na dzień 31.12.2014 r.

Rodzaj gruntów	Udział %
Użytki rolne	
grunty orne – 9 515 ha	13 251 ha 72,97%
sady – 153 ha	
łąki trwałe – 1 978 ha	
pastwiska trwałe – 1 087 ha	
grunty rolne zabudowane – 390 ha	
grunty pod stawami – 27 ha	
grunty pod rowami – 101 ha	
Grunty leśne zadrzewione i zakrzewione	
Lasy – 3 612 ha	3 827 ha 21,07%
grunty zadrzewione i zakrzewione – 215 ha	
Grunty zabudowane i zurbanizowane	
tereny mieszkaniowe – 46 ha	561 ha 3,09%
tereny przemysłowe – 3 ha	
inne tereny zabudowane – 15 ha	
zurbanizowane tereny niezabudowane – 53 ha	
tereny rekreacji i wypoczynku – 0 ha	
drogi – 435 ha	
tereny kolejowe – 8 ha	
inne tereny komunikacyjne – 1 ha	
Grunty pod wodami	
płynącymi – 191 ha	205 ha 1,13%
stojącymi – 14 ha	

⁸ Ostatnie dane GUS dostępne na poziomie udostępniania danych dla Gmin (NUTS 3) pochodzą z 2014 r. Zobacz: <https://bdl.stat.gov.pl/>

użytki ekologiczne – 1 ha	0,01%
nieużytki – 171 ha	0,94%
tereny różne – 144 ha	0,79%
Razem	100%

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Użytki rolne stanowią główną formę wykorzystywania ziemi w Gminie. Zajmują one łącznie ponad 13 tysięcy ha, co stanowi 72,97% powierzchni ogólnej Gminy. Największą powierzchnię w Gminie zajmują grunty orne (52,39%). Drugą pozycję pod względem wielkości powierzchnię zajmują łąki trwałe (10,89%). Najmniejszą powierzchnię użytków rolnych zajmują sady (0,84% wszystkich zewidencjonowanych użytków rolnych). Rolnictwo stanowi zatem główną tradycyjną gałąź gospodarki Gminy.

Udział kompleksów leśnych (lasy, grunty leśne) odgrywa sporą rolę w obrazie Gminy, wzbogacając jej walory krajobrazowe. Lasy zajmują ponad 20% jej powierzchni (w 2013 r. – 21,07%, w 2014 r. – 21,4%, w 2016 r. – 22,2%). Pod względem lesistości Gmina Sieradz plasuje się na 6 pozycji wśród gmin powiatu sieradzkiego. Zwarte kompleksy leśne zlokalizowane są w północno-wschodniej części Gminy oraz w części południowej, przy granicy z gminami Brzeźnio i Burzenin.

Grunty zabudowane i zurbanizowane Gminy Sieradz zajmują 561 ha, co stanowi ponad 3% powierzchni ogólnej. W tej grupie największy obszar zajmują drogi (ponad 77,5% terenów zurbanizowanych), następnie tereny mieszkaniowe (ponad 8% zabudowy gminy) oraz tereny zurbanizowane lecz niezabudowane (ok. 9,5%).

Według danych GUS na koniec 2014 r. w Gminie Sieradz nie było zlokalizowanych terenów przemysłowych ani terenów wypoczynku i rekreacji⁹. Obecnie Gmina Sieradz posiada walory przyrodnicze i kulturowe, które predestynują Gminę do rozwijania funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej na poziomie lokalnym oraz turystyki kwalifikowanej i tranzytowej w skali regionu. W granicach Gminy tereny letniskowe zajmują 8,3 ha, a zlokalizowane są w jej północno-wschodniej części (głównie wieś Czartki). Widocznym i pozytywnym zjawiskiem jest adaptacja gospodarstw wiejskich na cele letniskowe (wieś Budziczna, Stoczki). Wyznaczone tereny rekreacyjne w formie wypoczynku zbiorowego zajmują zaledwie 3,8 ha. Poza tym, specyficzny dla Gminy Sieradz letniskowy charakter mają istniejące ogródki działkowe, które zajmują dość znaczną powierzchnię ok. 23 ha. Zlokalizowane są głównie we wsi Chojne (16,2 ha), Dzierlin i Kuśnie, a służą przede wszystkim mieszkańcom miast Sieradz i Zduńska Wola.

Wskaźnik wykorzystania terenów zurbanizowanych zabudowanych (mieszkaniowe, przemysłowe, inne zabudowane) w skali Gminy kształtuje się znacznie poniżej poziomu krajowego i nie przekracza ok. 60 m² na mieszkańca. Wpływ na to ma specyficzna struktura przestrzenna Gminy oraz brak jednostki stołecznej. Funkcję tę pełni dla Gminy odrębna jednostka samorządu terytorialnego – miasto Sieradz.

⁹ Dane te nie zmieniły się znacznie w porównaniu do stanu na rok 2020 i mogą być użyte w diagnozie.

Pod względem struktury funkcjonalno-przestrzennej w Gminie Sieradz wyodrębnić można dwa obszary: podmiejski i wiejski.

Obszar podmiejski to obszar wsi o największej aktywności gospodarczej, efektywności i przedsiębiorczości, objęty najwyższymi w Gminie procesami urbanizacji i procesami rozwojowymi. Obejmuje rejony:

- Chałupia Mała – Dzierlin – Dzigorzew;
- Grabowiec – Stawiszczce – Męcka Wola;
- Kłocko – Jezioro;
- Wiechutki – Wiechucice – Chojne.

Obszar wiejski to pozostały obszar wsi bardziej oddalonych od miasta Sieradza z przewagą polityk ochronnych uwarunkowanych ekologicznie i nastawionych na rozwój gospodarki rolnej z udziałem wypoczynku na działkach rekreacyjnych. Wyróżniono w tym obszarze:

- tereny występowania gleb wysokich klas bonitacyjnych oraz tereny zmeliorowane w rejonie wsi Biskupice, Kowale, Łosieniec, rejon wsi Kuśnie, Dąbrowa Wielka, Dąbrówka, Sokołów;
- tereny doliny rzeki Warty z priorytetem funkcji ochronnych i szansą agroturystyki na bazie istniejących wsi: Kamionaczek, Grądy, Sucha, Mnichów, Chałupki, Borzewisko, Bobrowniki;
- duże kompleksy leśne z wsiami: Ruda, Czartki, część Męckiej Woli, Bogumiłów, Okręglica, Dębina, część wsi Chojne i Stoczki.

1.2.2. Transport i łączność

Infrastruktura transportowa stanowi kluczowy element zrównoważonego rozwoju terytorium, wpływając bezpośrednio na jego dostępność komunikacyjną, atrakcyjność inwestycyjną oraz jakość życia mieszkańców. Efektywny i zintegrowany system transportowy umożliwia sprawny przepływ osób i towarów, wspierając rozwój gospodarczy, społeczny oraz środowiskowy.

Podstawowym elementem systemu transportowego Gminy jest układ drogowy, który zapewnia zarówno powiązania zewnętrzne w skali regionu i kraju, jak i powiązania wewnętrzne gminnej sieci osadniczej. Sieć drogową tworzą drogi publiczne: krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne. Drogi krajowe i wojewódzkie pełnią funkcję w powiązaniach zewnętrznych, w tym również z miastem Sieradzem. W układzie sieci drogowej miasto Sieradz odgrywa rolę regionalnego węzła tej komunikacji, zaś w obszarze Gminy przebiegają główne drogi wychodzące z tego węzła. Są to:

- **droga ekspresowa** S-8 z węzłami komunikacyjnymi na obszarze gminy: „Sieradz-Południe” i w części „Sieradz-Wschód”,
- **droga krajowa** nr 12 – w kierunku Kalisza,
- **droga krajowa** nr 83 Sieradz-Warta-Koło,
- **drogi wojewódzkie**: Nr 479 w kierunku Rossoszycy i Dąbrówki, Nr 480 w kierunku Burzenina, Widawy i Szczercowa oraz Nr 482 w kierunku Zduńskiej Woli i Złoczewa,

- **drogi powiatowe:** Nr 1765E w kierunku Strońska i Widawy, Nr 1700E w kierunku Warty, Nr 1725E w kierunku Burzenina, Nr 1708E w kierunku Brzeźnia i Nr 4901E w kierunku gminy Zduńska Wola.

Drogi powiatowe i gminne zapewniają podstawową obsługę zagospodarowania obszaru Gminy, w tym zabudowy wsi.

Drogi ekspresowe i krajowe

Według zapisów zawartych w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sieradz (II edycja)”, w dniu 29 listopada 2014 r. został oddany do użytku odcinek drogi ekspresowej S-8 z węzłami: „Zduńska Wola”, „Sieradz Wschód” i „Sieradz-Południe”, przebiegającej przez obszar Gminy pomiędzy wsiami Czechy w gminie Zduńska Wola, po gruntach wsi Grabowiec, Rzechtą, Podłężyce, Chałupki, Jeziory, Dąbrówka, Dąbrowa Wielka, Kuśnie do granicy z gminą Brzeźnio.

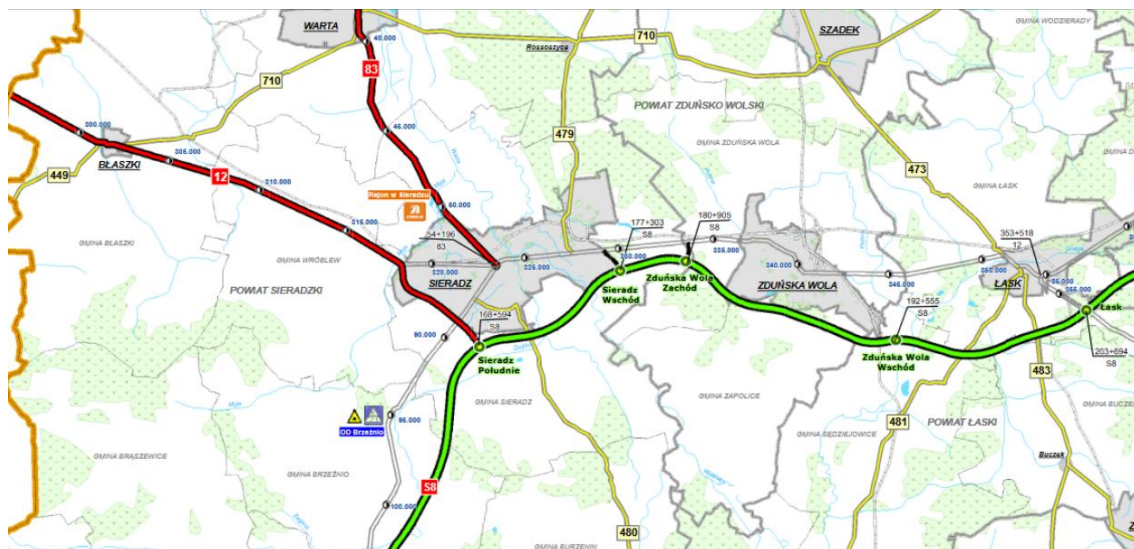
Z węzłów do istniejących dróg międzyregionalnych prowadzą łączniki drogowe: z węzła „Zduńska Wola” do b. drogi Nr 83 i Nr 482 we wsi Czechy, łącznik z węzła „Sieradz-Wschód” łącznik do drogi krajowej Nr 83 na skraju granic administracyjnych miasta i Gminy Sieradz (rejon rezerwatu „Półboru”).

Droga ekspresowa S-8 zapewnia powiązania Gminy z siecią autostrad i dróg ekspresowych oraz powiązania międzyregionalne i regionalne, w tym z aglomeracją łódzką. W związku z realizacją drogi ekspresowej i odcinków dróg łącznikowych zmienia się też obraz powiązań z istniejącymi drogami regionalnymi i lokalnymi. Obsługa przyległych terenów jest możliwa wyłącznie przy pomocy dróg serwisowych lub innych dróg publicznych; w związku z budową tej drogi, ciągłość części dróg poprzecznych została przerwana, dla pozostałych zostały wybudowane skrzyżowania bezkolizyjne.

Droga krajowa Nr 12 – nowo wybudowana droga od węzła „Sieradz-Południe” do skraju granic administracyjnych miasta Sieradza i gminy Wróblew stała się obecnie odcinkiem drogi krajowej Nr 12. Na odcinku przebiegającym przez Gminę Sieradz ma długość i klasę drogi głównej ruchu przyspieszonego.

Droga krajowa Nr 83 przebiega przez obszar Gminy Sieradz po gruntach wsi Chałupia Mała, Dzierlin i Biskupice. Ma klasę drogi głównej, jednak z uwagi na przebieg przez znaczące tereny zabudowane – jest wobec tej zabudowy kolizyjną.

Mapa 8. Sieć dróg krajowych na terenie Gminy Sieradz

Źródło: <https://www.gddkia.gov.pl> (opracowanie własne)

Drogi wojewódzkie

Przez obszar Gminy Sieradz przebiega

- **Nr 479** w kierunku Rossoszycy i Dąbrówki – przebiega przez obszar Gminy Sieradz od granic administracyjnych Miasta Sieradza do granicy z Gminą Warta we wsi Czartki. Jej zarządca przypisał jej klasę drogi głównej. Jej stan ocenia się jako zadowalający.
- **Nr 480** w kierunku Burzenina, Widawy i Szczercowa. Przez tereny zabudowane przebiega tylko przez wieś Stoczki. Jej stan jest zadowalający. Łączna długość dróg wojewódzkich w granicach Gminy Sieradz wynosi 10,30 km.
- **Nr 482** w kierunku Zduńskiej Woli i Złoczewa do Wrocławia.

Tabela 3. Drogi powiatowe¹⁰ w Gminie Sieradz

L.p.	Numer drogi	Relacja	Długość w Gminie [km]
1.	1714E	Smardzew – Dzierlin (skrzyż. drogi kr. Nr 12 – skrzyż. drogi kraj.nr 83)	4,0
2.	1700E	Glinno – Włyń (gr. m. Sieradz – gr. m. Warta)	8,0
3.	4901E	Annopole – Czartki (gr.gm.Zd.W. – skrzyż.dr.nr 479)	2,4
4.	1762E	Męcka Wola (gr. m. Sieradz – gr. gm. Zd.W.)	2,5
5.	1712E	Kłocko – Chałupia Wielka – Krzaki (gr. gm. Wróblew – skrzyż. dr.kraj.nr 14)	3,9
6.	1713E	Dąbrowa Wielka – Izabela – Baszków (skrzyż.dr.1725E – Kuśnie – skrzyż. dr.nr 14)	4,0
7.	1725E	Sieradz – Lipno (gr. m. Sieradz – ul. Droga Dąbrowska – Dąbrowa Wielka – Sokołów – gr. gm. Burzenin)	10,2
8.	1726E	Sokołów – Okręglica (skrzyż. dr.1725E – Okręglica – skrzyż. dr.nr 480)	3,2

¹⁰Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sieradz II edycja, przyjęta Uchwałą Nr VI/37/15 Rady Gminy Sieradz, z dnia 8 czerwca 2015 r.

L.p.	Numer drogi	Relacja	Długość w Gminie [km]
9.	1708E	Wiechucice – Witów – Brzeźnio – Braszewice – Włocin (skrzyż. dr.480 – Chojne-Bobrowniki – gr. gm. Burzenin)	9,5
10.	1765E	Woźniki – Pstrokonie (gr. m. Sieradz – ul. Widawska – Podłężyce – gr. gm. Zd. Wola)	2,0
11.	1743E	Podłężyce – Rzechta (skrzyż. dr.1765E – Rzechta – skrzyż.dr.nr 14)	3,1
razem			52,8

Źródło: Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sieradz II edycja, przyjęta Uchwałą Nr VI/37/15 Rady Gminy Sieradz, z dnia 8 czerwca 2015 r.

Drogi gminne

Drogi gminne stanowią uzupełniający i dopełniający element systemu drogowego każdej gminy.

Tabela 4. Wykaz dróg gminnych w Gminie Sieradz

L.p.	Numer drogi	Relacja	Długość [km]	Nawierzchnia, ocena stanu
1.	114251E	Biskupice – Grądy – Sucha – Okupniki	2,49	w 72% bitumiczna
2.	114252E	Grądy – Kamionaczyk	1,78	gruntowa
3.	114253E	Ruda – dr. woj. Nr 479	2,44	gruntowa
4.	114637E	Gr. m. Sieradz (Herby) – dr. pow. Nr 1762E	1,18	gruntowa
5.	114254E	Męcka Wola-Polesie	2,75	bitumiczna
6.	114582E	Gr. gm. Wróblew (Kościerzyn) – Chałupia Mała – Wola Dzierlińska	2,31	w 84 % bitumiczna
7.	114255E	Kuśnie – Dąbrówka	3,14	w 38% bitumiczna
8.	114256E	Dr. woj. Nr 480 – Bogumiłów – dr. powiatowa Nr 1725E	3,18	w 59 % bitumiczna
9.	114257E	Gr m. Sieradz – Chałupki – Chojne-Stoczki	7,67	w 89 % gruntowa
10.	114258E	Kuśnie – gr. gm. Brzeźnio (Barczew)	2,27	gruntowa
11.	114164E	Dąbrowa Wielka – gr. gm. Brzeźnio	2,83	gruntowa
12.	114259E	Dr pow. Nr 1725E – Redzeń II gm. Burzenin	0,97	gruntowa
13.	114202E	Dr woj. Nr 480 (Stoczki) – gr.gm. Burzenin	3,15	gruntowa
14.	114260E	Rzechta – gr. gm. Zduńska Wola (Polków)	0,60	bitumiczna
15.	114579E	Dzigorzew – Kol. Wola Dzierlińska	2,08	bitumiczna

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sieradz II edycja

Ścieżki rowerowe (drogi dla rowerów)

Według zapisów w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sieradz (II edycja) większość dróg, w tym część dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych nie posiadają wydzielonych chodników dla pieszych, które znajdują się prawie wyłącznie na odcinkach z intensywną zabudową. Stanowi to istotne zagrożenie dla bezpieczeństwa pieszych. Nie ma też w Gminie wydzielonych ścieżek rowerowych. Ruch rowerowy odbywa się na ogólnodostępnych jezdniach dróg publicznych. Chodniki i ścieżki rowerowe są budowane dopiero przy okazji przebudowy i modernizacji tych dróg.

Zgodnie z definicją określoną w uchwale zarządu województwa łódzkiego w sprawie przyjęcia schematycznego przebiegu korytarzy regionalnych tras rowerowych województwa łódzkiego, trasa rowerowa to ciąg spójnych rozwiązań infrastrukturalnych umożliwiających wygodną i bezpieczną jazdę rowerem, tj. dróg dla rowerów, ciągów pieszo-rowerowych, pasów ruchu dla rowerów, jezdni dróg lokalnych (w tym serwisowych, technicznych, leśnych) o niewielkim natężeniu ruchu samochodowego (zwłaszcza o ruchu uspokojonym przy pomocy urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego). Trasa rowerowa powinna być oznakowana odpowiednimi znakami drogowymi.

Przez teren gminy Sieradz wyznaczono następujące korytarze dla rowerowych tras regionalnych i krajowych:

- Rowerowa trasa krajowa nr 17: wzdłuż rzeki Warty (po wałach) na całej długości,
- Rowerowa trasa krajowa nr 8: od miejscowości Warta, wzdłuż rzeki Warta (po wałach) do miasta Sieradz, a następnie w kierunku wschodnim od mostu kolejowego wzdłuż drogi wojewódzkiej 482 w kierunku Zduńskiej Woli
- Rowerowa trasa regionalna nr 218: od mostu kolejowego na rzece Warcie, wzdłuż linii kolejowej do stacji Sieradz, następnie w kierunku Złoczewa wzdłuż alei Grunwaldzkiej i drogi wojewódzkiej 482.

Trasy regionalne i krajowe tworzą szkielet sieci rowerowej województwa, a lokalne cele podróży z siecią łączą trasy lokalne.

Kolej

Przez wschodni obszar Gminy Sieradz (miejscowości Grabowiec, Męcka Wola, Ludwików) przebiega linia kolejowa znaczenia krajowego relacji: Łódź (Warszawa) – Sieradz – Kalisz – Ostrów Wielkopolski (Wrocław, Poznań). Zapewnia ona powiązania zewnętrzne w skali regionalnej i krajowej poprzez dworzec w mieście Sieradz oraz obsługę ruchu lokalnego poprzez stacje Sieradz-Męka i Męcka Wola. Jest to linia dwutorowa zelektryfikowana prowadząca wszystkie rodzaje ruchu osobowego i towarowego. Jest zaliczana do linii o znaczeniu krajowym.

Transport publiczny

Z punktu interesów mieszkańców Gminy Sieradz, miasto Sieradz jest jednym z najważniejszych ośrodków administracyjnych, gospodarczych i handlowych. Aktualnie mieszkańcy Gminy do miasta Sieradza mogą dojechać transportem zbiorowym – autobusem, busem (korzystając z oferty różnych przewoźników) lub samochodem prywatnym.

- **Transport autobusowy** – Gmina Sieradz jest obsługiwana przez komunikację autobusową. Komunikacja autobusowa prowadzona jest w relacjach regionalnych i wewnątrz wojewódzkich. Istniejąca sieć dróg oraz jej stan techniczny dają możliwość połączeń komunikacją zbiorową większości wsi w Gminie z ośrodkiem gminnym, miastem powiatowym Sieradz oraz siedzibą województwa w Łodzi.

Obsługę komunikacyjną Gminy Sieradz prowadzi PKS Sieradz (Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej Sieradz, Spółka z o.o., ul. Wojska Polskiego 63, 98-200 Sieradz). PKS realizuje połączenia na następujących trasach¹¹:

- Sieradz – Niechmirów przez Stoczki, Chojne, Ligota, Burzenin,
- Sieradz – Złoczew przez Stoczki, Burzenin, Konopnica, Szynkielów,
- Sieradz – Lututów przez Zapole, Brzeźnio, Złoczew,
- Sieradz – Wandalin przez Zapole, Złoczew,
- Sieradz – Wieruszów przez Zapole, Złoczew, Lututów,
- Sieradz – Złoczew przez Zapole, Brzeźnio,
- Sieradz – Kol Włocin I przez Wróblew, Tubądzin, Błaszki,
- Sieradz – Brąszewice przez Brzeźnio, Godynice, Przedłęczce,
- Sieradz – Goszczanów przez Dzierlin, Wartę,
- Sieradz – Łódź przez Dzierlin, Wartę, Szadek,
- Sieradz – Warta przez Dzierlin.

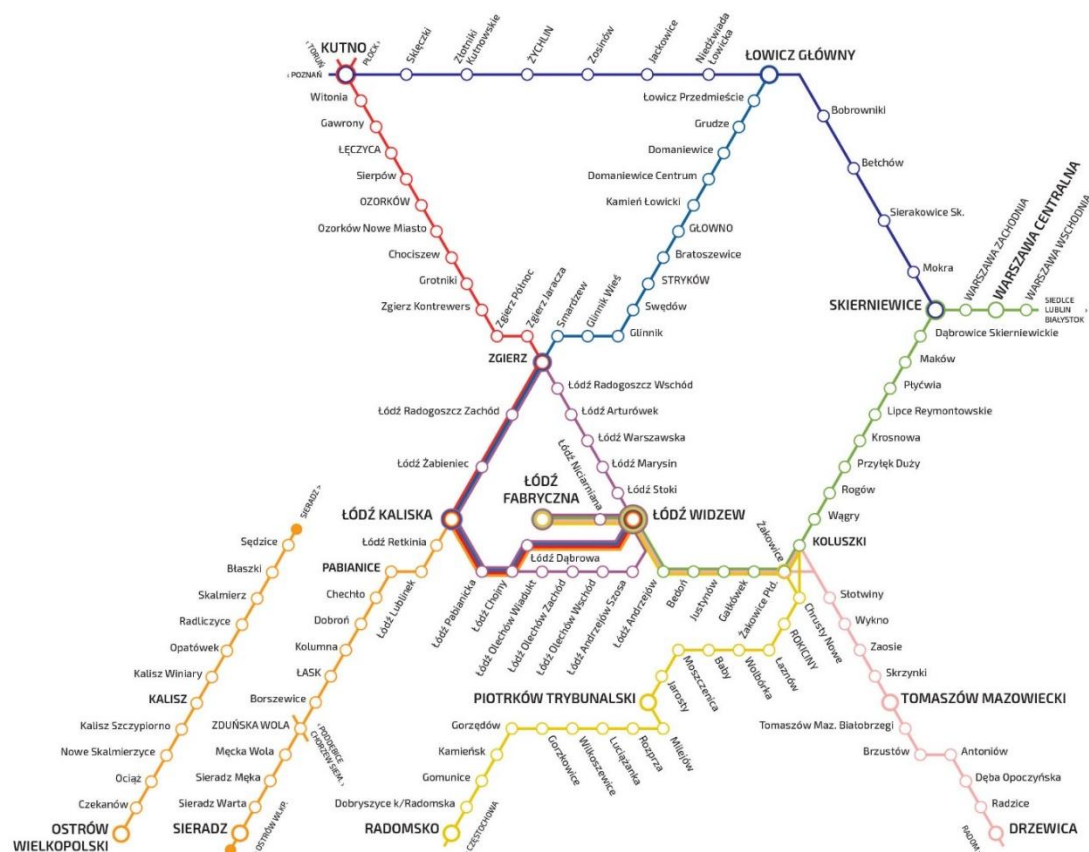
Mieszkańcy mogą także skorzystać z oferty przewoźnika „Wicher Travel” oferującego codzienne połączenia m.in. na trasach:

- Pęczniew – Warta – Szpital Sieradz,
- Karolew – Goszczanów – Szpital Sieradz,
- Poddębice – Sieradz Szpital – Poddębice.

- **Transport kolejowy** – mieszkańcy Gminy Sieradz mają także możliwości bezpośredniego skorzystania z połączeń oferowanych przez Łódzką Kolej Aglomeracyjną, co jest niewątpliwie czynnikiem wpływającym na rozwój Gminy. Łódzka Kolej Aglomeracyjna daje możliwość swobodnego i szybkiego poruszania się po województwie łódzkim. Najważniejszy jest tutaj dojazd do Łodzi, który mógłby się stać szybki i wygodny.

¹¹ PKS Sieradz, rozkład ważny od 01.04.2020 r

Mapa 9. Połączenia kolejowe (stan na 01.2021)

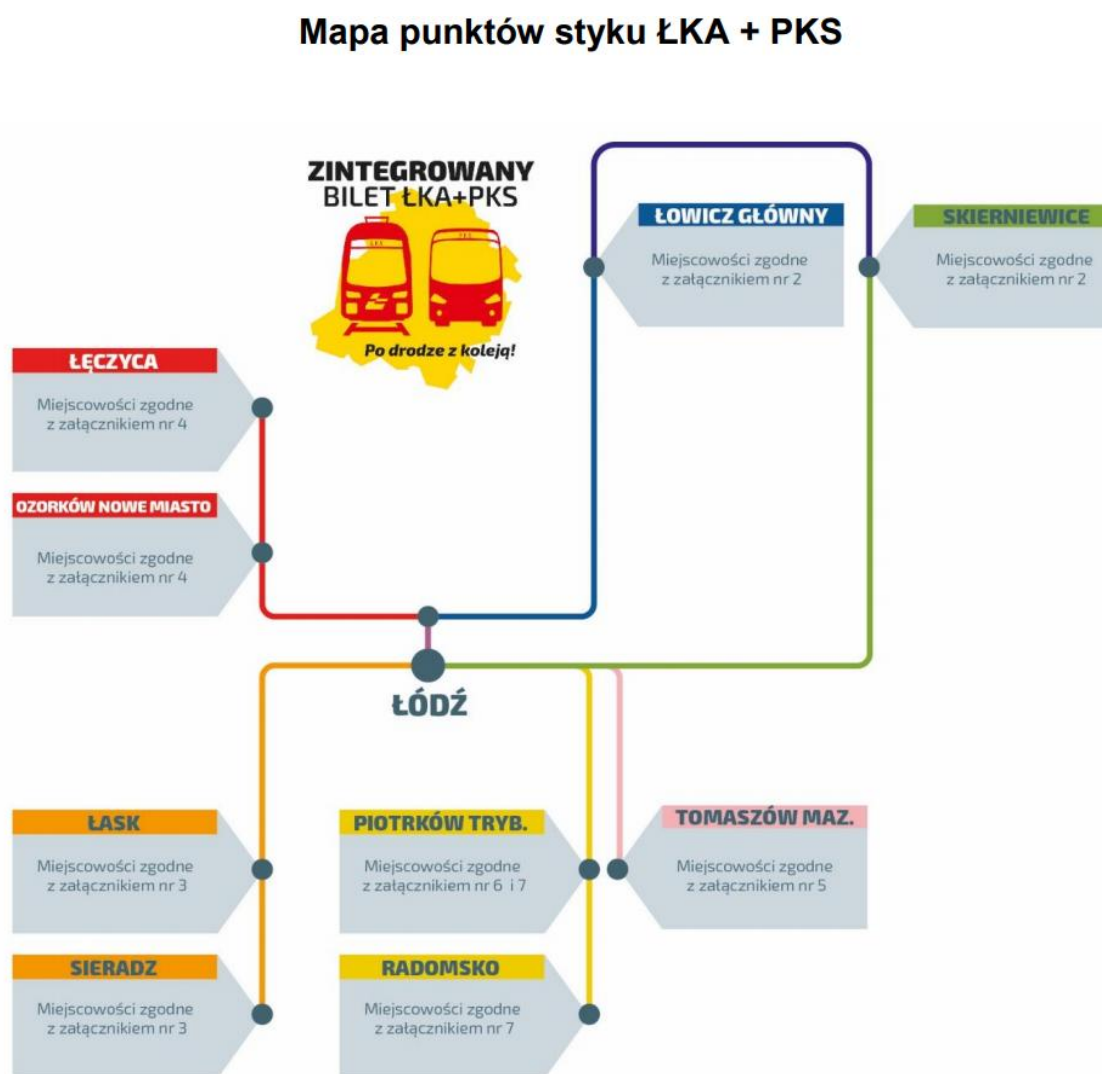

Źródło: <https://lka.lodzkie.pl/Rozklady-jazdy/>

Od czerwca 2014 r. jest wykorzystywana także do prowadzenia składów Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej Łódź-Sieradz. Przystanek kolejowy na terenie Gminy znajduje się w Męckiej Woli. Zasadniczym dworcem kolejowym jest dworzec w Sieradzu oraz przystanek kolejowy w Sieradzu – Męce.

Mieszkańcy Gminy Sieradz mają możliwość skorzystania z oferty „Bilet Zintegrowany ŁKA + PKS”. W ramach połączeń autobusowych, Łódzka Kolej Aglomeracyjna podniosła atrakcyjności zbiorowych form przemieszczania, która poprzez integrację taryfową zwiększa efektywności i dostępność całego systemu transportu zbiorowego w województwie łódzkim. Oferta skierowana jest przede wszystkim do osób wykluczonych komunikacyjnie, nie posiadających własnego środka transportu, a jej celem jest ułatwienie dostępu m.in. do opieki medycznej czy instytucji publicznych, poprzez zintegrowanie rozkładów jazdy przewoźników kolejowych i autobusowych oraz wprowadzenie jednego zintegrowanego biletu na przejazd. Dzięki takiemu rozwiązaniu opłata za przejazd jest znacznie tańsza od opłaty za bilety zakupione oddzielnie u każdego z przewoźników.

Mapa 10. Lokalizacja punktów styku ŁKA+ PKS

Źródło: <https://lka.lodzkie.pl/Bilet-Zintegrowany-LKA-PKS/>

- **Lotnictwo** – w Gminie Sieradz, a dokładniej w miejscowości Chojne, na dwóch działkach o długości ok. 400 m, funkcjonuje lądowisko „Sieradz-Chojne” przystosowane do operacji startów i lądowań statków powietrznych o maksymalnej masie startowej MTOM do 5700 kg. Lądowisko zostało wpisane do ewidencji lądowisk Urzędu Lotnictwa Cywilnego pod nr 242 (decyzja z dnia 16 października 2013 r. znak: ULC-L-TL-1/511-0098/01/13).

Infrastruktura łączności

Sieć telekomunikacyjna jest dobrze rozwinięta w odniesieniu do ilości abonentów, jak i połączeń. Cała Gmina znajduje się w zasięgu cyfrowej telefonii komórkowej różnych operatorów. Jakość zasięgu jest jednak różna. Istnieją niewielkie obszary, gdzie występuje problem z zasięgiem do telefonii komórkowej. Wg stanu na początek roku 2021 w południowym obszarze Gminy istnieje dostęp do sieci 5G. 5G to skrót oznaczający piątą generację sieci komórkowej. Technologia 5G to coś więcej, niż tylko możliwość szybszego ściągania zdjęć, filmów i innych danych. Nowa sieć jest projektowana z myślą o podłączeniu do niej ogromnej ilości urządzeń tzw. Internetu rzeczy, które dzięki

stałemu podpięciu do sieci, łączności ze sobą nawzajem i zastosowaniu algorytmów sztucznej inteligencji, mają pozwolić na rozwinięcie inteligentnego przemysłu, inteligentnych miast czy inteligentnego transportu. Technologia 5G oferuje także niezwykle małe opóźnienia, co w praktyce oznacza, że system ma reagować stukrotnie szybciej niż sieci LTE. To w dalszej perspektywie umożliwi zautomatyzowanie medycyny czy transportu, bo np. możliwe stanie się zdalne kontrolowanie bardzo precyzyjnych urządzeń, takich jak roboty medyczne.

W momencie tworzenia Strategii (styczeń 2021), dostęp do sieci 5G mieli mieszkańcy miasta Sieradza oraz miejscowości Dzigorzew. W wielu miejscowościach Gminy Sieradz istnieje problem z dostępem do sieci 4G.

Obsługę mieszkańców Gminy Sieradz pełni centrala telekomunikacyjna w Sieradzu i powiązany z nią układ sieci telefonicznych i światłowodowych. Nie ma ograniczeń dla rozbudowy i usprawnienia tej sieci. Stacje bazowe telefonii komórkowej istnieją w Bogumiłowie na terenie strzelnicy myśliwskiej i w Biskupicach.

Gmina Sieradz w 2015 roku przystąpiła do realizacji projektu „Sieć szerokopasmowego dostępu do Internetu w wybranych gminach powiatu sieradzkiego”. Projektu współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, Działanie 8.4 Zapewnienie dostępu do Internetu na etapie „ostatniej mili”. Budowana w ramach projektu sieć obejmie swoim zasięgiem 45 miejscowości w tym 16 miejscowości z gminy Wróblew oraz 29 miejscowości z gmin: Błaszki, Warta i Sieradz. Zgodnie z założeniami POIG sieć budowano w miejscowościach, w których nasycenie usługą dostępu do Internetu wynosiło mniej niż 30 proc¹².

Podsumowanie

Największe problemy w zakresie infrastruktury drogowej odnoszą się do potrzeby przebudowy bądź remontu niektórych dróg, również w zakresie budowy ścieżek rowerowych oraz infrastruktury służącej rozwojowi elektromobilności.

1.2.3. Własność nieruchomości

Gmina Sieradz jest właścicielem 168 działek o pow. 137,8715 ha (według stanu na dzień 31.12.2024 r.), wszystkie te działki mają założone księgi wieczyste. Położone są w następujących obrębach: Biskupice, Bobrowniki, Bogumiłów, Charlupia Mała, Chojne, Czartki, Dąbrówka, Dąbrowa Wielka, Dębina, Dzigorzew, Mnichów, Rzechta, Dzierlin, Grady, Jezioro, Kamionaczyk Kłocko, Kuśnie, Męcka Wola, Podłężyce - Rzechta, Stawiszczce, Sokołów, Stoczki, Ruda, Wojciechów oraz m. Sieradz. Gmina jest również właścicielem 740 działek drogowych o pow. 259,0643 ha (według stanu na dzień 31.12.2024 r.).

¹² <https://www.ugsieradz.pl/asp/szerokopasmowy-internet-w-gminie-sieradz,82,artykul,1,58>

Działki będące w użytkowaniu wieczystym znajdują się w obrębach: Bogumiłów, Chojne, Dąbrowa Wielka, Dzierlin, Dzigorzew oraz Męcka Wola o łącznej powierzchni 5,29 ha.

1.2.4. Stan obiektów dziedzictwa kulturowego

Ziemie należące obecnie do Gminy Sieradz w przeszłości historycznej stanowiły ważny rejon wczesnośredniowiecznego osadnictwa rozlokowanego głównie wzdłuż doliny rzeki Warty, ze skupiskami miejskimi przy przeprawach przez rzekę. Najstarsze ślady osadnictwa pradziejowego pochodzą z VII-XI wieku. Są to grodziska reprezentujące kulturę prapolską¹³:

- w Mnichowie z VII-XI w., który stanowił ośrodek władzy plemiennej,
- w Okopach (obecnie sołectwo Bobrowniki) z XI-XIII w,
- w Podłęzycach z XII-XIV w. (grodzisko stożkowe).

Te ważne obiekty archeologiczne, z racji swojej wartości historycznej i naukowej, zostały wpisane do rejestru zabytków. Z innych cennych obiektów archeologicznych, na uwagę zasługują pozostałości średniowiecznych siedzib rezydencjonalnych i kurhanów, m.in. w Dąbrowie Wielkiej, Kłocku, Kuśniu, Charłupi Małej czy w Podłęzycach. Reprezentują one głównie kulturę prapolską i polską.

Pod względem historycznym są to ziemie późnośredniowiecznego księstwa łęczyckiego, które od drugiej połowy trzynastego wieku zostały podzielone na dwa mniejsze księstwa: łęczyckie i sieradzkie. Wiodły tu stare historyczne trakty handlowe łączące Morawy z Pomorzem. Miejscowości położone na terenie Gminy należą do jednych z najstarszych również w Polsce. Większość ma średniowieczny rodowód. Najstarsze wzmianki o miejscowościach pochodzą już z XIII-XV wieku: Dąbrowa Wielka z XIII, Kłocko i Męcka Wola z XIV w. Dąbrówka, Mnichów i Podłęzyce z XV w. XVI wieczne źródła pisane dowodzą, że jakkolwiek wsie królewskie i kościelne były największymi i lepiej zagospodarowanymi, to w tym czasie i w wiekach następnych w Gminie Sieradz dominowała własność szlachecka, czego dowodem są do dziś istniejące założenia dworsko-parkowe z obiektami i obszarami zabytkowymi. Zalicza się do nich¹⁴:

• Biskupice

1. PAŁAC w zespole pałacowo – parkowym
2. PARK o charakterze krajobrazowym w zespole pałacowo – parkowym
3. BRAMA WJAZDOWA Z FRAGMENTEM OGRODZENIA w zespole pałacowo – parkowym
4. SPICHLERZ w zespole pałacowo – parkowym

• Bogumiłów-Okręglica

1. LINIA UMOCNIEŃ NIEMIECKICH z 1944 r.

¹³ Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sieradz II edycja, przyjęta Uchwałą Nr VI/37/15 Rady Gminy Sieradz, z dnia 8 czerwca 2015 r.

¹⁴ Zarządzeniem nr 46/2023 Wójta Gminy Sieradz z dnia 22 maja 2023 roku w sprawie aktualizacji kart adresowych Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Sieradz

• **Charlupia Mała**

1. KOŚCIÓŁ PAR, P.W. NARODZENIA NMP w zespole kościoła parafialnego p.w. Narodzenia NMP
2. CMENTARZ PRZYKOŚCIELNY W GRANICACH TRAWŁEGO OGRODZENIA Z BRAMĄ I OGRODZENIEM – w zespole kościoła parafialnego p.w. Narodzenia NMP
3. PLEBANIA – w zespole kościoła parafialnego p.w. Narodzenia NMP
4. CMENTARZ PARAFIALNY
5. BRAMA I OGRODZENIE cmentarza parafialnego
6. WIKARIAT w zespole kościoła parafialnego p.w. Narodzenia NMP
7. KAPLICZKA
8. FIGURA ŚW. JANA NEPOMUCENA na kopcu

• **Chojne**

1. KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. ANNY
2. CMENTARZ PRZYKOŚCIELNY W GRANICACH TRAWŁEGO OGRODZENIA Z BRAMĄ I OGRODZENIEM w zespole kościoła parafialnego p.w. św. Anny
3. PLEBANIA w zespole kościoła parafialnego p.w. św. Anny
4. CMENTARZ PARAFIALNY
5. DWÓR w zespole dworsko – parkowym
6. PARK w zespole dworsko – parkowym

• **Dąbrowa Wielka**

1. KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. MICHAŁA ARCHANIOŁA
2. CMENTARZ PRZYKOŚCIELNY W GRANICACH TRAWŁEGO OGRODZENIA Z BRAMĄ I OGRODZENIEM w zespole kościoła parafialnego p.w. św. Michała Archanioła
3. DZWONNICA w zespole kościoła parafialnego p.w. św. Michała Archanioła
4. DWÓR w zespole dworsko – parkowo-folwarcznym
5. PARK w zespole dworsko – parkowo-folwarcznym
6. POZOSTAŁOŚĆ ZESPOŁU FOLWARCZNEGO w zespole dworsko – parkowo- folwarcznym
7. CMENTARZ PARAFIALNY
8. KRZYŻ w Kozach

• **Dąbrówka**

1. RELIKT PARKU
2. KAPLICZKA

• **Dzierlin**

1. DWÓR w zespole dworsko – parkowym
2. RELIKT PARKU w zespole dworsko – parkowym
3. KAPLICA DWORSKA

• **Kamionaczyk**

1. DWÓR
2. PARK DWORSKI
3. RELIKT ZESPOŁU FOLWARCZNEGO

• **Kłocko**

1. KAPLICA, OB. KOŚCIÓŁ w zespole kościoła parafialnego p.w. św. Walentego
2. CMENTARZ PRZYKOŚCIELNY W GRANICACH TRWAŁEGO OGRODZENIA w zespole kościoła parafialnego p.w. św. Walentego

• **Kowale**

1. KAPLICZKA

• **Łosieniec**

1. KAPLICZKA

• **Męcka Wola**

1. DWÓR w zespole dworsko parkowym
2. OFICyna w zespole dworsko parkowym
3. PARK w zespole dworsko parkowym

• **Podłężyce**

1. PARK w zespole dworsko parkowym
2. KAPLICA

• **Stoczki**

2. KAPLICZKA

Obiekty te wymagają prac remontowych lub modernizacyjnych.

1.3. Sfera społeczna

1.3.1. Sytuacja demograficzna i społeczna na danym obszarze

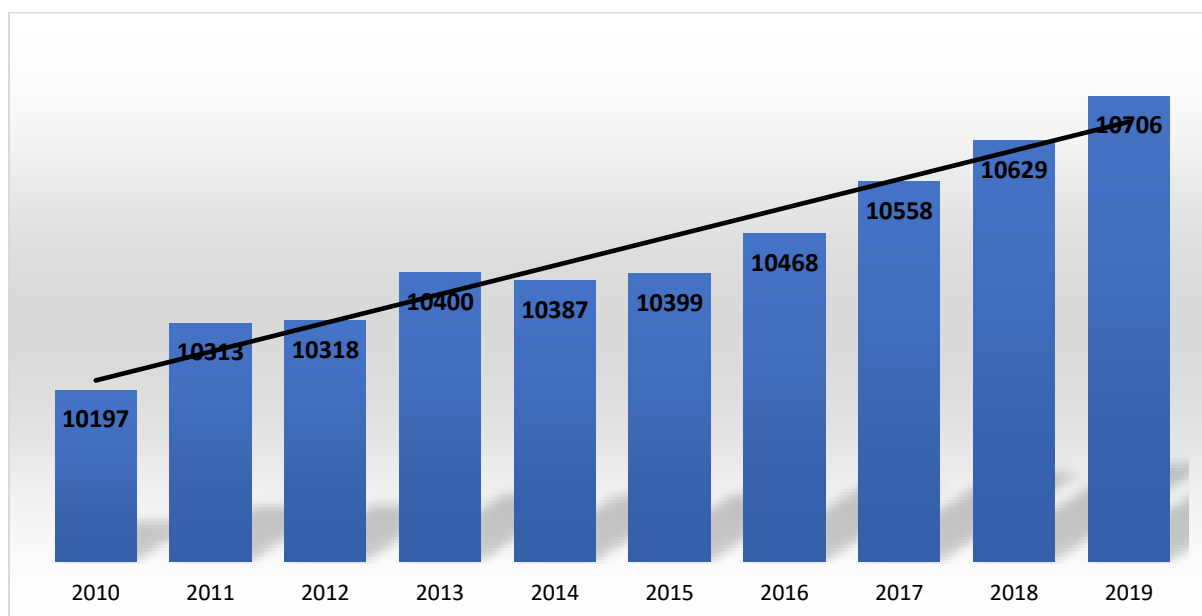
Zgodnie z danymi GUS, liczba ludności faktycznie zamieszkałej na obszarze Gminy Sieradz wynosi 10 706 osób (ostatnie dostępne dane statystyczne, stan na dzień 31.XII.2019 r.). Zarejestrowano więcej mężczyzn niż kobiet, różnica wyniosła 88 osób. Liczba osób zamieszkujących Gminę Sieradz na przestrzeni badanych lat zwiększyła się o 509 osób.

Tabela 5. Ludność faktycznie zamieszkała na obszarze Gminy Sieradz w latach 2010-2019

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ogółem	10 197	10 313	10 318	10 400	10 387	10 399	10 468	10 558	10 629	10 706
mężczyźni	5 180	5 235	5 255	5 285	5 272	5 260	5 285	5 326	5 352	5 397
kobiety	5 017	5 078	5 063	5 115	5 115	5 139	5 183	5 232	5 277	5 309

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Wykres 1 Liczba mieszkańców w Gminie Sieradz w latach 2010-2019

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W analizowanych latach zauważalny jest wzrost liczby mieszkańców Gminy. W 2010 roku Gmina Sieradz liczyła 10 197 mieszkańców, natomiast w 2019 roku 10 760. Wzrost ludności rok do roku ma tendencję stałą, poza rokiem 2014, gdzie nastąpiło niewielkie zmniejszenie ludności w stosunku do roku 2013.

Gmina Sieradz należy do województwa łódzkiego, powiatu sieradzkiego. Zamieszkuje ją 9% ludności powiatu i stanowi 12,2% powierzchni powiatu¹⁵. Siedzibą powiatu jest miasto Sieradz z liczbą mieszkańców 41 953. Gmina Sieradz podobnie jak gminy ościenne: gmina wiejska Zduńska Wola oraz gmina miejsko-wiejska Warta, charakteryzuje się znacznie większą liczbą ludności niż pozostałe analizowane gminy. W przypadku gmin Sieradz i Zduńska Wola liczba ludności przekracza 10 tys. mieszkańców (w gminie Warta niespełna 10 tys.).

Tabela 6. Dynamika liczby ludności w latach 2010-2019 – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
mikrootoczenie										
Brzeźnio	6 318	6 325	6 341	6 301	6 338	6 357	6 336	6 362	6 350	6 384
Burzenin	5 661	5 648	5 664	5 641	5 600	5 567	5 533	5 521	5 504	5 512
Sieradz (gm. miejska)	43 978	43 749	43 651	43 356	43 071	42 890	42 762	42 570	42 267	41 953
Sieradz (gm. wiejska)	10 197	10 313	10 318	10 400	10 387	10 399	10 468	10 558	10 629	10 706
Warta (ob. wiejski)	9 630	9 600	9 607	9 556	9 541	9 571	9 541	9 526	9 474	9 394
Wróblew	6 139	6 102	6 085	6 086	6 109	6 110	6 139	6 113	6 096	6 054
Zapolicy	4 857	4 907	4 939	4 988	5 019	5 078	5 100	5 147	5 165	5 184
Zduńska Wola (gm. wiejska)	11 705	11 782	11 840	11 942	11 999	12 021	12 072	12 154	12 177	12 198

¹⁵ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Sieradz

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
makrootoczenie										
powiat sieradzki	120 943	120 699	120 410	120 057	119 622	119 268	119 009	118 692	118 240	117 674
województwo łódzkie	2 542 436	2 533 681	2 524 651	2 513 093	2 504 136	2 493 603	2 485 323	2 476 315	2 466 322	2 454 779

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W pozostałych analizowanych gminach liczba ludności utrzymuje się na poziomie 5-6,5 tys. mieszkańców. Ponadto w gminach: Brzeźnio, Sieradz, Zduńska Wola, Zapolice widoczny jest niewielki wzrost zaludnienia od 2010 r. W stosunku do roku 2010 wzrost ten wynosi:

- Gmina Brzeźnio + 66 osób
- Gmina Sieradz (gm. wiejska) + **509** osób
- Gmina Zapolice + 327 osób
- Gmina Zduńska Wola (gm. wiejska) +493 osoby

W pozostałych gminach, a także powiecie sieradzkim i województwie łódzkim odnotowano spadek liczby mieszkańców, który wynosi:

- Gmina Burzenin (minus) – 149 osób
- Gmina Sieradz (gm. miejska minus) – **2 025** osób
- Gmina Warta (ob. wiejski minus) – 236 osób
- Gmina Wróblew (minus) – 85 osób

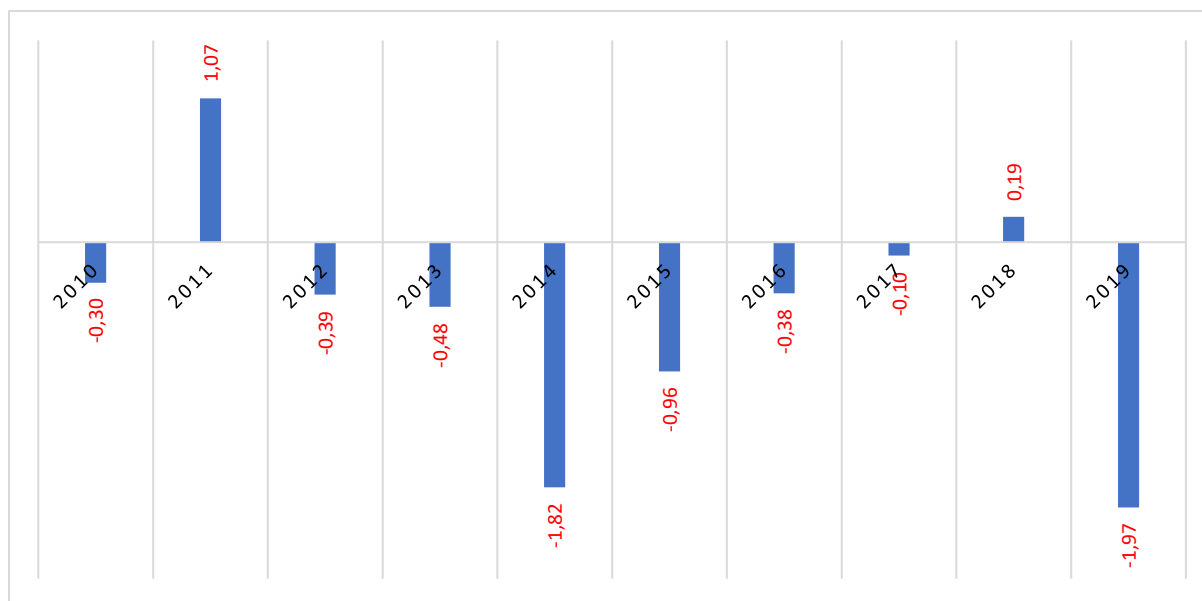
W tym samym czasie w powiecie sieradzkim liczba mieszkańców zmniejszyła się o 3 269 osób, a w województwie łódzkim o 87 657 osób.

Na zmianę liczby mieszkańców wpływ mają wysokość przyrostu naturalnego (różnica między liczbą urodzeń i zgonów) oraz saldo migracji (różnica między napływem na dany teren i odpływem z niego).

Tabela 7. Ruch naturalny ludności w Gminie Sieradz w latach 2010-2019

Na 1 000 ludności:	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
urodzenia żywe	10,53	11,91	11,17	10,75	9,59	8,57	9,98	10,66	10,13	8,82
zgony	10,82	10,83	11,55	11,23	11,41	9,53	10,36	10,75	9,94	10,79
przyrost naturalny	-0,30	1,07	-0,39	-0,48	-1,82	-0,96	-0,38	-0,10	0,19	-1,97

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Wykres 2. Przyrost naturalny ludności w Gminie Sieradz w latach 2010-2019

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W analizowanych latach 2010-2019 przyrost naturalny podawany wg wskaźnika na 1 000 mieszkańców był przeważnie ujemny. Najwyższy ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego na poziomie, – 1,97 odnotowano w roku 2019. W roku 2011 wskaźnik był dodatni i wynosił +1,07, a w roku 2018 osiągnął +0,19.

Tabela 8. Przyrost naturalny w gminach ościennych, powiecie sieradzkim i województwie łódzkim w latach 2010-2019 – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Brzeźnio	-10	-3	-32	-13	5	9	-6	1	-28	-8
Burzenin	-25	-33	-22	-36	-21	-34	-17	-37	-22	-16
Sieradz (gm. miejska)	14	20	-41	-60	-64	-54	-16	-35	-71	-117
Sieradz (gm. wiejska)	-0,30	1,07	-0,39	-0,48	-1,82	-0,96	-0,38	-0,10	0,19	-1,97
Warta (ob. wiejski)	-64	-28	-32	-56	-20	-18	-30	-44	-36	-45
Wróblew	3	-14	-23	-15	-10	-4	-2	-28	-12	-11
Zapolice	-6	-6	-6	-14	-12	5	-26	-8	-4	-13
Zduńska Wola (gm. wiejska)	5	13	-7	-18	22	9	0	-7	23	-2
powiat sieradzki	-80	-64	-248	-282	-167	-172	-148	-196	-244	-285
województwo łódzkie	-5 695	-6 864	-7 501	-8 831	-7 023	-9 012	-7 419	-7 390	-8 572	-8 965

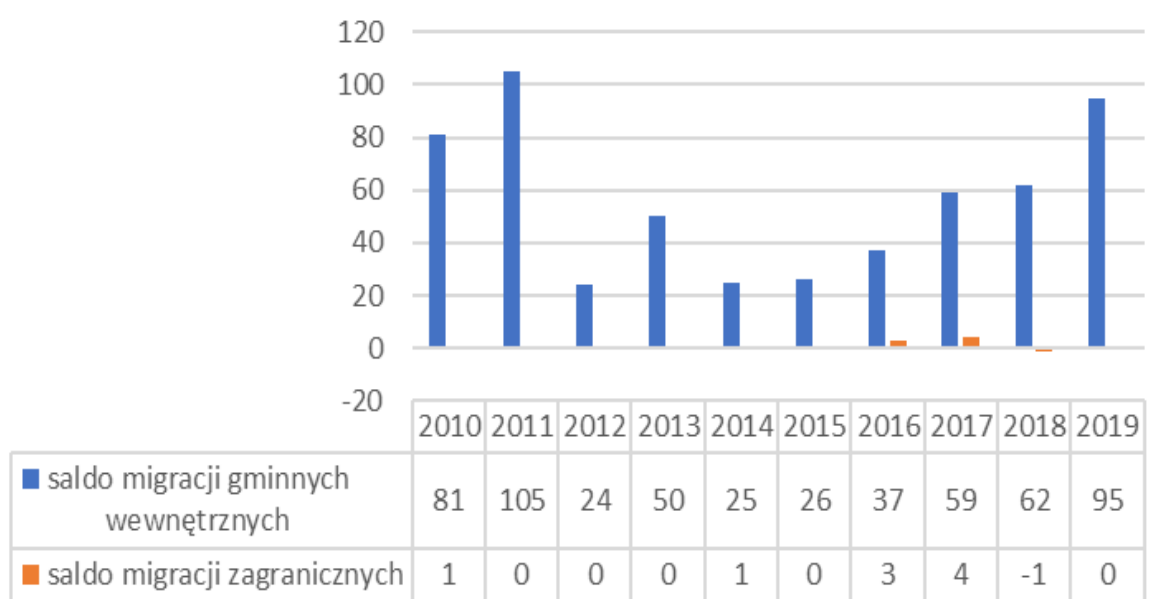
Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W tabeli powyżej przedstawiono wartości przyrostu naturalnego, dla analizowanych gmin, powiatu i województwa. Ruch naturalny ludności powiatu sieradzkiego wynika z kształtowania się zmiennych składowych poszczególnych gmin wchodzących w skład jednostki terytorialnej. Wartość wskaźnika „przyrost naturalny” dla analizowanych powyżej jednostek w przeważającej większości przyjmuje wartości ujemne. W latach 2010-2019 w gminach Burzenin i Warta (ob. wiejski) nie

odnotowano wartości dodatniej badanej cechy. W okresie poddanym analizie gmina Zduńska Wola (gm. wiejska) pozostaje w najlepszej sytuacji – ma ona najwyższą wartość przyrostu naturalnego w 2018 roku (+23), wartości dodatnie wskaźnika odnotowano w gminie także w latach: 2010 (+5), 2011 (+13), 2014 (+22), 2015 (+9). Wskaźnik badanej cechy w Gminie Sieradz na przestrzeni badanych lat przyjmuje przeważnie wartości ujemne kształtujące się na poziomie od (-1,97) do (-0,10), wartości dodatnie odnotowano w roku 2011 (+1,07) oraz w roku 2018 (+0,19). W roku 2019 żadna z badanych jednostek nie odnotowała wartości dodatniej. W 2019 roku w Gminie Sieradz (gm. miejska) odnotowano najwyższą wartość ujemną wśród analizowanych gmin (-117) na przestrzeni badanych lat. Wskaźnik przyrostu naturalnego dla powiatu sieradzkiego w 2019 roku wyniósł (-285), a dla województwa łódzkiego (-8 965).

Migracje ludności są bardzo istotnym czynnikiem wpływającym na liczbę i strukturę ludności danego regionu. „Migracjami (lub wędrówkami) ludności nazywamy całokształt przemieszczeń prowadzących do stałej lub okresowej zmiany miejsca zamieszkania osób. Migracje uważa się za najważniejszy przejaw przestrzennej mobilności ludności”.¹⁶

Wykres 3. Saldo migracji w Gminie Sieradz w latach 2010-2019

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Wartość salda migracji wewnętrznych w analizowanych latach osiągała wartości dodatnie. Największy wzrost salda migracji wewnętrznych odnotowano w roku 2011 (+105). Wartość salda migracji zagranicznych w analizowanym okresie kształtowała się na poziomie od (-1) w roku 2018 do (+4) w roku 2017. Wskazane poniżej wartości opisujące ruch migracyjny pokazują, że w ciągu ostatnich lat więcej ludzi zdecydowało się na zamieszkanie w Gminie Sieradz, niż zdecydowało się na jej opuszczenie. Oznacza to, że warunki zamieszkania w Gminie Sieradz raczej należą do atrakcyjnych i mieszkańcy wybierają właśnie tę gminę, jako miejsca do zamieszkania.

¹⁶ Definicja zaczerpnięta z „Materiałów dydaktycznych Zakładu Demografii i Gerontologii Społecznej UŁ” www.demografia.uni.lodz.pl

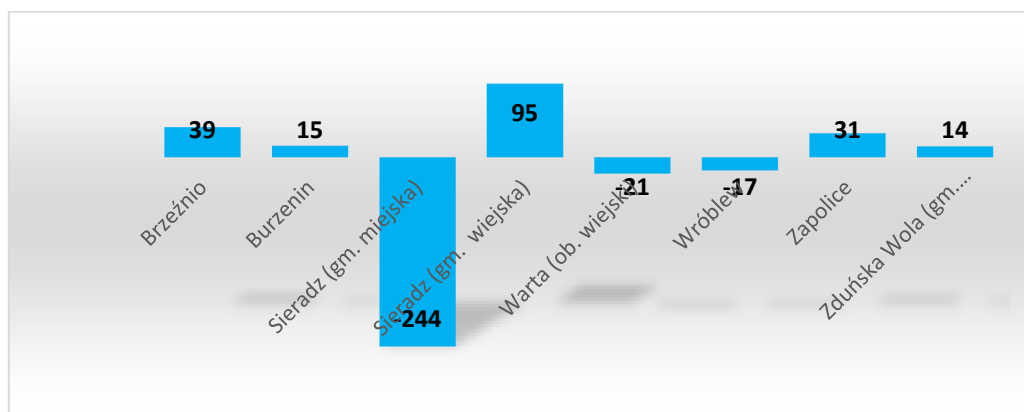
Tabela 9. Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Sieradz, w gminach ościennych, powiecie sieradzkim i województwie łódzkim w latach 2010- 2019 – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Brzeźnio	15	10	4	1	18	0	1	-2	-6	37
Burzenin	13	19	2	23	-17	-9	-15	29	-7	8
Sieradz (gm. miejska)	-228	-230	-117	-205	-222	-141	-162	-111	-205	-230
Sieradz (gm. wiejska)	81	105	24	50	25	26	37	59	62	95
Warta (ob. wiejski)	-20	-2	13	-1	-11	22	12	16	-10	-21
Wróblew	-28	-24	-12	4	1	15	19	-16	2	-18
Zapolice	41	56	51	72	29	46	40	58	25	30
Zduńska Wola (gm. Wiejska)	73	65	59	113	75	60	78	76	4	9
powiat sieradzki	-283	-162	-157	-260	-284	-206	-236	-224	-219	-270
województwo łódzkie	-1 757	-1 844	-1 643	-2 104	-1 701	-1 727	-1 695	-1 961	-2 163	-2 824

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Wskaźnik salda migracji dla powiatu i województwa nie napawa optymizmem, gdyż w latach poddanych analizie przyjmuje wartości ujemne. W ramach badanych gmin wskaźnik salda migracji kształtuje się różnie, przyjmując wartości od (-230) do (+113). Wśród badanych gmin zauważalny jest stały odpływ mieszkańców w mieście Sieradz. Natomiast gminy: Sieradz (gm. wiejska), Zapolice oraz Zduńska Wola (gm. wiejska) mają powody do zadowolenia, gdyż w latach poddanych analizie wskaźnik salda migracji wewnętrznych przyjmuje wartości dodatnie, co oznacza, iż stale zwiększa się liczba mieszkańców osiedlających się w tych gminach. Zwiększa się także liczba mieszkańców gminy Brzeźnio, wartość analizowanego wskaźnika poza latami 2017 i 2018, w których odnotowano niewielki spadek utrzymuje wartości dodatnie – ogólna liczba mieszkańców w analizowanych latach zwiększyła się o 66 osób.

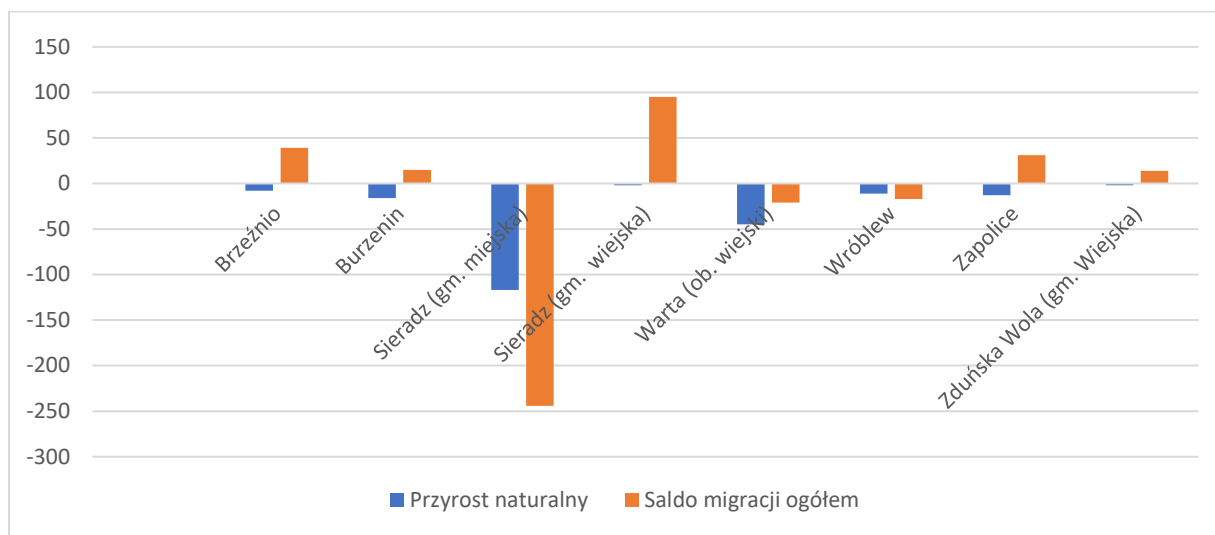
Wartość wskaźnika salda migracji ogółem w 2019 roku w mikrootoczeniu Gminy Sieradz przedstawiono na kolejnym wykresie.

Wykres 4. Saldo migracji ogółem w 2019 roku – analiza porównawcza

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Saldo migracji dla Gminy Sieradz w ciągu ostatnich kilku lat jest dodatnie, w roku 2019 wyniosło 95 osób i jest to wskaźnik najwyższy spośród analizowanych gmin. Dodatnie wartości odnotowano także w gminach: Brzeźnio (+39), Burzenin (+15), Zapolice (+31), Zduńska Wola (+14). Wartości ujemne odnotowano w gminach Warta (-21) i Wróblew (-17). Najgorsza jest sytuacja w mieście Sieradz, gdzie od lat wskaźnik przyjmuje wartości ujemne, w roku 2019 (-244), a w ciągu analizowanych lat z miasta wyemigrowało 1851 osób, które wybierają inne ościennie gminy do zamieszkania.

Wykres 5. Przyrost naturalny i saldo migracji w mikrootoczeniu Gminy Sieradz w 2019 roku

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Istnieje kilka czynników determinujących ruch migracyjny społeczeństwa, zalicza się do nich:¹⁷

- czynniki demograficzne, takie jak wiek, płeć i stan cywilny,
- czynniki pozademograficzne: ekonomiczne, polityczne, etniczne, społeczne i kulturowe.

W strukturze wieku ludności można wyróżnić trzy podstawowe kategorie, które są istotne z punktu widzenia rynku pracy i zasobów siły roboczej:

- ludność w wieku przedprodukcyjnym, tj. w wieku od 0 do 17 lat,
- ludność w wieku produkcyjnym, w tym: kobiety od 18 do 59 lat, a mężczyźni od 15 do 64 lat,
- ludność w wieku poprodukcyjnym, w tym: kobiety od 60 lat i więcej, a mężczyźni od 65 lat i więcej.

Tabela 10. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w Gminie Sieradz w latach 2010-2019

W % ogółem ludność w wieku:	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
przedprodukcyjnym	21,5	20,9	20,8	20,6	20,2	19,9	19,7	19,6	19,5	19,6
produkcyjnym	62,5	62,9	62,8	62,8	63,0	62,9	62,8	62,5	62,3	62,0
poprodukcyjnym	16,0	16,2	16,4	16,6	16,8	17,2	17,5	17,9	18,3	18,4

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

¹⁷ „Materiały dydaktyczne Zakładu Demografii i Gerontologii Społecznej UŁ” ww.demografia.uni.lodz.pl

W Gminie Sieradz dominuje ludność w wieku produkcyjnym obejmując 62% społeczeństwa, niekorzystnym zjawiskiem jest zauważalny na przestrzeni badanych lat ciągły wzrost osób w wieku poprodukcyjnym osiągający 18,4% społeczeństwa i stopniowy spadek osób w wieku przedprodukcyjnym. Na uwagę zasługuje fakt, iż w Gminie ciągle jest większy odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym (19,6%) w stosunku do osób w wieku poprodukcyjnym (18,4%). Proporcje ekonomicznych grup wieku w gminach ościennych, powiecie i województwie przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 11. Ludność w podziale na lata produkcyjne w 2019 roku – analiza porównawcza

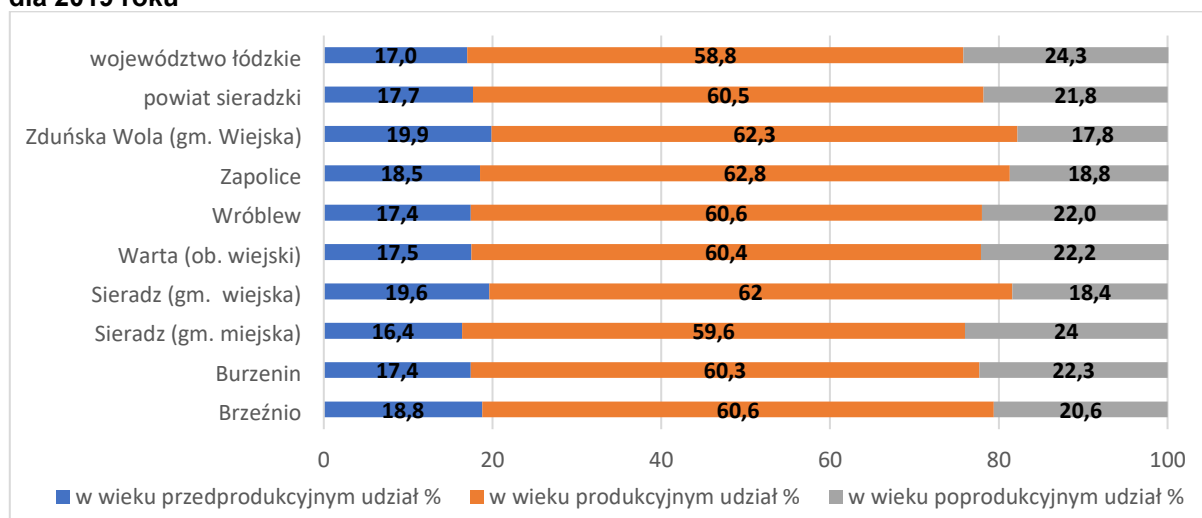
jednostka terytorialna	ogółem	w wieku przedprodukcyjnym		w wieku produkcyjnym		w wieku poprodukcyjnym	
		liczba	udział %	liczba	udział %	Liczba	udział %
Mikrootoczenie							
Brzeźnio	6 384	1 199	18,8	3871	60,6	1314	20,6
Burzenin	5 512	957	17,4	3325	60,3	1230	22,3
Sieradz (gm. miejska)	41 953	6 875	16,4	25 021	59,6	10 057	24
Sieradz (gm. wiejska)	10 706	2 100	19,6	6 639	62	1 967	18,4
Warta (ob. wiejski)	9 394	1 643	17,5	5 670	60,4	2 081	22,2
Wróblew	6 054	1 054	17,4	3 668	60,6	1 332	22,0
Zapolice	5 184	958	18,5	3 253	62,8	973	18,8
Zduńska Wola (gm. Wiejska)	12 198	2 428	19,9	7 600	62,3	2 170	17,8
Makrootoczenie							
powiat sieradzki	117 674	20 818	17,7	71 154	60,5	25 702	21,8
województwo łódzkie	2 454 779	417 117	17,0	1 442 226	58,8	595 436	24,3

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Analizując poszczególne grupy wiekowe w poszczególnych jednostkach stwierdza się, że społeczeństwo w wieku:

- przedprodukcyjnym stanowiło średnio ok. 18% ogółu, najwyższy odsetek odnotowano w gminie wiejskiej Zduńska Wola (19,9%), najniższy w gminie miejskiej Sieradz (16,4%),
- produkcyjnym stanowiło średnio ok 60,7% ogółu, najwyższy odsetek tej grupy odnotowano w gminie Zapolice (62,8), najniższy w gminie miejskiej Sieradz (59,6%),
- poprodukcyjnym stanowiło średnio ok. 21,2% ogółu, najwyższy odsetek tej grupy odnotowano w gminie miejskiej Sieradz (24%), najniższy w gminie wiejskiej Zduńska Wola (17,8).

W gminie wiejskiej Sieradz wskaźniki kształtowały się odpowiednio na poziomie 19,6%, 62,0%, 18,4% i były znacznie korzystniejsze od średniej wartości.

Wykres 6. Struktura ekonomiczna ludności (udział % ludności ogółem) – analiza porównawcza dla 2019 roku

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, dane 31.12.2019 (opracowanie własne)

Analizując wskaźnik liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w poszczególnych jednostkach należy zauważyć, iż w gmina wiejska Sieradz ustępuje nieznacznie pod tym względem gminie wiejskiej Zduńska Wola (0,3%) i jest on wyższy o 3,2% od najniższego wskaźnika odnotowanego w gminie miejskiej Sieradz. Liczba osób w wieku produkcyjnym również napawa optymizmem, gdyż tylko gminy Zapolice i Zduńska Wola mają niewiele wyższy wskaźnik od Gminy Sieradz. Rozpatrując liczbę osób w wieku poprodukcyjnym tylko gmina Zduńska Wola (17,8%) ma niższy wskaźnik od Gminy Sieradz (18,4%). Reasumując, struktura ekonomiczna ludności w Gminie Sieradz na tle badanych jednostek jest korzystna, co daje solidne podstawy do rozwoju.

Tabela 12. Główne wskaźniki demograficzne dla 2019 roku – podsumowująca analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	ogółem	wiek przedprodukcyjny		wiek produkcyjny		wiek poprodukcyjny		Przyrost naturalny	Saldo migracji ogółem
		liczba	udział %	liczba	udział %	Liczba	udział %		
mikrootoczenie									
Brzeźnio	6 384	1 199	18,8	3 871	60,6	1 314	20,6	-8	39
Burzenin	5 512	957	17,4	3 325	60,3	1 230	22,3	-16	15
Sieradz (gm. miejska)	41 953	6 875	16,4	25 021	59,6	10 057	24	-117	-244
Sieradz (gm. wiejska)	10 706	2 100	19,6	6 639	62	1 967	18,4	-1,97	95
Warta (ob. wiejski)	9 394	1 643	17,5	5 670	60,4	2 081	22,2	-45	-21
Wróblew	6 054	1 054	17,4	3 668	60,6	1 332	22,0	-11	-17
Zapolice	5 184	958	18,5	3 253	62,8	973	18,8	-13	31
Zduńska Wola (gm. Wiejska)	12 198	2 428	19,9	7 600	62,3	2 170	17,8	-2	14
makrootoczenie									
powiat sieradzki	117 674	20 818	17,7	71 154	60,5	25 702	21,8	-285	-270
województwo łódzkie	2 454 779	417 117	17,0	1 442 226	58,8	595 436	24,3	-8 965	-1 358

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych 31.12.2019 (opracowanie własne)

Podsumowanie

Stan i struktura ludności w obrębie Gminy Sieradz są zadawalające. O sytuacji w gminie dobrze świadczy wzrastające saldo migracji, większy odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku poprodukcyjnym oraz stosunkowo niewielki ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego. Polityka społeczna powinna zatem wspierać młodych rodziców, dawać możliwości rozwoju oraz stanowić wsparcie dla potrzebujących.

Wzrost liczby mieszkańców i osadnictwa na terenie Gminy powodują konieczność zapewnienia podstawowej infrastruktury gminnej dla wszystkich mieszkańców. Presja ze strony społeczeństwa oczekującego m.in. nowych dróg, wodociągów, lepszej edukacji będzie rosła.

Prognozy GUS¹⁸ wykonane w 2017 roku (na podstawie danych z lat 2013-2014) wskazują, iż liczba ludności zamieszkującej gminę wiejską Sieradz będzie stopniowo wzrastać w kolejnych latach, aż do roku 2030. Są to jednak pewne przypuszczenia, które nie muszą się sprawdzić, w szczególności ze względu na rozpoczętą w 2020 roku pandemię koronawirusa Covid -19. Dane zaprognozowane na rok 2019 są niedoszacowane w prognozie o 102 osoby, pandemia niesie ze sobą wysoką liczbę zgonów, może również prowadzić do zmniejszenia liczby urodzeń. Poniżej zaprezentowano prognozę na lata 2019-2030, czyli w czasie obejmującym ostatnie dane dostępne statystyczne oraz czas obowiązywania przedmiotowej Strategii. Przedstawiono dane dla gmin, zgodnie z podziałem wg JST (brak danych np. dla obszarów wiejskich).

Tabela 13. Prognoza liczby ludności na lata 2019-2030 – analiza porównawcza

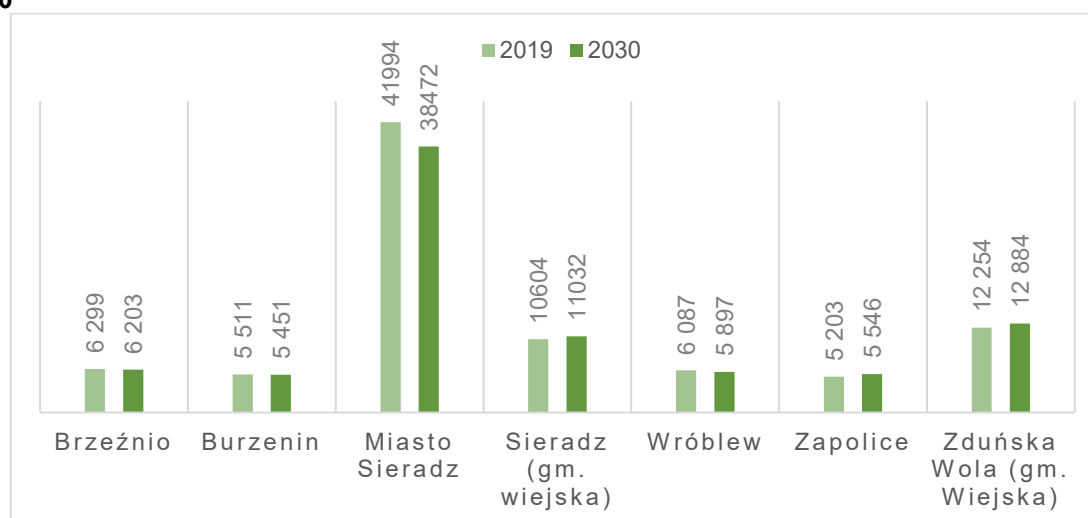
Jednostka terytorialna	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Brzeźnio	6 299	6 287	6 280	6 275	6 267	6 260	6 250	6 242	6 235	6 225	6 214	6 203
Burzenin	5 511	5 506	5 502	5 498	5 495	5 492	5 485	5 481	5 474	5 465	5 458	5 451
Sieradz (gm. miejska)	41 994	41 728	41 452	41 161	40 865	40 559	40 238	39 913	39 574	39 217	38 849	38 472
Sieradz (gm. wiejska)	10 604	10 649	10 695	10 737	10 782	10 825	10 866	10 903	10 941	10 974	11 008	11 032
Wróblew	6 087	6 072	6 057	6 040	6 025	6 009	5 993	5 975	5 958	5 938	5 919	5 897
Zapolice	5 203	5 236	5 271	5 306	5 340	5 371	5 403	5 433	5 460	5 489	5 517	5 546
Zduńska Wola (gm. wiejska)	12 254	12 313	12 374	12 436	12 495	12 552	12 612	12 671	12 728	12 784	12 836	12 884

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dokonano analizy porównawczej dla roku 2019 oraz 2030. W żadnej z gmin nie prognozuje się drastycznych zmian w liczbie mieszkańców. Największą zmianę przewiduje się w gminach: miasto Sieradz (zmniejszenie o ok. 8,4%), Zapolice (zwiększenie o ok. 6,6%), Zduńska Wola (gm. wiejska – zwiększenie o ok. 5,14%). Dla gminy wiejskiej Sieradz jest to wzrost rzędu 4%.

¹⁸ „Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030”. Prognoza ta została opracowana w oparciu o długoterminowe założenia „Prognozy ludności Polski na lata 2014-2050” oraz „Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu na lata 2014-2050.”

Wykres 7. Liczba ludności – analiza porównawcza wg stanu na rok 2019 oraz prognozy na rok 2030

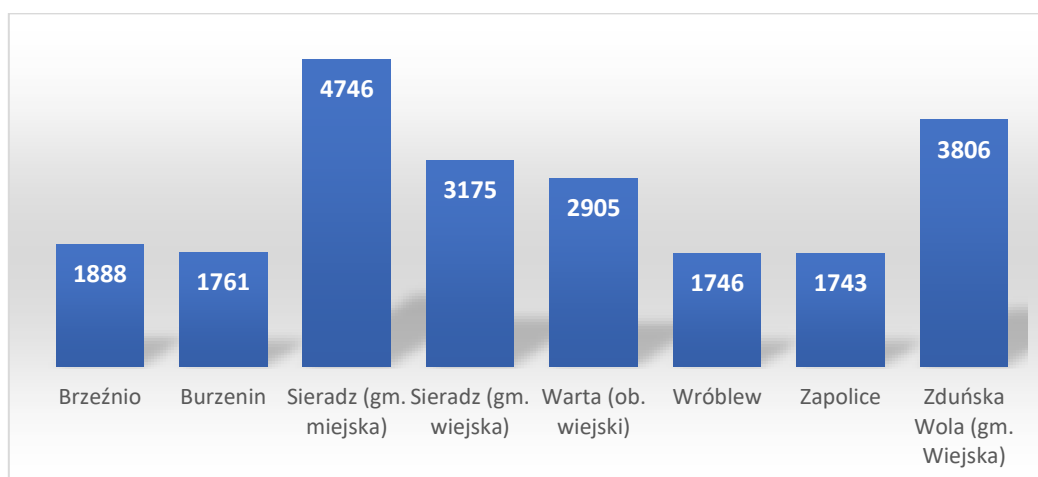
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wnioski z analizy są następujące: polityka społeczna powinna wspierać młodych rodziców, dawać możliwości rozwoju oraz stanowić wsparcie dla potrzebujących. Należy również przyrzeć się warunkom i jakości życia mieszkańców, możliwości zatrudnienia w Gminie, atrakcyjności infrastruktury społecznej i technicznej, które z pewnością mogą zachęcić do pozostania oraz osiedlenia się na obszarze Gminy.

1.3.2. Warunki i jakość życia mieszkańców

Zabudowa mieszkaniowa na terenie Gminy to głównie zabudowa zagrodowa i jednorodzinna. Zabudowa wielorodzinna powstała głównie we wsiach, gdzie zlokalizowane były dawne PGR-y, stanowiące zaplecze mieszkalne dla pracowników zatrudnionych w zakładach rolnych. W 2019 roku w Gminie znajdowało się 3 175 budynków mieszkalnych. W gminach ościennych porównywalna ilość zabudowy mieszkaniowej zlokalizowana była w gminie Warta. Najwięcej budynków mieszkalnych odnotowano w obszarze wiejskim gminy Zduńska Wola.

Wykres 8. Budynki mieszkalne w 2019 roku – analiza porównawcza

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W roku 2019 w Gminie Sieradz były 3 199 mieszkania (zamieszkane i niezamieszkane). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 99,8 m², natomiast na 1 osobę przypadło 29,8 m². Dla porównania – w powiecie sieradzkim powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 81,4 m², a na 1 osobę przypadało 27,7 m².

Tabela 14. Zasoby mieszkaniowe – analiza porównawcza na 2019 rok

Lp.	gmina	mieszkania	przeciętna powierzchnia użytkowa w m ²	budynki mieszkalne
1.	Brzeźnio	1 951	96,0	1 888
2.	Burzenin	1 907	78,9	1 761
3.	Sieradz (gm. miejska)	16 399	67,3	4 746
4.	Sieradz (gm. wiejska)	3 199	99,8	3 175
5.	Warta (ob. wiejski)	2 910	90,0	2 905
6.	Wróblew	1 906	99,2	1 746
7.	Zapolice	1 784	90,0	1 743
8.	Zduńska Wola (gm. Wiejska)	3 939	88,9	3 806
9.	powiat sieradzki	40 072	81,4	26 243
10.	województwo łódzkie	-	69,4	-

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W zasobach mieszkaniowych w Gminie Sieradz przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania w 2024 roku wynosiła 33,59 m². Według Raportu o stanie Gminy Sieradz za rok 2024 na początku roku zasób mieszkaniowy Gminy obejmował następujące mieszkania:

- Męcka Wola 62 – w budynku znajduje się 10 mieszkań o powierzchni: 31,71m², 35,40 m², 32,15m²; 31,53 m²; 31,68 m²; 31,10 m²; 31,31 m²; 31,10 m²; 31,31 m²; 31,22 m². Łączna pow. mieszkań w tym budynku to 318,51 m², o przeciętnej liczbie 2 izb,
- Rzechta 48 – w budynku znajduje się jedno mieszkanie o pow. 49,0 m² z trzema izbami,
- Dąbrówka 22c/2 – jedno mieszkanie o pow. 35,57 m² z dwoma izbami.

Łącznie w zasobie Gminy na dzień 1 stycznia 2024 roku znajdowało się 12 mieszkań i do końca roku ich liczba nie uległa zmianie. Przeciętna pow. użytkowa mieszkania wynosiła 33,59 m², a ogółem w przeliczeniu na jednego mieszkańca Gminy – 0,00311 m². Gmina nie posiada w swoich zasobach mieszkań komunalnych i socjalnych.

Tabela 15. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Sieradz w latach 2010-2019

ZASOBY MIESZKANIOWE		lata									
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Mieszkania	mieszk.	2 926	2 949	2 982	3 011	3 030	3 062	3 098	3 134	3 162	3 199
Przeciętna powierzchnia użytkowa:											
1 mieszkania	m ²	95,0	95,4	96,0	96,5	96,9	97,5	98,0	98,7	99,2	99,8
na 1 osobę	m ²	27,3	27,3	27,7	27,9	28,3	28,7	29,0	29,3	29,5	29,8
Mieszkania wyposażone w urządzenia techniczno-sanitarne:											
wodociąg	mieszk.	2 666	2 689	2 722	2 751	2 770	2 803	2 839	2 875	2 903	-
ustęp splukiwany	mieszk.	2 386	2 409	2 444	2 473	2 492	2 525	2 561	2 597	2 626	-
łazienka	mieszk.	2 260	2 283	2 318	2 347	2 366	2 399	2 435	2 472	2 501	-
centralne ogrzewanie	mieszk.	1 925	1 948	1 983	2 012	2 031	2 064	2 100	2 137	2 167	-
gaz z sieci	mieszk.	3	3	3	3	0	0	0	0	0	-

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Z roku na rok przybywa mieszkań wyposażonych w urządzenia techniczno-sanitarne oprócz instalacji gazowych z sieci. W 2018 roku w Gminie Sieradz:

- 91,8% mieszkań było podłączonych do sieci wodociągowej,
- 79,1% mieszkań było wyposażonych w łazienkę,
- 68,5% mieszkań miało podłączone centralne ogrzewanie.

Tabela 16. Mieszkania wyposażone w instalacje – w % ogółu mieszkań w 2018 roku w Gminie Sieradz oraz gminach ościennych – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	wodociąg	łazienka	centralne ogrzewanie
Brzeźnio	87,9	74,9	60,1
Burzenin	88,0	72,3	60,0
Sieradz (gm. miejska)	98,3	95,9	92,2
Sieradz (gm. wiejska)	91,8	79,1	68,5
Warta (ob. wiejski)	83,2	64,9	53,6
Wróblew	90,5	77,1	64,6
Zapolice	87,9	73,4	68,7
Zduńska Wola (gm. Wiejska)	93,0	80,8	74,4

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Najwięcej mieszkań wyposażonych w instalacje: wodociąg, łazienka, centralne ogrzewanie znajduje się w mieście Sieradz. Warunki życia mieszkańców są dobre, w porównaniu do wymienionych gmin, mieszkania są wyposażone ponad przeciętną we wskazane instalacje techniczno-sanitarne. Jest to bardzo dobra informacja, ponieważ od ww. instalacji zależy poziom higieny mieszkańców, ich kondycja zdrowotna, ale również stan środowiska naturalnego.

Jakość życia mieszkańców uzależniona jest również od infrastruktury sportu i rekreacji. Mogą one bowiem służyć wypełnieniu czasu wolnego mieszkańców, w tym głównie dzieci i młodzieży. Choć Gmina jest obszarem dobrze rozwijającym się, a samorząd zwraca ogromną uwagę na rozwój najmłodszych mieszkańców, brakuje tu jednak miejsc, w których byłoby można organizować zajęcia

sportowe i kulturalne (np. boiska, świetlice). Na obszarze Gminy istnieje także dużo wolnej przestrzeni – także przy szkołach – którą również byłoby można zagospodarować na cele sportowe i kulturalne.

Bezpieczeństwo publiczne

Na jakość życia mieszkańców wpływa również poziom bezpieczeństwa publicznego. Zgodnie z Raportem o stanie Gminy Sieradz za 2019 rok ustawowe zadania w zakresie bezpieczeństwa porządku publicznego na terenie Gminy Sieradz prowadzi bezpośrednio Komenda Powiatowa Policji w Sieradzu.

Zgodnie z posiadanymi danymi w 2019 roku na terenie Gminy odnotowano 80 postępowań, w których organy prowadzące postępowanie stwierdziły wypełnienie czynów zabronionych.

Na terenie Gminy w 2019 roku odnotowano czyny zabronione, które zostały zaliczone do jednej z następujących kategorii:

- przestępstwa kryminalne w ilości – 68
- przestępstwa gospodarcze w ilości – 3
- przestępstwa drogowe – 9

Największym problemem w Gminie są czyny zabronione dotyczące przestępstw przeciwko mieniu w tym: kradzież z włamaniem uszkodzeniu mienia, kradzież cudzej rzeczy.

W Gminie realizowano akcje informacyjne i prewencyjne we współpracy z KPP w Sieradzu i Gminą Sieradz, wśród których wymienić można program prewencyjny „Sami Sobie” – projekt ten szczególnie skierowany był do seniorów, którzy na co dzień z racji wieku mogą mieć trudności w radzeniu sobie z licznymi problemami w szybko zmieniającym się świecie, a także są oni szczególnie narażeni na różnego rodzaju przestępstwa w tym oszustwa, wyłudzenia czy też pospolite kradzieże. W czasie realizacji programu odbyło się 12 spotkań w 12 miejscowościach Gminy Sieradz. Uczestniczyło w nich prawie 600 osób, które w różnym stopniu zostały również zaangażowane w realizację tego projektu. Spotkania z mieszkańcami miały miejsce w świetlicach, remizach strażackich oraz świetlicach szkolnych w miejscowościach objętych programem. W ramach konkursu zorganizowano też konkurs dla uczniów szkół podstawowych, a także wydano broszurę informacyjną upowszechniającą zachowania i praktyki w obszarach objętych projektem.

Bezpieczeństwo przeciwpożarowe

W 2019 roku terenie Gminy swą statutową działalność prowadziło 17 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, jednostki OSP Biskupice, OSP Chałupia Mała i OSP Chojne włączone są do Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego. Wszystkie jednostki są zarejestrowane w KRS mają nadane numery NIP i REGON. Liczba członków zwyczajnych liczy 524 osób, w tym 62 kobiety i 462 mężczyzn. Liczba członków zwyczajnych mogących brać bezpośredni udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych wynosi 143 druhow. Druhowie biorący udział w działaniach ratowniczych posiadali aktualne badania lekarskie i ubezpieczenie.

W roku 2019 na terenie naszej Gminy było 16 samochodów pożarniczych, z czego:

- ciężkie – 1 sztuka,
- średnie – 6 sztuk,
- lekkie – 11 sztuk.

Wszystkie jednostki tzw. samochodowe posiadają na swym wyposażeniu podstawowy sprzęt ratowniczo-gaśniczy, a jednostki włączone do KSRG dysponują między innymi specjalistycznymi narzędziami hydraulicznymi, zestawami ratownictwa medycznego PSP-R1 w skład, których wchodzi defibrylatory AED. Jednostka OSP Biskupice posiada na swym wyposażeniu łódź ratowniczą z silnikiem zaburtowym.

W minionym roku z budżetu Gminy na realizację zadań własnych w zakresie bezpieczeństwa publicznego i ochrony przeciwpożarowej wydatkowano kwotę 789 091,13 zł.

1.3.3. Oświata i edukacja

Według Raportu o stanie Gminy Sieradz za rok 2019 samorząd Gminy Sieradz jest organem prowadzącym dla 6 publicznych szkół podstawowych. W Gminie nie funkcjonuje żłobek, opiekę w zakresie edukacji przedszkolnej Gmina realizuje w oddziałach przedszkolnych zorganizowanych we wszystkich szkołach.

Tabela 17. Liczba uczniów uczęszczających do placówek na terenie Gminy Sieradz

Placówka	Średnioroczna liczba uczniów (łącznie z przedszkolakami)
Szkoła Podstawowa Gminy Sieradz im. Jana Pawła II w Sieradzu	512
Szkoła Podstawowa im. Tomasza Masteja w Chojnem	222
Szkoła Podstawowa im. Wojciecha Janczaka w Chałupie Małej	218
Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Kłocku	183
Szkoła Podstawowa im. Teodora Goździkiewicza w Dąbrowie Wielkiej	139
Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Walk Nad Wartą Września 1939 r. w Rzechcie	166

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Sieradz.

W wyniku ostatniej reformy oświatowej z lat 2017-2019, ostatecznie została ukształtowana struktura organizacyjna szkół podstawowych z oddziałami przedszkolnymi na terenie Gminy Sieradz. Taki model organizacyjny placówek oświatowych zapewnia w miarę równomierny dostęp do edukacji wszystkich mieszkańców Gminy oraz wykorzystuje w pełni potencjał i zasoby lokalowe samorządu. Łącznie do wszystkich placówek prowadzonych przez Gminę Sieradz uczęszcza obecnie 1 066 uczniów kl. I-VIII (63 oddziały) oraz 320 dzieci w wieku przedszkolnym (16 oddziałów).

Wydatki roczne na oświatę w 2019 roku (łącznie z dowozem, wychowaniem przedszkolnym, doszkadzaniem nauczycieli, stołówkami, pozostałą działalnością) wyniosły – 16 264 427,43 zł, z czego kwotę 9 459 577,00 zł stanowiła subwencja oświatowa (tj.58,16 % wydatków ogółem).

Po wdrożeniu ostatniego etapu reformy oświatowej zapoczątkowanej w 2017, a zakończonej w 2019 roku, stan organizacji i realizacji zadań oświatowych dla najmłodszych mieszkańców Gminy Sieradz jest optymalny i zaspakaja potrzeby mieszkańców Gminy w pełnym zakresie.

Tabela 18. Liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w Gminie Sieradz w latach 2010-2018

Lata	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Przedszkola (razem)	206	229	251	265	248	245	308	293	297
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych (razem)	144	173	251	265	248	245	308	293	297

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Liczba dzieci na przestrzeni analizowanych lat, w placówkach przedszkolnych oraz w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych wzrasta w stosunku do roku 2010.

Tabela 19. Szkoły podstawowe oraz gimnazja w Gminie Sieradz w latach 2010-2018

Lata	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
szkoły podstawowe ogółem – uczniowie	558	533	498	509	553	577	506	561	625
gimnazja ogółem – uczniowie	538	530	537	522	499	489	488	338	172

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, Urząd Gminy w Sieradzu (liczba dzieci w gimnazjum), (opracowanie własne)

Od 1 września 2017 wprowadzono w życie nową reformę oświaty, która ustanawia powrót 8 letniej szkoły podstawowej oraz likwidację gimnazjów. Do 2019 roku na terenie Gminy Sieradz funkcjonowała 1 placówka gimnazjalna. Na obszarze Gminy aktualnie działa 6 szkół podstawowych.

Liczba uczniów w szkołach podstawowych w 2018 roku wynosiła 625, natomiast liczba uczniów z gimnazjum wynosiła 172. Ogólna liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych na terenie Gminy wzrosła o 67.

Podsumowanie

Gmina zмага się od wielu lat z problemami społecznymi i gospodarczymi. Gmina oddalona jest od aglomeracji łódzkiej co powoduje, że zewnętrzna oferta edukacyjna, kulturalna, sportowa jest niezwykle uboga. Lekcje informatyki, fizyki, matematyki prowadzone są metodami tradycyjnymi, co negatywnie wpływa na rozwój młodego człowieka. Są to przedmioty niezwykle trudne, nieciekawe dla wielu osób. Konieczne staje się wprowadzenie elementów pracy w grupie, eksperymentów, innowacji. Należy zwrócić uwagę na fakt, iż na terenie wiejskim nie istnieje oferta zajęć dodatkowych organizowanych poza obiektem szkoły. Dzieci skazane są więc tylko na edukację w szkole.

Konieczne staje się wprowadzenie kompetencji kluczowych już na etapie nauczania w szkole podstawowej. Chodzi głównie o informatykę, programowanie, fizykę, matematykę. Wdrożyć należy również systemy pracy w grupie oraz kreować zdolności do łączenia wszystkich przedmiotów w celu rozwiązywania problemów.

Gmina Sieradz wdraża system optymalizacji rozmieszczenia placówek edukacyjnych wraz z poprawą jakości kształcenia i dostosowania go do potrzeb w regionie, kraju i UE. Należy wskazać, że dzieci z terenu wiejskiego Gminy Sieradz nie miały dostępu do edukacji na takim poziomie, jak dzieci w większych miastach województwa łódzkiego. Brakuje tu również żłobka, który jest istotny nie tylko ze względu na nabywanie przez dzieci umiejętności życia w społeczeństwie, ale również ze względu na możliwość powrotu do aktywności zawodowej obydwójga rodziców, głównie matek, które najczęściej pozostają w domach z małymi dziećmi, opiekując się nimi, aż do osiągnięcia przez nie wieku przedszkolnego. Brakuje instytucji i możliwości poszerzania procesu kształcenia w instytucjach towarzyszących. Fakt ten zauważony został w Strategii Województwa Łódzkiego, gdzie wskazuje się na proces peryferyzacji edukacji na terenach wiejskich. Rodzice w rodzinach zamożniejszych mają możliwość dowozu dzieci do Sieradza, Łodzi, aby uzupełniać proces kształcenia. Jednak w Gminie Sieradz dominują rodziny o niskich lub bardzo niskich dochodach. Wsparcie musi być więc udzielone przez władze Gminy, Powiatu, Województwa.

1.3.4. Opieka zdrowotna

Na terenie Gminy Sieradz nie funkcjonują podmioty lecznicze zarządzane przez Gminę, mieszkańcy korzystają z przychodni i zakładów leczniczych położonych na terenie miasta Sieradz. Potrzeby mieszkańców Gminy w zakresie ochrony zdrowia zapewnia Szpital Wojewódzki im. Prymasa Kardynała Stefana Wyszyńskiego, przychodnie oraz poradnie i apteki zlokalizowane na terenie miasta Sieradz.

W miejscowościach: Kłocko, Dąbrowa Wielka i Chałupia Mała, dla kobiet w wieku 50-69 lat, które w ciągu ostatnich dwóch lat nie korzystały z bezpłatnej mammografii, w 2019 roku zostały przeprowadzone bezpłatne badania mammograficzne, ponadto mieszkańcy korzystają z bezpłatnych programów i badań organizowanych przez przychodnie.

1.3.5. Określenie grup społecznych wymagających wsparcia

Na terenie Gminy Sieradz pomoc społeczną realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który jest jednostką organizacyjną Gminy Sieradz powołaną na podstawie Uchwały Nr XI/48/90 Gminnej Rady Narodowej w Sieradzu z dnia 27 lutego 1990 r., w sprawie powołania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sieradzu. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania pomocy społecznej na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593 z póź. zm.). Poprzez bezpośrednie wsparcie finansowe, rzeczowe, usługowe, pomoc społeczną umożliwia osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Podstawowe zadania pomocy społecznej to przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń, praca socjalna, rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy. Pomocy udziela się osobom i rodzinom m.in. z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, niepełnosprawności, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa.

W 2019 roku w gminie wiejskiej Sieradz 176 gospodarstw domowych korzystało ze środowiskowej pomocy społecznej. Liczba osób korzystających z tego rodzaju wsparcia wyniosła 403 osoby, stanowiące 3,8% ludności Gminy ogółem.

Tabela 20. Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w Gminie Sieradz w latach 2010-2019

Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ogółem	334	333	341	354	344	333	298	242	203	176
poniżej kryterium dochodowego	242	229	273	258	262	239	199	156	133	115
powyżej kryterium dochodowego	92	104	68	96	82	94	99	86	70	61

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, dane 31.12.2019 (opracowanie własne)

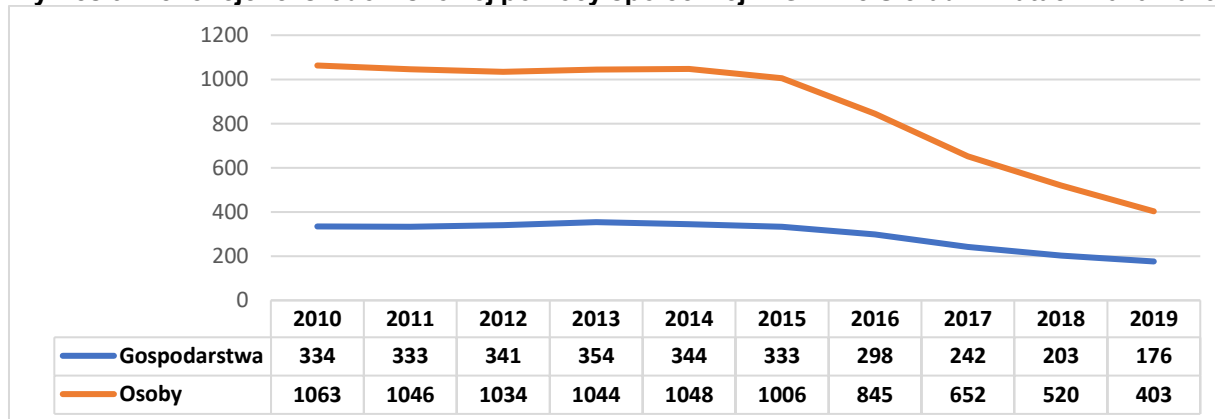
Tabela 21. Ilość osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w Gminie Sieradz w latach 2010-2019

Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ogółem	1063	1046	1034	1044	1048	1006	845	652	520	403
poniżej kryterium dochodowego	716	678	820	718	742	685	501	361	311	256
powyżej kryterium dochodowego	347	368	214	326	306	321	344	291	209	147

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, dane 31.12.2019 (opracowanie własne)

Na przestrzeni badanych lat w Gminie Sieradz zauważalny jest stały spadek liczby gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. W 2019 roku wskaźnik ten kształtował się na poziomie 176 gospodarstw i był niższy w stosunku do roku 2010 o 158 gospodarstw. Nastąpił więc spadek wskaźnika o 47%. Maleje również liczba osób korzystających ze wsparcia w stosunku do roku 2010, wskaźnik ten zmniejszył się o 660 osób – czyli 62%.

Wykres 9. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w Gminie Sieradz w latach 2010-2019

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, dane 31.12.2019 (opracowanie własne)

W Gminie Sieradz w 2019 roku 176 gospodarstw domowych korzystało ze środowiskowej pomocy społecznej. Liczba osób korzystających z tego rodzaju wsparcia wyniosła 403 osoby,

co stanowi 3,8% ludności Gminy ogółem. W gminach poddanych analizie, gminą w której wskaźnik – udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w % – był najwyższy, była gmina Brzeźnio (7,4 %). Najniższy wskaźnik był w gminie Wróblew i kształtował się na poziomie (2,3%). W porównaniu z pozostałymi gminami, w Gminie Sieradz wskaźnik ten kształtuje się na średnim poziomie.

Tabela 22. Korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w 2019 roku – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem [%]
powiat sieradzki	2 299	5 679	4,8
gminy:			
Brzeźnio	177	468	7,4
Burzenin	131	387	7
Sieradz (gm. miejska)	595	1 093	2,6
Sieradz (gm. wiejska)	176	403	3,8
Warta (ob. wiejski)	-	-	-
Wróblew	67	140	2,3
Zapolice	88	190	3,7
Zduńska Wola (gm. wiejska)	257	582	4,8

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, dane 31.12.2019 (opracowanie własne)

W ramach wydatków z budżetu gminy poniżej przedstawiono te, na które przeznaczany jest największy budżet. Dominuje tutaj oświata i wychowanie (ok. 36,74%), następnie transport i łączność (ok. 14,45%), kolejno administracja publiczna (8,23%), gospodarka komunalna i ochrona środowiska (ok. 7,82%), oraz pomoc społeczna (ok. 3,23%).

Tabela 23. Wydatki z budżetu Gminy Sieradz w roku 2019

	Wydatki z budżetu Gminy (zł)
administracja publiczna	3 990 249,68
oświata i wychowanie	17 815 843,80
pomoc społeczna	1 566 958,34
gospodarka komunalna i ochrona środowiska	3 793 400,95
transport i łączność	7 009 935,77
ogółem:	48 495 313,38

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Kolejna tabela przedstawia kształtowanie się wydatków ponoszonych na pomoc społeczną, administrację publiczną, oświatę, wychowanie, transport i łączność w Gminie Sieradz. Począwszy od 2013 roku kwoty te generalnie ulegają zmniejszeniu, poza rokiem 2016 w którym to wynosiły aż 32,63%. W 2019 roku na pomoc społeczną przeznaczono 3,23% wydatków z budżetu gminy ogółem

i jest to niewielki wzrost w stosunku do roku 2018 (0,04%). Dane te świadczą o polepszającej się sytuacji na gruncie społecznym.

Tabela 24. Udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach ogółem w Gminie Sieradz w latach 2013-2019

rok	wydatki z budżetu Gminy ogółem (zł)	wydatki na pomoc społeczną (zł)	udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach ogółem (%)
2013	26 108 576,25	4 804 000,51	18,40
2014	31 267 491,50	4 865 446,23	15,56
2015	33 943 104,39	4 868 841,47	14,34
2016	35 528 046,81	11 592 518,73	32,63
2017	39 041 282,89	1 432 890,62	3,67
2018	45 509 366,55	1 451 832,66	3,19
2019	48 495 313,38	1 566 958,34	3,23

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Grupami wymagającymi największego wsparcia w Gminie są osoby bezrobotne i osoby z niepełnosprawnościami. Choć liczbę osób bezrobotnych w Gminie w badanym okresie przejawia tendencję malejącą to analizując jednak dane dla powiatu sieradzkiego należy wyciągnąć wnioski, iż problem ten występuje również w Gminie Sieradz. W powiecie największy odsetek osób bezrobotnych w ogóle zarejestrowanych – według danych z 2019 roku – stanowią osoby w przedziale wiekowym 45 lat i więcej (32,8%), a znaczącym problemem powiatu jest długotrwale bezrobocie. Wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, osoby które pozostają bez pracy dłużej niż rok stanowią 33,3%. Odnosząc ten wskaźnik do procenta ludności aktywnej zawodowo wynosi on 1,8%. Niepokojący jest udział osób w wieku 55-64 lat pozostający bez pracy przez okres dłuższy niż 1 rok w bezrobotnych w wieku 55-64 lat ogółem, który wynosi 45,2%.

Według informacji zawartych w dokumencie „Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie sieradzkim na lata 2011-2020” – 4,83% społeczności stanowią osoby z niepełnosprawnościami, a największy odsetek osób z niepełnosprawnościami występuje w gminach: Brąszewice, Brzeźnio oraz Sieradz (gmina wiejska). Należy więc zaktywizować osoby bezrobotne zwłaszcza powyżej 45 roku życia, długotrwale bezrobotne, organizować szkolenia oraz kursy podnoszące kwalifikacje zawodowe lub przekwalifikujące. Osoby długotrwale bezrobotne należy dodatkowo wspierać poprzez rozmowę np. z psychologiem, czy doradcą zawodowym. Jest to grupa, której szczególnie trudno odnaleźć się na rynku pracy – właśnie ze względu na bardzo długą przerwę w jej wykonywaniu. Do osób długotrwale bezrobotnych zaliczają się również te, które po prostu nie chcą pracować, przywykłe do sytuacji, nie chcą zmian, nie oczekują od życia niczego więcej.

Kolejną grupą wymagającą wsparcia są osoby z niepełnosprawnościami, którym chyba najtrudniej odnaleźć się w rzeczywistości i którym najtrudniej znaleźć pracę. Pracodawcy wolą przyjąć osobę pełnosprawną, z którą wg. nich łatwiej będzie im współpracować. Niełatwo jest im przekonać się do osób z niepełnosprawnościami, wiążą z tym utrudnienia w pracy, konieczność wprowadzania zmian. Bardzo często jest to problem bardziej natury psychologicznej, niż technicznej. Obserwując statystyki można zauważyć, że osoby z niepełnosprawnościami dłużej poszukują pracy, co wynika m.in. z zapisów powyżej. Jednak nie tylko kwestia aktywności na rynku pracy jest problemem, osobom

z niepełnosprawnościami bardzo trudno jest funkcjonować w świecie, który nie jest przystosowany do ich potrzeb, w otoczeniu, które utrudnia im wykonywanie podstawowych, najprostszych wydawałoby się czynności. Konieczne jest zatem wyrównywanie szans tych osób w życiu codziennym, wprowadzanie rozwiązań technologicznych i technicznych, które ułatwią im chociażby przemieszczanie się, czy też możliwość korzystania z dostępnych miejsc rekreacji i kultury. Należy pamiętać, że niepełnosprawność nie jest problemem tylko i wyłącznie osób dotkniętych nią bezpośrednio. Bardzo często jest to obciążenie dla całej rodziny, ponieważ wiąże się z ograniczeniem dochodów, a także opieką nad niepełnosprawnym członkiem rodziny.

1.3.6. Rynek pracy

Poniżej przedstawiono dane obrazujące sytuację na rynku pracy w Gminie Sieradz uwzględniając dane dotyczące poziomu bezrobocia.

Bezrobocie

W 2019 roku w Gminie Sieradz zarejestrowanych było 265 osób bezrobotnych, przewagę stanowili mężczyźni. W porównaniu do roku 2010 liczba bezrobotnych ogółem w roku 2019 zmniejszyła się o 219 osób.

Tabela 25. Bezrobotni zarejestrowani z terenu Gminy Sieradz w latach 2010-2019

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
mężczyźni	242	260	282	296	254	203	139	118	116	137
kobiety	242	277	253	266	243	220	183	152	158	128
ogółem	484	537	535	562	497	423	322	270	274	265

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, dane 31.12.2019 (opracowanie własne)

Najwyższy udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym odnotowano w roku 2013, i od tamtego czasu odsetek ten maleje. W roku 2019 udział ten wyniósł 4,0%.

Tabela 26. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w % w Gminie Sieradz w latach 2010-2019

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
mężczyźni	6,9	7,3	7,9	8,2	7,1	5,7	3,9	3,3	3,2	3,8
kobiety	8,5	9,5	8,7	9,1	8,2	7,5	6,2	5,1	5,3	4,2
ogółem	7,6	8,3	8,3	8,6	7,6	6,5	4,9	4,1	4,1	4,0

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, dane 31.12.2019 (opracowanie własne)

Przedstawione dane są korzystne dla Gminy i jej mieszkańców świadczą o coraz lepszym wykorzystaniu zasobów pracy w Gminie. Potwierdzeniem tego trendu jest rosnąca liczba zatrudnionych osób. Współczynnik pracujących na 1 000 mieszkańców w Gminie Sieradz w roku 2019 osiągnął poziom 180, był wyższy o 75 osób, w porównaniu do roku 2010. Tendencja ta może jednak ulec zmianie ze względu na kryzys gospodarczy spowodowany epidemią wirusa COVID-19.

Tabela 27. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w %) w latach 2010-2019 – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Brzeźnio	7,9	9,0	7,7	8,5	7,7	6,4	5,1	3,7	3,8	3,8
Burzenin	9,6	10,4	11,6	12,2	10,6	10,4	7,4	6,1	6,0	5,5
Sieradz (gm. miejska)	9,4	9,6	10,2	10,6	9,3	7,8	6,1	4,5	5,0	4,3
Sieradz (gm. wiejska)	7,6	8,3	8,3	8,6	7,6	6,5	4,9	4,1	4,1	4,0
Warta (ob. wiejski)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wróblew	7,7	8,5	8,7	8,8	7,6	6,4	4,7	3,9	3,9	3,2
Zapolice	8,2	8,7	9,2	9,1	9,0	7,2	5,8	4,2	4,4	3,4
Zduńska Wola (gm. wiejska)	7,5	8,3	9,5	9,9	8,8	7,3	5,5	4,3	3,8	3,3
powiat sieradzki	8,5	9,1	9,4	9,8	8,6	7,5	5,8	4,3	4,4	4,1
województwo łódzkie	8,1	8,6	9,5	9,7	8,1	7,2	6,0	4,9	4,5	4,1

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, dane 31.12.2019 (opracowanie własne)

W zestawieniu Gminy Sieradz z pobliskimi jej gminami widzimy, że wartości obrazujące udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym dla gminy są wartościami pośrednimi. W tabeli powyżej zaznaczono wartości najniższe oraz wartości najwyższe w poszczególnych latach. Poziom bezrobocie w gminie wiejskiej Sieradz nie odbiega zatem od sytuacji w pobliskich gminach. W badanym okresie referencyjnym wskaźnik udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym przyjmuje niższe wartości od średniej dla powiatu sieradzkiego i województwa łódzkiego.

Biorąc pod uwagę obszar całego powiatu sieradzkiego największy odsetek osób bezrobotnych w ogóle zarejestrowanych – według danych z 2019 roku – stanowią osoby w przedziale wiekowym:

- 45 i więcej – 32,8%,
- 25-34 – 27,9%,
- 35-44 – 21,4%,
- 24 lata i mniej – 17,9%.

Znacznym problemem powiatu jest długotrwale bezrobocie. Wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, osoby które pozostają bez pracy dłużej niż rok stanowią 33,3%. Odnosząc ten wskaźnik do procenta ludności aktywnej zawodowo wynosi on 1,8%. Niepokojący jest wskaźnik bezrobotni w wieku 55-64 lat pozostający bez pracy przez okres dłuższy niż 1 rok w bezrobotnych w wieku 55-64 lat ogółem, który wynosi 45,2%.

Rozpatrując dane Powiatowego Urzędu Pracy w Sieradzu, należy stwierdzić że na dzień 31.03.2020 roku liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych wg. podziału na obszar miast i wsi była rozłożona równomiernie, niewielką przewagą odnotowano dla wsi, jej mieszkańcy stanowili około 51% osób bezrobotnych z obszaru powiatu. Rozkład wg płci kształtował się podobnie, zarejestrowano niespełna 51% kobiet. Co istotne, tylko niespełna 13% zarejestrowanych posiadało prawo do zasiłku, aż 67% stanowiły osoby w wieku 18-44 lata, a zatem wieku największej produktywności zawodowej, około 33% stanowiły osoby zarejestrowane 12 m-cy i dłużej, co jest złym prognostykiem.

W Gminie Sieradz oznaczonej w tabeli kolorem żółtym, odnotowano 274 zarejestrowane osoby bezrobotne, czyli około 9,5% ogółu zarejestrowanych z obszaru powiatu. Około 46% stanowiły kobiety, tylko około 14,6% zarejestrowanych posiadało prawo do zasiłku, około 67,5% było w wieku 18-44 lata, zaś około 28,5% zarejestrowanych było 12 miesięcy i dłużej.

Cały powiat charakteryzuje się podobną strukturą zarejestrowanych osób bezrobotnych.

Tabela 28. Informacja o bezrobociu w przekroju miast i gmin. Stan na dzień 31.03.2020 r.

Gminy	ogółem	W tym:						
		kobiety	zwolnieni z przyczyn dot. zakładu	z prawem do zasiłku	zarejestrowan i w okresie 12 m-cy od dnia ukończenia szkoły	w wieku 18-44 lata	zarejestr. 12 m-cy i dłużej	zamieszkal i na wsi
PUP w Sieradzu	2 907	1 478	123	370	137	1 951	972	1 485
Miasto Sieradz	1 114	565	59	164	25	705	355	0
Gminy wiejskie	964	483	33	106	70	659	343	964
Brąszewice	78	52	1	12	5	57	19	78
Brzeźnio	137	70	3	16	11	93	42	137
Burzenin	168	84	11	11	6	106	82	168
Goszczanów	138	72	3	11	10	95	63	138
Klonowa	47	25	1	6	8	36	12	47
Sieradz	274	126	11	40	15	185	78	274
Wróblew	122	54	3	10	15	87	47	122
Gminy miejsko- wiejskie	829	430	31	100	42	587	274	521
Błaszki	305	157	6	30	19	228	104	226
Miasto	79	48	0	6	5	60	25	0
Wieś	226	109	6	24	14	168	79	226
Warta	352	183	23	53	13	230	119	219
Miasto	133	64	8	24	5	79	34	0
wieś	219	119	15	29	8	151	65	219
Złoczew	172	90	2	17	10	129	51	76
Miasto	96	51	1	10	6	74	26	0
Wieś	76	39	1	7	4	55	25	76

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Sieradzu, <https://sieradz.praca.gov.pl/>

Rynek pracy

W 2019 roku liczba osób pracujących z obszaru Gminy Sieradz wynosiła 1 925 osób, w tym 1 322 mężczyzn i 603 kobiety. Na przestrzeni 10 badanych lat liczba pracujących zwiększyła się o 853 osoby. Wśród osób aktywnych zawodowo dominują mężczyźni.

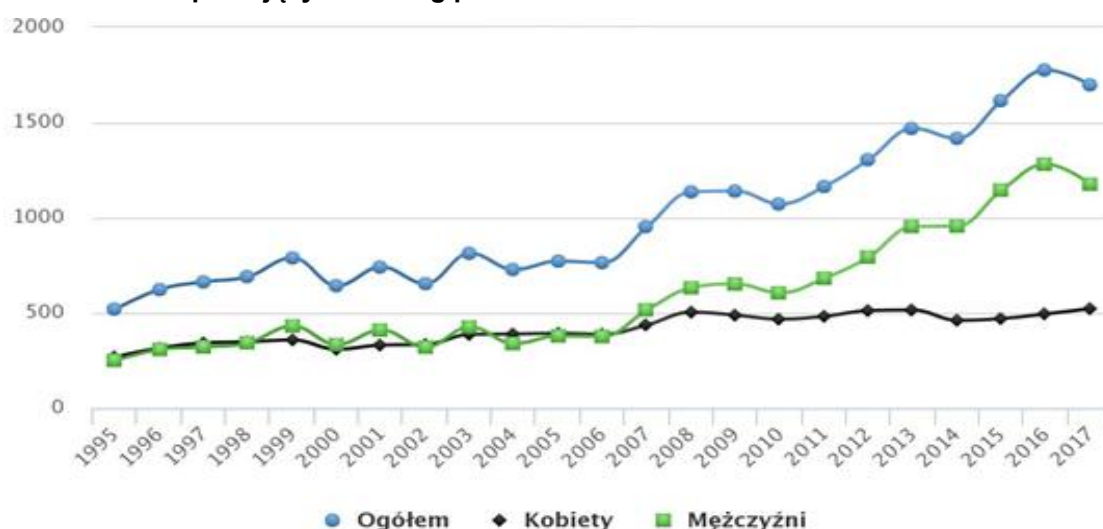
Tabela 29. Pracujący z terenu Gminy Sieradz w latach 2010-2019

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
mężczyźni	605	682	793	954	956	1 145	1 281	1 176	1 140	1 322
kobiety	467	482	512	515	461	470	495	522	593	603
ogółem	1 072	1 164	1 305	1 469	1 417	1 615	1 776	1 698	1 733	1 925

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

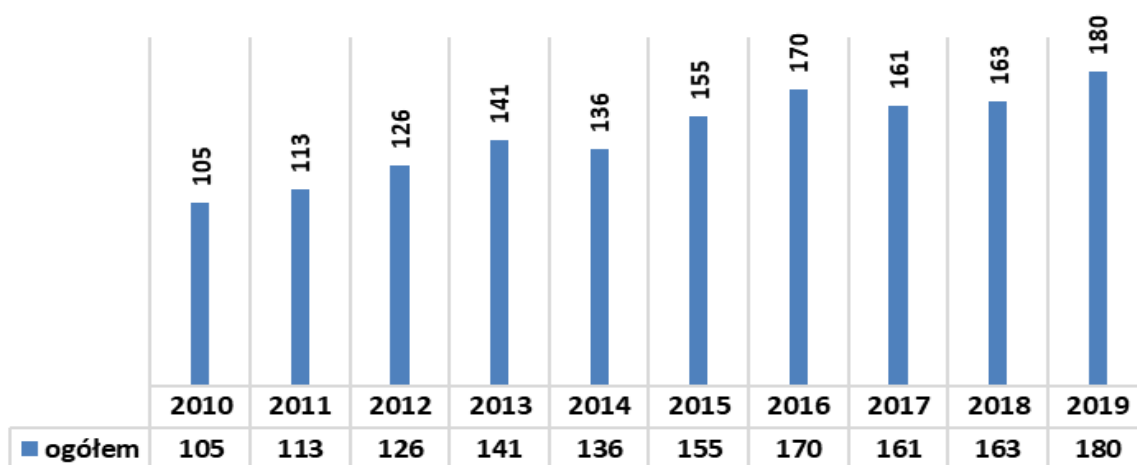
Aktywność zawodowa mężczyzn w Gminie Sieradz jest wyższa niż kobiet i jest to tendencja niezmienna od 2007 roku co przedstawia poniższy wykres.

Wykres 10. Liczba pracujących według płci w Gminie Sieradz w latach 1995-2017

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Wykres 11. Współczynnik pracujących na 1 000 mieszkańców w Gminie Sieradz w latach 2010-2019

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Współczynnik pracujących na 1 000 mieszkańców w badanych okresach kształtował się na poziomie od 105 osób do 180 osób, w roku 2019, gdzie osiągnął najwyższy poziom.

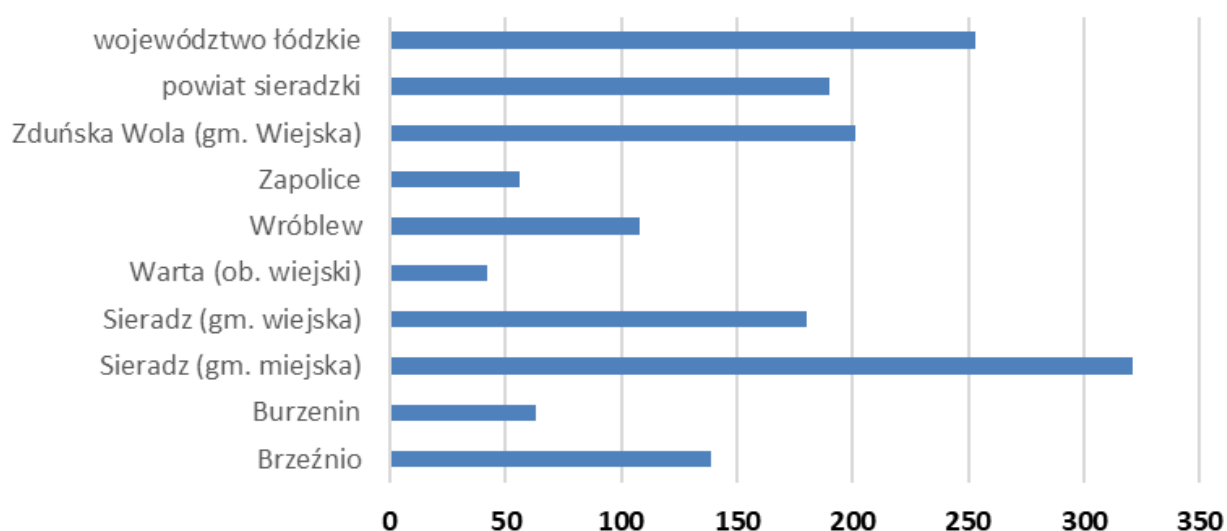
Według informacji zawartych w Głównym Urzędzie Statystycznym, wskaźnik ten opracowywany jest bez uwzględniania osób pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. W 2019 roku wskaźnik – współczynnik pracujących na 1 000 ludności w Gminie Sieradz wynosił 180 osób.

Tabela 30. Współczynnik pracujących na 1 000 mieszkańców w latach 2010-2019 – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	Pracujący na 1 000 ludności ogółem									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Brzeźnio	109	108	103	112	125	125	135	127	135	139
Burzenin	51	52	50	58	52	54	57	58	65	63
Sieradz (gm. miejska)	286	284	282	282	277	280	287	303	298	321
Sieradz (gm. wiejska)	105	113	126	141	136	155	170	161	163	180
Warta (ob. wiejski)	46	45	44	47	45	44	44	40	43	42
Wróblew	122	132	141	149	179	179	205	166	96	108
Zapolice	54	55	58	54	52	61	69	65	59	56
Zduńska Wola (gm. Wiejska)	166	170	163	167	199	196	195	197	200	201
powiat sieradzki	161	161	164	167	167	169	177	181	178	190
województwo łódzkie	224	222	220	223	228	230	237	244	250	253

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W zestawieniu Gminy Sieradz z pobliskimi jej gminami widzimy, że wartości obrazujące współczynnik pracujących osób na 1 000 mieszkańców dla gminy jest wartością pośrednią. W tabeli powyżej zaznaczono wartości najniższe oraz wartości najwyższe w poszczególnych latach. Najniższy wskaźnik występuje niezmiennie w gminie Warta obszar wiejski, co może być spowodowane typowo rolniczym charakterem gminy. Natomiast najwyższy wskaźnik występuje w mieście Sieradz, co jest spowodowane skoncentrowaniem różnego typu instytucji w mieście, a także większą ilością podmiotów gospodarczych. Poziom zatrudnienia w gminie wiejskiej Sieradz nie odbiega zatem od sytuacji w pobliskich gminach jest jednak niższy od średniej dla powiatu i województwa.

Wykres 12. Współczynnik pracujących na 1 000 mieszkańców – analiza porównawcza, rok 2019

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Podsumowanie

Przedstawione statystyki wskazują, że sytuacja w sferze bezrobocia zmierza ku lepszemu. Potwierdza to zmniejszająca się liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych. Z drugiej jednak strony dane wyraźnie wskazują, że znacznym problemem jest: długotrwałe bezrobocie, bezrobocie wśród osób w wieku 18-24 lata oraz znaczny odsetek osób, które choć zarejestrowane w PUP, to jednak nie posiadają prawa do zasiłku. Dane statystyczne nie ukazują bezrobocia ukrytego oraz nie uwzględniają jeszcze skutków pandemii.

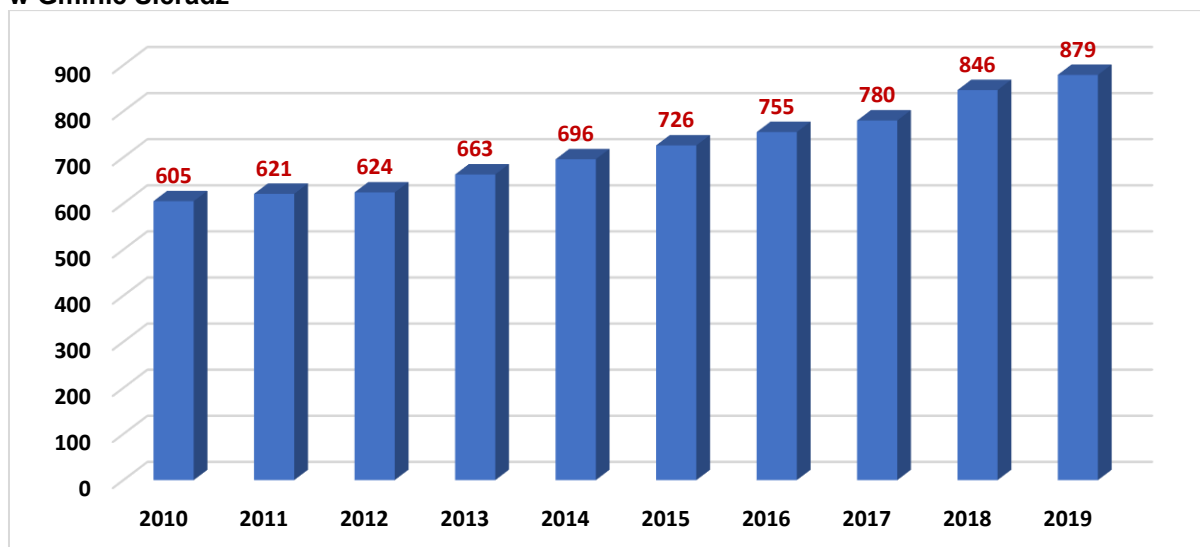
1.4. Sfera gospodarcza

1.4.1. Gospodarka

Podmioty gospodarcze działające na terenie Gminy Sieradz

W 2019 roku w Gminie Sieradz odnotowano 879 jednostek gospodarczych zarejestrowanych w REGON. W porównaniu do roku 2010 w roku 2019 zarejestrowanych było o 274 podmiotów więcej. Badany okres to czas, w którym wartość zmiennej ulegała systematycznemu wzrostowi.

Wykres 13. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON w latach 2010-2019 w Gminie Sieradz

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Na przestrzeni lat 2010 - 2019 to właśnie w 2019 roku odnotowano największą liczbę jednostek gospodarczych. Najniższa liczba przypada na rok 2010.

W kolejnej tabeli zaprezentowano liczbę podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON, dane zebrano dla Gminy Sieradz i gmin ościennych. W badanym przedziale czasu w każdej z gmin odnotowujemy wzrost ilości podmiotów, przy czym największy nastąpił w Zduńskiej Woli (gmina wiejska) – o 318 jednostek, a także w Gminie Sieradz – o 274 jednostki. Najmniejszym przyrostem charakteryzuje się gmina Burzenin (77 jednostek).

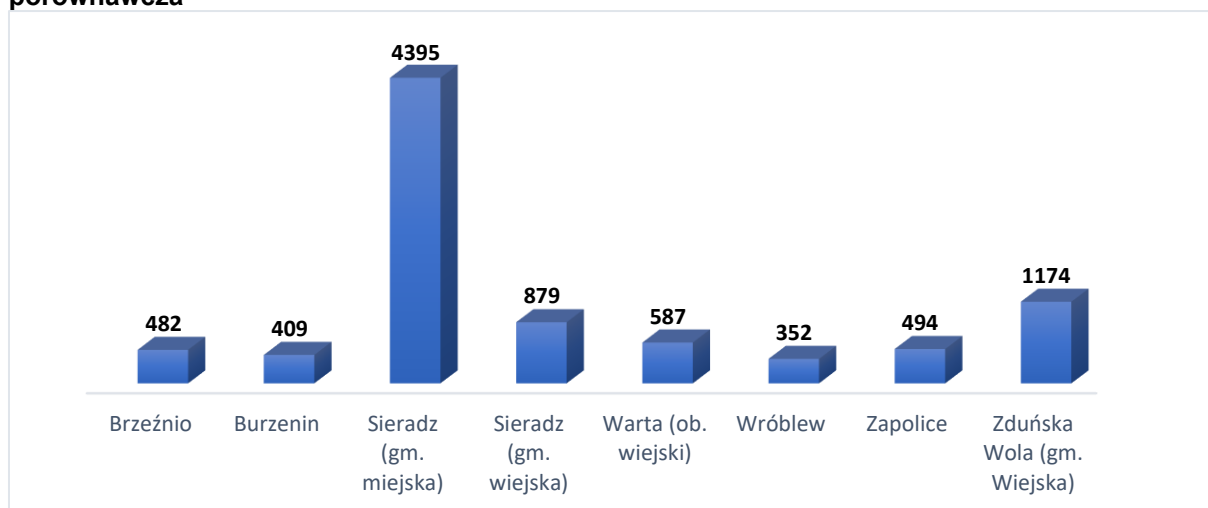
Tabela 31. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2010-2019 – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Brzeźnio	357	365	383	382	403	430	434	448	450	482
Burzenin	339	338	349	365	374	380	387	390	403	409
Sieradz (gm. miejska)	4 235	4 258	4 283	4 260	4 341	4 355	4 381	4 386	4 297	4 395
Sieradz (gm. wiejska)	605	621	624	663	696	726	755	780	846	879
Warta (ob. wiejski)	464	471	491	482	478	511	523	530	550	587
Wróblew	253	270	278	291	309	317	326	335	330	352
Zapolice	336	331	349	358	377	396	401	418	447	494
Zduńska Wola (gm. wiejska)	856	859	898	917	915	949	996	1 037	1 102	1 174

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W 2019 roku najwięcej podmiotów zarejestrowano w mieście Sieradz, gminie wiejskiej Zduńska Wola i Gminie Sieradz.

Wykres 14. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON w 2019 roku – analiza porównawcza

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Nazwy sekcji funkcjonujące w gospodarce narodowej

Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo

Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie

Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe

Sekcja D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną

Sekcja E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją

Sekcja F – Budownictwo

Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych

Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa

Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi

Sekcja J – Informacja i komunikacja

Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa

Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości

Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna

Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

Sekcja P – Edukacja

Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją

Sekcje S, T, U – Pozostała działalność usługowa

Tabela 32. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane według sekcji PKD 2007 w Gminie Sieradz w latach 2013-2019

Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru Regon		Wartości w latach						
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1.	Sekcja A	26	21	20	21	21	21	21
2.	Sekcja B	3	3	3	2	2	2	1
3.	Sekcja C	71	71	82	82	77	83	87
4.	Sekcja D	0	0	0	0	1	1	1
5.	Sekcja E	4	5	6	7	4	3	2
6.	Sekcja F	133	142	153	154	168	190	201
7.	Sekcja G	201	206	210	213	217	218	214
8.	Sekcja H	27	31	28	33	35	43	48
9.	Sekcja I	17	15	14	16	15	13	12
10.	Sekcja J	6	6	7	8	8	9	14
11.	Sekcja K	10	11	9	8	11	11	12
12.	Sekcja L	14	17	18	19	19	22	21
13.	Sekcja M	30	34	40	45	46	54	59
14.	Sekcja N	13	15	17	20	19	19	23
15.	Sekcja O	17	17	17	17	17	17	17
16.	Sekcja P	12	12	14	16	17	19	19
17.	Sekcja Q	21	29	27	31	30	37	37
18.	Sekcja R	9	10	8	7	7	9	10
19.	Sekcje S i T	49	51	53	56	66	75	80
Ogółem		663	696	726	755	780	846	879

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Od 2013 roku systematycznie rośnie liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Sieradz. W 2019 roku zarejestrowano 879 podmiotów gospodarczych, jest to najlepszy wynik na przestrzeni badanych lat. W ciągu 7 analizowanych lat przybyło 216 nowych podmiotów gospodarczych – co oznacza wzrost o około **32%** w stosunku do 2013 roku. Najliczniejszy udział w całkowitym zestawieniu podmiotów gospodarczych w 2019 roku mają podmioty z:

- Sekcji G – Handel hurtowy i detaliczny – 214 podmiotów (24,34% ogółu),
- Sekcji F – Budownictwo – 201 podmiotów (22,86% ogółu),

- Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe – 87 podmioty (9,89% ogółu),
- Sekcji H – Transport i gospodarka magazynowa – 48 podmiotów (5,46% ogółu).

Na uwagę zasługuje również fakt, iż w Gminie Sieradz w roku 2017 zarejestrowano jeden podmiot działający w Sekcji D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną i stan ten nie zmienił się do tej pory. Z punktu widzenia dążenia do gospodarki niskoemisyjnej należy w Gminie dłożyć starań aby zwiększyć udział wytwarzanej energii ze źródeł odnawialnych. Jest to nisza, którą należy w przyszłości zagospodarować. Gmina ma doskonałe warunki do budowy farm fotowoltaicznych (nawet tych małych).

Położenie w pobliżu miasta Sieradz spowodowało, że usługi z zakresu administracji terenowej, gospodarczej, ochrony bezpieczeństwa publicznego, usługi związane z gospodarką finansową i ubezpieczeniami (usługi stopnia gminnego), obejmujące obsługą obszar Gminy, zlokalizowane są na terenie miasta. W strukturze form organizacyjno-prawnych istniejących podmiotów gospodarczych dominowała działalność gospodarcza prowadzona przez osoby fizyczne. Na terenie Gminy działają głównie podmioty nie tworzące dużej ilości miejsc pracy lecz przeważnie oparte na samozatrudnieniu. Udział sektora prywatnego wyniósł 98,74%. Sektor publiczny reprezentowany jest przez obiekty oświaty.

Tabela 33. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru Regon (wg sektorów własnościowych) w Gminie Sieradz w latach 2014-2019

Podmioty wg sektorów własnościowych		Wartości w latach					
		2014	2015	2016	2017	2018	2019
1.	podmioty gospodarki narodowej ogółem	696	726	755	780	846	879
2.	sektor publiczny – ogółem	11	11	9	9	9	9
3.	państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	10	10	8	8	8	8
4.	sektor prywatny – ogółem	685	715	746	770	836	868
5.	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	576	604	631	647	696	721
6.	spółki handlowe	22	24	28	28	29	34
7.	spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	3	3	2	2	4	6
8.	spółdzielnie	2	2	2	2	2	2
9.	stowarzyszenia i organizacje społeczne	24	26	26	28	29	32

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Na terenie Gminy Sieradz brak jest dużych, wiodących przedsiębiorstw produkcyjnych, dominują małe podmioty gospodarcze, raczej o rodzinnym charakterze. W 2019 roku zarejestrowanych było 879 podmiotów gospodarczych, w tym osoby fizyczne prowadzące działalność – 721 osób.

Większość przedsiębiorstw działających na terenie Gminy Sieradz zajmuje się sprzedażą detaliczną i hurtową, naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle. Branża budownicza to druga po handlu dominująca branża na obszarze Gminy. Znaczącą pozycję zajmują również przetwórstwo przemysłowe, występują również branże, związane z transportem i gospodarką

magazynową, a także rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem, rybactwem i przetwórstwem przemysłowym. Na terenie Gminy odnotowano 1 podmiot zajmujących się wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, natomiast 13 podmiotów w 2018 roku zajmowało się działalnością związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi. Spośród wszystkich podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy, najwięcej zatrudniało od 1 do 9 osób. Na koniec 2019 roku było 818 takich jednostek. Drugą pod względem liczebności grupę stanowiły podmioty zatrudniające od 10 do 49 osób. Na koniec 2019 roku były 22 takie podmioty. Kolejną grupę stanowiły podmioty zatrudniające od 50 do 249 pracowników. Na koniec 2019 roku na terenie Gminy funkcjonowało 6 takich podmiotów.

Należy liczyć się ze spadkiem liczby firm w roku 2021 ze względu na kryzys gospodarczy spowodowany epidemią wirusa COVID-19.

Wskaźnik przedsiębiorczości

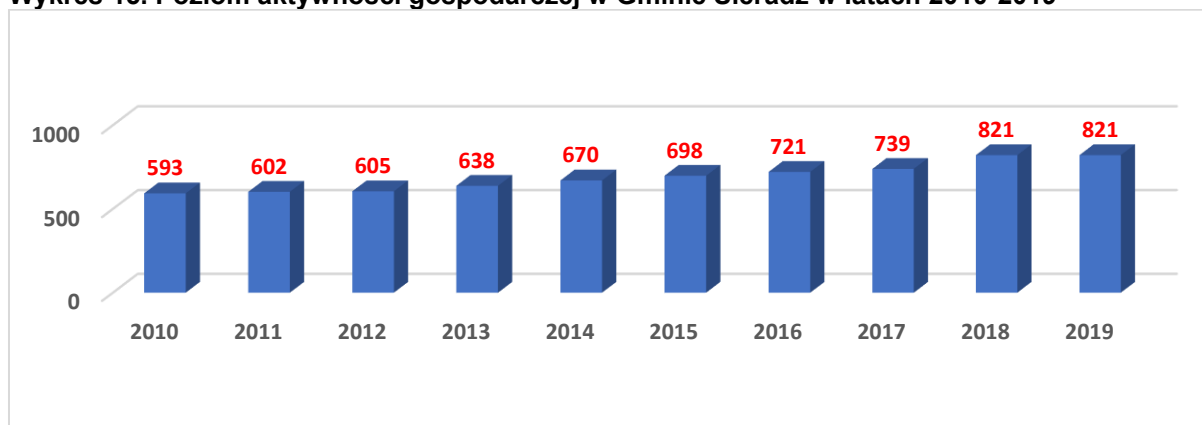
Jednym z podstawowych wskaźników najlepiej ilustrujących stan lokalnej gospodarki jest poziom aktywizacji gospodarczej liczony jako ilość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców. Wyraża on skłonność danej populacji do podejmowania działalności gospodarczej, jak również zaufanie do sytuacji na rynku.

Tabela 34. Poziom aktywizacji gospodarczej w latach 2010-2019 na przykładzie gmin ościennych, stan na 31 XII – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Brzeźnio	565	577	604	606	636	676	685	704	709	709
Burzenin	599	598	616	647	668	683	699	706	732	742
Sieradz (gm. miejska)	963	973	981	983	1008	1015	1025	1030	1017	1048
Sieradz (gm. wiejska)	593	602	605	638	670	698	721	739	821	821
Warta (ob. wiejski)	464	491	511	504	501	534	548	556	581	625
Wróblew	412	442	457	478	506	519	531	548	541	581
Zapolice	692	675	707	718	751	780	786	812	865	953
Zduńska Wola (gm. wiejska)	731	729	758	768	763	789	825	853	905	962

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Jako grupę porównawczą wybrano gminy wiejskie. W tabeli powyżej zaznaczono wartości najniższe oraz wartości najwyższe w poszczególnych latach. W latach 2010-2019 najwyższy wskaźnik aktywizacji gospodarczej wśród analizowanych gmin obserwujemy w gminie wiejskiej Zduńska Wola, a najniższy w gminie Wróblew poza rokiem 2014, w którym to najniższy wskaźnik odnotowano w gminie wiejskiej Warta. Wśród wskazanych jednostek, gmina wiejska Sieradz odstaje od tej z najlepszym wskaźnikiem (w roku 2019 o 141 punktu). Gmina ma jednak wyższy wskaźnik w roku 2019 o 240 punktów od gminy z najgorszym wskaźnikiem. Pozytywnym aspektem jest także fakt, iż na przestrzeni badanych lat wskaźnik ten otrzymuje coraz wyższe wartości, w stosunku do roku 2010 wzrósł o 228 punktów.

Wykres 15. Poziom aktywności gospodarczej w Gminie Sieradz w latach 2010-2019

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Jednak poziom aktywizacji gospodarczej jest tylko jednym ze wskaźników obrazujących aktywność biznesową populacji. Ważnym wskaźnikiem dodatkowym jest tzw. indeks **PEAI** (Present Economic Activity Index – wskaźnik aktualnej aktywności gospodarczej), obliczamy jako procentową zmianę ilości firm na 10 tys. mieszkańców w ostatnich trzech latach. PEAi powyżej 9% oznacza pomyślną koniunkturę, a powyżej 15% gwałtowny rozwój. Okres od roku 2010 jest okresem bardzo dużego wzrostu gospodarczego w całym kraju. W gminach wiejskich wskaźnik PEAi bardzo często jest większy niż 4% a gminach miejsko – wiejskich często przekracza 9%.

Warto zauważyć, że nie ma prostej korelacji między poziomem aktywizacji gospodarczej, a indeksem PEAi. Należy to interpretować następująco: poziom aktywizacji to skumulowany przez wiele lat dorobek aktywności lokalnego sektora gospodarczego, natomiast PEAi obrazuje aktualną dynamikę.

Tabela 35. Saldo ilości firm w ostatnich 3 latach na analizowanym obszarze – analiza porównawcza w latach 2016-2019

Jednostka terytorialna	Saldo ilości firm w ostatnich trzech latach	
	Ilość nowych firm	Przyrost procentowy PEAi
Brzeźnio	48	10,22
Burzenin	22	6,09
Sieradz (gm. miejska)	14	2,25
Sieradz (gm. wiejska)	124	13,84
Warta (ob. wiejski)	64	13,99
Wróblew	26	9,49
Zapolice	93	21,2
Zduńska Wola (gm. Wiejska)	178	16,65

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Gmina Sieradz charakteryzuje się pomyślną koniunkturą, wskaźnik PEAi przekracza 9% i dla roku 2019 wynosi 13,84%. Wśród analizowanych gmin wyższą wartość wskaźnika posiadają gminy: Warta (ob. wiejski) 13,99%, a najlepszy wskaźnik powyżej 15% oznaczający gwałtowny rozwój jednostki odnotowano w gminie wiejskiej Zduńska Wola gdzie kształtuje się on na poziomie 16,65%, a także w gminie Zapolice 21,2 %. Najśłabszą jednostką pod tym względem jest miasto Sieradz 2,25%.

Działania władz Gminy Sieradz oraz innych instytucji powinny w kolejnych latach jeszcze bardziej zwiększać wpływ na rozwój nowych przedsiębiorstw poprzez wykorzystanie lokalnych zasobów.

Podsumowanie

Gmina Sieradz jest przykładem jednostki dobrze rozwijającej się. Zachodzące stopniowe przemiany dają gospodarce stabilność. Brak jest gwałtownych wzrostów, czy upadków w ilości zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, wzrasta poziom aktywizacji gospodarczej. Jest to bardzo pozytywny sygnał dla władz samorządowych. Obecna sytuacja pozwala przypuszczać, że prowadzona polityka dobrze wpływa na rozwój gospodarczy Gminy, a stosowane działania przynoszą wymierne rezultaty. Przy aktualnym stanie rzeczy należy skupić się na obszarach, które na ten moment sprzyjają rozwojowi, ale również ożywić te, które stanowią potencjał dla regionu.

Rolnictwo

Ukształtowanie terenu w Gminie Sieradz nie stanowi istotnych barier dla rozwoju rolnictwa. Warunki klimatyczne, z punktu widzenia rolnictwa, nie odbiegają od przeciętnych w województwie i nie stanowią problemu dla rozwoju tej funkcji. Największym problemem jest mało korzystna struktura agrarna i znaczne rozdrobnienie gospodarstw rolnych. W ogromnej części rolnictwo jest oparte na małych i średnich obszarowo gospodarstwach rolnych. Średnia wielkość indywidualnego gospodarstwa rolnego w dobrej kulturze w Gminie wynosiła wg danych NSP 2010 r¹⁹. 6,22 ha. W Gminie przeważają gleby dobre z dużym udziałem bardzo dobrych, o wysokiej i średniej bonitacji i korzystnych walorach dla produkcji rolnej. Najlepsze gleby należące do klasy IIIa i IIIb zajmują około 12,6% gruntów ornych. Dobre i bardzo dobre gleby występują głównie w północno-zachodniej części Gminy w rejonie wsi Biskupice i Chałupia Mała, w południowo-zachodniej części Gminy w rejonie wsi Dąbrowa Wielka, w północno-wschodniej części wsi w rejonach wsi Stawiszcz-Grabowiec i w mniejszych płatach w rejonach wsi Mnichów, Męcka Wola, Sokołów i Okręglica. Najsłabsza rolnicza przestrzeń produkcyjna jest we wsiach Chojne, Stoczki, Wiechucice, Bogumiłów, Borzewisko i Bobrowniki. Warunki przyrodnicze sprzyjają uprawie zbóż, ziemniaków, roślin przemysłowych, a w produkcji zwierzęcej – bydła, trzody chlewnej i drobiu. Wysoki udział użytków zielonych predestynuje Gminę do prowadzenia i rozwoju chowu bydła i produkcji mleka²⁰.

Tabela 36. Użytkowanie gruntów rolnych w Gminie Sieradz

Rodzaj gruntów rolnych	Powierzchnia (ha)
grunty orne	9 520
Sady	153
łąki trwałe	1 975
pastwiska trwałe	1 091
grunty rolne zabudowane	387
grunty pod stawami	27

¹⁹ Dane z ostatniego dostępnego Narodowego Spisu Rolnego.

²⁰ Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sieradz II edycja, przyjęta Uchwałą Nr VI/37/15 Rady Gminy Sieradz, z dnia 8 czerwca 2015 r.

Rowy	101
Razem	13 254,00

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Sieradz do 2020 r²¹

Jak wskazuje powyższa tabela największą powierzchnię w Gminie zajmują grunty przeznaczone pod zasiew. Drugą pozycję pod względem wielkości powierzchni zajmują łąki trwałe. Najmniejszą powierzchnię użytków rolnych zajmują sady. Rolnictwo stanowi główną tradycyjną gałąź gospodarki Gminy. Gmina odznacza się dobrą jakością rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Innowacyjność rolnictwa jest niska, brak jest zaplecza obsługi rolnictwa. W 2010 roku w na terenie Gminy znajdowało się 1 544 gospodarstw rolnych. Strukturę poszczególnych typów gospodarstw rolnych przedstawia kolejna tabela.

Tabela 37. Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych w Gminie Sieradz w 2010 roku

Ogółem	Do 1 ha włącznie	Powyżej 1 ha razem	1-5 ha	5-10 ha	10-15 ha	Powyżej 15 ha
1 544	237	1 307	726	368	140	73
100%	15,35%	84,65%	55,55%	28,16%	10,71%	5,58%

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W Gminie Sieradz obserwuje się rozdrobnienie gospodarstw. Najliczniej występują gospodarstwa mieszczące się w grupie obszarowej 1-5 ha. 5,58% zajmują gospodarstwa o areale powyżej 15 ha. Głównym kierunkiem rozwoju rolnictwa jest produkcja roślinna i uprawa ziemniaków. Wśród upraw dominują zboża: pszenica i żyto. Obok upraw rolniczych rozwija się produkcja zwierzęca, która opiera się głównie na hodowli bydła i trzody chlewnej.

Udział kompleksów leśnych (lasy, grunty leśne) odgrywa sporą rolę w obrazie Gminy, wzbogacając jej walory krajobrazowe. Lasy zajmują ponad 20% powierzchni Gminy (w 2013 r. – 21,07%, w 2014 r. – 21,4%, w 2016 r. – 22,2%). Pod względem lesistości Gmina Sieradz plasuje się na 6 pozycji wśród gmin powiatu. Zwarte kompleksy leśne zlokalizowane są w północno wschodniej części Gminy oraz w części północnej, przy granicy z Gminą Brzeźnio i Burzenin.

Eksploatacja lasów dotyczy przede wszystkim planowanego wyrębu na terenach należących do Skarbu Państwa. Zarząd nad gospodarką leśną prowadzi Nadleśnictwo Złoczew, Kolumna i Poddębice. Zagospodarowanie terenów leśnych związane jest z prowadzoną na nich gospodarką leśną. Specyfika gospodarki warunkuje układ dróg leśnych. W ramach lasów znajduje się także zabudowa służąca prowadzeniu gospodarki leśnej. Leśnictwo odgrywa nieznaczną rolę w rozwoju Gminy.

Polityka finansowa

Polityka finansowa Gminy Sieradz realizowana jest w oparciu o uchwałę budżetową corocznie uchwalaną przez Radę Gminy, która określa źródła dochodów oraz kierunki wydatkowania środków.

²¹ Ostatnie dane statystyczne. Należy jednak podkreślić iż dane te nie uległy znacznym zmianom

Realizacja inwestycji oparta jest o przedsięwzięcia wyszczególnione w Wieloletniej Prognozie Finansowej oraz o załącznik do uchwały budżetowej obrazujący wydatki majątkowe.

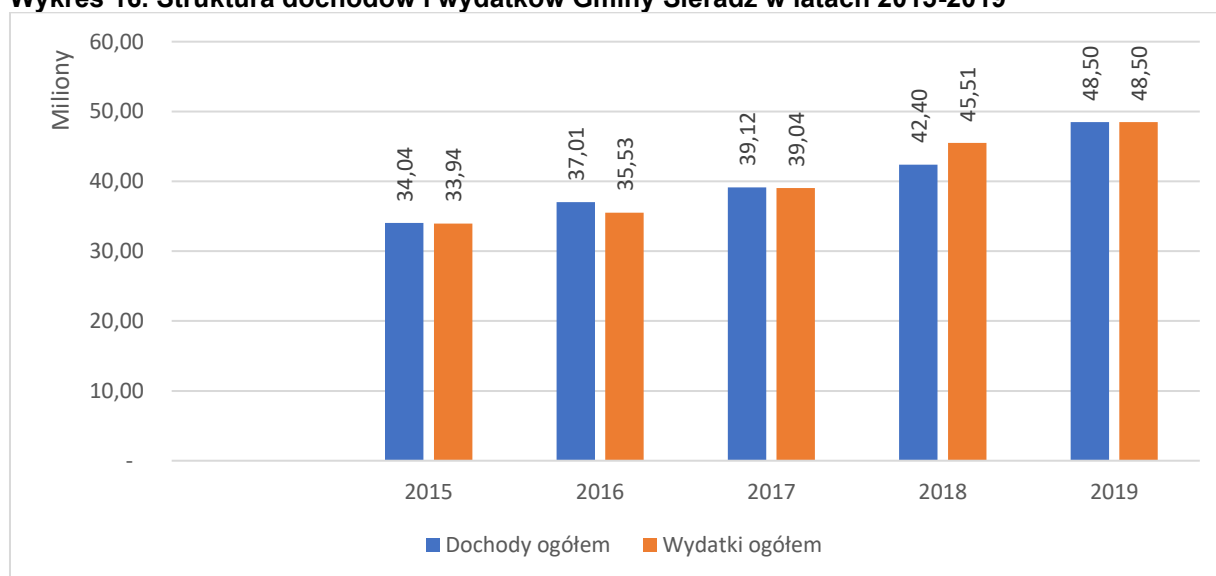
Tabela 38. Wyniki finansowe samorządu Gminy Sieradz w latach 2015-2019

gmina wiejska Sieradz	2015	2016	2017	2018	2019
Dochody ogółem	34 038 829,20	37 006 964,29	39 120 332,83	42 397 986,69	48 500 404,06
Wydatki ogółem	33 943 104,39	35 528 046,81	39 041 282,89	45 509 366,55	48 495 313,38
Wynik finansowy	95 724,81	1 478 917,48	79 049,94	- 3 111 379,86	5 090,68
Wynik finansowy/ dochody (%)	0,28	4,00	0,20	-7,34	0,01

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

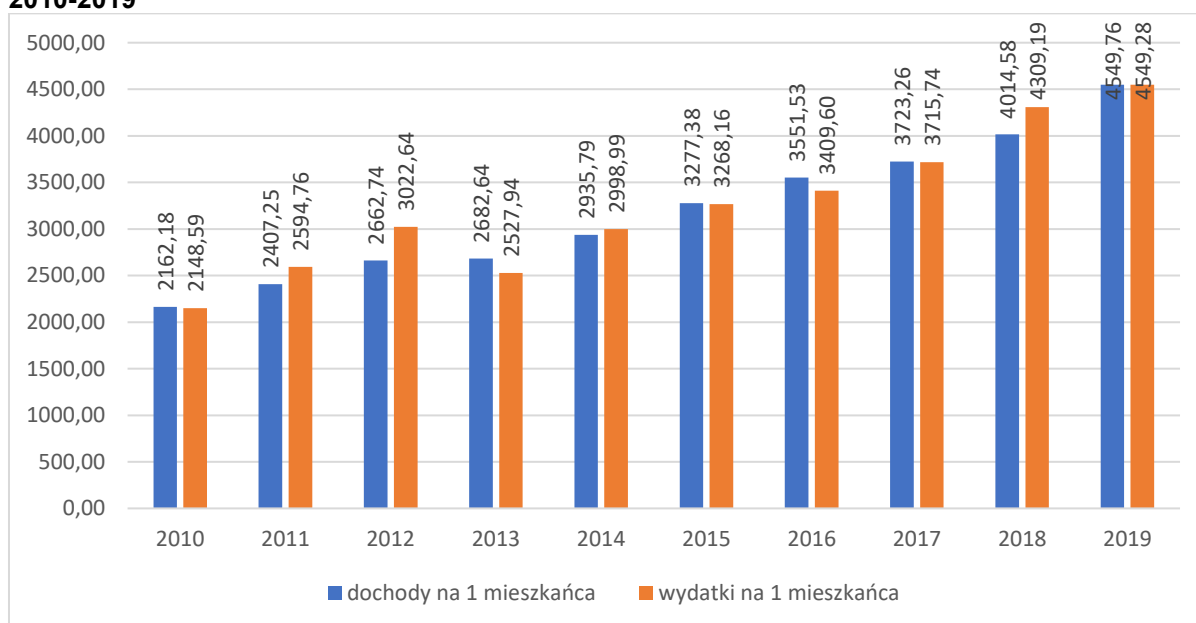
Wynik różnicy między dochodami ogółem budżetu JST, a wydatkami ogółem JST stanowi odpowiednio nadwyżkę lub deficyt budżetu. Gmina Sieradz w latach 2015-2019, z wyłączeniem roku 2018, zamknęła budżet nadwyżką. Jedynie w 2018 r. odnotowała deficyt. Relacja wyniku finansowego do dochodów wyniosła, w poszczególnych latach badanego okresu, odpowiednio 0,28%, 4,00%, 0,20%, - 7,34% i 0,01%. Na przestrzeni lat widoczny jest wzrost zarówno dochodów jak i wydatków Gminy.

Wykres 16. Struktura dochodów i wydatków Gminy Sieradz w latach 2015-2019

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Obserwowany stały wzrost dochodów w budżecie Gminy ma swoje odzwierciedlenie również w wielkości dochodu w przeliczeniu na 1 mieszkańca, co jest zgodne z zachodzącą w województwie łódzkim tendencją dochodową. Wraz ze wzrostem dochodów wzrastają już również wydatki w Gminie Sieradz.

Wykres 17. Dochody i wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w Gminie Sieradz w latach 2010-2019

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W porównaniu do roku 2010 dochody na jednego mieszkańca w roku 2019 są większe o 2 387,58 zł a wydatki zwiększyły się o 2 400,69 zł.

Struktura dochodów i wydatków

Gmina w celu realizacji zadań własnych gromadzi dochody. Zgodnie z ustawą dochodach jednostek samorządu terytorialnego na dochody JST składają się trzy podstawowe elementy: dochody własne, subwencja ogólna, dotacje z budżetu państwa, udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych. Dochodami JST mogą być także: środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi, środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej oraz inne środki określone w odrębnych przepisach.

Tabela 39. Dochody na 1 mieszkańca w Gminie Sieradz w zł w latach 2010-2019

dochody na 1 mieszkańca w zł	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ogółem	2 162,18	2 407,25	2 662,74	2 682,64	2 935,79	3 277,38	3 551,53	3 723,26	4 014,58	4 549,76
dochody własne	590,74	674,37	814,68	986,73	1 179,11	1 487,72	1 283,92	1 443,19	1 438,45	1 784,90
dochody własne – udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy	235,23	274,88	331,53	357,32	395,82	436,59	515,82	575,45	674,70	782,89

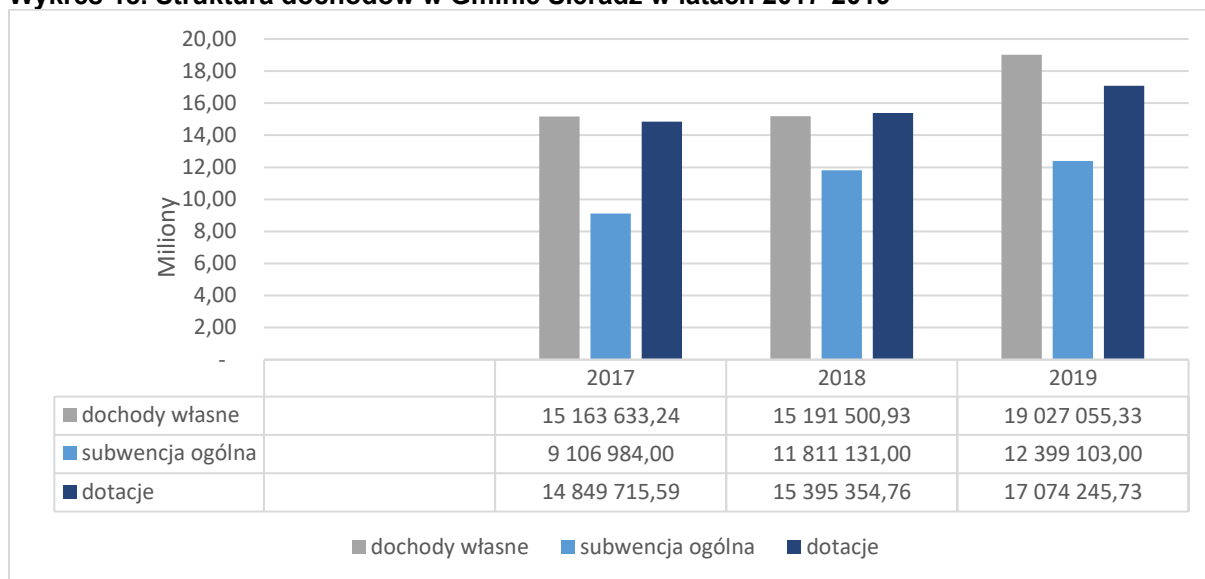
dochody na 1 mieszkańca w zł	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
od osób fizycznych										
dochody własne – udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych	5,03	1,15	-2,40	0,44	3,94	10,78	14,18	9,82	13,05	21,71
dochody własne – dochody podatkowe ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw	284,90	324,63	429,79	504,68	524,37	800,60	540,08	702,48	573,05	593,91

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W dochodach Gminy na przestrzeni badanych lat widoczne są coraz większe wpływy z podatków m.in.:

- podatku dochodowego od osób fizycznych - wzrost o 30,04% w stosunku do roku 2010 – co niewątpliwie ma związek ze zwiększającą się ilością mieszkańców Gminy,
- podatku dochodowego od osób prawnych – wzrost o 23,16% w stosunku do roku 2010 – co powiązane jest ze zwiększającym się poziomem aktywności gospodarczej mieszkańców,
- podatki ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw – wzrost o 47,97% w stosunku do roku 2010.

W budżecie Gminy największy udział mają dochody własne, których udział w dochodach Gminy w roku 2019 wynosi ok. 39%, dotacje 35%, a subwencje 25%.

Wykres 18. Struktura dochodów w Gminie Sieradz w latach 2017-2019

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Na finansowanie różnego rodzaju projektów inwestycyjnych Jednostki Samorządu Terytorialnego mogą ubiegać się o pozyskiwanie środków z dotacji Unii Europejskiej. Obszarów, w których gminy mogą pozyskać fundusze jest bardzo wiele, a do najważniejszych z nich należą: infrastruktura, ochrona środowiska, informatyzacja, projekty społeczne, projekty kulturalne. Jednak w budżecie Gminy Sieradz udział dotacji na realizację różnego rodzaju projektów, finansowanych ze środków Unii Europejskiej jest niewielki i wynosi w poszczególnych latach: 2,20%, 0,53%, 2,91%.

Tabela 40. Udział dotacji ze środków Unii Europejskiej w budżecie Gminy Sieradz w latach 2017-2019

	2017	2018	2019
dotacje	14 849 715,59	15 395 354,76	17 074 245,73
w tym: finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych	859 602,79	225 508,26	1 413 208,25
Udział % środków z Unii Europejskiej w budżecie gmin	2,20	0,53	2,91

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

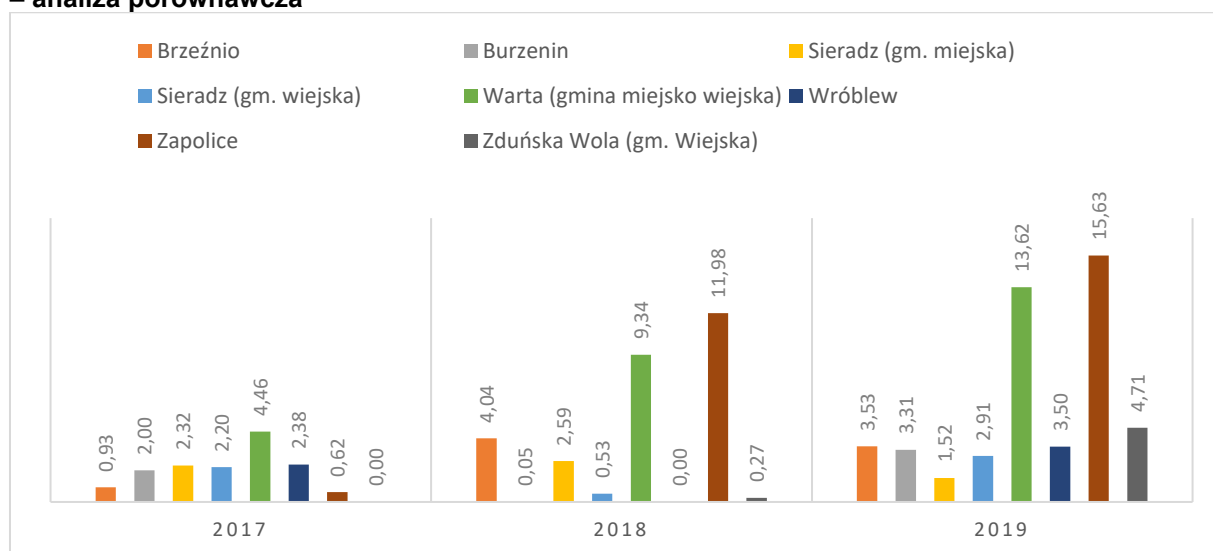
W tabeli poniżej przedstawiono analizę porównawczą dla okresu 2017-2018, kolorem zielonym oznaczono najwyższy, a kolorem żółtym najniższy w danym roku % udział środków z Unii Europejskiej w budżetach gmin. Z zebranych danych wynika, iż w roku 2017 najlepsze efekty w pozyskiwaniu środków z Unii Europejskiej na realizację różnego typu projektów wśród analizowanych gmin miała gmina miejsko-wiejska Warta, natomiast w roku 2018 i 2019 prym wiedzie Gmina Zapolice. Najgorzej w tym zestawieniu wypadły gminy, które w poszczególnych latach nie pozyskały środków i tak w roku 2017 była to gmina wiejska Zduńska Wola, w roku 2018 Gmina Wróblew. W roku 2019 wszystkie analizowane gminy pozyskały środki unijne, a najmniej środków w stosunku do całego budżetu pozyskało miasto Sieradz.

Tabela 41. % udziału środków z Unii Europejskiej w budżetach gmin na finansowanie projektów unijnych w latach 2017-2019 – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	2017			2018			2019		
	dochody	dotacje	%	dochody	dotacje	%	dochody	dotacje	%
Brzeźnio	24 299 962,05	226 932,71	0,93	30 537 078,86	1 234 370,97	4,04	30 484 045,88	1 075 288,42	3,53
Burzenin	25 390 421,58	508 769,41	2,00	24 800 149,86	11 385,15	0,05	27 725 874,05	916 544,90	3,31
Sieradz (gm. miejska)	155 448 404,91	3 603 714,36	2,32	180 823 032,76	4 679 474,84	2,59	183 983 366,02	2 790 453,66	1,52
Sieradz (gm. wiejska)	39 120 332,83	859 602,79	2,20	42 397 986,69	225 508,26	0,53	48 500 404,06	1 413 208,25	2,91
Warta (gmina miejsko wiejska)	50 904 637,68	2 269 659,12	4,46	55 989 397,45	5 230 459,25	9,34	70 718 621,85	963 4424,91	13,62
Wróblew	31 030 348,96	737 231,42	2,38	27 326 502,34	0,00	0,00	27 851 880,08	974 899,23	3,50
Zapolice	21 118 232,59	131 916,24	0,62	22 658 767,25	2 714 947,44	11,98	26 568 233,85	4 151 749,90	15,63
Zduńska Wola (gm. wiejska)	44 785 250,71	0,00	0,00	51 791 183,42	142 025,00	0,27	61 509 049,29	2 895 592,54	4,71

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Wyniki gmin widać doskonale na poniższym wykresie.

Wykres 19. % udział dotacji ze środków Unii Europejskiej w budżetach gmin w latach 2017-2019 – analiza porównawcza

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

1.4.2. Turystyka

Na podstawie oceny walorów przyrodniczych, kulturowych oraz rozpoznania w terenie uznano, że najbardziej atrakcyjnymi dla funkcji rekreacyjnej są tereny nadwarciańskie w rejonie wsi Chojne, Bobrowniki, Wiechucice, Stoczki, Borzewisko, Okopy. Są to tereny leżące na skraju doliny rzeki Warty, w sąsiedztwie lasów. Do rzeki odległość wynosi 500-1000 m. Niezależnie od bliskości rzeki, atrakcyjnymi dla wypoczynku są tereny, na których już istnieje jakieś zagospodarowanie funkcją. Tak

dzieje się w np. w Chojnem, gdzie na cele rekreacji indywidualnej zajętych jest ponad 16 ha. Niewielkie zespoły działek rekreacyjnych znajdują się w Stoczkach, Kuśniu i Dzierlinie²².

Rozwój funkcji rekreacyjnej uzależniony jest od atrakcyjności walorów środowiska przyrodniczego, kulturowego oraz istniejącego zagospodarowania rekreacyjnego, a także tradycji wypoczynku i dostępności komunikacyjnej. Spośród poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego najważniejszą rolę odgrywają tu: rzeźba terenu, lesistość, zasoby wód powierzchniowych, osobliwości przyrody nieożywionej, osobliwości fauny i flory oraz obszary prawnie chronione. Z walorów środowiska kulturowego najważniejszą rolę przypisuje się cechom krajobrazu, obecności występowania zabytków kultury materialnej i obiektów o walorach kulturowych.

Przez Gminę przebiegają następujące szlaki turystyczne:

Szlaki rowerowe

- Szlak Bursztynowy – Odcinek Nadwarciański – rowerowy o znaczeniu ponadregionalnym. W granicach Gminy Sieradz prowadzi od wsi Kamionacz przez Wojciechów, Kamionaczyk Rudę, Mnichów, do m. Sieradz (Męka), a na południe od m. Sieradz – przez Podłężyce do Strońska w gminie Zapolice.
- Sieradzka eSka – rowerowy, oznakowany kolorem żółtym o znaczeniu regionalnym, biegnący przez powiat sieradzki z Warty do Klonowej. Szlak łączy się z Łódzką Magistralą rowerową oraz siecią szlaków powiatu wieruszowskiego. W Gminie Sieradz prowadzi z Sieradza do Charłupi Małej, Łosieńca i dalej do zbiornika Smardzew i Charłupi Wielkiej w Gminie Wróblew. Drugi odcinek to Sieradz Dąbrówka – Dąbrowa Wielka i dalej do Tumidaju w Gminie Brzeźnio. Nazwa szlaku rowerowego Sieradzka eSka związana jest z kształtem litery “S”. Na jej trasie dostrzec można piękno krajobrazu i walory kulturowe. Na trasie szlaku istnieje infrastruktura turystyczna w postaci: wiat, ławek, stołów, koszy na śmieci. Na trasie znajdują się także sklepy spożywcze, bary, restauracje, a także gospodarstwa agroturystyczne, w których można zatrzymać się na nocleg.
- Szlak Ziemi Sieradzkiej – regionalny szlak rowerowy relacji: Łask – Sędziejowice – Widawa – Burzenin – Brzeźnio – Złoczew – Brąszewice – Błaszki – Goszczanów – Warta – Sieradz – Szadek – Zduńska Wola.

Wymienić należy również następujące trasy rowerowe:

- Trasa nr 1

Początek Most wiszący na rzece Warcie w miejscowości Sieradz, dalej wałem w kierunku miejscowości Dzigorzew do m. Charłupia Mała. Koniec trasy na mości w miejscowości Biskupice.

- Trasa nr 2

Początek trasy na Moście wiszącym na rzece Warta. Przejazd w kierunku miejscowości Mnichów, dalej Sucha i Grady. Koniec trasy na moście na rzece Warcie w Biskupicach.

²² Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sieradz II edycja, przyjęta Uchwałą Nr VI/37/15 Rady Gminy Sieradz, z dnia 8 czerwca 2015 r.

- Trasa nr 3

Ścieżka rowerowa z m. Chojne do Sieradza. Przebieg trasy: Chojne w kierunku Chałupek, w Chałupkach połączenie ze ścieżką rowerową biegnącą przy drodze krajowej nr 83.

Szlaki piesze

- Szlak Dworków Ziemi Sieradzkiej – znakowany kolorem niebieskim, o łącznej długości 47 km i przebiegu przez Gminę Sieradz: Jezioro-Dąbrówka-Dąbrowa Wielka-Kozy i dalej do Dębołęki i Tumidaju w gminie Brzeźno,
- Szlak im. Władysława Reymonta – znakowany kolorem zielonym o przebiegu: Warta PKS (Muzeum) - Małków - Gołuchy – Tubądzin - Inczew- Sędzice - Kobierzyczo - Ocin - Wróblew - Dąbrówka - Mantyki - Chałupia Wielka - Kłocko - Sieradz (PKP)
- Szlak Walk nad Wartą 1939 r. – znakowany kolorem niebieskim o łącznej długości 55 km i przebiegu Warta-Burzenin, w tym przez Gminę Sieradz na odcinku z Kamionacza Grądy – Mnichów - m. Sieradz (Męka) – Woźniki - Podłężyce i dalej Strońsko,
- Szlak Uroczysk i Rezerwatów – znakowany kolorem czerwonym, który w Gminie Sieradz obejmuje tylko niewielki odcinek przez uroczysko Woźniki i miejscowość Męcka Wola (kończy się na stacji PKP Męcka Wola),

Szlak wodny

- Szlak wodny rzeki Warty ze stanicami kajakowymi w Burzeninie, Sieradzu i Warcie.

Rzeka Warta, licząca 808 km to trzecia pod względem długości rzeka Polski. Najbardziej atrakcyjnym odcinkiem szlaku kajakowego Warty, można nieprzerwanie dostać się od Częstochowy do Uniejowa, gdzie na zakończenie spływu można skorzystać z kąpieli w leczniczych solankach termalnych. Szlak wodny Warty wiedzie przez malownicze tereny Parków Krajobrazowych: Orlich Gniazd, Załęczański, Międzyrzeczka Warty i Widawki, oraz rezerwat ornitologiczny Jeziorsko, który chroni ostaje ptaków wodno-błotnych. Niezwykle ważnymi miejscami na szlakach turystycznych są miejscowości pątnicze - Chałupia Mała o znaczeniu regionalnym i Chojne o znaczeniu lokalnym.

Przez teren Gminy Sieradz przebiega również szlak samochodowy – Szlak Frontu Wschodniego 1914-1918.

Projektowanymi są szlaki: Romański Szlak Turystyczny i Szlak „Skarbów Ziemi Sieradzkiej” oraz szlak rowerowy w obrębie miejscowości Stoczki-Okręglina-Dębina-Sokołów-Dąbrowa Wielka oraz szlak wzdłuż rzeki Warty.

BAZA TURYSTYCZNA

Gmina Sieradz posiada walory przyrodnicze i kulturowe, które predestynują gminę do rozwijania funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej na poziomie lokalnym oraz turystyki kwalifikowanej i tranzytowej w skali regionu. Kompleksowa waloryzacja środowiska przyrodniczego województwa łódzkiego dla potrzeb rozwoju turystyki, zakwalifikowała gminę do średnio atrakcyjnych przyrodniczo i pozwoliła

włączyć do wyodrębnienia "*Rejonu nadwarciańskiego*" środkowej Warty. Baza noclegowa to atrakcyjnie położony w miejscowości Stawiszczce, zajazd "Na Półboru" liczący 111 całodobowych miejsc noclegowych wraz z restauracją. W granicach gminy, tereny letniskowe zajmują 8,3 ha, a zlokalizowane są w jego północno-wschodniej części (głównie wieś Czartki). Wyznaczone tereny rekreacyjne w formie wypoczynku zbiorowego zajmują zaledwie 3,8 ha. Specyficzny dla Gminy Sieradz, letniskowy charakter mają istniejące ogródki działkowe, które zajmują dość znaczną powierzchnię ok. 23 ha. Mało rozwiniętą formą turystyki na terenie gminy jest tzw. agroturystyka. Gospodarstwa agroturystyczne działają we wsiach: Dębowiec, Ruda, w leśnym otoczeniu oraz Chojne – wsi słynącej z kultywowania starych zwyczajów ludowych. Kwalifikowana turystyka piesza i wodna możliwa jest dzięki istniejącym oznakowanym szlakom turystycznym²³.

1.5. Sfera klimatyczno-środowiskowa

1.5.1. Środowisko przyrodnicze

Środowisko przyrodnicze stanowi fundament życia na Ziemi, zapewniając niezbędne zasoby, takie jak woda, gleba, powietrze i bioróżnorodność, które są podstawą dla funkcjonowania ekosystemów oraz dobrostanu człowieka. Wpływ na jakość i stan środowiska mają zarówno procesy naturalne, jak i działalność ludzi. Współczesne wyzwania, takie jak zmiany klimatyczne, degradacja gleby czy zanieczyszczenie wód, stawiają przed nami konieczność odpowiedzialnego zarządzania zasobami przyrody.

Ukształtowanie powierzchni i rzeźba terenu

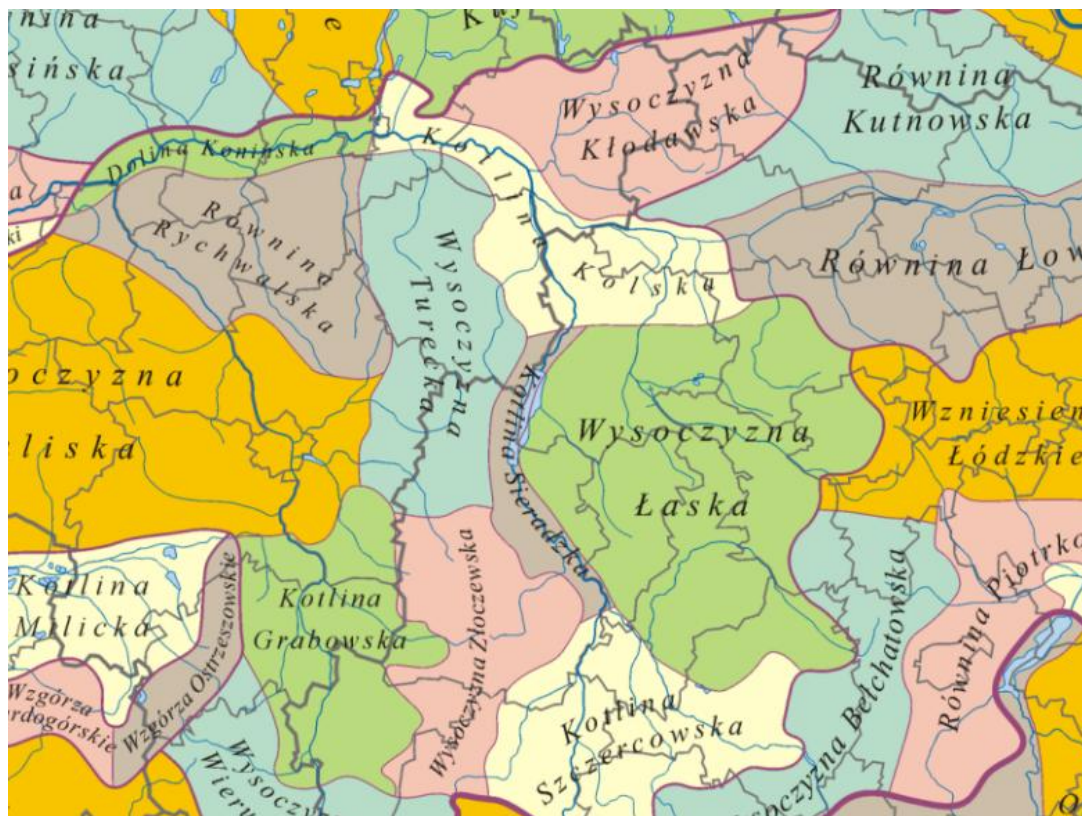
Według podziału fizyczno-geograficznego J. Kondrackiego obszar Gminy Sieradz leży w podprowincji Nizin Środkowopolskich (318) w makroregionie Nizina Południowo-wielkopolska, na pograniczu trzech jednostek morfologicznych:

- Wysoczyzny Łaskiej (318,19) – północno-wschodnia część Gminy,
- Kotliny Sieradzkiej (318,18) – centralna część Gminy,
- Wysoczyzny Złoczewskiej (318,22) – północno-zachodnia i południowo-zachodnia część Gminy.

Przewodnie rysy rzeźby zostały ukształtowane pod wpływem zlodowacenia środkowopolskiego stadiału Warty oraz późniejszych procesów denudacyjnych. Łagodna, równinna powierzchnia terenu Gminy jest urozmaicona poprzez doliny rzeczne, a zwłaszcza tarasy rzeki Warty. Na południu Gminy rozciąga się strefa wzgórz i pagórków, które osiągają w rejonie Bogumiłowa i Okręglicy ponad 160,0 m n.p.m. Ważnym elementem krajobrazowym jest szeroka dolina rzeki Warty z dopływami, zwłaszcza Żegliną. Cały obszar nosi cechy denudacji peryglacialnej. Najwyżej położone tereny znajdują się w południowej części Gminy i osiągają rzędne ok. 180,0-185,0 m n.p.m., a najniższe w części północnej i w dolinie Warty i Żegliny osiągając wartości ok. 125,0-130,0 m n.p.m.

²³ <https://www.ugsieradz.finn.pl>

Mapa 11. Podział na krainy fizjograficzne wg J. Kondrackiego

Źródło: www.gdos.gov.pl

Współczesna powierzchnia Gminy ukształtowana została w czasie zlodowacenia warciańskiego. Pozostałością działalności glacialnej i fluwioglacialnej są pagórki wyraźnie zaznaczające się w rejonie Bogumiłowa, Okręglicy i Kłocka. Wysokości względne przekraczają 60 m, bowiem dolina Warty w północnej części Gminy płynie na wysokości 124,5 m n.p.m., a wysokość moren czołowych na południu osiąga wysokość 188,0 m n.p.m. Przeważające obszary Gminy zajmuje zdenudowana wysoczyzna polodowcowa, płaska i falista, rozcięta skosem prawie południkowo przez szeroką dolinę Warty oraz równoleżnikowo w części zachodniej przez dolinę rzeki Żegliny. Spadki na tym terenie nie przekraczają 5,0%. Od doliny Warty wysoczyzna jest oddzielona, głównie od zachodu, stromą krawędzią o wysokości względnej do ok. 10 m i spadkach ponad 10,0%. Na południu i w zachodniej części (rejon wsi Biskupice i Kłocko) występują na tej płaskiej powierzchni pagórki kemowe o wysokości od 5 do 10 m. W dwóch rejonach występują pagórki moren czołowych. Jest to rejon na wschód od wsi Ruda, gdzie osiągają wysokość od 5-15 m i na południu Gminy, gdzie ciągną się pasem od Bogumiłowa po Stoczki, aż do południowej części Gminy. Tutaj te formy rzeźby terenu są większe i bardziej dominują w krajobrazie. Wysokości względne sięgają do 25 m, a spadki zboczy 5-10%. Formy wydymowe skupione są głównie w północno-wschodniej części Gminy. Są to wydmy paraboliczne o wysokości względnej do 15 m oraz wały wydymowe o wysokości do 10 m. Na wschód od wsi Ruda znajduje się niewielki fragment powierzchni sandrowej mającej swoje przedłużenie w gminie Warta.

Powierzchnia wysoczyznowa obszaru Gminy jest rozcięta na dwie części biegnącą południkowo szeroką, dochodzącą nawet do 5 km doliną rzeki Warty. Jej powierzchnia jest wyrównana, w wielu miejscach rozcięta przez boczne dolinki odprowadzające wody powierzchniowe do głównego koryta oraz przez rowy melioracyjne drenujące podmokłe tereny. W dolinie Warty znajdują się dwa poziomy tarasów: taras zalewowy i taras erozyjno-akumulacyjny. Dno doliny Warty nachylone ku północnemu zachodowi jest wyniesione na około 124-135 m n.p.m. Taras zalewowy z rzeką Niniwką i licznymi, stale lub okresowo wypełnionymi wodą starorzeczami ciągnie się wzdłuż całego biegu rzeki. Na tym tarasie leżą wsie: Mnichów, Sucha, Grądy, Kamionaczyk, Chałupki i Borzewisko. Taras erozyjno-akumulacyjny występuje w formie większych lub mniejszych powierzchni po stronie wschodniej rzeki wzdłuż całej jej długości, natomiast po stronie zachodniej tylko fragmentarycznie na południe od Sieradza. Jest on wyniesiony ok. 2-4 m nad powierzchnię tarasu zalewowego. Po wschodniej stronie granica pomiędzy obydwooma tarasami jest łagodna, czasem wręcz niemożliwa do ustalenia, natomiast po stronie zachodniej obydwa powierzchnie są oddzielone wyraźną krawędzią dochodzącą miejscami do 3-4 m wysokości. Na tarasie erozyjno-akumulacyjnym, nadzalewowym, leżą wsie: część Kamionaczyka, Ruda, Podłężyce, Chojne, Wiechutki, Wiechucice. Oprócz rozległej doliny rzeki Warty w zachodniej części gminy znajdują się doliny lewobrzeżnych jej dopływów – rzek Żegliny i Myi. W ich obrębie występuje tylko jeden poziom tarasowy – zalewowy.

Budowa geologiczna

Gmina Sieradz położona jest w obrębie Niecki Łódzkiej wchodzącej w skład większej struktury synklinalnej zwanej Niecką Szczecińsko-Miechowską, wypełnionej osadami węglanowymi należącymi do kredy górnej, które bezpośrednio przykryte są osadami czwartorzędu (lokalnie trzeciorzędu). Tworzą one podłoże dla obecnych gleb, wpływając na ich właściwości i przydatność rolniczą. Na terenie Gminy Sieradz występują gleby bielcowe i brunatne wylugowane. Lokalnie występują czarne ziemie i rędziny wytworzone z pyłów i glin oraz piasków gliniastych mocnych – gleby te zaliczane są do kompleksów uprawowych pszennych i żytnich bardzo dobrych. Gleby hydrogeniczne, tzn. torfowe, murszowe, czarne ziemie i mady występują głównie w dolinie rzeki Warty, Żegliny, Myi, Kobylanki oraz dolinkach innych dopływów.

Złoża kopalin

Na terenie Gminy Sieradz występują udokumentowane złoża kopalin pospolitych, które są najczęściej wykorzystywane w lokalnym budownictwie. Główne złoża surowców mineralnych odnotowane w Gminie to złoża piasków i żwirów. Są to kruszywa, których rozmieszczenie na terenie kraju jest na ogół równomierne. Województwo łódzkie posiada 860 udokumentowanych złóż, co stanowi 7,7% wszystkich złóż piasku i żwiru znajdujących się w granicach państwa. Złoża kopalin na terenie Gminy Sieradz zlokalizowane są głównie w jej zachodniej części, w otoczeniu gminy miejskiej Sieradz, a także na północno-zachodnim i południowym fragmencie obszaru. Największym pod względem zasobów geologicznych jest złożo Męcka Wola (4 253,31 tys. t), z kolei najmniejszym – złożo Ruda IX (41 tys. t). Należy jednak zaznaczyć, że zaledwie część z nich jest w mniejszym lub większym stopniu eksploatowana – mowa o złożach Ruda VIII, Ruda IX, Ruda XII oraz Stoczki.

Należy wspomnieć, że na terenie Gminy Sieradz oprócz piasków i żwirów występują również piaski kwarcowe, które mają wyższą jakość i szersze zastosowanie przemysłowe. W 2023 roku nie były one jednak eksploatowane.

Tabela 42. Złoże kopalin na terenie Gminy Sieradz (tys. t)

Nazwa	Kopalina	Stan zagospodarowania złoże	Zasoby geologiczne bilansowe	Wydobycie
Bogumiłów	piaski i żwiry	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo	87	-
Czartki	piaski i żwiry	złoże, z którego wydobyć zostało zaniechane	456	-
Czartki I	piaski i żwiry	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo	418	-
Męcka Wola	piaski kwarcowe	złoże o zasobach rozpoznanych wstępnie	4 253,31	-
Męcka Wola II	piaski kwarcowe	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo	1 905,34	-
Ruda	piaski i żwiry	złoże, z którego wydobyć zostało zaniechane	767	-
Ruda II	piaski i żwiry	złoże, z którego wydobyć zostało zaniechane	-	-
Ruda VII	piaski i żwiry	złoże, z którego wydobyć zostało zaniechane	78	-
Ruda VIII	piaski i żwiry	złoże zagospodarowane, eksploatowane okresowo	94	-
Ruda IX	piaski i żwiry	złoże zagospodarowane, eksploatowane okresowo	41	-
Ruda X	piaski i żwiry	złoże skreślone z bilansu zasobów w roku sprawozdawczym	-	-
Ruda XI	piaski i żwiry	złoże zagospodarowane	65	-
Ruda XII	piaski i żwiry	złoże zagospodarowane	183	34
Sokołów	piaski i żwiry	złoże, z którego wydobyć zostało zaniechane	805	-
Sokołów	piaski i żwiry	złoże, z którego wydobyć zostało zaniechane	67	-
Stoczki	piaski i żwiry	złoże zagospodarowane	206	13

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2023 r.

Na terenie Gminy występują również struktury geologiczne zasobne w wody termalne, które stanowią potencjał do rozwoju energetyki odnawialnej. Otwór Sieradz GT-1, stanowiący ujęcie wód termalnych, zlokalizowany jest przy ul. Zachodniej 2A w Sieradzu, a warstwy wodonośne, takie jak kreda dolna i jura dolna, rozciągają się pod powierzchnią zarówno miasta Sieradz, jak i sąsiednich obszarów. Zasoby eksploatacyjne wód termalnych zostały oszacowane na 249 m³/h, niemniej jednak w 2023 roku nie podlegały one wydobyć.

Tabela 43. Zasoby wód termalnych na terenie Gminy Sieradz

Nazwa odwiertu	Typ wody	Zasoby geologiczne bilansowe (eksploatacyjne) m ³ /h	Pobór
Sieradz GT-1	termalne	249	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2023 r.

Warunki klimatyczne

Według podziału klimatycznego Polski W. Okołowicza Gmina Sieradz jest położona we wschodniej części Regionu Śląsko-Wielkopolskiego z zaznaczającymi się wpływami oceanicznymi. Ogólna charakterystyka tego regionu wyrażona podstawowymi danymi to:

- średnia roczna temperatura powietrza wynosi około 7,5-8,0°C;
- średni roczny opad wynosi około 550-600 mm;
- pokrywa śnieżna utrzymuje się średnio przez 63 dni w roku;
- liczba dni z mgłą wynosi około 31 w ciągu roku;
- okres wegetacyjny trwa około 210-217 dni (od początku kwietnia do przełomu października i listopada);
- przeważają wiatry zachodnie stanowiące średnio 23% notowanych przypadków. Pomimo prawie południkowego przebiegu doliny Warty przez Gminę, jest ona dobrze nawietrzana.

Z powyższego wynika, że Gmina Sieradz cechuje się klimatem wybitnie przejściowym. Przejściowość ta związana jest z przenikaniem się strefy kontynentalnej i oceanicznej oraz wpływów Morza Bałtyckiego, gór i wyżyn na kształtowanie się klimatu.²⁴ Generalnie obszar Gminy odznacza się przewagą dobrych warunków klimatycznych, nie stwarzających barier dla jej rozwoju gospodarczego. Korzystne warunki klimatyczne (dobre i przeciętne warunki solarne, termiczne i wilgotnościowe oraz dobre warunki przewietrzania terenu) i w przewadze płaskie powierzchnie wysoczyzny morenowej sprzyjają rozwojowi budownictwa mieszkaniowego i uprawie roślin o większych wymaganiach klimatycznych.

Jakość powietrza

Jakość powietrza ma kluczowe znaczenie dla zdrowia ludzi, kondycji ekosystemów oraz ogólnego stanu środowiska. Na jakość powietrza wpływa wiele czynników, w tym emisja zanieczyszczeń pochodzących z transportu, przemysłu, energetyki oraz gospodarstw domowych. W związku z tym monitorowanie jakości powietrza oraz podejmowanie działań na rzecz jego ochrony jest istotnym elementem polityki ekologicznej na poziomie lokalnym, krajowym i globalnym.

Gminę Sieradz zaliczono do strefy łódzkiej, która obejmuje obszar całego województwa łódzkiego z wyjątkiem aglomeracji łódzkiej. Ocena jakości powietrza w tej strefie jest prowadzona zgodnie z krajowymi i unijnymi normami, a wyniki tych badań mają kluczowe znaczenie dla podejmowania działań na rzecz ochrony środowiska i zdrowia mieszkańców. W 2023 roku na terenie

²⁴ Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim – raport wojewódzki za rok 2023

województwa funkcjonowało 25 stacji pomiarowych, z czego jedna znajdowała się na terenie gminy miejskiej Sieradz – w bezpośrednim sąsiedztwie badanej jednostki.

Zgodnie z Roczną oceną jakości powietrza w województwie łódzkim – raport wojewódzki za rok 2023, przeprowadzoną przez Generalny Inspektorat Ochrony Środowiska, odnotowano znaczną poprawę jakości powietrza w regionie w porównaniu z latami poprzednimi. Stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5} utrzymywały się poniżej dopuszczalnych poziomów. Jednocześnie odnotowano przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu w powietrzu. Wysokie poziomy benzo(a)pirenu mają negatywny wpływ na zdrowie mieszkańców, zwiększając ryzyko zachorowań na choroby układu oddechowego oraz nowotwory. Przekroczenia tych norm w Gminie wskazują na konieczność podjęcia działań mających na celu poprawę jakości powietrza.

Tabela 44. Klasyfikacja strefy łódzkiej pod względem zanieczyszczenia substancjami szkodliwymi dla zdrowia człowieka w latach 2019-2023

Zanieczyszczenia	Klasa strefy ²⁵				
	2019	2020	2021	2022	2023
Dwutlenek siarki SO ₂	A	A	A	A	A
Dwutlenek azotu NO ₂	A	A	A	A	A
Tlenek węgla CO	A	A	A	A	A
Benzen C ₆ H ₆	A	A	A	A	A
Ozon O ₃	A/D2	A/D2	A/D2	A/D2	A/D2
Pył PM ₁₀	C	C	C	C	A
Pył PM _{2,5}	C/C1	A/C1	C/C1	A/C1	A/A1
Benzo(a)piren	C	C	C	C	C

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rocznej oceny jakości powietrza w województwie łódzkim za lata 2019-2023.

Ze względu na kryteria ochrony roślin strefę łódzką zaliczono do klasy A, z powodu braku przekroczeń wartości dopuszczalnych dla tlenków azotu oraz dwutlenku siarki. Niemniej jednak wciąż występują wyzwania związane z przekroczeniem poziomu celu długoterminowego ozonu, zarówno pod kątem ochrony zdrowia ludzi, jak i roślin.

Tabela 45. Klasyfikacja strefy łódzkiej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin w latach 2019-2023

Zanieczyszczenia	Klasa strefy				
	2019	2020	2021	2022	2023
Dwutlenek siarki SO ₂	A	A	A	A	A
Tlenek azotu NO _x	A	A	A	A	A
Ozon O ₃	C/D2	A/D2	A/D2	A/D2	A/D2

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rocznej oceny jakości powietrza w województwie łódzkim za lata 2019-2023.

²⁵ A/A1 – nieprzekraczający poziomu dopuszczalnego, C/C1 – powyżej poziomu docelowego, D2 – powyżej poziomu celu długoterminowego

Historycznie przemysł województwa łódzkiego zdominowany był przez włókiennictwo. Przeobrażenia, które dokonały się na przestrzeni ostatnich trzydziestu lat, wpłynęły na spadek znaczenia branży tekstylnej, przy jednoczesnym wzroście istoty energetyki, przemysłu maszynowego, rolno-spożywczego, metalurgicznego, farmaceutycznego i budowlanego. Największymi źródłami zanieczyszczeń na terenie Gminy są gospodarstwa indywidualne, w których dla celów grzewczych używany jest węgiel, a także emisja komunikacyjna, zwłaszcza na obszarach bezpośrednio sąsiadujących z drogami. Na jakość powietrza może mieć wpływ również transport zanieczyszczeń gazowych głównie z miasta Sieradz.

Na potrzeby ogrzania gospodarstw domowych oraz przygotowania ciepłej wody użytkowej mieszkańcy wykorzystują głównie piece opalane węglem oraz drewnem. Piece te są jednak często nieefektywnym źródłem ciepła. Wynika to zarówno z nieuszczelnności instalacji, jak i z niskiej sprawności urządzeń, która charakteryzuje zwykle przestarzałe lokalne źródła ciepła. Dodatkowo uwagę należy zwrócić na materiał wykorzystywany do spalania. Ze względów ekonomicznych często jest to węgiel o niskiej jakości, wysokim stopniu zasiarczenia. Dodatkowo, niestety w niektórych gospodarstwach domowych wciąż stosowana jest praktyka spalania odpadów, takich jak: butelki PET, kartony po mleku, sokach oraz wszelkie inne produkty, które ulegną spaleniowi. Ze względu na nieprzystosowanie pieców do spalania odpadów (zbyt niska temperatura spalania oraz brak filtrów), uwalniane są do powietrza substancje toksyczne i rakotwórcze (dioksyny oraz furany), które niosą zagrożenie zarówno dla członków gospodarstwa domowego, w którym są spalane, jak i dla mieszkańców budynków sąsiednich.

Wśród czynników mających znaczny wpływ na stan i jakość powietrza wymienia się również charakter zabudowy na danym terenie, np. przy sprzyjających warunkach atmosferycznych średnia i wyższa zabudowa o zwartym charakterze sprzyja tworzeniu się sytuacji smogowych. Szczególnie istotnym czynnikiem rozpraszającym jest wiatr, który przy tego typu zabudowie ma ograniczone możliwości przewietrzania. Znacznym problemem są również osiedla domów jednorodzinnych o gęstej zabudowie. Dla celów grzewczych wykorzystywane są głównie paliwa stałe, generujące znaczne ładunki zanieczyszczeń, a skupienie wielu domów w jednym miejscu dodatkowo wzmacnia efekt. Wśród budynków użyteczności publicznej stanowiących własność Gminy wciąż funkcjonują takie, w których źródłem ciepła jest miał, węgiel, ogrzewanie elektryczne.

Zarówno część budynków prywatnych jak i gminnych generuje znaczne straty ciepła. Przyczyniają się do tego wyżej wymieniane instalacje, ale również stan budynków. Budynki są niewystarczająco izolowane termicznie. W przypadku obiektów starszych przepisy budowlane stosowane w latach ich powstania stawiały niewielkie wymagania dotyczące ochrony cieplnej budynków, nie były one również zawsze przestrzegane. Z tego względu ściany zewnętrzne, stropy najwyższej kondygnacji (pod poddaszem), stropodachy, przepuszczają znacznie więcej ciepła, niż regulują to obecne wymagania. Źródłem nadmiernych strat są również niskiej jakości i bardzo nieszczelne okna.

Największy udział w strukturze indywidualnych źródeł ciepła na terenie Gminy ma węgiel kamienny, gdyż mimo, że jego popularność maleje to wciąż pozostaje on istotnym źródłem ciepła

w regionie. Duże znaczenie ma także energia pozyskiwana z biomasy, głównie w postaci drewna opałowego – wynika to z rolniczego charakteru Gminy oraz łatwej dostępności surowca. Na trzecim miejscu pod względem udziału znajduje się energia elektryczna, z kolei w dalszej kolejności uplasowała się energia geotermalna. Najmniejszy udział w strukturze indywidualnych źródeł ciepła na terenie Gminy Sieradz ma ciepło sieciowe, olej opałowy oraz gaz ziemny.

Tabela 46. Struktura indywidualnych źródeł ciepła na terenie Gminy Sieradz w 2025 roku

Nośnik energii	Liczba źródeł
węgiel kamienny	2 246
gaz ziemny	339
olej opałowy	133
biomasa, w tym drewno	1 233
energia elektryczna	530
energia słoneczna (kolektory słoneczne)	60 instalacji/84 panele
energia geotermalna	436

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków.

Wody powierzchniowe i podziemne

Gmina charakteryzuje się zróżnicowanym potencjałem zasobów naturalnych i jakości środowiska. Układ dolin rzek i cieków wraz z towarzyszącymi im dolinkami denudacyjno-erozyjnymi tworzy lokalny system korytarzy ekologicznych Gminy pełniąc jednocześnie ważną funkcję wentylacyjną obszaru. Sieć rzeczna Gminy tworzą rzeki: Warta, Żeglina, Myja, Niniwka, Kobylanka (Kanał Tyczyński) oraz mniejsze bezimienne cieki. Główną rzeką Gminy jest Warta, przepływająca przez jej teren szeroką, wyrównaną doliną z południowego wschodu na północny zachód. Długość rzeki w granicach Gminy wynosi 16 km, a jej koryto jest uregulowane o szerokości od 50 do 150 m. Ze względu na nieodpowiednio uregulowany bieg rzeka nie jest wykorzystywana dla celów żeglugi śródlądowej. Do miasta Sieradza jest splawna natomiast powyżej niego staje się żeglowna.

Podstawowymi jednostkami umożliwiającymi gospodarowanie wodami powierzchniowymi są jednolite części wód powierzchniowych (JCWP). Na terenie Gminy znajduje się 9 JCWP:

- RW60001018317899 – Pichna,
- RW6000111831799 – Warta od Żegliny do zb. Jeziorsko,
- RW6000101831529 – Dopływ z Sędzic,
- RW6000101831549 – Dopływ z Kawęczynka,
- RW600010183149 – Myja,
- RW600011181999 – Warta od Wierznicy do Widawki,
- RW6000101831569 – Niniwka,
- RW600010183129 – Żeglina,
- RW600011183119 – Warta od Widawki do Żegliny.

Stan ogólny każdej z JCWP oceniono na zły, z kolei stan chemiczny większości z nich jest poniżej dobrego – wyjątek stanowią Dopływ z Kawęczynka oraz Niniwka, dla których uznano go za dobry.

Tabela 47. Stan JCPW na terenie Gminy Sieradz

nazwa JCWP	stan chemiczny	stan ogólny
Pichna	poniżej dobrego	zły
Warta od Żeglina do zb. Jeziorsko	poniżej dobrego	zły
Dopływ z Sędzic	poniżej dobrego	zły
Dopływ z Kawęczynka	dobry	zły
Myja	poniżej dobrego	zły
Warta od Wierznicy do Widawki	poniżej dobrego	zły
Niniwka	dobry	zły
Żeglina	poniżej dobrego	zły
Warta od Widawki do Żeglina	poniżej dobrego	zły

Źródło: opracowanie własne na podstawie kart charakterystyk karty.apgw.gov.pl.

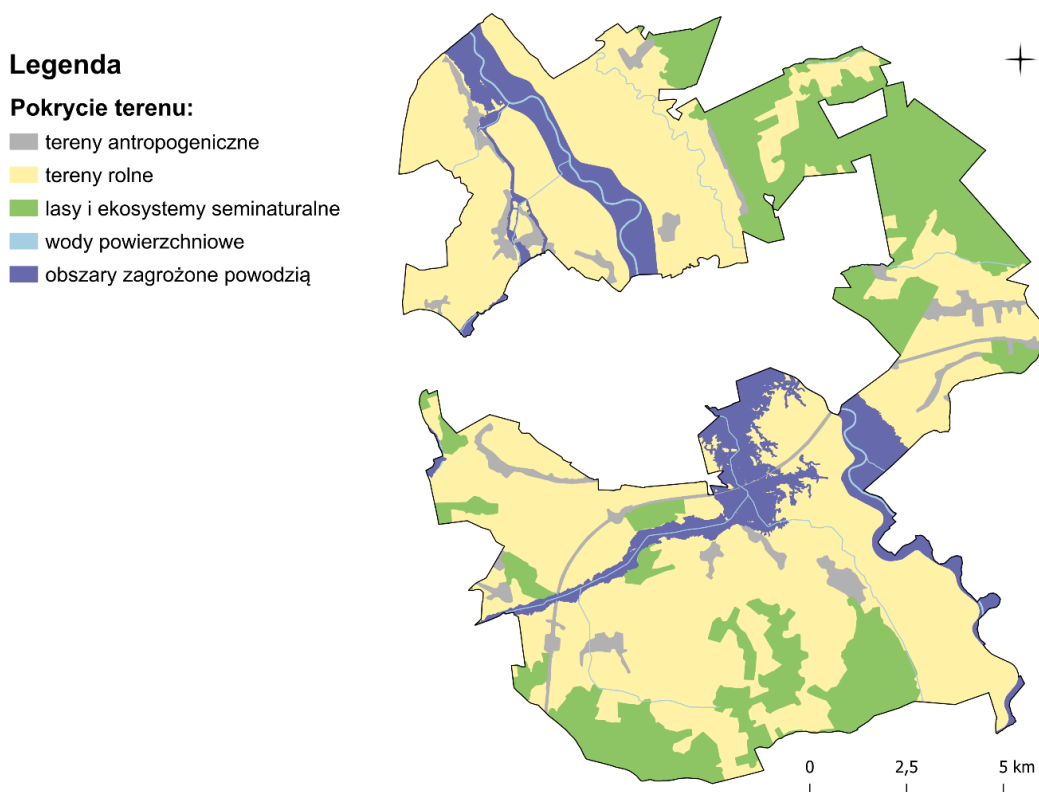
Ponadto w granicach Gminy Sieradz znajduje się również jednolita część wód podziemnych (JCWPd) o numerze 82 (GW600082). Według dostępnych danych JCWPd charakteryzuje się dobrym stanem ilościowym i chemicznym, co oznacza, że zasoby wodne są wystarczające, a jakość wód spełnia normy określone dla wód podziemnych.

Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP) Sieradz o numerze 312 to kluczowy rezerwuár wód podziemnych zlokalizowany na obszarze Gminy. Zbiornik ten występuje w utworach kredowych i odgrywa istotną rolę w zaopatrzeniu regionu w wodę. Całkowita powierzchnia zbiornika wynosi 112,2 km². Ze względu na strategiczne znaczenie, obszar ten podlega szczególnej ochronie w celu zabezpieczenia jego zasobów przed zanieczyszczeniami i nadmierną eksploatacją.

Zgodnie z art. 171 ust. 5 ustawy Prawo wodne (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1087 z późn. zm.) na terenie Gminy Sieradz występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie przewyższenia 0,2%, 1% i 10%. Zlokalizowane są one przede wszystkim wzdłuż rzeki Warty oraz Żeglina. Obszary te podlegają określonym zasadom zagospodarowania, zgodnie z art. 166 ust. 10 ustawy jw. planowane zagospodarowanie nie może m.in. naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym czy stanowić zagrożenie dla ochrony zdrowia ludzi czy środowiska oraz utrudniać zarządzanie ryzykiem powodziowym.

W PZPWŁ oraz Planie zarządzania ryzykiem powodziowym Gmina Sieradz została wskazana jako jednostka o wysokim ryzyku powodziowym. Jednym z głównych celów Planu zarządzania ryzykiem powodziowym jest zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego, w tym poprzez unikanie lub eliminowanie zwiększonego zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią jako cel szczegółowy. Natomiast ograniczanie wrażliwości obiektów i społeczności na zagrożenie powodziowe stanowi cel szczegółowy w ramach głównego celu, jakim jest obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego.

Mapa 12. Sieć hydrologiczna i obszary zagrożenia powodzią na terenie Gminy Sieradz

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ISOK.

Obok ryzyka powodziowego równie istotnym i narastającym problemem w kontekście zmian klimatu pozostają susze. Zjawisko to coraz częściej dotyka obszarów o istotnym znaczeniu rolniczym, przyrodniczym oraz gospodarczym, negatywnie wpływając na dostępność zasobów wodnych, jakość gleb, stan ekosystemów oraz codzienne funkcjonowanie mieszkańców. W ostatnich latach obserwuje się wzrost częstotliwości i intensywności występowania okresów bezopadowych, szczególnie w sezonie letnim, co przekłada się na obniżenie poziomu wód gruntowych oraz ograniczoną retencję powierzchniową.

Zgodnie z Planem przeciwdziałania skutkom suszy, obszar Gminy Sieradz cechuje się wysokim poziomem zagrożenia zjawiskiem suszy, co stanowi poważne wyzwanie zarówno dla lokalnego rolnictwa, jak i gospodarki wodnej. W szczególności obszar ten jest ekstremalnie narażony na ryzyko wystąpienia suszy atmosferycznej, objawiającej się długotrwałymi okresami bezopadowymi oraz wysokimi temperaturami w sezonie letnim. Zaburzenia te mają bezpośredni wpływ na bilans wodny i powodują ograniczoną dostępność wody dla roślin uprawnych. Równocześnie Gmina znajduje się w strefie ekstremalnego zagrożenia suszą rolniczą, która w połączeniu z niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi przyczynia się do pogarszania kondycji upraw i obniżenia plonów, wpływając negatywnie na dochody gospodarstw rolnych oraz bezpieczeństwo żywnościowe. W odniesieniu do suszy hydrologicznej poziom zagrożenia określany jest jako umiarkowany – spadki przepływów w lokalnych ciekach wodnych są zauważalne w okresach susz, jednak nie osiągają jeszcze poziomu krytycznego dla funkcjonowania podstawowej infrastruktury wodnej. Mimo to istnieje realna potrzeba

monitorowania zmian i podejmowania działań zapobiegających dalszemu postępowaniu tego zjawiska. Z kolei zagrożenie suszą hydrogeologiczną na terenie Gminy jest relatywnie niskie.

Flora i fauna

Na obszarze działu Branderbursko-Wielkopolskiego, w granicach którego znajduje się Gmina Sieradz, dominują dwa typy krajobrazów roślinnych: krajobraz grądowy związany głównie z obszarami wysoczyzn morenowych lub równin zastoiskowych z gliniastym lub ilastym podłożem oraz krajobraz borów i borów mieszanych zajmujący równiny sandrowe oraz tarasy akumulacji rzecznej, szczególnie w pradolinach z podłożem piaszczystym.²⁶

Województwo łódzkie należy do najmniej zalesionych regionów w Polsce – w latach 2019-2023 udział powierzchni pokrytej lasami zmniejszył się z 21,5% w 2019 roku do 21,4% w 2023 roku. Dla porównania średnia wartość wskaźnika w skali kraju wyniosła w 2023 roku 29,6%. W przypadku powiatu sieradzkiego i Gminy Sieradz w analizowanym okresie nie odnotowany żadnych zmian, niemniej jednak warto zauważyć, że lesistość w Gminie była wyższa niż w przypadku powiatu oraz województwa i każdorazowo wynosiła po 22,2%.

Tabela 48. Udział powierzchni pokrytej lasami w Gminie Sieradz na tle powiatu i województwa w latach 2019-2023

Jednostka terytorialna	Lesistość (%)				
	2019	2020	2021	2022	2023
województwo łódzkie	21,5	21,4	21,4	21,4	21,4
powiat sieradzki	20,4	20,4	20,4	20,4	20,4
Gmina Sieradz	22,2	22,2	22,2	22,2	22,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Roślinność w Kotlinie Sieradzkiej stanowią łągi wierzbowo-topolowe oraz niżowe łągi jesionowo-olszowe, a także grądy środkowoeuropejskie odmiany kujawskiej i śląsko-wielkopolskiej. Kotlina sieradzka jest obszarem niemal bezleśnym. Lasy stanowią tam poniżej 4,0% powierzchni. Na obszarze Wysoczyzny Łaskiej dominują grądy i niżowo-wyżynny las jodłowy z grabem i dębem. Ogólna lesistość tego obszaru przekracza 20% jego powierzchni. Występują tutaj liczne formy ochrony przyrody, w tym Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki oraz Obszar Natura 2000 Zbiornik Jeziersko. Wysoczyzna Złoczewska w dużym stopniu pokryta jest gruntami wykorzystywanymi rolniczo, z kolei lasy tworzące niewielkie skupiska, pokrywają około 20% powierzchni – są to głównie siedliska boru mieszanego i buczyny.²⁷

Na terenie Gminy Sieradz występują lasy o szczególnych walorach przyrodniczych, przypisane do kategorii HC VF 1 – lasy posiadające globalne, regionalne lub narodowe znaczenie pod względem koncentracji wartości biologicznych, w podkategorii – lasy w rezerwatach. High Conservation Value Forest (HC VF) jest oznaczeniem stosowanym do opisywania tych lasów, które spełniają kryteria

²⁶ *Krajobrazy Roślinne i Regiony Geobotaniczne Polski (J. Matuszkiewicz, 1993)*

²⁷ *Regionalna geografia fizyczna Polski (red. A. Richling i in., 2021)*

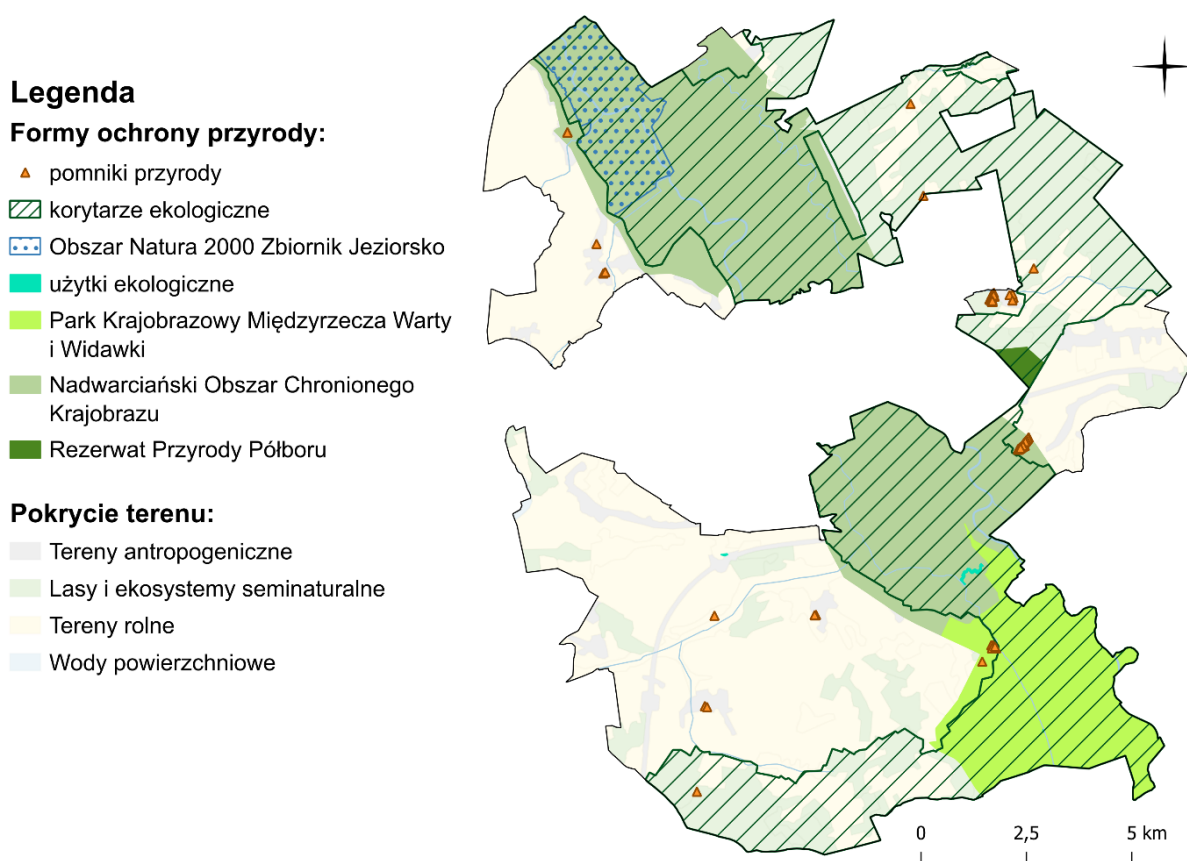
określone przez zasady i kryteria międzynarodowego stowarzyszenia Forest Stewardship Council (FSC). Do tej grupy zaliczono wydzielania w granicach rezerwatu „Półboru”.²⁸

1.5.2. Formy ochrony przyrody

Ochrona przyrody odgrywa kluczową rolę w zrównoważonym rozwoju każdej gminy, zwłaszcza na obszarach wiejskich, gdzie naturalne ekosystemy współistnieją z działalnością człowieka. Gmina Sieradz charakteryzuje się bogactwem przyrodniczym, które obejmuje cenne tereny leśne, łąki, rzeki oraz obszary objęte różnymi formami ochrony. Ich zachowanie ma istotne znaczenie zarówno dla lokalnej bioróżnorodności, jak i dla jakości życia mieszkańców.

Wśród form ochrony zlokalizowanych na terenie Gminy Sieradz znajdują się: rezerwat przyrody, park krajobrazowy, obszar chronionego krajobrazu, obszar Natura 2000, użytki ekologiczne oraz pomniki przyrody. Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem wynosi 37,6% – wartość ta na przestrzeni lat 2019-2023 utrzymywała się na stałym poziomie.

Mapa 13. Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Sieradz

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody.

Rezerwat Przyrody „Półboru” utworzony został Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 24 listopada 1983 roku w sprawie uznania za rezerwat przyrody, uaktualniony

²⁸ Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sieradz II edycja, przyjęta Uchwałą Nr VI/37/15 Rady Gminy Sieradz, z dnia 8 czerwca 2015 r.

Zarządzeniem Dyrektora RDOŚ w Łodzi nr 38/2010 z dnia 10 czerwca 2010 roku w sprawie rezerwatu przyrody „Półboru”. Powierzchnia rezerwatu obejmuje obszar 56,83 ha. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie zbiorowisk leśnych dąbrowy świetlistej i fragmentów grądu oraz stanowisk roślin chronionych. Zgodnie z wynikami badań fitosocjologicznych, przeprowadzonych na terenie rezerwatu, poza dąbrową świetlistą wykształcone są tu zbiorowiska grądu typowego i grądu wilgotnego. Do najcenniejszych gatunków flory występujących na terenie rezerwatu zaliczyć należy: pełnik europejski (*Trollius europaeus*), goździk pyszny (*Dianthus superbus*), kokorycz pełna (*Corydalis solida*), okrzyń łąkowy (*Laserpitium pruteniceum*), chaber austriacki (*Centaurea austriaca*), dziurawiec czteroboczny (*Hypochoeris pruteniceum*), dzwonecznik wonny (*Adenophora liliifolia*), turzyca cienista (*Carex umbrasa*), turzyca darniowa (*Carex caespitosa*), lilia złotogłów (*Lilium martagon*).²⁹

Park Krajobrazowy „Międzyrzecza Warty i Widawki” powołany został uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Sieradzu z dnia 14 września 1989 roku w celu ochrony cennych walorów przyrodniczo-krajobrazowych. Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Rozporządzenie Nr 1/2008 Wojewody Łódzkiego z dnia 11 stycznia 2008 roku w sprawie Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki. W obecnych granicach PKMWiW leży na terenie 9 gmin: Widawa, Konopnica, Burzenin, Zapolice, Sieradz, Sędziejowice, Ostrówek, Rusiec, Zduńska Wola. Powierzchnia Parku wynosi 25 330 ha. Park zajmuje południowo-wschodnią część Gminy Sieradz z miejscowościami Chojne, Stoczki, Bobrowniki, Borzewiska i Okopy. Wartości przyrodnicze Parku stanowią dobrze wykształcone zbiorowiska roślinności leśnej, torfowiskowej, szuwarowej, wodnej, łąkowej, kserotermicznej z licznymi stanowiskami chronionych i rzadkich gatunków. Na terenie Gminy Sieradz znajduje się niewielki fragment parku (o pow. 1 670 ha), stanowiący 9,3% jego powierzchni. Udział powierzchni gminy w powierzchni Parku wynosi 6,7%. Występuje tu duża różnorodność siedlisk. W rejonie wsi: Borzewisko, Redzeń i Bobrowniki występują fitocenozy borowe utworzone przez bór świeży oraz słabo wykształcone fitocenozy kontynentalnego boru mieszanego i silnie zdegradowane płaty grądu subkontynentalnego. Występują tu liczne stanowiska roślin ściśle chronionych. W rejonie wsi Chojne można spotkać biocenozy z typowo wykształconymi patami olsu porzeczkowego i niewielkim fragmentem gorzej rozwiniętego łągu jesionowo-olszowego. Na terenie wsi Chojne i Bobrowniki znajdują się biocenozy łąkowe tworzące słabo wykształcony kompleks łąk kośnych, nawiązujących składem florystycznym i warunkami siedliska do zespołu łąki z fragmentami roślinności szuwarowej. Na terenie terasy zalewowej Warty w rejonie wsi Chojne, Bobrowniki, Okopy, po którym meandruje nieuregulowane koryto Warty o naturalnym charakterze, występują najwartościowsze fitocenozy łągowo-wierzbowo-topolowych, olsu porzeczkowego i zarośli nadrzecznych rosnących wzdłuż brzegów rzeki. Na podmokłych terenach pomiędzy korytem rzeki, a wałami przeciwpowodziowymi występują liczne stanowiska roślin chronionych. Na gruntach wsi Chojne występuje szeroka gama siedlisk od skrajnie suchych poprzez wilgotne, leśne, bagienne do typowo wodnych.³⁰

²⁹ Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sieradz II edycja, przyjęta Uchwałą Nr VI/37/15 Rady Gminy Sieradz, z dnia 8 czerwca 2015 r.

³⁰ Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sieradz II edycja, przyjęta Uchwałą Nr VI/37/15 Rady Gminy Sieradz, z dnia 8 czerwca 2015 r.

„Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu” w obecnym kształcie i granicach został utworzony na podstawie Rozporządzenia nr 5/2009 Wojewody Łódzkiego z dnia 24 marca 2009 w sprawie wyznaczenia Nadwarciańskiego (Dz. Urz. Woj. Ł. nr 75, poz. 709 z dn. 31 marca 2009 r.). Przedmiotem ochrony Nadwarciańskiego OChK jest zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych doliny Warty, a w szczególności naturalnego koryta rzeki oraz utworzenia korytarza ekologicznego łączącego tereny położone nad Nerem i Bzurą w pradolinie warszawsko-berlińskiej z Parkiem Krajobrazowym Międzyrzecza Warty i Widawki. Od stycznia 2013 r. obowiązuje Uchwała Nr XXXI/614/12 Sejmiku Województwa Łódzkiego z 18 grudnia 2012 r. w sprawie Nadwarciańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, gdzie wymienione są ustalenia dotyczące czynnej ochrony, jaką należy realizować na terenie obszaru oraz aktualnie obowiązujące zakazy. Nadzór nad obszarem sprawuje Marszałek Województwa Łódzkiego. Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje szeroką dolinę, silnie meandrującej rzeki Warta. Długość rzeki w granicach gminy wynosi 16 km. Koryto rzeki nie jest uregulowane, a szerokość jest zróżnicowana i wynosi od 50 do 150 m. Nadwarciański OChK obejmuje obszar doliny Warty od Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki na południu po granicę województwa Łódzkiego na północy. Na terenie Gminy Sieradz znajduje się ok. siedmiokilometrowy odcinek Nadwarciańskiego OChK. Obszar ten jest rozdzielony na dwie części przez Miasto Sieradz. Szerokość doliny w części południowej wynosi ok. 2,0 km, w części północnej waha się od ok. 1 750 do 2 750 m. Powierzchnia OChK na terenie Gminy wynosi 5 069 ha co stanowi 28% jej powierzchni.³¹

Obszar Natura 2000 Zbiornik Jeziorsko, którego łączna powierzchnia zajmuje 10 349,72 ha, z kolei w granicach Gminy Sieradz zlokalizowane jest około 730 ha jego powierzchni. Jest to obszar specjalnej ochrony ptaków i należy do jednego z największych tego typu obszarów w Polsce. Głównym elementem ostoi jest zbiornik zaporowy Jeziorsko wraz z przyległym od południa fragmentem doliny Warty oraz doliną Pichny i jej dopływami na odcinku od ujścia do wsi Rudniki, kompleksem stawów rybnych koło Pęczniewa oraz obszarem podmokłych łąk i pastwisk w okolicach wsi Chorążka. W Gminie Sieradz obszar naturowy obejmuje dolinę Warty poczynając od umownej linii łączącej wieś Sucha ze wsią Dzierlin, a wyznaczającej najdalej na południe wysuniętą granicę obszaru. Dolina Warty w granicach obszaru Natura 2000, poza terenem tzw. międzywala, zajęta jest głównie przez zmeliorowane rowami łąki i pastwiska. Tylko wewnątrz obwałowań, którymi otoczona jest rzeka, dochodzi do wylewów i lokalnych podtopień. Rosną tu łożowiska, kępy drzewiastych wierzb, a obszary dawnych łąk i pastwisk nie są użytkowane. W granicach gminy w obszar Natura 2000 nie wchodzi kompleksy leśne, w których prowadzona jest racjonalna gospodarka leśna.³² Poza wałami wyjątkowo zdarzają się niewielkie zabagnienia, a na terenach otwartych prowadzi się regularne koszenie lub wypas. Krajobraz doliny urozmaicają starorzecza. W obrębie międzywala istnieją także liczne oczka przylegające bezpośrednio do stopy wału. Widoczne są tu procesy naturalizacji sztucznych wyrobisk, powstałych w okresie międzywojennym w czasie budowy wałów.³³

³¹ *Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sieradz II edycja, przyjęta Uchwałą Nr VI/37/15 Rady Gminy Sieradz, z dnia 8 czerwca 2015 r.*

³² *tamże*

³³ *tamże*

Użytki ekologiczne to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej. Na terenie Gminy Sieradz zlokalizowane są 3 obiekty tego typu:

- **Użytek ekologiczny Dąbrowa I** utworzony na mocy Rozporządzenia Wojewody Sieradzkiego z dnia 22 kwietnia 1996 roku w sprawie uznania za użytki ekologiczne. Powierzchnia użytku wynosi 0,66 ha. Użytek obejmuje bagno śródleśne zlokalizowane na terenie lasów państwowych Leśnictwa Dąbrowa;
- **Użytek ekologiczny Dąbrowa II** został utworzony na mocy Rozporządzenia Wojewody Sieradzkiego z dnia 22 kwietnia 1996 roku w sprawie uznania za użytki ekologiczne. Powierzchnia użytku wynosi 0,14 ha. Użytek obejmuje kompleks bagien śródleśnych występujących na terenie terasy akumulacyjno-nadzalewowej rzeki Warty, na terenie lasów państwowych Leśnictwa Dąbrowa. Na terenie użytku występuje wiele gatunków flory i fauny objętych całkowitą i częściową ochroną;
- **Użytek ekologiczny Chojne Starorzecze** został utworzony Rozporządzeniem Wojewody Sieradzkiego z dnia 13 maja 1998 roku w sprawie uznania za użytki ekologiczne. Powierzchnia użytku wynosi 5,29 ha. Użytek obejmuje starorzecze rzeki Żegliny znajdujące się na terenie terasy zalewowej rzeki Warty w obrębie wsi Chojne dz. Nr 905. Użytek stanowi cenny przyrodniczo obiekt składający się z fragmentów otwartego lustra wody, zakrzaczeń i rozległych torfowisk.³⁴

Pomniki przyrody to jedna z podstawowych form ochrony indywidualnej, obejmująca pojedyncze twory przyrody lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, kulturowej, naukowej, historycznej lub krajobrazowej. Pomniki przyrody objęte są prawną ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody, a ich status nadawany jest uchwałą rady gminy lub innego organu administracyjnego. Na terenie Gminy Sieradz znajdują się 52 pomniki przyrody, z czego zdecydowaną większość stanowią pojedyncze drzewa, w tym przede wszystkim dęby szypułkowe. Na uwagę zasługuje również pomnik przyrody w postaci alei składającej się z 77 drzew.

Obszarami, które umożliwiają migracje i wymianę genetyczną pomiędzy populacjami roślin i zwierząt są wyznaczone na danym terenie korytarze ekologiczne. Stanowią istotną rolę w zakresie zachowania bioróżnorodność, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony gatunków zagrożonych. Na terenie Gminy Sieradz występuje korytarz ekologiczny Doliny Warty.

W związku z powyższym można zauważyć, iż znaczna część powierzchni Gminy objęta jest formami ochrony przyrody związanymi głównie z doliną rzeki Warty. W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sieradz zapisano, iż wymogi ochrony przyrody wynikają m.in. z zapisów zawartych w ustawie z dnia 16.04.2004 r. o ochronie przyrody oraz z aktów wykonawczych.

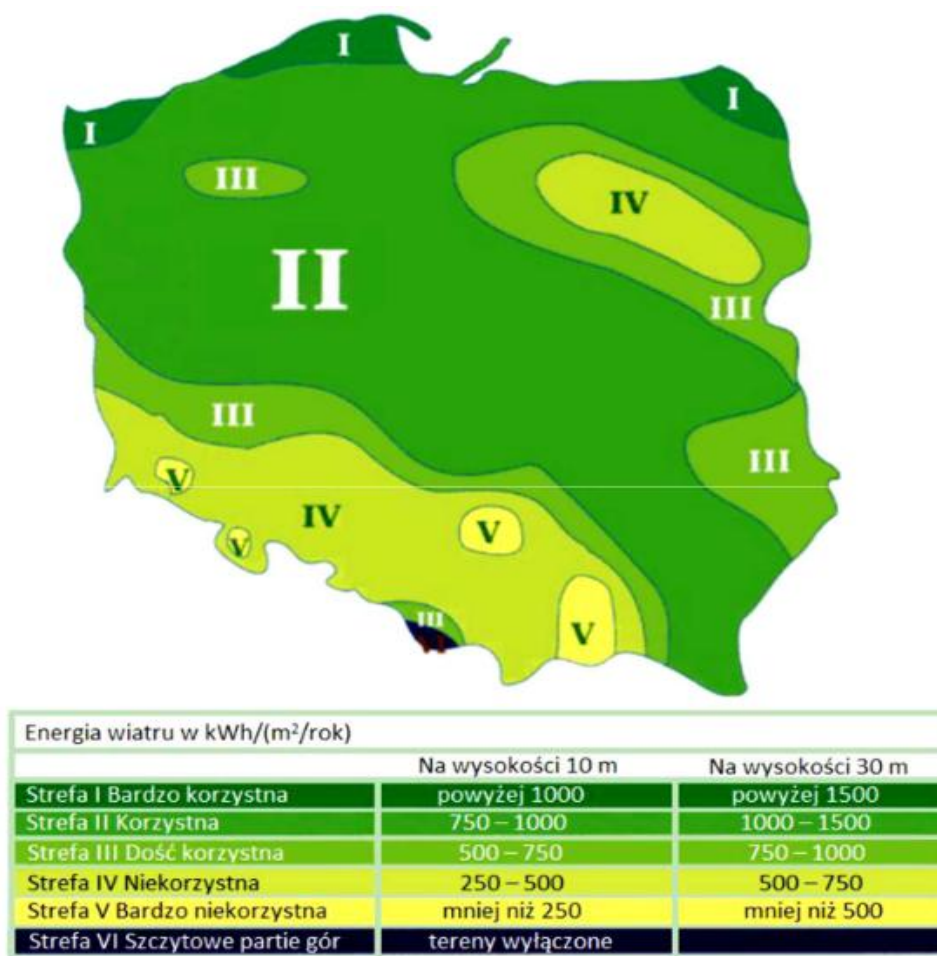
³⁴ Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sieradz II edycja, przyjęta Uchwałą Nr VI/37/15 Rady Gminy Sieradz, z dnia 8 czerwca 2015 r.

1.5.3. Odnawialne źródła energii

Idea prowadzenia rozwoju w sposób zrównoważony oraz ekologicznej transformacji energetycznej stała się istotnym elementem debaty publicznej. Coraz większy nacisk jest zatem kładziony na sposób oraz termin w jakim gospodarka osiągnąć ma neutralność klimatyczną. Prowadzi to do wzrostu znaczenia odnawialnych źródeł energii (OZE), będących technologiami umożliwiającymi generowanie prądu elektrycznego bez trwałego zużycia zasobów oraz emitowania zanieczyszczeń do atmosfery. W związku z uwarunkowaniami geograficznymi Polski, najszybciej rozwijającymi się technologiami OZE są instalacje wykorzystujące energię wiatrową, słoneczną oraz geotermalną.

Kolejna rycina prezentuje potencjał energii wiatrowej w Polsce na wysokości 10 i 30 metrów w podziale na 6 stref. Gmina Sieradz zlokalizowana jest na obszarze strefy II, która charakteryzuje się korzystnymi warunkami wietrznymi – potencjał energetyczny wskazanego obszaru mieści się w zakresie 750-1000 kWh (m²/rok) na wysokości 10 metrów oraz 1000-1500 kWh (m²/rok) na wysokości 30 metrów. Oznacza to, że Gmina Sieradz charakteryzuje się dobrymi warunkami do lokalizowania na jej terenie turbin wiatrowych.

Rysunek 3. Energia wiatru w Polsce w kWh/(m²/rok) na wysokości 10 i 30 metrów

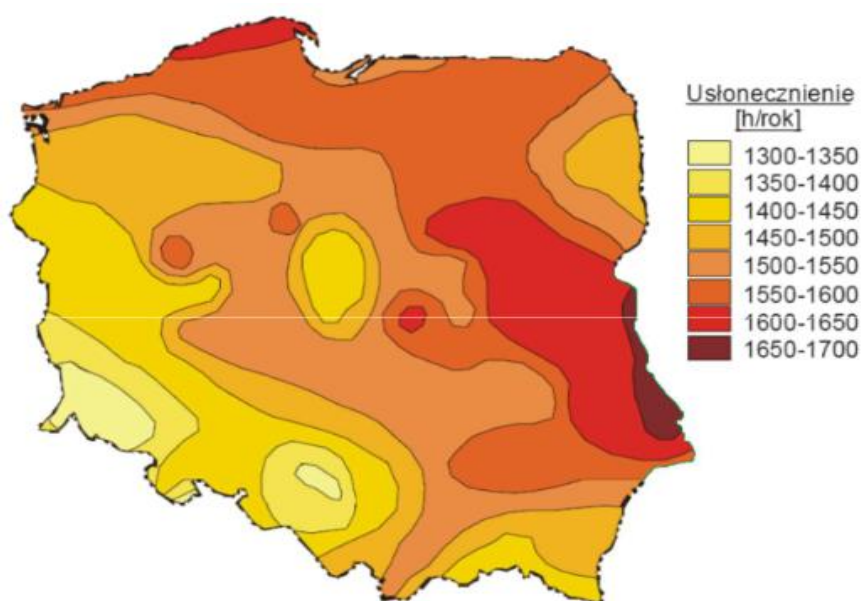

Źródło: „Energia & Przemysł” – marzec 2007, na podstawie danych prof. Haliny Lorenc, IMiGW.

Jednym z najstarszych i najbardziej efektywnych odnawialnych źródeł energii jest energia wodna. Dzięki dużej wydajności odgrywa kluczową rolę w globalnym miksie energetycznym. Gmina Sieradz, dzięki stosunkowo dobrze rozwiniętej sieci hydrologicznej, posiada potencjał w zakresie rozwoju energetyki wodnej, przy założeniu, że rozwój ten oparty będzie na budowie mikro- i małych elektrowni wodnych.

Kolejna rycina przedstawia średnie roczne sumy nasłonecznienia w Polsce, które odzwierciedlają potencjał do rozwoju energetyki słonecznej w poszczególnych regionach kraju. Gmina Sieradz położona jest w obszarze centralnym, dla którego średnie sumy usłonecznienia w ciągu roku wahają się w przedziale 1500-1550 h/rok. Oznacza to, że warunki do rozwoju energetyki słonecznej na terenie Gminy charakteryzują się umiarkowanym potencjałem.

Rysunek 4. Średnie roczne sumy usłonecznienia w Polsce

Źródło: „Energia & Przemysł” – marzec 2007, na podstawie danych prof. Haliny Lorenc, IMiGW.

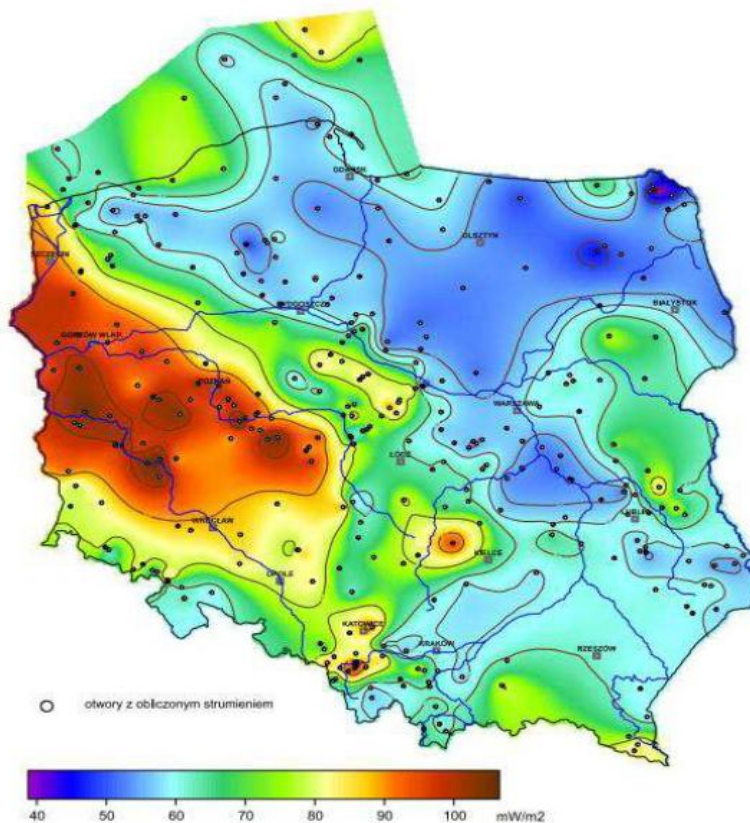
Energia z biomasy opiera się na wykorzystaniu organicznych materiałów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego do produkcji energii. Biomasa, jako jedno z najstarszych źródeł energii używanych przez człowieka, stanowi dziś ważną alternatywę dla paliw kopalnych, przyczyniając się do redukcji emisji gazów cieplarnianych oraz zwiększania bezpieczeństwa energetycznego. Gmina Sieradz położona jest w województwie łódzkim, które posiada dogodne warunki do rozwoju energetyki opartej na biomasie. W Gminie Sieradz z roku na rok zyskuje ona na popularności, co przejawia się zarówno w realizacji kluczowych inwestycji, jak i poprzez działania edukacyjne, promujące wykorzystanie ekologicznych źródeł energii wśród mieszkańców.

Energię geotermalną rozumieć należy jako energię ciepłą wnętrza Ziemi. Energię tą dzieli się w zależności od głębokości, z której jest eksploatowana na dwa typy:

- geotermię płytką (energia pobierana jest z głębokości do 100 m za pomocą pomp ciepła),
- geotermię głęboką (energia pobierana jest z wnętrza Ziemi, na głębokości kilku kilometrów).

Gmina Sieradz położona jest na obszarze Polski centralnej, będącej miejscem, które posiada stosunkowo korzystne uwarunkowania do rozbudowy sieci instalacji wykorzystujących energię geotermalną.

Rysunek 5. Mapa rozkładu gęstości ziemskiego strumienia ciepłego na obszarze Polski

Źródło: <https://www.mos.gov.pl/> (Szewczyk & Gientka, 2009).

Przeprowadzona analiza pozwala zakładać, że Gmina Sieradz charakteryzuje się korzystnymi warunkami naturalnymi do rozwoju OZE. Obecnie na terenie Gminy Sieradz zlokalizowana jest instalacja fotowoltaiczna o mocy zainstalowanej równej 4 MW. Ponadto w granicach Gminy znajduje się również 5 turbin wiatrowych, z których każda ma moc zainstalowaną wynoszącą 2 MW. Stanowią one istotny wkład w produkcję energii odnawialnej, przyczyniając się do zmniejszenia zależności od tradycyjnych źródeł energii i redukcji emisji gazów cieplarnianych. Na obszarze Gminy znajdują się również pojedyncze instalacje fotowoltaiczne na budynkach mieszkalnych. Gmina planuje dalszy rozwój OZE m.in. poprzez lokalizację instalacji fotowoltaicznych oraz pomp ciepła na terenie szkół podstawowych, a także podejmowanie działań zamierzających do instalacji kolektorów słonecznych lub ogniw fotowoltaicznych na domach prywatnych mieszkańców. Kolejnym ważnym krokiem w dążeniu do zrównoważonego rozwoju jest termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, w tym strażnicy OSP. W ramach tego procesu zostaną one wyposażone w nowoczesne rozwiązania energetyczne, takie jak instalacje fotowoltaiczne.

1.5.4. Infrastruktura techniczna

Infrastruktura techniczna stanowi fundament funkcjonowania nowoczesnych społeczności oraz kluczowy element zrównoważonego rozwoju. Jej odpowiednie zaplanowanie i rozwój mają bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców, atrakcyjność inwestycyjną obszaru oraz jego odporność na zmiany środowiskowe i gospodarcze.

Infrastruktura energetyczna

Przez obszar Gminy Sieradz przebiegają napowietrzne linie wysokiego napięcia 110 kV zakończone głównymi punktami zasilania w Sieradzu 110/15 kV z kierunków Zduńska Wola, Błaszki i Złoczew. (GPZ „Sieradz”, GPZ „Jawor”). Nowe linie nie są planowane. Zasilanie poszczególnych wsi odbywa się liniami średniego napięcia 15 kV i głównie są to linie napowietrzne wraz z następowymi stacjami transformatorowymi 15/0,4 kV. Obecnie w Gminie funkcjonują głównie następowe stacje transformatorowe, przy czym odnotować należy fakt ich zastępowania liniami kablowymi i wewnętrznymi stacjami transformatorowymi. Ocenia się, że jest to stan zadowalający.

Awaryjność linii przyczyniająca się do przerw w dostawie energii elektrycznej do odbiorców końcowych w znacznej mierze powiązana jest z warunkami atmosferycznymi, ponieważ sieci wykonane jako napowietrzne narażone są na wyładowania atmosferyczne i silne wiatry powodujące uszkodzenia. Sieci napowietrzne z przewodami gołymi charakteryzują się długim okresem użytkowania. Najstarsze elementy infrastruktury energetycznej powstawały według obowiązujących, stosownie do okresu budowy, rozwiązań katalogowych oraz w okresie znacznie mniejszego zapotrzebowania na energię elektryczną. Dlatego też, z uwarunkowań technicznych, tj. potrzeby dostarczania istniejącym odbiorcom energii elektrycznej o prawidłowych parametrach oraz powiększania się terenów zurbanizowanych wynika konieczność rozbudowy i modernizacji sieci średniego i niskiego napięcia – w pracach modernizacyjnych i odtworzeniowych należy uwzględnić nie tylko odnowienie starej infrastruktury energetycznej, ale także zwiększenie przepustowości sieci wynikających z przyrostu obecnie stosowanych i wykorzystywanych odbiorników elektrycznych. Obecnie większość nowo powstających linii zasilających 0,4 kV jest budowana w technologii napowietrznej izolowanej – znacznie trwalszej, bardziej niezawodnej, mniej narażonej na uszkodzenia mechaniczne i zwarcia w stosunku do linii tradycyjnych. Podobnie standardem jest izolowanie przyłącza do budynków z sieci napowietrznych – elementy sieci podatne na uszkodzenia i awarie. Dotyczy to zarówno nowo instalowanych odbiorców jak i wymiany starych przyłączy na nowe u istniejących odbiorców.

Z informacji uzyskanych od operatora sieci wynika, że istniejące systemy zasilania Gminy Sieradz zaspokajają obecne potrzeby elektroenergetyczne odbiorców i jest w stanie zaspokoić potrzeby perspektywiczne przy założeniu umiarkowanego tempa rozwoju Gminy i standardowych przerw w dostawach energii.

W ocenie lokalnej społeczności stan sieci elektroenergetycznych jest zróżnicowany, ze szczególnym wskazaniem na znaczny stopień wyeksploatowania linii i urządzeń sieciowych znajdujących się w użytkowaniu od ponad 30 lat. Sukcesywnie rosnące potrzeby zasilania w energię

elektryczną nowych odbiorców, nierzadko wpływają na zaniżanie parametrów dostarczanej energii oraz powstawanie większej ilości awarii. Na podstawie ustawy Prawo energetyczne (art. 18 ust. 1) do zadań własnych gminy w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną należy między innymi planowanie oświetlenia miejsc publicznych i dróg, znajdujących się na terenie gminy oraz finansowanie tego oświetlenia.

System rozliczeń za energię elektryczną prowadzony jest na podstawie taryfy opłat, która dzieli odbiorców na poszczególne grupy taryfowe, według takich kryteriów jak: poziom napięcia zasilania w miejscu dostarczania energii, wartość mocy umownej, liczba stref czasowych oraz rodzaj stref czasowych. Rozróżnia się następujące główne grupy taryfowe:

- Grupa A – odbiorcy zasilani z sieci elektroenergetycznych wysokiego napięcia;
- Grupa B – odbiorcy zasilani z sieci elektroenergetycznych średniego napięcia;
- Grupa C – odbiorcy zasilani z sieci elektroenergetycznych niskiego napięcia (nie wyższych od 1kV), są to np. odbiorcy przemysłowi, obiekty sfery publicznej;
- Grupa S – odbiorcy zasilani z sieci elektroenergetycznych niskiego napięcia o mocy umownej nie większej niż 12 kW, z rozliczeniem jednostrefowym za świadczoną usługę dystrybucji lub o mocy umownej nie większej niż 6 kW, zasilanych z sieci elektroenergetycznych niskiego napięcia;
- Grupa G – odbiorcy zasilani z sieci elektroenergetycznych niezależnie od poziomu napięcia i wielkości mocy umownej, odbiorcy zużywający energię na potrzeby m.in. gospodarstw domowych oraz pomieszczeń gospodarczych, związanych z prowadzeniem gospodarstw domowych (pomieszczeń piwnicznych, garaży, strychów o ile nie jest w nich prowadzona działalność gospodarcza);
- Grupa R – odbiorcy przyłączeni do sieci, niezależnie od poziomu napięcia znamionowego sieci, których instalacje nie są wyposażone w układy pomiarowo-rozliczeniowe.

Odbiorcy energii elektrycznej na terenie Gminy zasilani są głównie z sieci niskiego napięcia, i rozliczani według taryf G i C. W 2020 roku tzw. drobni odbiorcy stanowili ponad 99% wszystkich użytkowników energii elektrycznej w Gminie. Są to gospodarstwa domowe (zabudowa mieszkaniowa), zabudowa letniskowo-rekreacyjnych, placówki handlowo-usługowe, drobna wytwórczość, obiekty gminne (szkoły, budynki OSP) oraz oświetlenie dróg i miejsc publicznych. Energia elektryczna dostarczana jest wszystkim odbiorcom na tradycyjne cele przygotowania posiłków, przygotowania wody użytkowej, napędu urządzeń elektrycznych, oświetlenia. W niewielkim stopniu energia elektryczna używana jest do ogrzania pomieszczeń. Wspólną cechą tych odbiorców jest zmienność poboru energii elektrycznej w okresie doby i w okresie poszczególnych pór roku. Odbiorcy zasilani na napięciu 15kV z sieci średnich napięć (rozliczani według taryfy B) są nieliczni i stanowią tzw. duży odbiór energii elektrycznej. Wielkość zużycia energii elektrycznej przez większych odbiorców (taryfa B) uzależniona jest od procesu produkcyjnego danego zakładu.

Przyrost zużycia energii odnotowano w grupie użytkowników zasilanych z sieci niskiego napięcia oraz z sieci średniego napięcia. W najbliższym okresie należy spodziewać się dalszego wzrostu poboru energii elektrycznej w grupach taryfowych G i C, co jest podyktowane m.in. wyższym

standardem zamieszkania, w tym wzrostem liczby odbiorników tej energii oraz systematycznym przyrostem liczby odbiorców szczególnie w grupie niskiego odbioru (gospodarstwa domowe). Wzrost zużycia w Gminie Sieradz jest w tym momencie kompensowany znaczną ilością instalacji producenckich (instalacje fotowoltaiczne) na domach mieszkańców.

Ocenę bezpieczeństwa energetycznego Gminy należy rozważać w różnych aspektach. Pierwszy to bezpieczeństwo dostaw prądu. Większość linii doprowadzających energię elektryczną stanowią linie napowietrzne, co może stanowić zagrożenia dla płynnych dostaw prądu. Choć w ostatnich dwóch latach awarie są coraz rzadsze, to występują. Wzrost ilości groźnych zjawisk pogodowych (burze, wiatry) powoduje, że przerwy w dostawach prądu będą się zdarzać.

Moc znamionowa transformatorów zainstalowanych w poszczególnych stacjach na ogół jest dostosowana do występujących potrzeb lub przewyższa te potrzeby. Istniejące typy stacji umożliwiają w miarę potrzeby wymianę transformatorów na jednostki o większej mocy. Większość stacji transformatorowych jest w dobrym stanie technicznym. Gmina jest więc przygotowana na wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną.

Infrastruktura wodno-kanalizacyjna

Odbiornikiem ścieków nieoczyszczonych z terenów zarówno miasta, jak i Gminy Sieradz jest nowoczesna, mechaniczno-biologiczno-chemiczna oczyszczalnia zlokalizowana na terenie wsi Dzigorzew, której przepustowość pokrywa zapotrzebowanie zarówno miasta Sieradza jak i Gminy Sieradz. Przepustowość ta wynosi 15 000 m³/dobę z możliwością rozbudowy do 30 000 m³/dobę. Teren, na którym oczyszczalnia ścieków została wybudowana stanowi własność miasta Sieradz. Zarządza nią MPWiK w Sieradzu w oparciu o pozwolenie wodno-prawne obowiązujące do 2016 r. Gmina Sieradz stanowi pozytywny przykład uzyskania bardzo wysokich efektów w rozwoju sieci kanalizacyjnej. Jest ona rozwijana w oparciu o obowiązujący dla obszaru miasta i gminy i zatwierdzony w 2007 r. oraz stale aktualizowany plan aglomeracji.

Optymalną, z punktu widzenia ochrony środowiska, byłaby sytuacja w której rozwój sieci kanalizacji sanitarnej nadążałby za wzrostem długości sieci wodociągowej. W Gminie Sieradz udział mieszkańców mających dostęp do sieci wodociągowej wynosi 93% (w przypadku sieci kanalizacyjnej jest to 60%, a więc różnica pomiędzy nimi wynosi 33 pp.). Zauważalnym problemem w zakresie dostępu do sieci wodociągowej jest rozwój budowy mieszkaniowej poza zasięgiem istniejącej sieci. W kanalizację są wyposażone wsie: Biskupice, Dzierlin, Dzigorzew, Mnichów, Ruda, Męcka Wola, Grabowiec-Stawiszczce, Rzechta, Podłężyce, Chojne, Borzewisko, Bobrowniki, Wiechucice, Stoczki, Bogumiłów, Dąbrowa Wielka, Dąbrówka, Jeziory, Kłocko. Wszystkie ścieki są kierowane do miejskiej komunalnej oczyszczalni ścieków w Dzigorzewie. Całością sieci kanalizacyjnej zarządza MPWiK. Na terenie Gminy Sieradz prowadzone jest wsparcie dla mieszkańców nieposiadających podłączenia do sieci kanalizacyjnej w formie dopłat do budowy przyłączy kanalizacyjnych.

W Gminie Sieradz funkcjonują także przydomowe oczyszczalnie ścieków. Mają one olbrzymi wpływ na zachowanie higieny, jakość życia i stan środowiska naturalnego w Gminie. Oczyszczalnie mają za zadanie neutralizować ścieki wyprowadzane z domów. Gmina prowadzi inwentaryzację szamb

i przydomowych oczyszczalni ścieków oraz działania kontrolne w zakresie regularności wywozu nieczystości płynnych, które realizowane są z częstotliwością raz na dwa lata.

Przy oczyszczalni ścieków w Dzigorzewie istnieje punkt zlewowy, gdzie są wywożone ścieki gromadzone w szczelnych zbiornikach bezodpływowych. Oczyszczalnia ścieków jest obiektem ponadgminnym, bowiem obsługuje zarówno miasto Sieradz jak i przeważającą część obszaru Gminy.

Infrastruktura związana z gospodarką odpadami

Gmina jest zobowiązana do odbioru odpadów komunalnych od mieszkańców i ich właściwego, zgodnego z obowiązującym prawem, zagospodarowania. Mieszkańcy wnoszą opłaty za odbiór i zagospodarowanie odpadów do Gminy. Od 1 lipca 2013 r. za właściwe zagospodarowanie odpadów komunalnych z terenu Gminy Sieradz jest odpowiedzialny samorząd gminy. Gmina Sieradz jest członkiem Związku Komunalnego Gmin „Czyste Miasto, Czysta Gmina”, do którego należą m.in.: Miasto Sieradz, Gmina Wróblew, Gmina Goszczanów. Podmiotem odpowiedzialnym za odbiór, wywóz i utylizację odpadów komunalnych z nieruchomości znajdujących się na terenie Gminy Sieradz jest Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. ul. Wojska Polskiego 102, 98-200 Sieradz. Nieruchomości niezamieszkałe zostały objęte gminnym systemem odbioru odpadów komunalnych. Odbiór odpadów podzielony jest na 5 frakcji: odpady zmieszane, tworzywa sztuczne i metale, szkło, papier oraz odpady biodegradowalne. Ponadto raz w roku organizowane są zbiórki odpadów wielkogabarytowych, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, a także zużytych opon. Na terenie miasta Sieradz znajduje się Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, który zlokalizowany jest przy ul. Dzigorzewskiej 4.

Kolejna tabela przedstawia stan gospodarki odpadami w Gminie Sieradz w latach 2020-2024. W analizowanym okresie liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania ulegała wahaniom, a w 2024 roku wyniosła 9 447 osób, co oznacza wzrost na poziomie 2,2% względem roku 2020. W tym samym czasie wahaniom ulegała również ilość zebranych odpadów komunalnych, która w 2020 roku kształtowała się na poziomie 3 292,22 Mg, a w 2024 roku wynosiła już 3 508,04 Mg. Należy jednak zaznaczyć, że w analizowanym okresie odnotowuje się tendencje wzrostowe w zakresie udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów (wyjątek stanowi rok 2022, gdy odnotowano spadek do poziomu 48%), co może wynikać m.in. ze wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy. Poziom przygotowania Gminy do recyklingu oraz przetwarzania odpadów komunalnych stanowi wskaźnik, który umożliwia ocenę stanu gminnego systemu gospodarki odpadami. Wartości odnotowane w Gminie w latach 2021-2023 zestawiono z wymaganiami ustawowymi na dany rok. Przedstawione dane wskazują, iż Gmina Sieradz regularnie przekraczała wymagane progi recyklingu, co świadczy o dobrze funkcjonującym systemie gospodarowania odpadami komunalnymi. Niemniej jednak należy zauważyć, że z roku na rok obserwuje się tendencję spadkową w poziomie recyklingu. Konieczne może być zatem zintensyfikowanie działań edukacyjnych.

Tabela 49. Stan gospodarki odpadami w Gminie Sieradz w latach 2020-2024

		2020	2021	2022	2023	2024
liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi (os.)		9 274	9 253	9 384	9 408	9 447
łączna ilość zebranych odpadów komunalnych (Mg), w tym:		3 292,22	4 051,65	3 267,92	3 236,65	3 508,04
zmieszane		1 509,90	1 764,30	1 696,58	1 505,74	1 597,22
segregowane		1 782,32	2 287,35	1 571,34	1 730,91	1 910,82
udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów (%)		54	56	48	53	54
ilość zebranych odpadów na mieszkańca		0,35	0,44	0,35	0,34	0,37
poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych (%)	gmina	x	41,2	39,3	38,7	-
	wymagany	x	>20	>25	>35	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy Sieradz.

System zaopatrzenia w gaz

Przez teren Gminy Sieradz przebiega tranzytowo gazociąg wysokiego ciśnienia DN 300 relacji Pabianice – Sieradz. Zasila on w gaz stacje redukcyjno-pomiarową I⁰, zlokalizowaną w miejscowości Woźniki i Monice. W Gminie Sieradz gaz przewodowy nie jest obecnie wykorzystywany. Jak dotychczas nie ma odbiorców, których potrzeby uzasadniałyby budowę przez właściciela istniejącej sieci gazowej, tj. Polską spółkę Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział w Warszawie, gazociągów średniego ciśnienia do poszczególnych użytkowników. Mieszkańcy Gminy zaopatrują się w gaz z butli propan-butan. Udział mieszkańców mających dostęp do sieci gazowej wynosi około 1% (obszar obrębu Jezioro). Gazyfikacja obszarów określanych w studium przez przedsiębiorstwo gazownicze będzie możliwa, jeżeli zaistnieją techniczne i ekonomiczne warunki budowy odcinków sieci gazowych. W przypadku braku możliwości budowy odcinków sieci gazowych, gazyfikacja obszarów może być realizowana na warunkach określonych w odrębnych umowach zawartych pomiędzy przedsiębiorstwem gazowniczym a Gminą, bądź odbiorcą.

1.5.5. Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska

Ochrona środowiska w Gminie Sieradz jest realizowana nie tylko poprzez duże inwestycje infrastrukturalne, ale także dzięki różnorodnym działaniom wspierającym zrównoważony rozwój i poprawę jakości życia mieszkańców, do których zalicza się m.in. inicjatywy dotyczące edukacji ekologicznej, jak i również realizację przedsięwzięć związanych z termomodernizacją.

Kluczową rolę w kształtowaniu postaw ekologicznych i odpowiedzialności za środowisko naturalne odgrywa edukacja ekologiczna. Jej głównym celem jest zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat ochrony przyrody, zrównoważonego rozwoju oraz wpływu działalności człowieka na ekosystemy. W ramach tych inicjatyw na terenie Gminy Sieradz organizowane były akcje informacyjne, w tym poprzez montaż 25 tablic edukacyjnych z zakresu selektywnej zbiórki odpadów

i cyklu życia odpadów. Ponadto odbyły się dwie zbiórki odpadów podczas festynów rodzinnych w szkołach podstawowych.

Gmina Sieradz posiada „Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Sieradz na lata 2011-2032”. Nadrzędnym długoterminowym celem programu jest wyeliminowanie szkodliwego wpływu i niebezpiecznych dla zdrowia skutków powodowanych azbestem u mieszkańców Gminy Sieradz oraz likwidacja negatywnego oddziaływania azbestu na środowisko naturalne³⁵.

Gmina Sieradz planuje realizację inwestycji związanych z termomodernizacją budynków użyteczności publicznej, mających na celu poprawę efektywności energetycznej, redukcję kosztów ogrzewania oraz ograniczenie emisji gazów cieplarnianych. W ramach termomodernizacji przewidziane są prace m.in. w budynku OSP Ruda.

Wśród przedsięwzięć planowanych do realizacji na obszarze Gminy, znajdują się też takie, które mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko naturalne, w tym m.in. farmy fotowoltaiczne o mocy przekraczającej 0,5 MW. W latach 2013-2025 wydano 30 decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu pod tego typu inwestycje w Gminie Sieradz.

Na terenie Gminy Sieradz znajdują się tereny wymagające remediacji, przede wszystkim na obszarze obrębów Ruda oraz Bogumiłów. Związane są one z obecnością nielegalnych składowisk odpadów. Tereny te stanowią zagrożenie dla środowiska naturalnego oraz jakości życia mieszkańców, dlatego ich rekultywacja i przywrócenie do bezpiecznego użytkowania stanowi jeden z istotnych kierunków działań Gminy w zakresie ochrony środowiska i ładu przestrzennego.

Występują tutaj również tereny zdegradowane wymagające rekultywacji, tj. przywrócenia cech, wartości i walorów odpowiadających środowisku naturalnemu. Są to przede wszystkim miejsca poeksploatacyjne, związane z wydobywaniem piasku, zlokalizowane na obszarze obrębów Bogumiłów, Stoczki oraz Ruda.

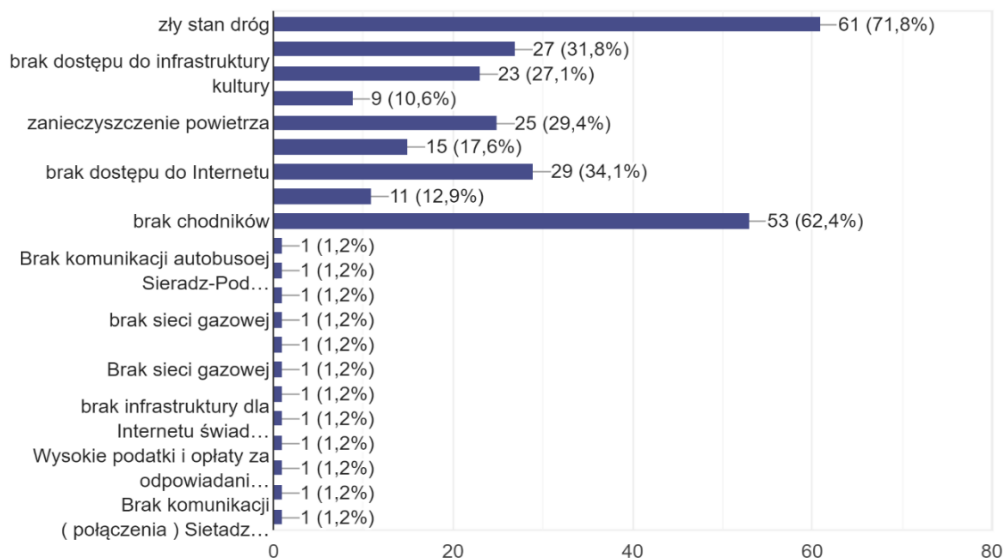
1.6. Wyniki badań ankietowych

Niezwykle ważnym elementem tworzenia strategii jest dialog społeczny. Dlatego też mieszkańcy mogli wypełnić interaktywne ankiety, w których wypowiedzieli się o największych problemach gminy oraz kierunkach rozwoju. Wyniki ankiet zostały wzięte pod uwagę w procesie tworzenia strategii. Oto wyniki badań ankietowych:

³⁵ Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Sieradz na lata 2011-2032

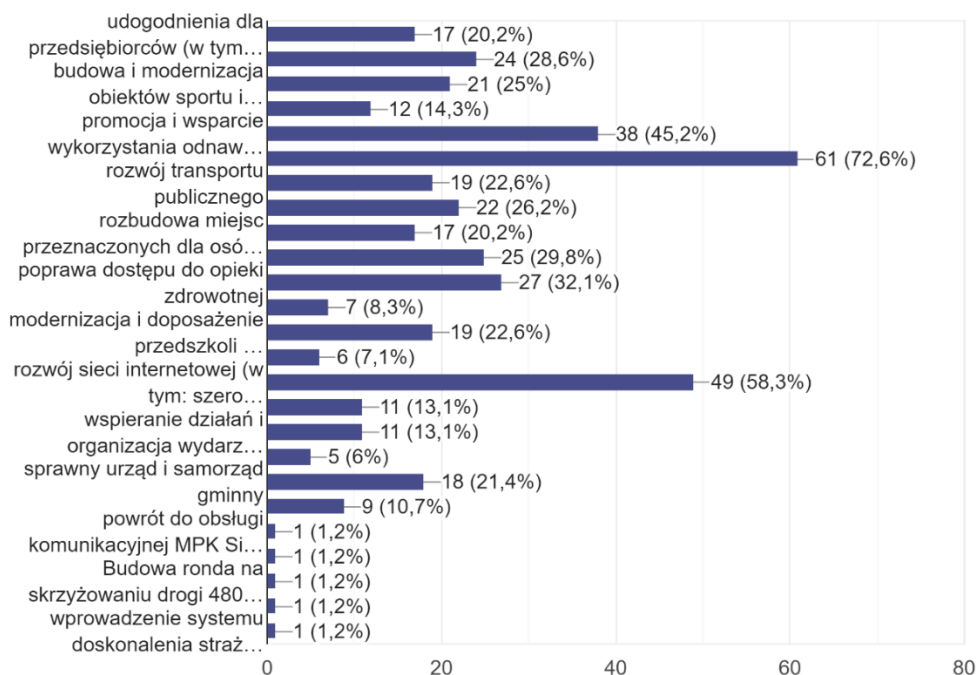
Jakie są największe problemy naszej gminy?

85 odpowiedzi

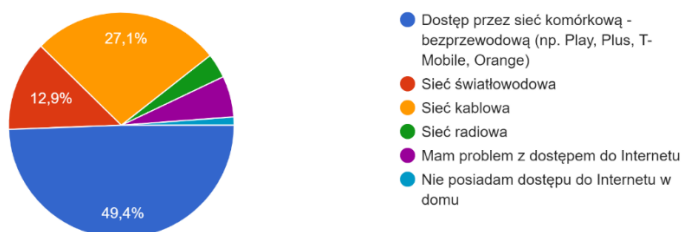
Proszę o wybranie maksymalnie 6 priorytetów, które mają lub mogłyby mieć największy wpływ na rozwój Gminy w latach 2021-2027

84 odpowiedzi

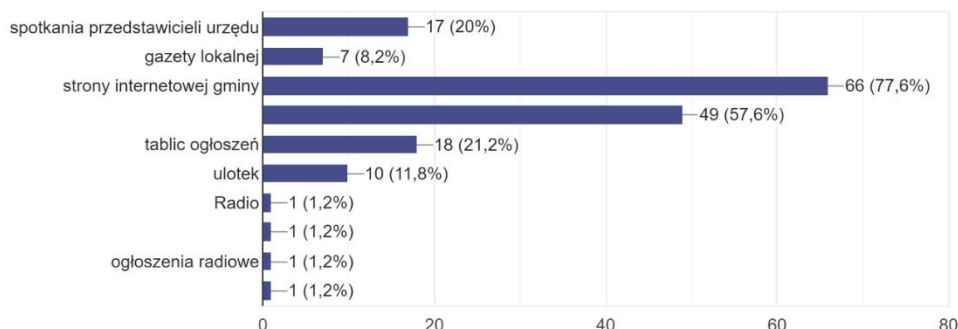
Jaki typ dostępu do Internetu Państwo posiadacie?

85 odpowiedzi

Z jakich źródeł chciałaby Pani/chciałby Pan otrzymywać informacje o działaniach władz Gminy i wydarzeniach lokalnych?

85 odpowiedzi

2. Trendy rozwojowe

Realizacja Strategii musi być skorelowana z trendami rozwojowymi. Chodzi tu o trendy w gospodarce światowej, które bezpośrednio wpływać będą na rozwój Gminy w okresie programowania. Coraz bardziej pogłębia się integracja Polski z krajami europejskimi i światem. Tereny wiejskie również czerpią z tej otwartości, a rozwój gospodarki światowej bezpośrednio wpływa na rozwój gospodarki lokalnej. Wskazane trendy są zgodne ze Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030. Wzięto jednak pod uwagę zmiany w światowej gospodarce spowodowane pandemią koronawirusa COVID – 19 i prognozowane zmiany, które dotyczyć będą całego okresu realizacji Strategii.

Mieszkańcy Gminy coraz częściej korzystać będą z globalizacji. Swoboda przemieszczania się wewnątrz Unii Europejskiej (i nie tylko) spowoduje, że mieszkańcy korzystać będą ze wspólnego rynku. Ostatnie lata to etap otwierania się przedsiębiorstw i mieszkańców na kontakty międzynarodowe. Kolejne lata to dalsza integracja i tworzenie powiązań korporacyjnych z firmami spoza naszego kraju. Rozwój technologii informatycznej i konieczność korzystania z nowych środków komunikacji spowoduje, że kontakty z Europą i światem staną się łatwiejsze, tańsze, a co za tym idzie bardziej dostępne dla mieszkańców Gminy. Zamknięcie gospodarek spowodowane COVID – 19 w latach 2020-2021 nauczyło wielu przedsiębiorców działać, pomimo utrudnień w przemieszczaniu się. Jednak należy zwrócić szczególną uwagę na fakt, że nie wszyscy mieszkańcy, firmy z terenu Gminy potrafią przystosować się do zmian. Ostatnie lata pokazały, że firmy opierają swoją konkurencyjność na szybkim wprowadzaniu zmian w procesie produkcyjnym i organizacyjnym. Dlatego też, aby rozwijać gospodarkę Gminy należy szczególną uwagę poświęcić edukacji firm i przyszłych przedsiębiorców. O ile to możliwe, należy skupić się na budowaniu potencjału nowoczesnej, innowacyjnej gospodarki opartej na wiedzy i kontaktach międzynarodowych. Wprowadzenie ruchu bezwizowego pomiędzy Polską a Stanami Zjednoczonymi pozwala w kolejnych latach budować nowe rynki zbytu. To szansa dla lokalnych przedsiębiorców, którą trzeba wykorzystać.

Należy się również liczyć ze zmianami demograficznymi na terenie całego województwa łódzkiego. Mimo, iż w Gminie Sieradz widzimy szybki przyrost ludności to powiat charakteryzuje się spadkiem liczby mieszkańców. Strefy gospodarcze będą skupiać się na dużych aglomeracjach miejskich, co będzie skutkowało marginalizacją mniejszych ośrodków miejskich takich jak Sieradz. Firmy

innowacyjne będą więc skupiały się w Łodzi, nie w okolicach Sieradza. Wpłynie to bezpośrednio na rozwój Gminy Sieradz w kolejnych latach.

W okolicy Gminy Sieradz miała również powstać odkrywka węgla brunatnego (w Gminie Złoczew). Poczyniono w tym celu zaawansowane kroki prawne i przestrzenne. Budowa kopalni wpłynęłaby pozytywnie na gospodarkę całego regionu sieradzkiego. Polityka klimatyczna Państwa przekreśla plany budowy kopalni co sprawi, iż szansa na rozwój nowych branż nie wystąpi w kolejnych latach. Należy jednak zaznaczyć, że budowa takiej kopalni i dalszy rozwój energetyki węglowej wywierałyby negatywny wpływ na środowisko naturalne samej Gminy Sieradz.

Kolejne lata to szybki wzrost przepustowości połączeń internetowych. Nastąpi szybki rozwój sieci 5G, co spowoduje nową erę w cyfryzacji naszego życia. Szybki transfer danych otworzy możliwości do rozwoju nowych firm i rozwój już istniejących, nie tylko w branży informatycznej. W kolejnych latach w naszych domach, gospodarstwach zagospodarczą nowe urządzenia. Połączenie ich z siecią informatyczną spowoduje, że samodzielnie podejmować będą decyzje, sterować systemem grzewczym, energetycznym. Już dzisiaj coraz częstsze w Gminie są samobieżne odkurzacze czy kosiarki do trawy. Sterować możemy kamerami, piecami. Już niedługo zegarek zmierzy nam tętno, puls i prześle wyniki do ośrodka zdrowia. To duże ułatwienie, szczególnie dla ludzi starszych, gdzie konieczne jest częste monitorowanie stanu zdrowia. Rewolucja następuje również w kulturze i naszych przyzwyczajeniach. Telewizje zastępują platformy streamingowe, muzyka jest łatwo dostępna w Internecie. Przykłady można mnożyć, jednak kolejne lata to szybkie zmiany, które należy monitorować i wykorzystywać do rozwoju. Szczególnie chodzi o firmy, które mogą wyznaczać nowe zmiany w gospodarce lokalnej. Rozwój kosiarek automatycznych wymaga stworzenia ich serwisu, a rozwój e-handlu powoduje, iż warto pomyśleć o stworzeniu sklepu internetowego. Jednak w Gminie ujawnia się jeden problem, na który zwrócić muszą władze Gminy w kolejnych latach. Jest to pełny dostęp do technologii informacyjnej oraz szybkiego, taniego Internetu. Szybkie sieci 5G rozwijane są na terenach silnie zurbanizowanych. W momencie tworzenia Strategii (styczeń 2021), dostęp do sieci 5G mieli mieszkańcy miasta Sieradz oraz miejscowości Dzigorzew. W wielu miejscowościach Gminy Sieradz istnieje problem z dostępem do sieci 4G. Może więc dojść do sytuacji, iż dostęp do szybkiego Internetu warunkować będzie rozwój gospodarczy. Należy dołożyć więc wszelkich starań, aby jak najszybciej umożliwić wszystkim mieszkańcom dostęp do szybkiej sieci internetowej. Jak pokazują doświadczenia roku 2020/2021 (nauka zdalna w szkołach), w dalszym ciągu występują poważne problemy z dostępem do urządzeń i Internetu w gospodarstwach domowych. Chodzi głównie o osoby o niższych dochodach. Dlatego wyzwaniem staje się stworzenie programu pełnego dostępu do podstawowych usług cyfrowych.

Innym, silnym trendem w gospodarce będzie rozwój elektromobilności. Szacuje się, że samochody, autobusy i inne pojazdy elektryczne będą stawały się coraz tańsze. W kolejnych 15 latach następować będzie powolna wymiana pojazdów tradycyjnych, zasilanych paliwami płynnymi, na elektryczne. Podobny trend obserwowany będzie na terenie Gminy Sieradz. Jak wskazują badania wykonane na potrzeby tworzenia Strategii Elektromobilności dla Gminy Sieradz, większość gospodarstw domowych na terenie Gminy posiada dwa lub więcej samochodów w gospodarstwie

domowym. Najprawdopodobniej w pierwszym etapie nastąpi wymiana jednego z samochodów w każdym gospodarstwie na elektryczny. Będzie on służył do przemieszczania się na krótkie odległości. Elektromobilność to nie tylko samochody elektryczne. To wzrost ilości rowerów elektrycznych, hulajnóg i innych pojazdów zasilanych energią elektryczną. Gmina przygotowała Strategię Rozwoju Elektromobilności, która ma na celu przygotowanie lokalnej infrastruktury komunikacyjnej. Nie chodzi tylko o ładowarki do pojazdów czy same pojazdy, ale również drogi rowerowe, bezpieczeństwo wszystkich użytkowników.

Trend w rozwoju elektromobilności wiązał się będzie bezpośrednio ze zmianami w lokalnej i regionalnej gospodarce. Nastąpi wzrost popytu na zakłady mechaniki pojazdowej dostosowane do obsługi pojazdów elektrycznych. Zmieni się specyfika tych zakładów. Wykonywanych będzie coraz mniej prac mechanicznych, coraz więcej z zakresu zaawansowanej elektroniki i informatyki. Pojazdy elektryczne posiadają zaawansowane systemy elektroniczne, które już za kilka lat umożliwią np. jazdę autonomiczną. Konieczne jest więc przekwalifikowanie mechaników pojazdowych i przygotowanie kadr do obsługi pojazdów napędzanych przez silniki elektryczne.

Problemem Gminy i całego województwa będzie dostęp do wody i okresowe susze. Zjawisko suszy jest złożonym procesem zachodzącym w środowisku przyrodniczym. Prowadzi do zmniejszenia zasobów wodnych i powolnego wyczerpywania się wód w zlewni. W następstwie suszy atmosferycznej pojawia się tzw. susza glebowa. Dalszy brak opadów prowadzi do suszy rolniczej, negatywnie wpływającej na produkcję roślinną. Susza to złożony proces, którego konsekwencją jest zmniejszenie ilości wody w danym ekosystemie. Główną przyczyną tego zjawiska jest długotrwały brak opadów atmosferycznych, połączony często z wyższą temperaturą powietrza, a także cyrkulacją powietrza (wiatry), która znacząco zwiększa wysuszenie. Przesuszenie gleby, obniżenie poziomu wód gruntowych oraz zmniejszenie przepływów rzecznych stwarza bezpośrednie zagrożenia gospodarczo-społeczne i ekonomiczne dla człowieka. Szczególnie narażone jest rolnictwo, gdyż zmniejszają się plony roślin uprawnych, a zwiększają straty ekonomiczne. Występuje wówczas tzw. „susza „gospodarcza”. Całe województwo łódzkie jest w kolejnych latach zagrożone suszą strukturalną. Widać to również w Gminie Sieradz. Na polach uprawnych występuje problem niedoboru wody. Widać również okresowe zmniejszenie się ilości wody w Warcie. W całym województwie susze prowadzić będą do zmian gospodarczych i demograficznych. Należy się liczyć z pogłębianiem się poziomów warstw wodonośnych i zamieranie ekosystemów na powierzchni. Następować będzie stepowanie terenów. Największym wyzwaniem staje się zapewnienie nieprzerwanych dostaw wody dla wszystkich mieszkańców.

Spis tabel, map, wykresów i rysunków

Spis tabel

Tabela 1. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Sieradz	42
Tabela 2. Struktura użytkowania gruntów (%) w Gminie Sieradz – stan na dzień 31.12.2014 r.	76
Tabela 3. Drogi powiatowe w Gminie Sieradz.....	80
Tabela 4. Wykaz dróg gminnych w Gminie Sieradz.....	81
Tabela 5. Ludność faktycznie zamieszkała na obszarze Gminy Sieradz w latach 2010-2019.....	89
Tabela 6. Dynamika liczby ludności w latach 2010-2019 – analiza porównawcza	90
Tabela 7. Ruch naturalny ludności w Gminie Sieradz w latach 2010-2019	91
Tabela 8. Przyrost naturalny w gminach ościennych, powiecie sieradzkim i województwie łódzkim w latach 2010-2019 – analiza porównawcza.....	92
Tabela 9. Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Sieradz, w gminach ościennych, powiecie sieradzkim i województwie łódzkim w latach 2010- 2019 – analiza porównawcza.....	94
Tabela 10. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w Gminie Sieradz w latach 2010-2019	95
Tabela 11. Ludność w podziale na lata produkcyjne w 2019 roku – analiza porównawcza	96
Tabela 12. Główne wskaźniki demograficzne dla 2019 roku – podsumowująca analiza porównawcza	97
Tabela 13. Prognoza liczby ludności na lata 2019-2030 – analiza porównawcza	98
Tabela 14. Zasoby mieszkaniowe – analiza porównawcza na 2019 rok	100
Tabela 15. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Sieradz w latach 2010-2019	101
Tabela 16. Mieszkania wyposażone w instalacje – w % ogółu mieszkań w 2018 roku w Gminie Sieradz oraz gminach ościennych – analiza porównawcza	101
Tabela 17. Liczba uczniów uczęszczających do placówek na terenie Gminy Sieradz	103
Tabela 18. Liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w Gminie Sieradz w latach 2010-2018.....	104
Tabela 19. Szkoły podstawowe oraz gimnazja w Gminie Sieradz w latach 2010-2018	104
Tabela 20. Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w Gminie Sieradz w latach 2010-2019	106
Tabela 21. Ilość osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w Gminie Sieradz w latach 2010-2019.....	106
Tabela 22. Korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w 2019 roku – analiza porównawcza	107
Tabela 23. Wydatki z budżetu Gminy Sieradz w roku 2019.....	107
Tabela 24. Udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach ogółem w Gminie Sieradz w latach 2013-2019.....	108
Tabela 25. Bezrobotni zarejestrowani z terenu Gminy Sieradz w latach 2010-2019.....	109
Tabela 26. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w % w Gminie Sieradz w latach 2010-2019	109
Tabela 27. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w %) w latach 2010-2019 – analiza porównawcza	110

Tabela 28. Informacja o bezrobociu w przekroju miast i gmin. Stan na dzień 31.03.2020 r.	111
Tabela 29. Pracujący z terenu Gminy Sieradz w latach 2010-2019	111
Tabela 30. Współczynnik pracujących na 1 000 mieszkańców w latach 2010-2019 – analiza porównawcza	113
Tabela 31. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2010-2019 – analiza porównawcza	115
Tabela 32. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane według sekcji PKD 2007 w Gminie Sieradz w latach 2013-2019	116
Tabela 33. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru Regon (wg sektorów własnościowych) w Gminie Sieradz w latach 2014-2019	117
Tabela 34. Poziom aktywizacji gospodarczej w latach 2010-2019 na przykładzie gmin ościennych, stan na 31 XII – analiza porównawcza	118
Tabela 35. Saldo ilości firm w ostatnich 3 latach na analizowanym obszarze – analiza porównawcza w latach 2016-2019	119
Tabela 36. Użytkowanie gruntów rolnych w Gminie Sieradz	120
Tabela 37. Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych w Gminie Sieradz w 2010 roku	121
Tabela 38. Wyniki finansowe samorządu Gminy Sieradz w latach 2015-2019	122
Tabela 39. Dochody na 1 mieszkańca w Gminie Sieradz w zł w latach 2010-2019	123
Tabela 40. Udział dotacji ze środków Unii Europejskiej w budżecie Gminy Sieradz w latach 2017-2019	125
Tabela 41. % udziału środków z Unii Europejskiej w budżetach gmin na finansowanie projektów unijnych w latach 2017-2019 – analiza porównawcza	126
Tabela 42. Złoża kopalin na terenie Gminy Sieradz (tys. t)	132
Tabela 43. Zasoby wód termalnych na terenie Gminy Sieradz	133
Tabela 44. Klasyfikacja strefy łódzkiej pod względem zanieczyszczenia substancjami szkodliwymi dla zdrowia człowieka w latach 2019-2023	134
Tabela 45. Klasyfikacja strefy łódzkiej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin w latach 2019-2023	134
Tabela 46. Struktura indywidualnych źródeł ciepła na terenie Gminy Sieradz w 2025 roku	136
Tabela 47. Stan JCPW na terenie Gminy Sieradz	137
Tabela 48. Udział powierzchni pokrytej lasami w Gminie Sieradz na tle powiatu i województwa w latach 2019-2023	139
Tabela 49. Stan gospodarki odpadami w Gminie Sieradz w latach 2020-2024	151

Spis map

Mapa 1. Położenie Gminy Sieradz na tle powiatu sieradzkiego oraz województwa łódzkiego	6
Mapa 2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Sieradz	41
Mapa 3. Mapa administracyjna województwa łódzkiego	66
Mapa 4. Lokalizacja Gminy Sieradz na tle powiatu sieradzkiego	67
Mapa 5. Mapa fizyczna województwa łódzkiego	68
Mapa 6. Gmina Sieradz – sieć dróg	69
Mapa 7. Obszar działania LGD "Przymierze Jeziorsko"	74
Mapa 8. Sieć dróg krajowych na terenie Gminy Sieradz	80
Mapa 9. Połączenia kolejowe (stan na 01.2021)	84
Mapa 10. Lokalizacja punktów styku ŁKA+ PKS	85
Mapa 11. Podział na krainy fizjograficzne wg J. Kondrackiego	130
Mapa 12. Sieć hydrologiczna i obszary zagrożenia powodzią na terenie Gminy Sieradz	138
Mapa 13. Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Sieradz	140

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców w Gminie Sieradz w latach 2010-2019.....	90
Wykres 2. Przyrost naturalny ludności w Gminie Sieradz w latach 2010-2019	92
Wykres 3. Saldo migracji w Gminie Sieradz w latach 2010-2019	93
Wykres 4. Saldo migracji ogółem w 2019 roku – analiza porównawcza	94
Wykres 5. Przyrost naturalny i saldo migracji w mikrootoczeniu Gminy Sieradz w 2019 roku	95
Wykres 6. Struktura ekonomiczna ludności (udział % ludności ogółem) – analiza porównawcza dla 2019 roku	97
Wykres 7. Liczba ludności – analiza porównawcza wg stanu na rok 2019 oraz prognozy na rok 2030	99
Wykres 8. Budynki mieszkalne w 2019 roku – analiza porównawcza	99
Wykres 9. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w Gminie Sieradz w latach 2010-2019 ..	106
Wykres 10. Liczba pracujących według płci w Gminie Sieradz w latach 1995-2017	112
Wykres 11. Współczynnik pracujących na 1 000 mieszkańców w Gminie Sieradz w latach 2010-2019	112
Wykres 12. Współczynnik pracujących na 1 000 mieszkańców – analiza porównawcza, rok 2019...	113
Wykres 13. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON w latach 2010-2019 w Gminie Sieradz	114
Wykres 14. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON w 2019 roku – analiza porównawcza	115
Wykres 15. Poziom aktywności gospodarczej w Gminie Sieradz w latach 2010-2019	119
Wykres 16. Struktura dochodów i wydatków Gminy Sieradz w latach 2015-2019	122
Wykres 17. Dochody i wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w Gminie Sieradz w latach 2010-2019	123
Wykres 18. Struktura dochodów w Gminie Sieradz w latach 2017-2019	125
Wykres 19. % udział dotacji ze środków Unii Europejskiej w budżetach gmin w latach 2017-2019 – analiza porównawcza	126

Spis rysunków

Rysunek 1. Gminy tworzące MOF Sieradz – Zduńska Zola – Łask.....	32
Rysunek 2. Miejskie obszary funkcjonalne.....	65
Rysunek 3. Energia wiatru w Polsce w kWh/(m ² /rok) na wysokości 10 i 30 metrów	144
Rysunek 4. Średnie roczne sumy usłonecznienia w Polsce	145
Rysunek 5. Mapa rozkładu gęstości ziemskiego strumienia ciepłego na obszarze Polski	146